

**YETİŞKİN SANAT EĞİTİMİ SÜRECİNDE YENİ MEDYA ETKİLEŞİMİNE
DAYALI A/R/TOGRAFİK ARAŞTIRMA**

Doktora Tezi

**Emel ÜLÜŞ ALICIOĞLU
Eskişehir 2024**

**YETİŞKİN SANAT EĞİTİMİ SÜRECİNDE YENİ MEDYA ETKİLEŞİMİNE
DAYALI A/R/TOGRAFIK ARAŞTIRMA**

Emel ÜLÜŞ ALICIOĞLU

DOKTORA TEZİ

Resim İş Öğretmenliği Programı / Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Temmuz 2024**

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Emel ÜLÜŞ ALICIOĞLU'nun "Yetişkin Sanat Eğitimi Sürecinde Yeni Medya Etkileşimine Dayalı A/R/Tografik Araştırma" başlıklı tezi/....../2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Sınav Yönetmeliği' nin ilgili maddeleri uyarınca, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Doktora Programında doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof. Dr. S. Duygu BEDİR ERİŞTİ

Üye : Prof. A. Dilek KIRATLI ERTEP

Üye : Prof. Dr. Dilek BELET BOYACI

Üye : Doç. Dr Ebru GÜLER

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Özlem AYVAZ TUNÇ

.....

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Saime ÖNCE

ÖZET

YETİŞKİN SANAT EĞİTİMİ SÜRECİNDE YENİ MEDYA ETKİLEŞİMİNE DAYALI

A/R/TOGRAFIK ARAŞTIRMA

Emel ÜLÜŞ ALICIOĞLU

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Temmuz 2024

Danışman: Prof. Dr. Suzan Duygu ERİŞTİ

Yetişkin Sanat Eğitimi Sürecinde Yeni Medya Etkileşimine Dayalı A/R/Tografik Araştırma isimli çalışma yetişkin eğitimi sürecinde sanat eğitimi ve yeni medya etkileşimini çok boyutlu olarak ele almaktadır. Araştırma süreci kapsamında yetişkin eğitimi çıkış noktası olmuştur. Bu bağlamda öğrenme sürecinin yapılandırılmasına ilişkin ön hazırlık ve uygulama süreci olarak 14 hafta olarak yapılandırılan eğitim süreci, sanat ve sanat eğitimi alanından uzmanların sürece katılımı ile zenginleştirilerek gerçek yaşama aktarılabilir bir yetişkin sanat eğitimi programı ortaya koymuştur.

Araştırma sanat temelli araştırma yöntemi olan A/r/tografik araştırma yöntemine dayalı olarak yapılandırılmıştır. Hem katılımcı hem araştırmacının araştırma sürecinde öğrenen kimliği, araştırmacı kimliği ve sanatsal performatif kimliğine dayalı sorgulamalar gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın sonuçları, yetişkinlerin sanat eğitimi almasının öznel gelişim, estetik farkındalık ve dijital sanatı anlama gibi kazanımlar ortaya koymaktadır. Bu kazanımların yanı sıra yeni medya araçları ve sosyal medya kullanımının sanatın demokratikleşmesine ve kamusal alanda yayılmasına katkıda bulunduğu da önemli bulgular arasındadır. Sanat eğitiminde yetişkin eğitimi sürecinde teknolojik yeterliklerin hedeflendiği farklı disiplinlerle etkileşimli bir yapı geliştirilmesi önem taşımaktadır. Araştırmanın bir diğer bulgusu dijital medya odağında çağdaş sanatın estetik ve eleştirel boyutlarının farkındalık ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği yönündedir. Yetişkin sanat eğitimi süreçlerinde yeni medya ve dijital sanat eğitimine daha çok yer verilmesi günümüz dijital dünyasında önemli bir boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanat ve dijital medyanın kamusal alan pedagojisi bağlamındaki gücü çerçevesindeki uygulamalı çalışmalar

gerçekleştirilmesi de öneriler bağlamında önem taşımaktadır. Bu araştırma, sanat eğitiminin yetişkin eğitimi bağlamındaki yansımalarını ve dijital medya etkileşimini sorgulamış, sanat izleyicisi olarak yetişkin sanat eğitiminin sanatın toplumsal çerçevede karşılık bulmasına dayalı önemini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Yetişkin sanat eğitimi, A/r/tografi, A/r/tografik araştırma, Yetişkin eğitimi, Çağdaş sanat, Yeni medya, Dijital medya

ABSTRACT

A/R/TOGRAPHİC RESEARCH BASED ON NEW MEDIA INTERACTION IN THE PROCESS OF ADULT ART EDUCATION

Emel ÜLÜŞ ALICIOĞLU

Department of Fine Arts Education

Anadolu University, Graduate School, July 2024

Supervisor: Prof. Dr. Suzan Duygu ERİŞTİ

The study titled "A/r/tographic Research Based on New Media Interaction in the Process of Adult Art Education" explores art education and new media interaction in a multidimensional manner within the context of adult education. The starting point for this research process is adult education. In this context, the educational process structured for 14 weeks includes both the preparatory and implementation phases of the learning process. It has been enriched by the participation of experts in the field of art and art education, resulting in a transferable adult art education program applicable to real life.

The research is structured based on the A/r/tographic research method, which is an arts-based research method. In this process, both the participant and the researcher engage in inquiries grounded in their identities as learners, researchers, and artistic performers.

The findings of the research indicate that adults receiving art education gain subjective development, aesthetic awareness, and an understanding of digital art. Additionally, the use of new media tools and social media contributes to the democratization and public dissemination of art, which are significant findings. Developing an interactive structure with different disciplines that target technological competencies in the adult education process in art education is crucial. Another finding of the research is that contemporary art, with a focus on digital media, enhances awareness of aesthetic and critical dimensions and fosters critical thinking skills.

In today's digital world, incorporating new media and digital art education more extensively into adult art education processes is vital. Practical studies within the framework of the power of art and digital media in public space pedagogy are also

significant among the recommendations. This research examines the reflections of art education within the context of adult education and its interaction with digital media, highlighting the importance of adult art education in finding a societal response to art.

Keywords: Adult art education, A/r/tography, A/r/tographic research, Adult education, Contemporary art, New media, Digital media

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR

Bu tezin ortaya çıkmasında beni yönlendiren ve araştırma sürecine ışık tutan danışman hocam Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ'ye ilk olarak teşekkür etmek istiyorum. Araştırma sürecini yaşayan sorgulama odağında A/r/tografi araştırma yöntemine dayalı olarak yapılandırmanın, yetişkin eğitimi ve sanat eğitiminin güncel yaklaşımlarını ele almam ve bu bağlamda adımlar atmam çerçevesinde motive etmesi araştırmamın yapılanmasında son derece önemli olmuştur. Araştırmanın alanyazın taramaları ile derinleştirilen aşaması, uygulama aşamalarının kurgulanması, a/r/tografi araştırmalarının eylemsel adımlarına dayalı olarak yeniden yapılandırılması gibi süreçlerde tezimin amacı doğrultusundaki yönelişinde de etkileri tartışmasıdır.

Tez izleme komitesinde bulunan ve değerli öneriyle beni yönlendiren Prof. Ayşe Dilek KIRATLI ERTEP ve Prof. Dr. Dilek BELET BOYACI hocalarıma çok teşekkür ederim.

Tezimin uygulama sürecinde hem gönüllü katılımları hem de sürecin ilerlemesindeki özverileri için katılımcı grubumun her bir üyesine ayrıca teşekkür ediyorum.

Son olarak her zaman yanımda olan aileme teşekkür ederim.

05/07/2024

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde ‘intihal içermediğini’ beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Emel ÜLÜŞ ALICIOĞLU

THE STATEMENT OF COMPLIANCE WITH ETHICAL PRINCIPLES AND RULES

I declare that this term project is an original work of mine and that I have acted in accordance with scientific ethical principles and rules in all stages of my study, such as preparation, data collection, analysis and presentation of information; I declare that I have cited the sources for all the data and information I have obtained within the scope of this study and that I have included these sources in the bibliography. I hereby declare that I accept all the legal and moral consequences that may arise if anything contrary to this statement I have made regarding my work is detected.

Emel ÜLÜŞ ALICIOĞLU

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	III
ABSTRACT.....	III
ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR.....	V
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	VI
THE STATEMENT OF COMPLIANCE WITH ETHICAL PRINCIPLES AND RULES.....	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar DİZİNİ	XI
ŞEKİLLER DİZİNİ	XIII
GÖRSELLER DİZİNİ	XIV
1. GİRİŞ	1
1.1. Sorun.....	2
1.2. Amaç	7
1.3. Önem.....	8
1.4. Varsayımlar.....	10
1.5. Sınırlılıklar	10
1.6. Tanımlar	11
1.7. Kısaltmalar	15
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	15
2.1. Kuramsal Çerçeve	15
2.1.1. A/r/tografi ve Teorik Katmanları.....	16
2.1.1.1. Rizom (Rhizome) – Köksap.....	16
2.1.1.2. Yürüyüş Pedagojisi.....	18
2.1.2. Kamusal Alan ve Yeni Kamusal Alan Pedagojisi.....	19
2.1.2.1. Kitle Kültürü ve Kitle İletişim Araçları Bağlamında Eleştirel Pedagoji	25
2.1.3. İlişkisel Estetik	32
2.1.3.1. Sanatta Üretim-Tüketim ilişkileri.....	32
2.1.3.2. Sanat Eleştirisi.....	37
2.1.4. Yetişkin Sanat Eğitimi.....	38
2.1.4.1. Uzaktan Eğitim.....	40

2.1.5. Kavram Olarak Yeni Medya.....	41
2.1.5.1. Yeni Medya Sanatı ve İzleyici Etkileşimi.....	42
2.1.5.2. Nitelikli Sanat İzleyicisi.....	47
2.1.5.3. Yeni Medya Etkileşim Sürecinde Nitelikli Sanat Eğitimi.....	49
2.1.5.4. Sanat Galerisi İş Birliği ile Yetişkin Sanat Eğitimi.....	51
2.1.6. İlgili Araştırmalar.....	54
3. YÖNTEM.....	61
3.1. Araştırma Modeli.....	62
3.1.1. Sanat Temelli Araştırma Yöntemi: A/r/tografi.....	63
3.2. Evren ve Örneklem	66
3.3. Veri Toplama Yöntemleri ve Araçları.....	68
3.3.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme.....	71
3.3.2. Odak Grup Görüşmesi	71
3.3.3. Gözlem Tekniği.....	71
3.3.4. Doküman İncelemesi.....	72
3.3.5. Ses ve Video Kayıtları.....	72
3.3.6. Katılımcı Yazıları ve Görsel Ürünleri.....	72
3.3.7. Araştırmacı ve Katılımcı Günlükleri	73
3.4. Geçerlik ve Güvenirlik.....	73
3.5. Veri Analizi.....	73
4. BULGULAR VE YORUM	74
4.1. Artografi Araştırmacısı Olmaya İlişkin Bulgular	74
4.1.1. Araştırmacı Kimlik, A/r/tografi Araştırmacı Olma ve Araştırma Sürecini Yapılandırmaya Yönelik Bulgular	75
4.2. Araştırmanın Katılımcı Odaklı Uygulama Süreci	82
4.2.1. Yeni Medya Etkileşim sürecinde Nitelikli Sanat İzleyicisi Yetiştirmeye Yönelik A/r/tografik Uygulama Süreci.....	83
4.2.2. Araştırmanın Uygulama Süreci	92
4.3. Odak Grup Görüşmesi Verileri.....	175
4.3.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Verileri.....	183
5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	200

KAYNAKÇA.....	205
EKLER	222

TABLÖLER DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1. Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler.....	68
Tablo 4.1. Uygulama Sürecinde Yaşanan Değişikliklere Göre Eylem Planı.....	84
Tablo 4.2. Katılımcı Grubun uygulama öncesi sanat ve çağdaş sanat algılarına ilişkin rizomatik sorgulama..	92
Tablo 4.3. Yeni Medya Süreci ve Sanat Farkındalığına İlişkin Temalar.....	98
Tablo 4.4. Kültür ve Popüler Kültür Algısına İlişkin temalar.....	108
Tablo 4.5. Sanatta Biçim İçerik Algısına İlişkin Temalar.....	115
Tablo 4.6. Kültür ve Sosyal Medya Algılarına İlişkin Temalar.....	127
Tablo 4.7. Dijital Sanat ve Araçlarına İlişkin Temalar.....	136
Tablo 4.8. Sanal ve Gerçek Deneyim İlişkin Temalar.....	141
Tablo 4.9. Sanat Eleştirisine İlişkin Temalar.....	143
Tablo 4.10. Sosyal Medya Stratejisine İlişkin Temalar.....	147
Tablo 4.11. Eleştirel Kültür Algılarına İlişkin Temalar.....	153
Tablo 4.12. Kamusal Sanat Farkındalığına İlişkin Temalar.....	159
Tablo 4.13. Teknoloji Deneyimine İlişkin Temalar.....	166
Tablo 4.14. Teknoloji Deneyimine İlişkin ve Kamusal Alan Pedagojisine İlişkin Temalar.....	174
Tablo 4.15. Katılımcı grubun sanat eğitimi alma amacına dayalı temalar.....	176
Tablo 4.16. Katılımcı grubun sanat eğitimi alma amacına dayalı kazanımlarına dayalı temalar.....	177
Tablo 4.17. Katılımcı Grubun Sanat Eğitimine Dayalı Çağdaş Sanat Farkındalığına İlişkin Temalar.....	178
Tablo 4.18. Katılımcı grubun uygulama süreci etkinlikleri çerçevesindeki temalar.....	179
Tablo 4.19. Katılımcı grubun sosyal medya paylaşımları çerçevesindeki temalar.....	180
Tablo 4.20. Uygulama sürecinin bütünsel kazanımlarına ilişkin temalar.....	182
Tablo 4.21. Medya Kavramının Algılanışına İlişkin Temalar.....	183
Tablo 4.22. Yeni Medya kavramı ve Yeni Medya Sanatına İlişkin Temalar.....	184
Tablo 4.23. Sosyal Medya ve Etkileşim Kavramına İlişkin Temalar.....	185
Tablo 4.24. Sanat Farkındalığı ve Sanat Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Temalar.....	187

Tablo 4.25. Estetik Yargının sorgulanmasına ilişkin temalar.....	188
Tablo 4.26. Dijital Teknolojilerin Sanat İçerisinde Kullanım Amaçlarına ilişkin Temalar.....	189
Tablo 4.27. Yeni Medya Sürecinin Kültürel ve Sosyolojik Boyutlarının Sorgulanmasına İlişkin Temalar.....	192
Tablo 4.28. Sanatta Disiplinlerarası Yaklaşımlara Yönelik Algılarına ilişkin Temalar.....	193
Tablo 4.29. Yeni Medya Sanatı ile İlgili Uygulama Sürecinin Bütünsel Kazanımlarına İlişkin Temalar.....	195
Tablo 4.30. Klasik -Modern-Çağdaş Sanat Bağlamında Biçim İçerik Algılarına İlişkin Temalar.....	196
Tablo 4.31. Popüler Kültür Algılarına İlişkin Sorgulamaya Dayalı Temalar.....	197
Tablo 4.32. Yeni Medya Çalışmalarında Ortaya Çıkan Görsel Kültür Etkileşimine İlişkin Sorgulama Bağlamında Temalar.....	199

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 4.1. A/r/tografi araştırmacısı olma sürecine dayalı temalar.....	76
Şekil 4.2. A/r/tografik sorgulamaya dayalı “Sanatçı Oluş” sürecine dayalı temalar.....	77
Şekil 4.3. A/r/tografik sorgulamaya dayalı “Araştırmacı Oluş” sürecine dayalı temalar.	80
Şekil 4.4. A/r/tografik sorgulamaya dayalı “Sanat Eğitmcisi Kimliğine Dayalı Oluş” süreci çerçevesindeki temalar.....	81
Şekil 4.5. Refik Anadol ve güncel sanat bağlamında sorgulamalar.....	102
Şekil 4.6. Gelenekselden güncele sanatsal dönüşüme dayalı sorgulamalar.....	107
Şekil 4.7. Güncel sanata dayalı dönüşüm ve sanat tarihsel sorgulama.....	107

GÖRSELLER DİZİNİ

Sayfa

Görsel 4.1. “...Boyunca Yürümek/...Walking Throughout” 6 channel video 44’30”, 2+1edition (6 Mart 2022)	78
Görsel 4.2. “...Boyunca Yürümek/...Walking Throughout” 6 channel video 44’30”, 2+1edition (6 Mart 2022)	79
Görsel 4.3. “...Boyunca Yürümek/...Walking Throughout” 6 channel video 44’30”, 2+1edition (6 Mart 2022)	80
Görsel 4.4. Katılımcıların hazırbulunuşluklarına ilişkin kavram haritası.....	87
Görsel 4.5. Katılımcıların rizomatik analiz yeterliklerine ilişkin rizomatik analiz çalışması.....	88
Görsel 4.6. Katılımcıların rizomatik analiz yeterliklerine ilişkin rizomatik analiz çalışması.....	88
Görsel 4.7. Katılımcıların rizomatik analiz yeterliklerine ilişkin rizomatik analiz çalışması-Prezi Uygulaması https://prezi.com/view/oFynz4H1mS5iRzR67Rpi/	90
Görsel 4.8. Estetik sorgulama odaklı etkileşim.....	94
Görsel 4.9. Beeple (Mike Winkelmann) tarafından beş bin gün (13 yıl) boyunca üretilip sosyal medya hesabında paylaşılan ve dijital kolaj haline getirilen Everyday: ‘The First 5000 Days’ isimli NFT eser.....	97
Görsel 4.10. Refik Anadol sosyal medya paylaşımı.....	100
Görsel 4.11. Sanatçı Raşit Altun ile çevrimiçi etkinlik.....	103
Görsel 4.12. Etkinlik esnasında katılımcılardan Nidahi Karaman’ın Raşit Altun’dan etkilenererek yaptığı çizim.....	104
Görsel 4.13. Dijital Sanatçı Ayhan Çelik ile çevrimiçi etkinlik.....	109
Görsel 4.14. Damien Hirst sorgulaması.....	110
Görsel 4.15. Damien Hirst-Kiraz Çiçekleri.....	111
Görsel 4.16. Ayça Yılmaz ile Damien Hirst’ün Eserlerinde “ölüm” Teması konuşmasından bir kesit.....	112
Görsel 4.17. Marcus Graf ile sanat ve kültür yönetimi odaklı etkinlik.....	116

Görsel 4.18. Uygulama Grubu ve Marcus Graf ile gerçekleştirilen etkinliğe dayalı sanatsal yansıtma biçimleri.....	117
Görsel 4.19. Uygulama sürecinin değerlendirilmesi.....	119
Görsel 4.20. Küme Art web sitesi üzerinde açılan blog https://kumeart.com/sanatizleyicisi/	123
Görsel 4.21. Instagram uygulaması üzerinde açılan sanatizleyicisi profili https://www.instagram.com/sanatizleyicisi/	123
Görsel 4.22. Küme Art hesabında Çalıştay katılımcıları ile yapılacak görüşmelerin duyurulması.....	124
Görsel 4.23. Doç. Dr. Elif Avcı ve dijital içerik üreticisi Doğan Kayacık ile gerçekleştirilen etkinlik.....	128
Görsel 4.24. Doç. Dr. Elif Avcı ve dijital içerik üreticisi Doğan Kayacık ile gerçekleştirilen etkinlik.....	128
Görsel 4.25. Ahmet Rüstem Ekici etkinliği.....	132
Görsel 4.26. Sauna Sergisi 3D deneyimden bir kare.....	133
Görsel 4.27. Etkinlik Süreci.....	133
Görsel 4.28. Prof. Mehmet Yılmaz ile gerçekleştirilen etkinlik.....	137
Görsel 4.29. Yazılım Mühendisi Enis Çoban ile gerçekleştirilen etkinlik.....	138
Görsel 4.30. Yazılım Mühendisi Enis Çoban ile gerçekleştirilen etkinlik.....	138
Görsel 4.31. Yazılım Mühendisi Enis Çoban ile gerçekleştirilen etkinlik ve Yapay Zeka Sanatçılarını sorgulama.....	139
Görsel 4.32. Prof. Dr. Terry Barrett ile gerçekleştirilen etkinlik.....	142
Görsel 4.33. Prof. Dr. Terry Barrett ile gerçekleştirilen etkinlik.....	143
Görsel 4.34. Geçerlik Komitesi Toplantısı.....	145
Görsel 4.35. Emre Ülüş ile yapılan görüşmelerden kesitler.....	146
Görsel 4.36. Sanat ve Sosyo-Kültürel Yansımalar etkinliği.....	148
Görsel 4.37. Sanat ve Sosyo-Kültürel Yansımalar etkinliği.....	150
Görsel 4.38. Sanat ve Sosyo-Kültürel Yansımalar etkinliği.....	150
Görsel 4.39. Çevrimiçi portre çizim etkinliği.....	151
Görsel 4.40. Ali Akay ile gerçekleştirilen Deleuze düşüncesi semineri.....	154
Görsel 4.41. Beyza Boynudelik ile gerçekleştirilen etkinlik.....	158

Görsel 4.42. Beyza Boynudelik ile gerçekleştirilen etkinlikte eserleri üzerine.....	158
Görsel 4.43. Beyza Boynudelik ile gerçekleştirilen etkinlik sonrası katılımcı grubun sanatsal yansıtma süreci.....	158
Görsel 4.44. Artvive App uygulamasının tanıtılması.....	160
Görsel 4.45. Artvive App uygulaması ile yapılan çalışmalardan örnekler.....	160
Görsel 4.46. Stop Motion etkinliği.....	164
Görsel 4.47. 3D Max ile çizim etkinliği.....	165
Görsel 4.48. Derya Kılıçalp ile sosyal fayda ve farkındalık odağında sanatın sorgulanmasına dayalı etkinlik.....	167
Görsel 4.49. Mustafa Duymaz ile gerçekleştirilen etkinlik.....	170
Görsel 4.50. Bager Akbay ile gerçekleştirilen etkinlik.....	174
Görsel 4.51. Katılımcı Grubun Yetişkin Eğitimi Odağında Sanat Eğitimi Alma Nedenleri çerçevesindeki kavramsal yapı.....	175
Görsel 4.52. Katılımcı Grubun Yetişkin Eğitimi Odağında Sanat Eğitimi Alma amaçları bağlamındaki kazanımları çerçevesindeki kavramsal yapı.....	176
Görsel 4.53. Katılımcı Grubun Yetişkin Eğitimi Odağında Sanat Eğitimi sürecinde çağdaş sanat farkındalığı geliştirmesine ilişkin genel çerçeve.....	177
Görsel 4.54. Katılımcı grubun uygulama süreci etkinliklerine ilişkin görüşleri bağlamında genel çerçeve.....	178
Görsel 4.55. Katılımcı grubun sosyal medya paylaşımlarına dayalı görüşleri bağlamında genel çerçeve.....	179
Görsel 4.56. Katılımcı grubun uygulama sürecinin tüm kazanımlarını bütüncül değerlendirmesine dayalı genel çerçeve.....	180

Çağımızın... tasviri nesneye, kopyayı aslına, temsili gerçekliğe, dış görünüşü öze tercih ettiğinden kuşku yoktur... Çağımız için *kutsal* olan tek şey *yanılsama*, kutsal olmayan tek şey ise *hakikattir*. Dahası, hakikat azaldıkça ve yanılsama çoğaldıkça çağımızın gözünde kutsal olanın değeri artar, öyle ki bu çağ açısından *yanılsamanın had safhası*, *kutsal olanın da had safhasıdır*.
(Feuerbach: 1841)

1. GİRİŞ

Yeni yüzyıl, varlığını sürdüren her alanı teknoloji olanakları ile birleşmeye davet ederken, sanat ve sanat eğitimi alanında da, olağan bir özdeşleşme yaşandığı gözlemlenmektedir. Kuşkusuz, sanat insanla birlikte, insanın ortaya koyduğu yeniliklerle evrimini sürdürmektedir. Artık sanatçının tek başına üstlendiği bir yaratım süreci yerine, başka kimliklere bürünebildiği, farklı disiplinlerden yardım alıp, ilişkiler kurabildiği bir yayılım ve gelişimden bahseder postmodern teoriler. Bourriaud'nun da ilişkisel estetik ve post-produksiyon kitaplarında değindiği gibi, çağımız sanatı artık yalnızca sanatçının duyuşsal ve fiziksel yetenekleri ile sınırlı değildir (Bourriaud, 2018). Yeni Medya teknolojileri ile birlikte gelişmeye devam eden yapay zeka destekli sanat üretimleri de, bireyin hayal ettiklerini gerçekleştirirken, ilişki kurabildiği tüm verilerden faydalanır. Bu verilerin yaşayan, güncel ve tarihsel bileşenlerinin, tanımlama ve sınırlamaların ötesinde, sanat kavramını bir özgürleşme alanına bıraktığı vurgusu gözlemlenmektedir. Bugün her şeyin post eki olarak sanatı, yaşayan bir organizma olarak değerlendirme önerisi yapan Başbuğ, insanlık var oldukça, eklemlenecek, gelişecek, günceli yakalayarak topluma ışıktutacak bir misyonu olduğunu belirtmektedir (Başbuğ ve Başbuğ, 2016 s.82). İçinde bulunduğumuz 21.yüzyılın sunduğu yeni medya olanakları, sanatın gelişime açık doğasıyla, her bireye ulaşması bakımından toplumsal sanat farkındalığı yaratabilecek

yetkededir. Fakat yapılan görüşmeler, gözlemler ve alanyazın taraması; yeni medya etkileşim süreci içerisinde, potansiyel sanat izleyicisi olan topluma yönelik, çağdaş sanatın alımlanması bağlamında sanat eğitimi süreçlerinin yeterli düzeyde yaratılmadığını göstermektedir.

İnsan ve sanat ilişkiseliliğinin yeni medya etkileşim sürecinde yaşadığı gelişim ve deneyimlere, bu araştırmanın katkıda bulunacağı öngörülmektedir. Türkiye’de 21. Yüzyıl ile birlikte gelinen dijital dönüşüm ortamında, sanat üretim-tüketim, üretim-alımlama, üretim-katılım bağlamında sanat izleyicisinin konumunun araştırılmasını kapsamaktadır. Çalışma, yetişkin sanat eğitimi uygulamasının özel galeri olan Küme Art üzerinden gerçekleştirilmesi sürecinin, a/r/tografik olarak yapılandırılmasına ve alınacak eğitim çıktılarına dayanmaktadır. Uygulama sürecinin kamusal pedagoji açısından ele alınması ile toplumsal faydaya hizmet eden, sanat farkındalığı yüksek izleyici kazanabilmek için bir zemin yapılandırılması oluşturacağı düşünülmektedir. Bu araştırmada, sanat eğitiminde yetişkin eğitimi yaratmak çerçevesinde sanat galerilerinin misyonu sorgulanarak, var olan, eklenmesi ya da geliştirilmesi gereken sanat eğitimi yaklaşımları, sanatın güncelliği ve çağdaş sanat kuramları bakımından değerlendirilecektir.

1.1. Sorun

Sanat kelimesi hep söylemekten çekindiğimiz, tanımlamaktan uzak durduğumuz ama herkese göre bir anlamı, farklı anlamı olan bir kavramdır. Çünkü insana bağlı ve insanla varlığını sürdürmektedir. Bugün yapay zeka (AI) kendi kendine sanat üretmediğine göre, hala insan faktörü sanatın varlığını sürdürmesini sağlayan çıkış noktasıdır diyebiliriz.

Sanat bir eyleyene, eyslenene ve alımlayıcıya ihtiyaç duymuştur. Günümüz Türkiye’sine gelindiğinde, sanatın sürdürülebilirliğini sağlayan, toplumda sanatı alımlayan kesimin hayatlarında doğrudan sanatla bağının olduğu gözlemlenmiştir. Fakat yalnızca sanatçıların sanatçıları anlaması, yaşanan yeni çağ açısından yeterli görülmemektedir. Elbette bu bir sanatta anlam problemi değil, düşünce problemidir. Bugün doğrudan yapıtla etkileşime girebilme olanağı olan sanat izleyicisi, hakim olmadığı düşüncesiyle tedirginlik yaşayarak sanat kavramının bilinmezliğinden uzaklaşmaktadır. Kendisini fikir beyan edecek yetkede hissetmediği için, farkında olmadan hayatının her alanını sarmış ağlarla,

pazarın kendisine sunduğu değerleri kabul etmektedir. Birey, karşısına çıkan verileri sorgulama gereği duymamaktadır. Kendini tanıma, etrafını ve dünyayı tanıma isteği, kültürel olarak algı ve ilgisi oranında olabilecektir.

Afşar Timuçin, bireyin sanatsal algısı ile ilgili kültürel erişimdeki sınıflar arası farklara dikkat çekmektedir. Ona göre, sosyo ekonomik düzeyi düşük bireyler, genellikle yüksek sanat ürünlerine ulaşmada zorluk yaşarlar. Bu durum, bu bireylerin çoğunlukla piyasa sanatına yönelmelerine ve kendi kültürlerini yansıtan folklorik öğeleri üretmelerine neden olur. Timuçin, bu kesimin genellikle sanatın daha ticari ve popüler formlarıyla etkileşime girdiğini ve bu süreçte genellikle yüksek kaliteli sanat eserlerinden mahrum kaldıklarını belirtmektedir. Bu bireyler, özel ilgileri dışında kalan zamanlarında, medya aracılığıyla sunulan popüler sanat ürünlerini tüketmektedirler. Bu durum, kültür ve sanatın sınıfsal ayrımını pekiştirirken, sanatın daha geniş kitlelere ulaşmasında önemli bir engel teşkil etmektedir (Timuçin, 2000, s.35).

Afşar Timuçin'in değindiği gibi alt ve üst kültür kavramları sanatın alımlanma olanaklarını daraltmaktadır. Toplumun içinde sanat olarak algılanan dekoratif ürünler (burada kastedilen sanatta kitsch yaklaşımı değildir), birbirinin peşi sıra ticari dolaşıma girdikçe, estetik değer de bu ürünler üzerinden şekillenmeye başlamaktadır.

Sanatın yayılımını arttıran, sanatçı-yapıt ve izleyiciyi buluşturan sanat galerileri ve müzelerin, yetişkinlere yönelik sunduğu üretime yönelik workshoplar, sanat tarihi sunumları, sergi tanıtım turları, seminerler bulunmaktadır. Yeni medya olanaklarıyla donatılmış olduğumuz bu çağda, sanat galerilerinin sergiledikleri çalışmaları ve sanatı anlamlı kılmaya yönelik girişimlerinin, pazarlama stratejisinin ötesinde olması gerekmektedir. Sanatı anlamak, kendini geliştirebilmek için bu tür kısa atölye programlarına katılan bireyler, derinlemesine bir öğrenme gerçekleştirilmeden, gün sonunda bir etkinlik çıktısıyla programı tamamlamaktadır. Katılımcıların yaşadığı anlık bireysel tatminlerin, el becerilerine katkı sağlarken, çağın sanat anlamlarına ulaşmalarını ne yazık ki sağlayamadığı görülmektedir.

Yeni medya odaklı yetişkin sanat eğitiminde galeri ortamının işe koşulması, sergilenmiş ve sergilenen işler üzerinden sanatın anlamlandırılarak toplumsal bağlamda ağlar oluşturmaya ilişkin yapılacak sorgulamalar, araştırma sürecini şekillendirecektir. Yeni medya etkileşim sürecinin sanat galerisi iş birliğiyle uzaktan sanat eğitimi misyonunu

üstlenerek yetişkin eğitime entegre edilmesi, sanatın kamusal alan bağlamında yayılımını arttırarak anlamlı bir fark yaratabilir mi? Sanat izleyicisinin konumu katılımcıya dönüştürülebilir mi? Sorularına uygulama sürecinde yanıt aranacaktır. Sanatın alımlanması probleminin de sanat eğitiminde sınırların genişlemesi ile mümkün olacağı öngörülmektedir.

Toplumda yaşamını sürdüren yetişkin bireylerin, kültürel olarak eğitim alabilmesini sağlayacak yeni medya düzleminin, galeri eğitiminin uzaktan eğitimi kullanarak karşılayabilme olanakları bu araştırmanın uygulama sürecinde sorgulanacaktır. Neticede sanatı izleyici ile buluşturmak amacını taşıyan bir sanat kurumu olan galerilerin, bu eksiklikleri artı değere çevirebilmek için, bireylere ulaşma şansı yüksektir. Ayrıca yeni medya olanakları ile birlikte galerilerin yalnızca bir mekan içinde kapalı kalmadan, kamusal alana yayılma olanaklarını arttırdığı düşünüldüğünde, toplumsal dönüşüm açısından anlamlı bir fark yaratacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Kendini tanımak, geliştirmek ve öğrenmek isteyen her bireyin, günümüzde kullanılan dijital araçlarla kolaylıkla ulaşabileceği uzaktan eğitim sistemi ile daha da yaygınlaşması olanaklıdır. Bu şartlar altında sanatın ulaşılabilirliğinden ve demokratikleşmesinden bahsetmek mümkün olacaktır.

Türkiye’de cumhuriyetin ilanından bu yana yapılan yetişkin eğitime yönelik girişimde; *“herkese karşı açıklık, gerekliliklere uyma, süreklilik, yeniliklere ve gelişmelere açık olma, her yerde eğitim, dikey ve yatay geçişlere açıklık, karar süreçlerine katılıma ortak olma, mesleki ve teknik eğitim bütünlüğü”* ilkeleri benimsenmiştir (Yayla, 2009, s.23).

Türkiye’deki yetişkin sanat eğitimi ortamları incelendiğinde hayat boyu öğrenmenin, toplumdaki her bireyi kapsayacak şekilde çocuklar, gençler ve yetişkinler yani tüm yurttaşların eğitim alma hakkını önemseyen bir yapıda olduğuna değinilmektedir. Hayat boyu öğrenmenin bu yaklaşımı göz önünde bulundurulduğunda kamusal alan pedagojisi bağlamında önemli bir katkı sağladığı düşünülmektedir. Kapsamlı bir program ve meslek kazandırma yetisiyle kültürel, sosyolojik bağlamda yapıcı bir güç olarak varlığını sürdüren yaygın eğitimin, değişen teknoloji olanaklarına ayak uyduramadığı yapılan görüşmeler sırasında gözlemlenmiştir. 2020-2021 eğitim öğretim döneminde pandemi şartları

sebebiyle yüz yüze eğitimi sonlandırmış ve uzaktan eğitimin entegrasyonunu gerçekleştirememiştir.

Türkiye’de yetişkin sanat eğitiminin içinde bulunduğu durum göz önünde bulundurulduğunda, eğitim programları ve uygulamalar arasında çoğunlukla bir tutarsızlık yaşandığı gözlemlenmiştir. Gerek Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda gerekse özel atölye, galerilerde verilen kurslar ve seminerlerde; öğrenmeye değil kısa sürede ürün almaya yönelik workshop adı altında çalışmalar yapılmaktadır. Elbette her kurum bu kaygıları taşımamaktadır. Fakat yalnızca katılımcının rehabilitasyonunu sağlamanın, yetişkin sanat eğitiminin içeriğini karşılamadığı kanısı yanlış olmayacaktır. Bireyde öğrenme güdülenmesi yaşanabilmesi için değerli koşullar yaratılamadığı müddetçe, halk pedagojisi bağlamında yetişkin eğitiminde toplumsal bir dönüşümün beklenmemesi gerekmektedir.

Sanat temelli yetişkin eğitimi veren kurumlarda hem programların hem de öğretmenlerin yetkinlik açısından incelenmesi ve gerekli hizmet içi eğitimlerle yeni eğitim yaklaşımlarının güncellenmesi gerekmektedir. Çağın getirdiği disiplinler arası yaklaşımların, web araçlarıyla gerçekleştirilen uzaktan eğitimlerin ve derin öğrenme programlarının androgoji ve kamusal alan pedagojisi bağlamında yetişkin eğitime uyarlanması da, sanat eğitimi alan sanat alımlayıcısı açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

İstanbul Kültür Sanat Vakfı’nın kültür politikaları çalışmaları kapsamında hazırlanan *“Kültür-Sanatta Katılımcı Yaklaşımlar”* isimli raporda, kültür politikalarının temel önceliği olarak, kültür - sanata erişim imkanlarının geliştirilmesi ve kültürün demokratikleşmesinin temel öncelikler arasında olduğu belirtiliyor. Türkiye’de kültür sanat alanında varolan vizyonu, kullanıcı, izleyici ve katılımcı kavramlarını açıklığa kavuşturarak geliştirmeyi planlıyor. *“Herkes için kültür”* önermesiyle, halkın içinden bireylere ulaşma hedeflerini açıklıyor. (Kiger, 2017) Bu yaklaşımın ortaya çıkardığı izleyici profilinin farkındalık boyutunun arttırılması, ulaşılabilir teknoloji üzerinden engelleri kaldırmayı hedeflemektedir. Ayrıca İKSV’nin bu tespiti ve girişimi halktan insanların dahi sanata ulaşabilmesini olanaklı kılacağından önemlidir. *“Günümüz dünyasında iletişim araçlarının etkin biçimde kullanımı, sanatı yaşamın içine sokma çabası, insanı yaşamın içinde sanatı bulmaya itmektedir. Bugün teknolojinin imkanları*

doğrultusunda her insanın sanatla ilgilenebilme ve sanatın farkına varma olanaklar yaratma istekleri, geleneksel anlamda sanat yapısı ve izleyici kavramını aşan yeni bir bilinci yansıtmaktadır.” (Erbay, 2014)

Yapılan “*Kültür-Sanatta Katılımcı Yaklaşımlar*” araştırma raporu sonucuna göre (Kiger, 2017), her bireyin kendi bilgi, beceri ve imkanlarını kullanarak topluma katkı sağlaması, toplumsal değişim için önemli bir adımdır. Rapor, bireylerin ve kurumların mevcut pratiklerini sorgulayarak ve sürekli bir çaba göstererek toplumsal değişimin başlayabileceğini vurgulamaktadır. Türkiye'deki kültür ve sanat alanında daha fazla katılım sağlanması, toplumda aktif birey sayısını artırarak genel bir ilerleme sağlayabilecektir. Bu sürecin, kültürel katılımı artırarak toplumsal dönüşümü destekleyecek şekilde tasarlandığı belirtilmektedir. Bu yaklaşım, hayata katılım sağlayan bireylerin kazanılmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Sanatçıların, sanat eğitmcilerinin, şirketlerin, STK'ların ve sanat kurumlarının, toplumda çağdaş sanat farkındalığını yaratmaya yönelik girişimlere ön ayak olarak dönüştürücü bir etki sağlamalarıdır. Bu önermeyi de dikkate alarak sanat kurumu olan galerilerin sanatı yayma misyona sanat eğitiminin entegre olması ve sanat eğitmcilerinin çağdaş eğitim süreçleri oluşturmalarına olan ihtiyaç, bu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Sanat galerilerinin çağdaş sanat anlayışlarına yalnızca sergi düzenleyerek katkıda bulunmaları, nitelikli sanat izleyicisi yetiştirmek amacıyla hazırlanan ücretsiz sanat eğitimi programlarıyla desteklendiğinde, toplumsal ilerleme adına anlamlı bir fark yaratacağı düşünülmektedir.

Ulusal ve uluslararası bağlamda yapılan araştırmalar incelendiğinde, yeni medya ve yeni medya sanatının etkileşimi, sanat ve bilim ilişkisinin sanat eğitime yansımaları, yetişkin sanat eğitim yöntemleri, yetişkin eğitimcilerine yönelik biyografik yaklaşımlar, sanat eğitimi uygulamalarının incelenmesi, sanat eğitiminin kazanımları, kamusal alan pedagojisi bağlamında müze/galeri kurumlarında eşit haklar yaratmak üzere yapılan manipülatif eylemlerin incelenmesi, sanat galerilerinde yapılan sergi turlarına yönelik durum çalışmaları, sanatçı izleyici ilişkisi, sanat izleyicisinin kim olduğunun sorgulandığı saptanmıştır.

Yapılan araştırmalarda, küresel ölçekte ve Türkiye’de galeriler üzerinden uzaktan eğitimle yetişkin eğitiminde sanat izleyicisi yetiştirilmesi bağlamında akademik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan araştırma sürecinin içeriğini oluşturacak,

yetişkinlerle yapılacak web tabanlı uzaktan eğitimle gerçekleştirilecek katılım, üretim ve sorgulama deneyimlerinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Amaç

Bu araştırma sanat eğitimi süreçlerinin önemli boyutlarından olan yetişkin eğitimi temelinde günümüz teknoloji sanat etkileşimi ve kavramsal olarak çağdaş sanat yansımalarına ilişkin farkındalığı olan bir sanat izleyicisi topluluğunun nasıl yapılandırılabilirliğini sorgulamaktadır. Bu amaca dayalı olarak sorgulama süreci uygulama tabanlı bir araştırma yöntemi olan a/r/tografik araştırma yöntemine dayalı olarak yapılandırılmıştır. Araştırma amacı kapsamında yetişkin eğitimi sürecinde sanat izleyicisi i yetiştirmede sanat galerisi paydaşlığı göz önünde bulundurulmuştur. Bu çerçevede yetişkin eğitimi programı bir sanat galerisi ile iş birliğine dayalı olarak yapılandırılmıştır. Yetişkinlerin sanatta yeni medya etkileşim olanakları ile tanışması sağlanarak, kendi deneyimlerini oluşturmalarına zemin hazırlayacak bir eğitim süreci planlanmıştır. Bu bağlamda araştırma amacına dayalı öne çıkan boyutlar şu şekilde yapılanmaktadır:

- Sanatçı, sanat izleyicisi ve sanat kavramlarının çağın dijital devinimi içinde algılanış biçiminin yetişkin sanat eğitimi sürecine yansımaları,
- Özel sanat galerilerinin yetişkin sanat eğitim süreçlerinde paydaş rolüne dayalı katılımının eğitim sürecine yansımaları,
- Yetişkin sanat eğitimi sürecinin esnek bir yaklaşımla dayalı atölye, seminer, çalıştay gibi zenginleştirilmiş öğrenme yaşantıları ile yapılandırılması,
- Yetişkin sanat eğitimi sürecinde dijital teknolojiler ve çağdaş sanat uzantıları çerçevesinde yeni medya ve yeni medya odaklı etkileşim sürecinin sorgulanması,
- Sanat izleyicisinde farkındalık yaratmaya yönelik uygulama sürecinin araştırmada benimsenen a/r/tografik araştırma yöntemine dayalı sanatçı/araştırmacı/eğitimci kimlikleri çerçevesinde sorgulanması,

Yukarıda sıralanan boyutlar çerçevesinde bu araştırmanın genel amacı, yetişkin eğitimi odaklı sanat eğitimi sürecinin günümüz dijital medya sanat etkileşimi ve çağdaş sanat farkındalığı odağında nasıl geliştirilebileceğini ortaya koymaktır. Bu süreç geliştirilecek eğitim sürecindeki problemleri saptama, iyileştirme ve geliştirmeye dayalı yapılandırma aşamaları içermektedir.

Araştırma sürecinin yetişkin sanat eğitiminde uygulamaya ağırlık veren yaygın eğitim yaklaşımlarına teorik anlamda destek verecek bir argüman oluşturması beklenmektedir. Bu bağlamda bugünün sanat kuramlarının, sanat felsefesinin ve estetik bakışının farkında bir sanat izleyicisi yetiştirme sürecinin sanat ortamı kadar topluma değer katması da araştırmanın önemli boyutlarından biridir.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki şu sorulara yanıt aranacaktır:

1. Yetişkin eğitime dayalı sanat izleyicisi yetiştirme sürecinde yeni medya etkileşimi odaklı öğrenme ortamları nasıl oluşturulabilir?
2. Yetişkin eğitime dayalı sanat izleyicisi yetiştirme sürecinde paydaşların rolü nasıl yapılandırılabilir?
3. Yetişkin eğitime dayalı sanat izleyicisi yetiştirme sürecinde ne tür etkinlikler gerçekleştirilebilir?

Katılımcıların;

4. Yetişkin sanat eğitimi sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Yetişkin sanat eğitimi sürecinin sanat izleyicisi olarak farkındalıklarına yansımaları nelerdir?
6. Yetişkin sanat eğitimi sürecine ilişkin yaşadığı sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözümler nelerdir?

Tüm bu bağlamlara dayalı olarak araştırmada genel olarak sosyo-kültürel çerçevede bireysel farkındalığı yüksek, sanat bilinci olan bireylerin topluma kazandırılması ve üretim-tüketim ilişkisi içerisinde empati geliştirilebilmesi amaçlanmaktadır.

1.3. Önem

Dijital çağın içinde var olan her türlü sanat üretimine maruz kalan izleyicinin, sanat ilgisinin ve algısının geliştirilmesi olası manipülasyon ve spekülasyonların önünü tıkmak açısından önemlidir. Yetişkin sanat eğitiminin uzaktan eğitimle sürdürülmesi, teknolojiye hakim olarak, bugünün getirdiği iletişim olanaklarını kullanabilmek ve kuşaklar arası iletişimi güçlendirebilmek açısından da önemlidir. Z kuşağının teknolojiyi hızlı kavrama becerisi ve yeni kuşak olan Alfa kuşağının tamamen teknoloji odaklı dijital bir evrende

yeni devrimler gerçekleştireceği düşünüldüğünde, bugün dünya üzerindeki yetişkinlerin de yeni kavramları ve dijital alışkanlıkları yakalamaları, değişen dünya düzenine uyum sağlamaları açısından önemlidir. Bilinçli ve ne ile karşılaştığının farkında olan bir izleyici kitlesi manipüle edilemeyeceği için, sanat ve sanatçı enflasyonu bir süre sonra olması gereken değerlerde dolaşıma girebilecektir. Çağdaş sanat eğitimi yaklaşımları bağlamında teknolojinin de sürece dahil edilmesi ile sanat, sanatçı ve izleyici birlikteliğinin yeni medya sürecine yansımaları yaşayan sorgulama (*living inquiry*) yöntemi ışığında analiz edilebilecektir. İzleyicinin, yeni dünyada kendi kimliğinin farkında olan bir sanat katılımcısı halini alarak, yaratabilmeyi, işbirliği yapabilmeyi, sorgulayabilmeyi, eleştirebilmeyi ve ifade edebilmeyi deneyimlemesinin, halk pedagojisi bağlamında da önemsenmesi gereken bir çıktı olacağı düşünülmektedir. İzleyicinin estetik yargılarının ve kuramsal bakışının gelişmiş olması, sanatçının ve nihayetinde sanatın yapacağı atılımı etkileyecektir. Sanatın gerekliliği olan özgün olmak, yeni ve orjinal fikirler üretmek yerine, beğeniye yönelik işler üretilmesi izleyici tarafından eleştiriye uğradığında, kuşkusuz olumlu sonuçlar doğacaktır.

İzleyicinin gelişimi kendi ilgisiyle tetiklenmektedir, fakat sanat eğitiminin gücü hayatın içine dahil olmaya başlatılabilirse, herhangi bir insan doğrudan ilgili durumuna dönüşebilecektir. İzleyici ve sanatçının teknoloji vasıtasıyla birbirine yaklaşması, etkileşimi ve dolaşımı arttırdığı bilinmektedir. Uzaktan eğitimin olanaklarının her türlü teknolojik iletişim sistemi ile desteklenmesi ve sosyal medya uygulamaları ile etkileşime girmesinin, bireylerin sanatsal bakışını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Bu bağlamda bilgi eksikliği olan izleyicinin bile, sanat kavramına yakınlaşabilmesi, tikel özelliklerinin nitel sonuçlara dönüşmesiyle mümkün olacaktır. Yetişkin sanat eğitiminde uygulanacak uzaktan eğitim deneyimi, A/R/Tografi yönteminin yaşayan doğası vasıtasıyla, kendi bireysel duygu ve alımlamalarının işe koşulduğunu gören izleyici/öğrencide sanat algısının gelişmesi muhtemeldir. Ülkemizde, ticari kaygı ile eklemlenen evrensel beğenin kırılganlığı eğitimle sağlandığı takdirde, sanat, sanat yapıtı, sanatçı ve izleyicinin gelişimi ve sürdürülebilirliği mümkün olacaktır.

Sanat eğitimi alacak yetişkin bireylerin yeni medya etkileşim sürecinde karşılaştıkları kavram ve medyumlara karşı sergileyecekleri tutumun, galeri sorumluluğu ile gerçekleştirilecek uzaktan eğitim açısından ilk deneysel verileri ortaya çıkaracağı

öngörülmektedir. Bu açıdan bakıldığında araştırmanın sürecini oluşturacak sanat eğitimi içeriklerine daha önce rastlanmamış olması, bu bağlamda eğitim uygulamalarının gerçekleştirilmemiş olması, araştırmanın önemini ortaya çıkaracaktır.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada;

- Toplumdaki her bireyin nitelikli eğitime ihtiyaç duyduğu,
- Nitelikli Sanat eğitimi ile bireyin eleştirel sorgulama yeteneğinin geliştiği,
- Sanat izleyicisinin sanatın sürdürülebilirliği açısından değerli olduğu,
- Yetişkin sanat eğitimi alan örneklem grubun görüşlerini samimi ve objektif bir şekilde ifade edecekleri,
- Uzaktan eğitimle çalışılacak grup bireylerinin teknolojik aygıt ve uygulamaları kullanmaya istekli olduğu,
- Kullanılan kaynak, materyal ve yöntemlerin araştırmaya ışık tutacak nitelikte olduğu,
- Sanat izleyicisi yetiştirmek üzere hazırlanan planın uygulanması ve analizinde görüşlerine başvuru uzmanların objektif ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma, aşağıda açıklanan sınırlılıklara sahiptir.

- Araştırma, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Küme Art bünyesinde/aracılığıyla sanat eğitimi alacak olan, temel sanat eğitimi almış öğrencilerden ve dersi yürüten sanatçı/araştırmacı/eğitmenden elde edilen verilerle sınırlıdır.
- Araştırma, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde uzaktan eğitimle gerçekleşecek olup, daha önceden yaygın eğitim kurumlarından uygulamalı sanat eğitimi almış öğrencilerden ve dersi yürüten sanatçı/araştırmacı/eğitmenden elde edilen verilerle sınırlıdır.

- Bu araştırma, galeri eğitiminde yeni medya olanaklarının çağdaş sanat bağlamında geliştirilmesini ve eğitim alan bireylerin nitelikli sanat izleyicisi olabilmelerine yönelik içerik geliştirmeyi kapsamaktadır.
- Araştırmanın uygulama aşamasındaki veriler haftada sekiz saat olarak on iki haftalık ders sürecinde elde edilecektir.
- Araştırmaya dahil olacak örneklem grubun bireysel ilgileri ve sorgulama yetileri doğrultusunda elde edilecek veriler, çalışmanın çerçevesini çizecektir.

1.6. Tanımlar

Alımlama Estetiği: Okur merkezli kuramlar içinde birkaç önemli kuramın bir araya gelmesiyle oluşturulmuş bir edebiyat teorisidir. Edebiyata anlam üzerinden yaklaşır. Bu yaklaşımıyla dil felsefesi alanına da girer. En belirgin özelliği ise araştırdığı anlam sorununda okuru merkeze yerleştirmesidir.(Kavalcı:2017, s.52)

Androgoji: Altyapısı ciddi ve uzun bilimsel çalışmalara dayanan, zaman içinde pek çok bilim adamı, iletişimci, sosyolog ve psikoloğun katkılarıyla ana hatları oluşturulmuş bir bilim. Diğer anlamıyla yetişkin eğitimidir. Yetişkin eğitimciliğinin “babası” kabul edilen Malcolm Knowles, androgoji kelimesinin de mucididir. (Yuvalı:2019)

A/R/Tografi: Araştırmayı yapan kişinin sanatçı, araştırmacı ve eğitimci kimliklerini birlikte işe koştugu uygulama odaklı sanat temelli eğitim araştırma yöntemidir. Problemi tanımlayan sorularla başlanılan araştırma, yaşayan sorgulama ile sürdürülür. Sürece ve uygulamaya odaklanır.

Artırılmış Gerçeklik (Augmented Reality): Artırılmış gerçeklik (İng: Augmented Reality / AR); özellikle grafik tasarım alanıyla ilgili olarak bilgisayar destekli yaratılmış verilerin görsel, işitsel, dokunsal, kokusal duyular ile duyu işleyen somatik sinir sistemi dahil gerçeğin yükseltilerek algılarla deneyimlenme etkileşimidir. (İpek, 2020, 1062)

Etkileşim: Cisimlerin veya düşüncenin, ayrı ayrı ya da birlikte, birbirleri üstündeki karşılıklı etkiye süreci, cisimlerin veya düşüncelerin içinde bulundukları durumların değişime uğramasının daha genel ve evrensel biçimidir. Etkileşim; herhangi bir maddi sistemin varoluşunu ve yapısal örgütlenimini, bu maddi sistemin temel özelliklerini, daha yüksek düzenden bir sistem içindekilerle birliğini belirler. Etkileşim gücü olmaksızın

varoluş olamaz. Herhangi bir bütünsel sistemde etkileşimle birlikte cisimlerin veya düşüncelerin birbirlerinin özelliklerini karşılıklı olarak yansıtmaları yer alır ve bunun bir sonucu olarak, bunlar değişime uğrarlar.

Halk/Kamusal Alan Pedagojisi: (Etnopedagoji), Geniş halk kitlelerince yeni yetişmekte olan nesilleri eğitme ve yetiştirme hususunda elde edilen tecrübe, bakış açısı ve genel olarak yaşadığımız hayat içerisindeki sosyal denge, aile ve milletin pedagojisini araştıran ilim dalıdır (Volkov, 2000).

Etnopedagoji, “etnos” ve “pedagoji” kelimelerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. “Etnos”, eski Yunanca bir kelime olup “halk, millet” kelimesinin taşıdığı anlamı ifade eden terimdir. Pedagoji ise talim ve terbiye meselelerini araştıran, zengin bir tarihi olan ilim dalıdır. Etnopedagoji ise halkların, milletlerin günümüze kadar getirdikleri pedagojik tecrübelerini genel olarak araştıran ilim dalı olarak temellendirilmiştir.

İlişkisel Estetik: Nicolas Bourriaud’ın 1998 yılında yayınlanan İlişkisel Estetik kitabında; 90’lar sonrası sanatı anlamak için karşılıklı eylem, biraradalık, ilişkisellik kavramları ile ortaya koyduğu estetik kuramdır. Bourriaud’a göre, çağın toplumsal koşulları, “hem insanlar arası ilişkiler doğrultusunda mekânlar yaratır, hem de insanlar arası ilişki olanaklarını sınırlar. Bireylerin pasivize edildiği” bu post- modern toplumda Bourriaud, sanatın bireyleri aktive edebildiğini açıklar. İlişkisel sanatın üretimi de tüketimi de kolektiftir. Güncel sanat, “bir sanatsal önermenin başka oluşumlarla kurduğu dinamik ilişkinin sonucu ortaya çıkan sanat formudur. Sanatçı formun üzerinden bir diyalog başlatır” (Bourriaud, 2018).

Metamodernizm: Modernizm ve Postmodernizm arasında bir salınım olarak nitelendirilen metamodernizm, sanatta ve kültürde yeni olanı çağırabilmek için, Hollandalı felsefeci Vermullen ve Aker tarafından 2011 yılında ortaya atılmış bir kültür kavramıdır. Bilinçli bir naifliği önererek, postmodernizmin yarattığı ve tükettiği eksensiz parçalanmanın üstüne gelen, duyguyu ve samimiyeti önemseyip, pastiş ve ironiyi dışlayan bir bakış açısı sunmaktadır.

Yeni Medya: Wikipedia’ya göre; (yeni ortamlar, yeni araçlar, yeni mecralar), bilgisayarların işlem gücü olmadan oluşturulamayacak veya kullanılamayacak olan ortamlara denir. Genellikle dijital olup kullanıcıya veya hedef kitlesine etkileşim olanağı sağlar.

Yeni medyaya örnek olarak internet, web siteleri, video oyunları, CD-ROM ve DVD'ler sayılabilir. Dijital etkileşimi etkin kılan teknoloji ile birleştirilmedilerse, yeni medya televizyon programlarını, dergileri, kitapları ya da kâğıt üzerine yayınları içermez. Örnekler: Vikipedi, çevrimiçi ansiklopedi, internet ortamındaki dijital belgeler, görüntü ve videolar, web bağlantıları ve bir ağ topluluğunun yaratıcı katkısı, kullanıcıların etkileşimli geri bildirimleri ya da ağ grubunun yardımlarının bir araya geldiği yerler. Facebook da çoğu kullanıcının aynı zamanda katılımcı olarak yer aldığı sosyal medya örneğidir. (https://tr.wikipedia.org/wiki/Yeni_medya)

Yeni Medya Sanatı: Atan (2012) Yeni Medya Sanatını, yeni medya kültür politikaları içinde kullandığı araçlara göre (bilgi ve iletişim teknolojisini kullanan sanat uygulamaları, eski ve yeni medya formları, elektronik ve elektro akustik sanatlar), web tabanlı uygulamalar, teknoloji odaklı disiplinler arası çalışmalar, yazılım tabanlı interaktif kodlamalar olarak belirtmiştir.

Siber Kültür: TDK sözlüğü'ne göre; “tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü,” (www.tdk.gov.tr) olarak tanımlanan kültür, siber uzayda da aynı çerçevede görülmelidir. “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler” tanımlamasının sanatı da içerdiği gözden kaçmaması gerekmektedir. Bu bağlamda ‘siber sanat’tan da bahsetmek mümkün olur. (Savaş, Tolga:2009, s.37)

Sosyal Duyusal Öğrenme, SEL: Sosyal bir varlık olan insanın öğrenme sürecini sosyal ilişkiler üzerinden sağlamasını öneren teori, taklit, model alma kaynaklı olduğunu belirtir, görerek ve duyarak başka insanların repertuarındaki bilgilerin algılanarak kullanılmasına dayanır.

Uzaktan Eğitim: Uzaktan eğitim öğrencilerin fiziki bir okul ortamına gereksinim duymadan bireysel olarak yerleşik bulunduğu ortamda eğitilmesi olarak tanımlanabilir. Uzaktan eğitimin geçmişten günümüze kadar üç farklı kuşağı bulunmaktadır (Jones, 1996).

Katılımcı: İletişim ya da ortak eylemde bulunma yoluyla belirli bir toplumsal duruma girme sürecini yaşayan bireydir. Sanat izleyicisinin bugünkü konumunu belirlemek için kullanılmaktadır.

Kitsch: “Kitsch” terimi genellikle sanat ve estetik bağlamında düşük kaliteli, sentimental değeri yüksek, ancak sanatsal değeri düşük objeleri tanımlamak için kullanılır. Kitsch, genellikle popüler kültürün bir ürünü olarak görülür ve çoğunlukla tüketim için kolayca üretilen, seri üretim objeleri ile ilişkilendirilir. Estetikte, bu terim, genellikle “ciddi” veya “yüksek” sanat ile karşıtlık oluşturacak şekilde kullanılır.

Kitsch hakkında derinlemesine bilgi sunan klasik bir kaynak, Clement Greenberg’in 1939 tarihli makalesi “Avant-Garde and Kitsch”tir. Bu eserde Greenberg, avant-garde sanat ile kitsch arasındaki farkları tartışır ve kitsch’ın nasıl toplumun daha geniş kesimlerine hitap ettiğini ve sanatsal olmaktan ziyade ticari endişelerle üretildiğini analiz eder.

Greenberg’in yanı sıra, kitsch üzerine başka önemli çalışmalar da vardır. Milan Kundera’nın “The Unbearable Lightness of Being” adlı romanı, kitsch kavramını felsefi bir perspektiften ele alır ve kitsch’ın insan yaşamındaki etkilerini irdeler.

Rizomatik Analiz: Sorgulama sürecinde tek bir yapıdan yola çıkarak, o yapının farklı yapılar ile ilişkiler kurmasına dayalı açıklamadır. (Mavioğlu:2019).

Sürdürülebilirlik: Üretim ve çeşitliliğin devamlılığı sağlanırken insanlığın yaşamının daimi kılınabilmesidir. Başka bir ifade ile sürdürülebilirlik, kendi ihtiyaçlarımızı, gelecek nesillerin ihtiyaçlarından ödün vermeden karşılayabilmemizdir.

Kamuoyu sürdürülebilirlik kelimesi ile ilk olarak Birleşmiş Milletler bünyesi altında çalışmakta olan Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu’nun 1987 yılı içerisinde yayınlamış olduğu “Ortak Geleceğimiz” isimli rapor aracılığı ile tanıştı. Raporda yer alan sürdürülebilirlik tanımı: “İnsanlık; doğanın gelecek nesillerin gereksinimlerine yanıt verme yeteneğini tehlikeye atmadan, günlük ihtiyaçları temin ederek, kalkınmayı sürdürülebilir kılma yeteneğine sahiptir.” şeklinde yapıldı. (Gladwin ve diğ., 1995).

Yapay Zeka (Artificial Intelligence): Yapay Zekâ, mantık, öz-farkındalık, kavrama, akıl yürütme, problem çözme ve yaratıcılık yeteneklerinin tümünün bilimsel bir sistem tarafından biyolojik olmayan bir yapı içerisinde yerine getirilebilmesidir. Bahsedilen yeteneklerin başarılabilmesi için mantık, olasılık, istatistik gibi matematik öğeleri kullanılmaktayken bir yanda da algılama, yorumlama, öğrenme gibi bilişsel disiplinlerden de faydalanılmaktadır. (Artut, 2019: 767)

1.7. Kısaltmalar

HEM-Halk Eğitim Merkezi

İSMEK-İstanbul Sanat ve Meslek Edindirme Kursu

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırmanın dayandığı kuramsal temellere ve araştırmanın konusu ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Araştırmanın ele aldığı problem olarak; günümüzde popüler imge yoğunluğu içerisinde, sanat yapıtı ile her türlü kanalı kullanarak gerçek ya da sanal ortamlarda etkileşime girebilme olanağı olan bireylerin, sanat alanının (piyاسasının) sunduğu üretimlere temas edemediğı, özgürleşemediğı gözlemlenmiştir. Bunun yanında toplumu oluşturan bireylerin kendilerini fikir beyan edecek yetkede hissetmedikleri, farkında olmadan hayatın her alanını sarmış ağlarla, sorgulama yapmaksızın sunulanı kabul etmeleri de söz konusudur. Araştırma; bireylere, bakmakla yetinmek yerine eylemde olmayı, dahil olmayı, sunulan gösterinin etkin yorumcuları ve katılımcıları olduklarını hatırlatma ereğı taşımaktadır. Ancak, bilinmelidir ki bu araştırma herhangi bir hiyerarşı kaygısı gütmeyen, sanatın toplumsal ilişkiselliğini ve alımlanış biçimlerini sorgulamaya yönelik bir yol çizmeye çalışır. Bu problemler çerçevesinde; sanat temelli bir araştırma yöntemi olan a/r/tografi, pedagojik yönü, uygulamada işe koşulma durumu ve dayanaklarını oluşturan köksap teorisi, sanat öğreniminin toplumsal faydası açısından kamusal alan pedagojisi, üretim-tüketim ilişkileri bağlamında eleştirel pedagoji, yetişkin sanat eğitimi, uzaktan eğitim, yeni medya, yeni medya sanatı, sanat izleyicisi, ilişkişel estetik, sanat eleştirisi kavramları çalışmanın kuramsal çerçevesini oluşturmaktadır. Bahsi geçen bu kavramlar alt başlıklarda açıklanmaktadır.

“Yazmak, yazanın zihnini kağıda ve tekrardan geriye, zihnine ulaştıran bir akışa dönüştüren ve yertsizyurtsuzlaştıran belirli hızlara izin veren daktilonun mekanik vehçelerine olduğu kadar klavyenin tuşlarına basmanın tuşlayanın parmaklarının hızına (tekrara teşvik edilmiş) bağımlı olması nedeniyle arzuya üretimsel bir karşılık oluşturur” (Abel, 2017, s.13).

2.1.1. A/r/tografi ve Teorik Katmanları

A/r/tografi “*A/r/tography*”, (Erişti, 2018) Gilles Deleuze ve Felix Guttari’nin 1987’de köksap teorisi olarak adlandırdıkları, her şeyin birbiri ile ilişkilendirilme olanağı ile, hareket ve deneyimi önceledikleri, sorgulama yoluyla süreci önemsedikleri bir üretim yöntemine dayanan, bir araştırma metodolojisidir (Irwin & Springgay, 2008, s. xx). Son yirmi yılda genişleme potansiyeli gösteren bu metodoloji, Kanada British Columbia Üniversitesi’nden Rita L. Irwin, Anita Sinner, Stephany Springgay ve Barbara Bickel gibi sanatçı/araştırmacı/öğretmen olan bir grup akademisyen tarafından A/R/Tografi olarak kavramsallaştırılmıştır. Görsel üretimi ve makale ile somutlaştırılabilen bu yöntem, sosyolojik, sanatsal, etnografik soruşturmalar çerçevesinde araştırma yapmaya olanak tanımaktadır (Mavioğlu, 2019, s.34).

2.1.1.1. Rizom (Rhizome) – Köksap

A/r/tografi metodolojisini ortaya çıkaran, metafor olarak kullanılan köksap (rhizome) teorisini açıklamak için öncelikle biyolojik özelliklere bakmak gerekmektedir. Köksap, kökgövde, rizom gibi isimlerle anılan bu bitki, toprak altında yatay bir eksenle büyüyen, silindirik bir yapıya sahip, yeni dallar ve budaklar çıkararak hep yeni bir filiz verebilen, yeni gövdeler yaratabilen bir yapıdır. Sarmaşık, ayırık otu, nane, zencefil gibi bitkiler köksap yapısına sahiptir (Sutton&Jones, 2014, s.21). Deleuze ve Guttari (1987), köksapın bu yapısını kendi teorilerini tanımlayabilmek için dayanak olarak kullanırken “başı ve sonu olmayan, her zaman arada ve şeylerin arasında olan, çokluk ifade eden bir düşünce imgesi”

olarak belirtmişlerdir. (Deleuze ve Guttari,1987. s. 24) Teorinin kaynağını oluşturan bu metafor, tüm ikilikleri ilişki sarmalı olarak sunan, idealize edilmiş bir mekan, dünya tasviri sunar (Pilz, 2003, s.236).

Deleuze ve Guattari'nin çizgiler üzerine yaptığı açıklamada, çizgilerin iki farklı türü ele alınmaktadır. İlk tür çizgiler, daha geleneksel ve yapısal niteliktedir; noktalarla, düz çizgilerle ve belirgin konturlarla tanımlanır ve bir bütünlük veya üst boyutla ilişkilidir. Bu çizgiler, belirgin ve düzenli bir yapı oluştururken, moleküler ve rizom tipi olan ikinci tür çizgiler ise daha serbest ve esnektir. Bu ikinci tür çizgiler, kırılmalardan ve bükülmelerden özgürdür, belirgin sınırlar çizmez ve objeler ya da noktalar arasında geçiş sağlar. Bu çizgiler, bir bütüne bağlı olmayan çokluklar oluşturur ve bu çokluklar, kesin olmayan, geçici topluluklar şeklinde kendini gösterir. Bu açıdan bakıldığında, bu tür çizgiler, özellikle psikolojik durumlar ve şizofreni gibi patolojilerde ifade bulan göçebe ve norm dışı çoklukları temsil eder. Bu analiz, çizgilerin ve onların oluşturduğu yapıların, hem fiziksel hem de metaforik olarak nasıl farklı olabileceğini göstermektedir (Deleuze&Guttari,1990). Bu analiz, çizgilerin ve oluşturdukları yapıların nasıl farklılaşabileceğini gösterirken, aynı zamanda sanatta ve düşüncede sıklıkla karşılaşılan ikilikleri yıkmaya yönelik bir girişim olarak da değerlendirilebilir. Deleuze ve Guattari, geleneksel sınırların ötesine geçerek, çoklukların ve formasyonların daha esnek ve dinamik bir anlayışını sunarak, kısıtlayıcı ikilikleri sorgulamamızı ve yeniden düşünmemizi teşvik eder.

İkilikleri yıkma girişimiyle soyundukları bu teoride, diyalektiği reddederek, antiteze ihtiyaç duymadan, her seferinde yeni bir tez üretme fikri güderken, Spinoza ve Nietzsche felsefelerinden beslendiği bilinmektedir. (Akay, 2021). Spinoza'dan çıkardığı ampirist metod ile, bedenlerin karşılaşma anlarında yarattığı etkileşim yasalarını belirlemek ister. Bedene yeni kuvvetler kazandırmak, kuvvetlerini keşfetmek için Spinoza'dan aldığı "Bir beden neye kadirdir?" sorusunu sorarak, karşılaşan bedenlerin birbiri ile etkileşime geçen kuvvetlerini, yeniden yaratılan bir cisim olarak değerlendirir. Deleuze'ün Spinoza'dan kaynaklanan beden kavramı, bireyleşmek için mücadele eden bir cisimde işleyen kuvvetlerin geçici bir toplamını ifade etmektedir. Bedenler cinslerine, türlerine ve organlarına göre değil, yapabildiklerine, kabil oldukları etkilere, eylem olarak tutkularına göre ele alınırlar (Akgün, 2014, s.24-25). Buraya kadar açıklanmaya çalışılan köksap ve

organsız beden, maddelerden maddeleri yaratan, saçaklanma, karşılaşma ve birleşme olasılıklarını hareket ve eylemlilik hali ile sürdürme önerisinde bulunur. Bu bakış açısı bir metodoloji, teori, düşünce, varlık, ürün olarak yaşamaya devam edecek ve bu sürekliliği olan etkileme etkilenme süreci oluşturacaktır. Etki/duygu/istenç terimleri ile teori ampirik yapısını ortaya çıkararak, deney olma özellikleri gösteriyor. Deneylemek Deleuze ve Guattari'nin üzerinde ısrarla durduğu gibi, saf bir karmaşaya dönüşmemek adına belli bir düzeyde ciddiyet gerektiren bir harekettir.

“Güzel-çirkin, iyi-kötü, alt-üst, yüksek-alçak gibi karşıt ve hiyerarşik kavramlar üzerinden değerlendirme yapan Batılı düşünce geleneğini yapısöküme girerler” (Ölçer&Hülür, 2020 ,s.850). Düşünsel ve kültürel üretimin farklı alanlarında ele alınarak toplumbilim, kültürel, kamusal, eğitim üretiminde farklı bir bakış açısıyla kaçış çizgisini değiştirerek yapıya karşı yeni bir yapı geliştirirler. Bu yapı karmaşık, ağaç yapısı gibi hiyerarşik olamayan, dairesel ve yatay düzlemde eşitlikçi bir bakış açısı sunan bir deneyleme ve ilişkilendirme biçimidir (Özdamar, 2019, s.201).

A/r/tografi yönteminin, köksap kavramından yola çıkarak teorileştirilen fikri, pratikten ayırarak, başkalaşan soyut bir sistem olarak kökten dönüştürür. Teori, sürekli olarak yeniden yapılanmaya müsait ve tamamen başka bir şey haline gelebilen, yansıtıcı, duyarlı ve ilişkisel olan eleştirel bir değiş tokuş olarak anlaşılmalıdır. Böylelikle a/r/tografiye dönüşen teori, somutlaşmış, yaşayan bir araştırma haline gelmektedir (Springgay ve diğ. 2008, s. xx).

2.1.1.2. Yürüyüş Pedagojisi

Yürüyüş, fiziksel ve düşünsel dayanaklarıyla, performatif sanatsal üretim biçimi olarak, sosyal ve siyasi amaçlarla 1960'lardan bu yana çokça kullanılmış olsa da; araştırma metodolojisi olarak kullanılmaya başlanması daha yakın zamana rastlamaktadır. Burada bahsi geçen “Yürüyüş ”araştırma, eğitim, öğrenme sürecinin aldığı yol için kullanılan, bunun yanında gerçek anlamda fiziksel yürüyüş ediminden de beslenerek yeni yönler bulup sorgulama sürecini devam ettiren bir harekettir. A/r/tografinin araştırma ve üretim için kullandığı yollardan birisidir.

A/r/tografi, rizomatik ilişkiler yoluyla durumsal araştırmaya ilham veren bir metodolojidir. Bu metodoloji bireyi, zihinsel, kavramsal, bedensel, sanatsal, fiziksel ve ilişkisel olarak hareket etmeye, hareket içinde kalmaya teşvik eder. Bireyin kendi öznel varoluşunu derinlemesine sorgulamayı hem de toplum içinde var olan ilişkilenmelerin olumlu, fakat özellikle olumsuz olan etkileşim biçimleri ile yeniden ve yeniden sorgulanarak, iletişim ve etkileşim yaratma potansiyeli ile kendini öğrenmeyi, farkındalığı arttırmayı doğasında barındırır (Irwin ve diğ., 2006).

Genel olarak yaşayan sorgulama olarak tanımlayabileceğimiz yürüyüş eyleminin planlı bir sonucu yoktur, aksine bilinmezlikle karşılaşma ihtimalleri bu yaklaşımı hem teorik hem de pratik olarak her yeni karşılaşmada besleyecektir (Irwin ve diğ, 2018, s.40).

Springgay (2017) yürüme eyleminin a/r/tografi için hem bir metafor hem de bir araştırma biçimi olduğunu belirtirken, akışkanlığı ve akışta kalmanın önemine değinir ve ekler:

- a. a.Yürüme eylemi doğanın geçişliliğini ve etkileşimi canlandığı için, yöntemler ve disiplinler arasındaki bağlantıları etkiler.
- b. Bireysel farkındalık, anlamlandırma, varoluş bakımından bedenlenmiş estetik karşılaşmalara yaşayan doğasıyla ilham verir.
- c. Belirsiz yapısıyla çoklu anlamlar yaratır.
- d. İnsana ait olan her türlü ilişkisel alandan, diğerlerinden, çevreden, fikirlerden ve sanattan beslenirken, kopuşlara da teşvik eder.
- e. Tüm öğelerin sürekli hareketini yansıtır.
- f. Kişinin yer değiştirmesine, mevcut ilişki içerisindeki benliğini yeniden hayal etmesine izin verir.

A/r/tografinin yaşayan sorgulamayı barındıran doğası ve yürüyüş eylemindeki aynı bilinmezlik ile devam eden fiziksel ve zihinsel süreç kategorize edilmemiş bilgi üretmesi bakımından yeni olanın ortaya çıkmasını sağlayabilmektedir (Ingold, 2004; Springgay &Truman, 2017).

2.1.2. Kamusal Alan ve Yeni Kamusal Alan Pedagojisi

Kamusal alanın, insanlığın bir arada yaşamayı kaçınılmaz ve yaşamsal bir ilke olarak kabul ettiği andan itibaren başladığını söyleyebiliriz. (Özşekerli, 2016, s. 5) Etkileşimle halkı bir araya getiren kamusal alanlar, her türden kültür alışverişinin gerçekleştirildiği alanlar olarak tanımlanabilir. Özel alanda özgürlüğünü kazanan bireylerin, eşitçe söze katılma haklarının bulunduğu müzakereler sonucunda oluşturdukları kanaatlerle devlete karşı politikaları etkileyecek eylemlerin gerçekleştiği zemin, kamusal alan kavramının anlamını oluşturmaktadır (Demircan, 2006. s.13). Ranciere (2020, s.20), öğretme ve öğrenme ediminden bahsederken eşitlikçi bir zeka yaklaşımından hareketle “*Kendisinden başka bir şeye itaat etmeyen bir zekanın gerçekleştirdiği edime özgürleşme denir*” tanımını yapar. Bireyin yaşamında ilgi duyduğu, hayatına katmak istediği -şeylerin tümünü, dış baskı olmaksızın merak etme ve öğrenme sürecine değinir. Özgürleşmenin yaşanabilmesi için dayatmaların ortadan kalkması, sorgulayan zihinlerin *evrensel eğitim* yolunu benimsemesi gerektiğini öne sürer. Bu açıdan bakıldığında kamusal alan, eğitimin evrenselleştiği, birbiri ardına bir çok farklı merak noktasının ortaya çıktığı sonsuz bir öğrenme alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Amerikalı bir siyaset bilimci olan Hannah Arendt, Antik Yunan üzerine temellendirdiği kamusal alan modelini, iş, emek ve eylem bakımından ayırır. Kamusal alan özgür bireyler tarafından özgür eylemlerin üretildiği politik alandır şeklinde açıklamıştır. İnsanların eşitlik ve farklılıklarının üzerine kurulu, eylemliliği daima canlı tutan kamusal alan, uyumlu, katılımcı, kendiliğinden, iş ve emek zorunluluğu olmayan bir alandır. (Arendt’den akt. Alp, 2016, s.103) Kamusal alan için yapılan bu tanımın ütöpik durumunun, bu çalışma açısından ele alınan sanatın tanımlanmasıyla özdeşleştiği görülmektedir.

Alanyazında Frankfurt okulunun entelektüel düşüncesi, kamusal alan kavramının işaret ettiği alanı, basın, kamuoyu, kamu otoritesi, kamu, halkla ilişkiler çalışmaları, caddeler, meydanlar, bir arada olunabilen mekanlar gibi kurum ve faaliyet alanlarıdır şeklinde belirtir. Bu mekanlar ve faaliyetler genel bir toplumsal deneyim ufku oluşturmaktadır (Horkheimer, 1976). Bahsi geçen deneyim ufku, kamusal alanın bireyler arasında yarattığı etkileşimle kazanılan, süreklilik arz eden ve her seferinde her birey ile dönüşen bir edim yaratma potansiyeli barındırmaktadır.

Yeni enformasyon tarzı içinde kamusal alan yeni bir biçime dönüşmektedir. Buna göre yeni kamu, birbirine mesafe içinde, geçişken ve çokludur. Kamusal alanda ortak bir iyi üzerinde müzakere olabileceği gibi ortak bir tarih kavrayışı olmadan da müzakere yapılabilmektedir. İnternetin ademi-merkezi yapısı ve küresel iletişimi sağlaması kamusal alanın genişlemesine imkan tanımaktadır. Yüz yüze iletişimin internetin sembolleriyle yer değiştirdiği bir ortamda kamusal ve özel ayrımı ortadan kalkmaktadır (Poster, 1995: 212-214). Kamusal alan dinamiklerinin sanal ortamlar üzerinden şekillenen yeni anlamları, yeni tanımları da beraberinde getirmektedir. Günümüz iletişimini sağlayan araçların yarattığı sanal ortamlar ve ağlar, toplumdaki bireylerin kamusal alana dahil olduğu yeni katmanlar yaratmaktadır (Kaya & Kandemir, 2021, s.202,185).

Enformasyon, veri ve bilgi kelimelerinin sıklıkla kullanıldığı ve bu akışın içerisinde ilgili olduğumuz ya da olmadığımız her şeyin bizi etkilediği bir çağı yaşamaktayız. İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılda kamusal alanı düşünmek ve kamusal alan pedagojisinin işleyişini anlamak, için Frankfurt Okulu temsilcilerinden Habermas'ın önermesine, kitle iletişim araçlarına ve ürettiği verilere bakmak gerekmektedir (Habermas, 2003, s. 295). 1962'de ilk yayınlanmasından itibaren, çeşitli eleştirilere tutulsa da, "kamusal alan", "sivil toplum" gibi kavramları "Kamusalığın Yapısal Dönüşümü" Strukturwandel der Öffentlichkeit, isimli eseri ile daha kapsamlı bir açı ile göstermiştir. Aydınlanma dönemine ve felsefesine yönelik anlamlar yaratabilmeyi olanaklı kılmaktadır (Gözkan, 2012, s.14). Kamusal alan kavramı Habermas terminolojisine göre 'yurttaşların bir araya toplanmasından' daha kapsamlı bir anlam taşımaktadır. Söz konusu alan kamuya ait herhangi bir alan değildir. Toplumu oluşturan bireylerin, kısıtlama olmaksızın genel toplum yararına olan meseleleri tartışmak için kamusal bir gövde oluşturması bu alanı oluşturmaktadır. Örgütlenme, tartışma, yayınlama, özgürce ifade etme çerçevesinde gerçekleşebilecek olan bu gövde, bilginin topluma aktarılmasını ve onların etkilenmesini sağlama potansiyeli olan ilgili araçları gerektirmektedir. Bugün kitle iletişim araçlarının sunduğu tüm olanakları, kamusal alanın iletişim araçları olarak yorumlamak mümkündür (Habermas, 2003, s198-200).

Bilgiye dönüşme potansiyeli olan veriler, teknolojinin sunduğu tüm olanaklarla belli ve programlı ilişkiler çerçevesinde bir araya getirildiğinde anlam kazanarak enformasyona dönüşmekte, hayatlarımıza sızmaktadır. (Yılmaz, 2009, s.98). Bir belge şeklinde görsel

işitsel mesaj olarak tanımlanan enformasyon, alıcıda etki yaratmak üzerine iletişim alanı oluşturmaktadır (Davenport&Prusak, 2001, s.24). Var olan bilgimize dışarıdan eklemelenen veri ve enformasyonun, bilgilerimizin üzerine tekrar tekrar işlenerek yeni bilgileri üretmemize olanak tanıdığı belirtilmiştir (Akgün&Keskin, 2003, s.176). Toplumda nitelikli bilginin üretimi açısından, güçlü bir kamusal alana ve bunun için de doğru ve güvenilir bilgiye gereksinim duyulmaktadır (Başlar, 2018, s.115).

Alan yazın taranırken Özbek (2004) tarafından editörlüğü yapılan ‘Kamusal alan’ kitabının kamusal alan ve pedagojisi bağlamında nitelikli olduğu anlaşılmıştır. Kamusal alan kavramı pek çok farklı eğitim izlencesinde hem pedagojik araç hem de amaç olan bir kavramdır. Amaçtan kastedilen dersliklerin kamusal alana dönüştürülmesini amaçlayan pedagojik yaklaşımın hedeflenmesidir. Klasik Pedagoji kalıplarını kırabilecek bu amaçlar, aktarmacı eğitim anlayışından eleştirel ve sorgulayıcı boyutları ortaya çıkaracak yaklaşımları oluşturabilecektir. Bu kuramsal çerçevelerden hareketle eleştirel pedagoji yaklaşımı doğal olarak ortaya çıkmaktadır. Eğitim alanında dünyada ve Türkiye’de gözlemlenen, klasik aktarmacı eğitim yaklaşımları, statükocu bir tavır ortaya koymaktadır. (İnal, 2004, s. 575).

Kamusal alan pedagojisini, toplumsal açıdan topluma fayda sağlayacak, sosyal adalet öğretimi çerçevesinde her çeşit örgütlü girişim olarak tanımlayabiliriz. Kamusal alan rasyonel ve seküler olabilse, akıl gerilemez dolayısıyla kamusallık da gerilemez (Öztürk, 2019, s.8). Kamusal alan pedagojisine bu sebeplerle ihtiyaç vardır.

Belki de kamusal alan pedagojisini tanımlamak için, bu duyarlılığı hayatına aktaran bir insanın davranışını örnek vermek açıklayıcı olabilir. Çalışmalarında antropolojiyi ve halk pedagojisini birleştirmeye çalışan ve gerçek diyaloga, güvene dayalı karşılıklı ilişkiler inşa etmekle ilgili olduğunu belirten Beck, adil barınma, tıp eğitimi, halk sanatı, grafiti sanatı, bilgi üretimi, etnografik yöntemler, etik, sınıfların farksızlaştırılması gibi projeler yürütüyor. Kendi eğitimlerini verirken öğrencilerin, saygı, metalaştırılmamış ilişkiler kurma becerilerini geliştirecek şekilde örgütleyerek, kapitalizm sonrası geleceğe hazırladığını belirtmektedir (Beck, 2009, s.4).

Kamusal alan pedagojisi her yerde olabilir, alışverişte, filmlerde, sokakta, toplu taşıma araçlarında. Bazen hızlıca geliştiği için anlamlandırılması zor olabilir ama her yerdedir. Terim, yıllar içinde akademisyenler, teorisyenler, sanatçılar, kültür çalışanları ve

uygulama yapan bireyler tarafından çeşitli tanımlamalar almıştır. Kamusal pedagojinin eğitim alanına ve süreçlerine odaklanarak, örgün eğitim alanının dışında gerçekleşen enformel öğrenmeye hizmet ettiğine değinilmiştir (Miller ve diğ.,2017, 1-2) .

Kamusal alanın başkalaşan yönü olarak sanal ağ düzlemi, kamusal alan pedagojisinin işlerliğini fiziksel ortamdan akıllı teknoloji sistemlerine aktarmıştır. Kullanıcılara dönüşen bireylerin, toplumsal ilişkilerini, program ve uygulama etkileşimleri ile gerçekleştirerek, öğrenme, öğretme, paylaşma alanlarında sanal yürüyüş gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Alanyazında kamusal sanat bağlamı sorgulandığında; 1990'lı yıllarda sanatın toplumla ilişkisi, güncel sanat anlayışlarının kavramlar üzerine yoğunlaşarak, sosyo-politik bir konuma yerleşmesiyle, tıkanıklık yaşamıştır. “Kamusal Alanda Sanat” genel başlığı altında kolektif, eşitlikçi, sosyal fayda yaratan, eylem ve süreç odaklı sanat birliktelikler oluşmuştur. Toplumda cereyan eden bireycilik, yalnızlaşma, güvensizlik ve yabancılaşma gibi sosyolojik olguların sanat yoluyla aşılmasına yönelik bu tavır, kamusal alanda sanat ile, kamusal alan pedagojisi yaratıldığını göstermektedir. (Alp, 2016, s.103-104).

Kamusal alan, toplumsal alan ve sivil toplum alanlarında bir pedagoji yapabilme olanağı ancak o alana sahip çıkan ve yeni değerler üretmeye gönüllü bireylerin bir gövde oluşturması ile mümkündür. Müdahale, etki, fark, farkındalık, birleşme, örgütlenme ve iyileştirme kavramlarını içinde barındıran eylemlilik hali, yeni düzenlemeler, yeni pedagojik yaklaşımlar yaratma potansiyeline sahiptir. Yeni bir adım atmak yeni olanaklar yaratmak olarak görülebilirse, her adımımızda kamusal alan pedagojisi yapılması mümkün görünmektedir. Yeter ki aynı zeminde buluşma istekliliği, eşitliği olan alanlar kurgulanabilsin.

Sanatın bir araç olarak eğitim ve sosyal alanı geliştirme potansiyeli vardır. Toplumsal değişim dönemleri düşünüldüğünde, tiyatro temsilleri kitleleri harekete geçiren, kamusal alanın güçlü sanat etkinlikleri olarak ivme kazandırdığı bilinmektedir (Sarıkaya, 2019, s.28).

Genel anlamda sanat eğitimi konusunda Ranciere'in düşüncesinden hareket eden kültür kuramcısı Bakçay (2019), toplumda öğrenme öğretme yaklaşımlarının kamusal alanda bir ilişkilene biçimi olarak ilerlemesini, öğretici kimliğinin karşısındaki öğrenenleri cahil yerine koyarak toplumsal bir rol edindiğine değiniyor. Özgürleştirici bir eğitim, toplumsal bir kazanımın varlığından söz etmek için, Ranciere'in iddiasını kaynak

göstererek, zekanın dağılımıyla ilgili eşitsizliği sorgulama gereği olduğunun altını çizmektedir. Herkes eşit derecede öğrenebilirdir. Herkes eşit derecede zekidir. Önemli olan sadece “her şeyin her şeyde olduğunu” bilmektir diyor Ranciere. Yeni öğrenilen her şeyi diğer bilgilerinizle ilişkilendiriyorsunuz ki buna herkes kadirdir; herkes eşit derecede hızlı, yaratıcı, aktif bir düşünce dünyasına sahiptir (Bakçay, 2019). Bu perspektiften bakıldığında kamusal alan pedagojisinin, toplumu oluşturan her bireyde paylaşarak, ilişki kurarak gerçekleştirebileceğini düşünmek mümkündür. Bu bakış açısı aynı zamanda çalışmanın kuramsal dayanaklarından biri olan köksap kavramı ile de örtüşmektedir.

Araştırmanın sürecini oluşturan üretim-eğitim-alımlama bağlamında sanatın varlığına neden ihtiyaç duyulduğu konusu, yaşamın güncelliği içerisinde, önemsenmesi gereken bir ayrıntıdır. “*Sanat insana olumlu ya da olumsuz eleştirdiği fakat etkilendiği ve sınırlı ölçüde etkileyebileceği dünyayı düşünme, yeniden yaratma kurgulama olanağı vermektedir*” (İnal, 2004, s.66). Yeni olanın ertesi gün eskiye dönüştüğü bu işleyiş içerisinde insanın kendisini üreten ve yaratan birey olarak katılımcı haline getirmesi, sanatın sorgulayıcı yanının kullanılmasıyla anlamlı hale gelebilir. Yaratıcılığın yalnızca sanat üretmek için ya da sanat eğitimi ve öğretiminde işlevi olan bir yeti olmadığını belirten San, hayatın başladığı günden beridir oluşturan ve geliştiren temel bir yetenek olduğunu, insanın tamamladığı her işte yaratıcılığın temel bir öge olarak bulunduğunu söyler. (San, 2019 s.14) Sanatın hayatın içinde temel bir öge olması, bireyin karşılaştığı her alan ve durumda yaratıcılığını ortaya koyarak, yaşamı katlanılır hale getirip, çözüm üretmeyi sunmasıdır. Hayal gücünü kullanabilen bireyin farkındalıkları doğrultusunda, hem yeni olanın üretilmesi hem de yeniliklere adaptasyonu mümkün olabilir.

Bu araştırmanın sanat bağıni oluşturan, yetişkin sanat eğitiminin yeni medya etkileşim sürecinde sanat farkındalığı oluşturmaya yönelik girişiminin, birey - toplum ilişkisinde de olumlu kazanımlar yaratacağı öngörülmektedir. Yetişkin sanat eğitiminin özel sanat galerisi üzerinden uzaktan eğitim uygulaması ile desteklenmesi, bugün sanatın alımlanması ve sanatın yayılım olanaklarının genişlemesi bakımından, bireylerin hayatını geliştirebilmelerine olanak tanıyacak “yaratıcılık” faktörünü de kazanım olarak ekleyebilecektir. Aynı zamanda uygulama sürecinde, a/r/tografi yönteminin işe koşulması, yaşayan sorgulama yoluyla, sanat eğitimi ortamlarının yaratılmasındaki sorgulamaları derinleştirecektir.

2.1.2.1. Kitle Kültürü ve Kitle İletişim Araçları Bağlamında Eleştirel Pedagoji

Kuşbakışı bir yaklaşımla “kültür”: insanın ortaya koyduğu, içinde insanın var olduğu tüm gerçeklik demektir. Kültür, insanın dünyasını taşıyan her şeydir (Uygur, 1996, s.17). Terry Eagleton (2020) kültürün yaşam biçimi olarak genellikle bir alışkanlık meselesi olabileceğini fakat yenilikler de içerebileceğini belirtmektedir. Kültürün, kültür olarak anlaşılması için defalarca tekrarlara, hatta atalarımızın tekrarlayarak yaptıklarına dayanması bile gerekebileceğini, gelenek ile ilgili olduğunun altını çizerek söylemektedir (s.15-16). Kültür kavramının barındırdığı geniş anlam zaman zaman uygarlık, medeniyet gibi farklı bağlamların anlaşılmasına neden olsa da bir yere, yöreye, kişiye, topluluğa ait bütüncül değerler tanımlaması yapılabilir.

Sanatın, inancın, ahlak ve bilimin eksiksiz olarak toplumda yerleşmiş olmasına duyulan ihtiyaç, kültür kelimesi ile birlikte gelen bir üst bakış yaratma potansiyeline sahiptir. Burada kastedilen kapitalizmin ihtiyacını karşılamak üzere, popüler kültürü besleyerek, moda olanı toplumda yaymak değil, aksine bireylerin yaşamlarını anlamlı hale getirme isteklerini besleyen yapıları görünür kılma çabası olarak anlaşılmalıdır.

Alt yapı ve üst yapı kavramları ile süren toplumsal alanın, ekonomik bir temel ile doğru orantılı olduğu bilinmektedir. Ekonomik alt ve üst yapının etkileşime nasıl geçtiği, Marxizm ve sonrasında ortaya çıkan birçok eleştirel teori anlayışı ve okulu ile yaratılmaya çalışılmıştır (Sim,2010,s.21). Bir devrimci niteliğinde ideolojiye dönük eleştirel toplum teorisini ortaya koyan Marx, insan toplumu konusunda önemli görüşleriyle farklı kapılar açmıştır. Frankfurt Okulu temsilcilerinin savunduğu Eleştirel Teori’nin beslendiği yer de tam burasıdır. Okulun temsilcileri eleştirel teoriyi şöyle açıklar: “*Faillere içkin anlamda aydınlatıcı ve özgürleştirici bir tür bilgi veren dönüşlü bir teoridir.*” İdeolojinin, toplumdaki bireylerin içinde bulundukları durumları ve çıkarlarının ne olduğunu anlamalarını engellediğini söyler. İdeolojik yanılsama fark edilirse toplumsal baskıdan da kurtulmanın mümkün olacağı ortaya çıkmaktadır (Geuss,2002, s.11-12). Burada bahsi geçen toplumsal baskı, bireylerin anlama, alımlama, fikir üretme, yaşam ve değerleri ile kısacası o toplumun kültürünü ele geçiren ideolojilerin farkına varılması ile ilgilidir.

Pozitif ya da negatif kültür sorgulaması siyasi, sosyolojik ve psikolojik açıdan birçok katmanı içinde barındırmaktadır. Bu sorgulamaları yaparken, bir kaç alt başlığı olan kültür kavramı karşımıza çıkıyor. Toplumda azınlığı gösteren alt kültür, endüstriyel kapitalizme ait olan kitle kültürü, sanat olmaya heves etmeyen folk kültür ile yukardan dayatılan popüler kültürü dışarda tuttuğumuzda akla şu soru geliyor; İnsan yaratıcılığının estetik ile özdeş olan örnekler işaret eden üst kültüre sahip çevrelerinin beğenisi mi öne çıkmalı?

Kentler, metropoller, megapoller, her şeyin yayılım hızının fark yarattığı, karşılaşma alanlarının daraldığı ve bu sebeple iletişimin yoğunlaştığı kamusal alanlardır. Şimdi kamusal alanda yankılanan kültür, ağlarla sosyal medya üzerinden şekillenirken, söylemlerimiz, beğenilerimiz, bilgi edinme biçimimiz ve ilişkilerimiz de bu alanda gerçekleşiyor. Kitle iletişim araçlarının yoğun bir biçimde kullanılması, verinin anlık, hızlı bir biçimde yayılmasına, bir o kadar da geçiciliğine olanak tanıyor. Günümüzde kültürü, iletişimi bu alanlar sağlıyor. İletişimi ve etkileşimi sağlayan bu düzlemde, özgürleştirici yaklaşımlarla, eşitlikçi bakış açılarını yönetim çerçevesinde yürütebilmek için eleştirel teorinin ve eleştirel pedagojinin, meseleleri ele alış biçimleri örnek teşkil edebilir. Çünkü eleştirel teoriler aydınlanma ve özgürleşme yönünde yaptığı girişimlerle, toplumdaki bireylerin toplum içinde var olan gizli zorlamaların farkına varmalarını sağlamaktadır. Toplumsal çıkarların nerede, nasıl olduğunu sorgulamalarla farkına vardırarak bir düzlem oluşturmaya hedefler (Geuss,2002, s.85).

Sanayi devrimi sonrasında ortaya çıkan, tasarlanmış kültür formlarının nitelik aramaksızın kalabalıklar için, kalabalıklar içinde yaşanmasını oluşturan kitle kültürü kavramı, endüstriyel formlardan beslenmektedir. Kitle iletişim araçları ile üretilen bu kültür formu ile birey, edilgen bir tüketici olarak kendisine sunulmuş tüketme dürtüsü ile karşılaşmaktadır (Sarı,2006,s.42). Öyle ki, kitleler dolaşımda olan kültürün, çoğunlukla kendileri tarafından tercih edildiğini düşünmektedirler. Bir kültür meselesinin, toplum üzerinde bu ironiyi yaratarak, yanıltıcı gerçeklik katmanları oluşturmaları, dolaşımda bir sistemin varlığından bahsedebileceğimizin göstergesi değil midir?

Adorno, günümüzde kültür her şeye benzerlik bulaştırır ve kitle iletişim araçları bir sistem meydana getirir der (Adorno, Horkheimer, 2017,s.47). Kitle iletişim araçları teknolojik aygıtların ortaya çıktığı andan itibaren bir aradalığın yaşandığı kentlerde konumlandığı, geliştiği bilinmektedir. Bu ortamlar kitle iletişim araçlarının etkisi altında sanatçıyı da

alımlayıcıyı da döngünün içine hapseder. Oluşan ve canlı olan sistem üretim ve tüketim biçimlerini kendi varlık stratejilerine uygun içeriklerle görünür kılar (Aydın,2007).

Raymond Geuss'un çalışmasının (2002,s.10-11-12-13) Eleştirel Teorinin epistemolojik özelliklerini ve toplum üzerindeki etkilerini anlamak için güçlü bir temel sağladığı düşünülmektedir. Geuss, Eleştirel Teorinin toplumsal baskılara karşı özgürleştirici bir bilgi sunma amacı olduğuna değinir. Frankfurt Okulu tarafından geliştirilen teori, toplumun sosyal yapılarını ve ideolojilerini sorgulayan bir felsefi yaklaşımdır. Teori, toplumdaki bireylerin (faillerin) kendi gerçek durumlarını ve çıkarlarını anlamalarını engelleyen ideolojik yapıları deşifre etmeyi amaçlamaktadır. Eleştirel Teori, bireylerin ideolojik yanılsamalardan kurtularak toplumsal baskılardan özgürleşmelerine yardımcı olmayı hedefler. Bu teorinin temelinde, bireylerin kendilerine dayatılan sosyal ve kültürel zorlamalardan kurtulmalarını sağlayacak bilgilerin sunulması yatar.

Geuss'un değindiği Frankfurt Okulu tanımlamasına göre Eleştirel Teori'nin üç temel özelliği vardır:

1. Rehberlik: Eleştirel teoriler, bireylerin gerçek çıkarlarını keşfetmelerine yardımcı olur. Bireylerin kendi durumlarını doğru bir şekilde değerlendirmelerini ve toplumsal yapılar içindeki gerçek konumlarını anlamalarını sağlamak bu teorilerin ana hedeflerindendir.
2. Özgürleştirici Nitelik: Eleştirel teoriler, bireyleri sadece dışarıdan gelen baskılardan değil, aynı zamanda kendi içlerindeki, kendilerine dayattıkları zorlamalardan da kurtarır. Bu, bireylerin bilinçli eylemlerini kendi lehlerine kullanmalarını ve kendi kendilerine zarar veren düşünce kalıplarından sıyrılmalarını sağlar.
3. Epistemolojik Farklılık: Eleştirel teoriler, bilgi üretiminde doğa bilimlerinden farklı bir yaklaşım sergiler. Doğa bilimleri nesnel ve dışsal gerçeklikleri incelerken, eleştirel teoriler daha çok toplumsal ve kültürel yapıların içsel dinamiklerine odaklanır. Bu teoriler, toplumsal gerçeklikleri dönüştürme amacı güder ve bu yönüyle bilgiyi sadece açıklamakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal değişim için bir araç olarak kullanır.

Eleştirel Teori'nin bu özellikleri, bireylerin toplumsal yapıları ve kendi rollerini daha bilinçli bir şekilde sorgulamalarına olanak tanıdığı düşünülmektedir. Bu yaklaşım, toplumsal adalet ve eşitlik yönünde değişimleri teşvik ederek, daha adil ve özgür bir toplum

yapısının inşasına katkıda bulunmayı hedeflediği için, bu araştırma açısından önemsenmektedir.

Toplumsal Biçimler Okulu kurucusu, sosyolojinin ayrı bir bilim dalı olmasını sağlayan sosyolog, Georg Simmel'e göre; Toplum bir sonuçtur. Fragmanların gerçek etkileşimi ile kıyaslandığında toplum ikincildir. Her şeyin birbiriyle etkileşim içinde olduğu, düzenleyici bir dünya ilkesi Simmel'in hareket noktasıdır (Frisby, 2003, s.19). Simmel'in toplumu etkileşim dinamiği üzerinden yorumladığının anlaşılması (Kahraman, 2018 s.88), bu araştırmada sanatın alımlanması problemi üzerinden ele alınan toplumsal yapıyı anlamaya yönelik sosyolojik bakışın da kaynağını oluşturmaktadır. 21. Yüzyıl sanat temsillerini oluşturan her türlü sanatsal var olanların etkileşimle var ettiği sosyolojik ilişki, bireyin topluma, toplumun da bireye kazandırdığı sirkülasyona bağlı ilerlemesi söz konusudur. Bireyler çevrelerini yalnızca duyularla değil, aynı zamanda ait oldukları kültürün sembolik farkları ve anlamlandırma sistemi aracılığıyla da algırlar. İnsan yaratıcılığının ve tarihinin anlamı olan, "anlamlandırmak", farklılıkları algılamamanın yanı sıra bir kimlik edinerek farklılıkları inşa eden ve sıralayan bir meseledir. Bouchet'ye göre; Bir kimlik edinmek, üretmek anlamına gelir. Her zaman zaten var olanın içinde ve aracılığıyla olur, ama ona yeni bir içerik verir, böylece her şey yeni bir şeyin, yeni bir sistemin yeni unsurlarının parçası olur. (Bouchet,1998,s.107). 20. Yüzyıla, hatta postmodernizme (Weinstein&Weinstein, 1991, s.152) temel olan Simmel'in sosyoloji yaklaşımları, Lukacs tarafından "felsefenin Monet'si" olarak belirtilmiştir (Lukacs, 2011). Bouchet'nin (1998) "*Information Technology, The Social Bond And The City: Georg Simmel Updated*" isimli makalesi, bilgi teknolojisi, sosyal bağ ve şehir konularını birey etkileşiminin, topluluktan, ağ toplumuna dönüşmesi bakımından değerlendirmiştir. Simmel'in yaklaşımlarının güncel yorumu gibi anlaşılabilir bu makalede, büyüyen şehirlerin, gelişen ağların, aynışmaların ve üzerinde durduğu anlaşılmaktadır. Simmel'in savunusuyla toplumda yaşanan aynışmanın, vasat, ortalama bir zevkle seri üretim ve tüketimden kaynaklandığı yönündedir. Bireyin tektipleşmesi tüketim kültürünün, kapitalizmin aradığı bir özelliktir. Günümüzde diğer alanlarda olduğu gibi, toplumun nabzını yaratan sanatın da bu tektipleşmeye maruz kalma tehlikesi gözlemlenmektedir. Bu durumun bir ilişki ve etkileşim zinciri olduğu düşünüldüğünde, sanat yapıtının üretim noktasından çıkarak alıcıya ulaşmasında duyulan kaygılar popülerliği ve maddi kazancı

öncelediğinden, kısırlaşmaya yönelik bir mahkumiyet yaratmaktadır. Mcwilliam’a göre; çağdaş sanatın ticarileşmesine yönelik eleştirilere ne kadar yakınlık duyulursa duyulsun, sanatçıların geçimlerini sağlayabilmeleri yürürlükteki sistemle uzlaşmalarına bağlıdır (Mcwilliam, 2011, s.149). Peki bu uzlaşma bireysel yaratma özgürlüğünü kısırlaştırmaz mı?

Horkheimer'a göre, bireysellik sadece dışsal tepkilerden ya da ilginç fikirlerden oluşmaz; asıl olarak, bireylerin egemen ekonomik sistemin baskısına ve standardizasyona karşı gösterdikleri dirençten kaynaklandığını belirtmektedir. Bu direnç, düşünsel yeteneklerin aktif kullanımıyla mümkündür ve bireylerin bu tür bir direnişi ne ölçüde sergileyebildikleri, özgürlüklerinin bir göstergesidir. Sanat eserlerinin ise, bireylerin bu genel düzleştirmeye karşı nasıl bir duruş sergilediklerini yansıtan araçlar olarak görüldüğü genel birr kanıdır. Sanat, toplumun doğaya hakim olma çabasında kullanılan örgütlü deneyimler kadar geçerli bir deneyim biçimidir. Sanat eserleri, bireysel deneyimleri cisimleştirir ve bu deneyimlerin, bilimin sağladığı bilgiler kadar değerli olduğu, hatta sanatın kendi içerisinde özgün bir bilgi biçimi taşıdığı savunusu ile altı çizilir. Horkheimer, sanatın bilgiye eşdeğer bir değer taşıdığını, ancak bu bilginin farklı bir kategoriye ait olduğunu vurgulamaktadır; bilimden farklı olarak, sanatın değeri ve bilgisi, onun içsel niteliklerinden ve kendi özgün kriterlerinden kaynaklandığını belirtir. Bu perspektif, Eleştirel Teori'nin sanatı, toplumsal yapılar ve ideolojilerle ilişkili olarak nasıl değerlendirdiğini de gösterir. Sanat, bireylerin egemen kültürel ve ekonomik yapılar karşısında özgün bir ses ve direniş biçimi olarak işlev görür. Bu bağlamda, sanatın toplumsal eleştiri ve değişim için kritik bir araç olduğunu anlamamızı sağladığı için önemsenmektedir (Horkheimer,1976, s. 485-486).

Sosyolog ve sosyalist olan Saint-Simon’a göre; insan dinamizminin kaynağı bilgi değildir, sosyal bütündür, bilim, sanat, edebiyat, endüstri gibi özel faaliyetlerin kaynağı olan sosyal bütün. Ve davası insanı somut olarak ihtiyaçların baskısından kurtarmaktır (Meriç,1996, s.147).

Sanatın toplum üzerindeki olumlu etkilerinin, deneyime dayanan tarihi gözlemlendiğinde iletişimi sağlayan yegane kavram olduğu bilinmektedir. “Sanat, sanatçının toplumla kaynaşması için vazgeçilmez bir araçtır ve insanın, diğerleriyle birleşme, yaşantıları ve düşünceleri paylaşma yeteneğini yansıtır.” Çeber’in bu tanımı

sanat – toplum ilişkiselliğinden bahseder(Çeber,2015). Sanatın başlı başına bir iletişim aracı olması durumu, çağın getirisi olan yaklaşımlarla, farklı disiplinleri bir araya getirerek, insanın kendini ifade edebilme olanaklarını arttırmaktadır. “Araçsallık sanatın amacının olumlu ve toplumsal bir değişime yol açması olduğunu söyleyen bir kuramdır” (Barrett,2019, s.344).

Bireyin toplumdaki yerini kazanması, sanatın yeni medya olanakları çerçevesinde birey tarafından anlamlandırılması ve uygulanması, topluma ait olma güdüsünü yaratabilme potansiyelini içinde barındırmaktadır.

Bourdieu, sosyoloji çalışmalarının "epistemolojik bir kopuş" ile başlaması gerektiğini savunur; bu, gündelik bilgilerden ve olağan kabul edilen düşünce yapılarından uzaklaşarak, toplumsal olgulara yeniden ve daha derinlemesine bakmayı gerektirir. Bourdieu'ye göre, sosyal gerçeklik önceden verilmiş veya sabit bir yapıda değildir; aksine, aktif bir şekilde ele geçirilmesi, inşa edilmesi ve doğrulanması gereken bir süreçtir. Bu süreçte sosyal bilimciler, toplum tarafından üretilen ve genellikle sorgulanmayan anlayışlarla, yani "doksa" ile mücadele ederler. Doksa, belirli bir kültür veya alan içinde doğal olarak kabul edilen ve çoğu zaman eleştiriye kapalı olan toplumsal anlayışlardır. Bu durum, sosyolojik araştırmalarda önemli bir engel teşkil eder çünkü doksa, ele alınan konuların daha objektif bir şekilde incelenmesini zorlaştırır. Bourdieu'nin sanat alanı ile ilgili yorumları da dikkat çekicidir. Sanat alanının odağı, sanatçının yaratıcılığının açıklanamaz ve nedensiz olduğu fikridir. Bu, sanatçıların ve sanat eserlerinin değerlendirilmesinde, yaratıcılığın gizemli ve anlaşılamaz bir özellik olarak görülmesine yol açar. Bu anlayış, sanatın toplumsal işlevini ve sanatçının toplumdaki rolünü derinlemesine anlamamızı engelleyebilir. Aynı zamanda, sanatın yeni medya olanaklarıyla nasıl yeniden şekillendirilebileceğine ve toplumsal bağlamda nasıl yeni anlamlar kazandırabileceğine dair fırsatlar sunar. Bourdieu'nin düşünceleri, sosyal bilimlerdeki araştırmaların nasıl yapılması gerektiği, sanatın toplumsal bağlamda nasıl ele alınması gerektiği ve bireylerin toplumsal yapılar içindeki yerlerini daha bilinçli bir şekilde nasıl kavrayabilecekleri konusunda yol gösterici olabilir. Bu bakış açısı, toplumda bireylerin daha aktif ve bilinçli roller üstlenmelerine olanak sağlayarak, sanat ve bilimin toplumdaki etkilerini ve işlevlerini yeniden değerlendirmemize yardımcı olur (Bakçay, 2015, s.7-8).

Bireysel katılım ile sanatın anlamlandırılması ve uygulanması, bireyde topluma ait

olma duygusu geliştirilebilir. Bu sebeple bizim ülkemizde de olduğu gibi kurumların bireylere yönelik aktiviteler düzenlediği bilinmektedir.

Teknolojinin bir getirisi olarak sanat deneyimi ve sanat eğitime ilişkin, sosyal medya, web siteleri, sanat blogları, galeri ve müzelerin sergi turlarının ulaşılabilirliğinin arttığı bu dönemde, sanatta mevcut şartların geliştirilmesine yönelik girişimler olduğu gözlemlenmektedir. Ülkemizde 2021 yılında İstanbul Modern Sanatlar Müzesi, Sakıp Sabancı Müzesi ve Arter'in yetişkin sanat eğitime yönelik öğrenim programları uyguladığı görülmektedir. Yetişkinlere yönelik eğitimlerin kısıtlı olmasına karşın Türkiye'deki tüm müze ve galerilerde çocuk ve gençlere yönelik düzenlenen spesifik konularda sanat öğretimi süreçleri ve hobi atölye programları mevcuttur. Galerilerde ise, düzenlenen sergiler ile eş zamanlı sanatçı-küratör konuşmaları, rehberli sergi turları ya da sanat tarihi seminerleri yapıldığına dair bilgiler kurumların web sitelerinde sundukları programlardan elde edilmiştir. İKSV'nin 2017 yılında sunduğu *“Kültür Sanata Katılımcı Yaklaşımlar”* araştırma raporunda, kurumların eğitim programlarında, geleceğin izleyicilerinin yetiştirilmesine yönelik girişimlerinde çocukları ve genç nesli hedeflediklerine değinilmektedir. Çocuk ve gençleri hedeflemelerinin sebeplerini sıralarken yetişkinlerin yaşlanabilme olasılıklarından, katılımlarının herhangi bir sebeple kesintiye uğrayabileceğinden dolayısıyla kitle daralacağı için her zaman yeni izleyici yaratma ihtiyacı duyulacağından bahsedilmiştir. Oysa bu bakış açısı herkes için kültür yaklaşımı ile uyuşmamakta, ve katılımcılığın savunduğu hak temelli bakış açısını karşılamamaktadır. *“Sanatın toplumsal rolü ve yaşamı iyileştirmeye katkısı göz önüne alındığında izleyiciler sanat kurumlarının tüketicileri değil, doğal ortakları olarak öne çıkmalıdır”* (Kiger, 2017). Şüphesiz kurumların çoğunlukla çocuk ve gençlere yönelik eğitimler sunması, geleceği planlamak anlamına gelmektedir. Ne var ki eğitim içerikleri incelendiğinde, çağın sanat olanaklarını içine dahil edecek şekilde hazırlanmış bir sanat eğitimi yaklaşımına rastlanamamıştır. Diğer taraftan yetişkinler için de sanatı anlamlandırmalarını sağlayacak, çağdaş eğitim programları ülkemizdeki galerilerin içeriklerinde mevcut değildir. Türkiye kapsamında yapılan bu değerlendirme çağdaş sanat eğitimi süreçleri için, sanat eğitimcilerine ve öğretmenlerine sorumluluk yüklemektedir.

21. Yüzyıl sanat eğitimi bağlamında gelecekçi sanat yaklaşımları ve dijital görsel kültür

kazanımları oluşturabilecek yeni medya bağlamında sanat alanları yaratmayı düşünerek, bu görevi üstlenmek gereklidir.

2.1.3. İlişkisel Estetik

2.1.3.1. Sanatta Üretim-Tüketim ilişkileri

Yayılmı sağlayan teknolojilerin mükemmelliğinin ötesinde, yaratılan sanal gerçeklikte sanat adına aranması gereken verilerin neler olduğunun da sorgulanması gerekmektedir. Küreselleşme tanımının tam anlamıyla yaşandığı, ulaşılabilirliğin en yüksek seviyelere çıktığı bu ortamda, herkes her şeye ulaşabilirken sanatta yeni olanın ne olduğunun ve bu durumu etkileyen faktörlerin neler olduğuna ilişkin yapılacak değerlendirmelere, çağdaş değerlendirmelere ihtiyaç vardır.

Bourriaud (2018), çağdaş sanatın doğasını ve işlevini anlamlandırmak için; Çağdaş sanatın ortaya sürdüğü kozların, toplumla, tarihle, kültürle olan ilişkileri nelerdir?(s.9) sorusunu sorar. Ona göre sanat eseri yalnızca fiziksel bir obje değil, aynı zamanda bir etkileşim ve ilişki alanıdır. Bu bağlamda yeni medya sürecinde, dijital teknolojiler ve internet tabanlı uygulamalar sanat kavramı ile izleyici, katılımcı arasında kurulan etkileşim ağları ile veri akışını arttırdığı deneyimlenmektedir.

Nicolas Bourriaud, ortaya koyduğu teori ile, çağdaş sanatın metalaşmış insan ilişkilerini yeniden anlamlandırma ve alternatif yaşam biçimleri önerme potansiyeline sahip olduğunu savunmaktadır. Yeni olanın sorgulanması ve anlamlandırılması açısından, sanat eserleri izleyiciler ve katılımcılar arasında diyalog ve etkileşim yoluyla yeni toplumsal bağlar kurar, bu durumun sanatı toplumsal dönüşüm için bir araç haline getirdiği kanısı yanlış olmayacaktır.

Bourriaud'un (2019) bu görüşleri, sanatın salt estetik bir deneyim olmanın ötesinde, sosyal ve politik bir praksis olduğunu vurgulayarak, teorisinin temelini oluşturmaktadır. Yeni medya süreci açısından değerlendirildiğinde de, dolaşımda olan etkileşimler sanatın toplumsal bağlamını ve işlevini her seferinde yeniden tanımlayabilme potansiyeli yaratmaktadır.

Yaşanılan çağın getirileri ile çoğalan üretimler, her ne kadar izleyici etkileşimi ile besleniyor, anlamları arttırıyor olsa da nitelik bakımından da değerlendirilmesi bu araştırma açısından önem teşkil etmektedir.

Yetişkin'in ülkemizdeki bir yeni medya sergisine yönelik yaptığı eleştiri yazısında; mevcut anlamları, işlevleri, kurumları tekrar ederek kendine mal etme ve farklılaştırma anlamında bir fark yaratabildiğimizin altını çizip, ironi yaratarak bu durumun sosyolojik bir mesele olduğunu vurgulamıştır (Yetişkin, 2012). Ülkemizde medyumunu ne olursa olsun sanatın kavram üzerinden ilerliyor olması, copy-paste çağı olarak adlandırabileceğimiz aşırı şablonlaşmanın formülünü, toplumun bilinç dışına algı yönetimi ile yerleştirmeyi başarmıştır. Ülkemizde sanat üzerinden kurgulanan, manipüle etme konusunda yakalanan başarı, kişinin kıvrak zekası ve network genişliği sayesinde niteliksiz sonuçlar doğurmaktadır. Baudrillard'ın çağdaş sanatın estetik yargılarının belirsizliğinden ve bu belirsizliğin yol açtığı sanat eserinin anlamının kavranmasını manipüle etmekten bahsettiği yorumu, bahsedilen algı yönetimini aydınlatıcı niteliktedir.

Çağdaş sanat estetik yargıların keskinliğinin olmaması ya da temellendirilememesinden beslenmektedir. Çağdaş sanatı anlamamak, anlamlandıramamak yada anlamlandıramamanın yarattığı geri çekilme duygusunun yarattığı bir spekülasyon söz konusudur (Baudrillard, 2010).

Baudrillard'ın daha 1990'larda bahsettiği, *gerçekliğe karşıt bir "başka sahne" kuran sanat*; bilinen tüm anlamlarının yitirilmesiyle *"bir baştan çıkarma süreci"* içerisinde varlık nedenlerini aşmakta ve tükenmektedir. Sanatın ve sanatçının tüketim toplumunun içinde reklama hizmet etmesinin getireceği sonuçları, öngörülerıyla belirtmesine rağmen, sanat alımlayıcısının popüler imajlara alıştırılması ve sorgulama yetisini kaybetmesine sebep olan fazlalıklar türemiştir. Baudrillard'a göre kültür odaklı estetik değerlerin yansımaya dayalı sanatsal üretim, sanat odaklı göstergeleri çoğaltırken geçmiş ve gelecekteki tekrara düşen ifade biçimlerini de çoğaltmıştır. Bunun sonucunda da sanatsal bağlamda simgesel sorgulamalara dayalı uzlaşma eğilimi sonucu Baudrillard'a göre sanat yok olmuştur (Baudrillard, 1995: s. 20). Baudrillard'ın bahsi geçen cümlede postmodernizm eleştirisi olarak ortaya koyduğu tavrın, birbirini tüketen ve yeniyi üretmeyen biçimlerin, kavramların çoğalarak anlamsızlaştığı perspektifinden okunması, toplumsal sanat farkındalığı parametrelerini belirlemektedir.

Bu bağlamda, sanatın ve toplumun geleceğini yeniden şekillendirebileceği düşünülen metamodernizm kavramı, yeni bir bakış açısı sunmaktadır. Her şeyin bir araya gelerek yaratacağı çok disiplinli bakışla bir üst bilgi çağı yaşadığımız bu döneme bir proto-sentez

önermesi yapan metamodernizm kavramı ile başka açılar keşfedilmeye çalışılmaktadır. Her çağda farklı form, biçim ve anlayışa bürünen sanat ve hayat, günümüzde metamodernizm olarak adlandırılan çağı yaşamaktadır. Bu çağ, Post Postmodernizmin kavramsal anlamını ifade etmektedir. Fakat öncelikle bilinmelidir ki postmodernizmden sonra gelen anlamını taşımamaktadır. İlkın Timotheus Vermeulen ve Robin van den Akker tarafından 2009 yılında ortaya atılan Metamodernizm teorisi, Dünyada hızla yayılarak, geleneği, modern ve postmodern hatta kendisini bile eleştirerek yeni olanı var etmeye çalışmaktadır. Metamodernist manifestonun yazarı Luke Turner, “*Hata duyguları türetir*” derken aslında çağın ihtiyacı olan sanat bakışına, felsefesine ve salınımına ruh kazandırmaya çalışmaktadır. Sanatın ve sürecinin sonsuz olanaklarını yaratabilmeyi önerir. Bu anlamda yeni medya sanatının ve yeni medya sürecinin sunduğu çıktılarla örtüştüğü görülmektedir. Kendini eleştirmekten kaçınmayan bu teori, yeni olanı var etmek için tekdüze olan her şeyi imha etmeye, kimliksiz olanları kendi boşluklarında yok etmeye karardır. (Turner:2011) Yeni olanı aramak ümidiyle Hollanda’da ortaya atılan metamodernizm kavramı Dünyaya yayılımını sürdürmektedir. Yaşanan gelişmeler, halen yaşanan postmodernist yaklaşımların ötesine geçerek yeni olanı bulma ümidiyle metamodernist çağı müjdelemektedir. Türkiye’de ise bu kavrama olan ihtiyaç ve farkındalık yalnızca birkaç araştırmacı tarafından sorgulanmaya başlamıştır. Metamodernist çağın getirdiklerini takip ederek, sanat kavramının izleyici ile etkileşime girmesi toplumların ilerlemesi adına yapılması gereken önemli bir girişim olduğu söylenebilir.

Bu perspektiften değerlendirildiğinde sanat ve sanatçının rolünü dinamik ve dönüşüm odaklı bir bakışla ele alan Yetişkin (2012) Türkiye’de sanatın ve sanatçının toplumdaki yerine dair bir analiz sunuyor:

"Bağlar" ve "ağlar" metaforlarıyla, sanatçıların ve sanat eserlerinin, katı ve sabit olmayan, aksine sürekli hareket eden ve değişen ilişki ağlarında işlev gördükleri ifade edilmektedir. Bu bağlar, belirli bir kategoriye veya sınıfa kolayca sığdırılamayan, akışkan ve esnek ilişkilerdir. Sanatçılar ve eserleri, bu bağlar ve ağlar içinde fikir üretirler ve bu süreçte bilim, teknoloji, siyaset ve ekoloji gibi çeşitli alanlarla etkileşime girerler. Sanat, sadece estetik bir ifade aracı olmakla kalmaz, aynı zamanda bu disiplinlerin kesişim noktasında

ortaya çıkan sorunları ve materyalleri işleyerek daha geniş toplumsal ve kültürel meselelerle de ilgilenir.

Bu perspektif, sanatın toplumsal değişim ve dönüşümdeki rolünü vurgularken, sanatçıların ve sanat eserlerinin toplum içindeki dinamik ve çok boyutlu ilişkiler ağında nasıl konumlandıklarını da gözler önüne serer. Sanatın, bilim ve teknolojiyle olan ilişkisi, siyasi ve ekolojik sorunlarla olan etkileşimi, sanatçıların çalışmalarını daha geniş ve kapsayıcı bir çerçeveye oturtur. Bu anlamda, sanatın hem bireysel hem de toplumsal düzeyde dönüştürücü bir gücü olduğu ifade edilmektedir(Yetişkin,2012).

Yeni medya sanatını oluşturan yapıtların, yalnız gelişmiş teknolojileri kullanmak kaygısıyla değil, sanatın sorgulama yetilerinden sıyrılmadan, kavram-bağlam-medyum ilişkisine dayanarak üretilmesi, sanatın kendi özgürlük sınırlarını aşarak yeni olanı ortaya çıkarması çerçevesinden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bugün şirketlerin sanata verdiği destek, sponsorluk vasfıyla, kurumlara prestij sağlayan bir farkındalık projesi olarak gerçekleştirilirken, şirketler sanat üzerinde tahakküm kurabilmekte, gerçek anlamda farkındalık projesi olarak toplumu ilgilendiren bir düzeye çıkarılamamaktadır. Bu durum geçmişteki sarayın ya da Medicilerin destekleriyle yayılmak istenen ideolojiyi anımsatmaktadır. Kendilerine para kazandırmaya çalışan şirketlerin, sanatı himayeleri altına almaları sebebiyle sanat ve reklam arasındaki fark bulanıklaşmaktadır (Barnard:2010 s.136). Bu bağlamda sanatın kendi kendini tüketir hale gelmesini sağlayan etmenlerin, farkındalık ve sorgulama yapabilme yetilerinin askıya alınması ile sağlandığını söylemek mümkündür.

Gösteriyi anlık bakışla, katılımla yakalamak zorunda olan izleyici, artık empati kurmaya çalışan tanık olmaktan uzaklaşmıştır. Yeni medya sürecinde sanat yapıtı da izleyici de sanatçıdır. Bu açıdan değerlendirildiğinde; izleyicin sanatçı-sanat yapıtı- sanat süreçlerine dair birikiminin sanatı, dolayısıyla toplumu etkileyeceğinin ve bunun bir diyalektik olduğunun altı çizilmelidir.

Günümüzde bazı çalışmalarının dayandığı kuramlara son ek olarak kullanılan “Estetik” terimi ise, yapılan çalışmanın sanat olduğunu kanıtlama çabasıyla, çalışmanın yanı başındaki metinlerde yer almaktadır. Elbette geleneksel estetik kavramlarının bugünün sanatında değerlendirme ölçütü olarak kullanılması mantık dışı olacaktır. Fakat

eğer sanattan bahsedilecekse, sanat felsefesinin ve estetiğin, varlık olarak sanatı tartışmak üzere bir bilim olarak yapılandırılmasına da değinmek gerekecektir.

Bugün ortaya çıkan verilerin hızlanmasıyla birlikte sanat paradigmalarının da gelişip geçici bir hal aldığı gözlemlenmektedir. Bu açıdan değerlendirme yapıldığında, yayılımın hem olumlu hem de olumsuz yönleri ortaya çıkmaktadır. Bu olumsuzlukların yaşayan sorgulama vasıtasıyla yetişkin eğitime entegre edilerek aydınlatılabileceği düşünülmektedir.

Görsel kültür olarak adlandırılan dolaşımdaki ürünler, “...*üreticilerin olduğu kadar; pazarın, izleyicinin ya da hitap ettiği kamunun da etkileriyle görüldüğü şekilde görünür*” (Barnard:2010,s109). Araştırmanın yaşayan doğası gereği, toplumdaki farklı bakış açılarının ayırdına varmak ve her bireyin deneyimleriyle ortaya çıkan verilerin sürecinin A/r/tografik sorgulama yöntemiyle derinleştirilmesi amaçlanmaktadır. Toplumu oluşturan kültürün varlığıyla eğitim olanağı yaratan kamusal alan pedagojisinin, kendi iç dinamiklerine göre oluşan canlı ve özgün durumu, araştırmanın yaşayan sorgulama bağlamını desteklerken, toplumdan topluma farklılaşması da yetişkin eğitiminin şekillenmesi sürecinde toplumsal bir analiz sunmaya olanak tanıyacağı düşünülmektedir (Alp, 2016, s.100). Bu durumda yapılacak analiz sonuçlarının, toplumun sanat tanımını ortaya çıkararak, yükseltilmesi gereken değerlerin yetişkin sanat eğitiminin uzaktan eğitime entegrasyonu ile yayılmasını sağlamaya yönelik deneyimler oluşturulacağı düşünülmektedir. Bu araştırma sürecinde a/r/tografik olarak deneyimlenecek uzaktan eğitim ve katılımlı yeni medya unsurlarının yetişkin eğitiminde uygulanmasının, sanat izleyicisi yetiştirmeye yönelik katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Sanat adına entelektüel bir bakış açısı kazanarak hem üretici hem de katılımcı hale gelen bireyin kazanımları, sanat yapıtlarına, olaylarına ve deneyimlerine eleştirel bir gözle bakmasını sağlayacaktır. Katılımcı haline gelen izleyici, sorgulama yaparak nitelikli ve niteliksiz sanat ayrımını yapılabilir hale geldiğinde de sanat üreticilerinin, sanat sponsorlarının ve sanat kurumlarının kendi yararlarına dönük yapılandırdıkları sistem, kamusal bağlamda sanat eğitiminin yararlarını gözeterek, sanat kaygısı ile yaşamını sürdürebilecektir. Aynı zamanda bu çalışmanın sosyal öğrenme bağlamında eğitime kazandırılması ile, kamusal pedagoji olanaklarının oluşması sağlanarak sanatta var olan çağdaş yaklaşımların toplumda salınımını kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Bilim ve sanatın bir araya getirilmesiyle

ortaya çıkacak olan bu araştırma, yaşadığımız dijitalleşen çağ içerisinde, izleyicinin sanatı alımlama ve anlamlandırma yeteneklerinin geliştirilmesi bakımından deneyime dayanan bir süreci kapsamaktadır.

2.1.3.2. Sanat Eleştirisi

Kuspit'in (2006) tanımına göre sanat eleştirisi, sanat eserlerinin değerlendirilmesi, yorumlanması ve analiz edilmesi sürecidir. Eleştirmenler, eserlerin estetik, kültürel, toplumsal ve tarihsel bağlamlarını dikkate alarak değerlendirmeler yaparlar. Bu süreçte, eserin biçimsel özellikleri, kullanılan teknikler, sanatçının niyetleri ve eserin izleyici üzerindeki etkisi incelenir. Sanat eleştirisi, sanat eserlerinin daha derinlemesine anlaşılmasını ve takdir edilmesini sağlar. Ayrıca, sanat dünyasında rehberlik ederek izleyicilere ve sanatçılara perspektif kazandırır. Sanat eleştirisi, estetik değerlere dair bilinç geliştirir ve sanata yönelik algıyı derinleştirir.

James Elkins (2008), sanat eleştirisinin gerekli olduğunu fakat çoğunlukla yargıdan kaçınıldığını belirtir. Sanat eserlerinin değerlendirilmesi, yorumlanması ve analiz edilmesi süreci olduğu bilinmektedir. Yargının da eleştiri süreci içinde var olması derinlemesine anlam yaratarak, sanat eserinin anlaşılmasıyla ilgili eleştirinin de etkili olmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda sanat eleştirisinin neden gerekli olduğuna dair birkaç temel nedenin açıklanması faydalı olacaktır.

Sanat eleştirisi, sanat eserlerinin daha iyi anlaşılmasını ve takdir edilmesini sağlar. Eleştirmenler, eserin estetik, kültürel, toplumsal ve tarihsel bağlamlarını inceler ve bu bilgileri izleyicilere sunar. Bu sayede, sanatseverler eserlerin derin anlamlarını ve bağlamlarını daha iyi kavrayabilirler. İzleyicilere, sanat eserlerinin nitelikleri hakkında bilgi vererek hangi eserlerin önemli veya yenilikçi olduğunu anlamalarına yardımcı olur. Bu da sanatın genel kalitesinin ve anlayışının yükselmesine katkı sağlar. Sanat eleştirmenleri, sanatçılara geri bildirimde bulunarak onların çalışmalarını geliştirmelerine yardımcı olurlar. Eleştiri, sanatçıların eserlerini daha geniş bir kitleye ulaştırma ve tanınma fırsatı sunar. Ayrıca, eleştirmenler, sanat dünyasında önemli trendleri ve hareketleri belirleyerek iki yönlü bir katkıda bulunabilirler.

Sanat eleştirisini, geniş bir diyalog olarak görmek mümkündür. Bu diyalog, sanatın toplumdaki rolünü ve etkisini tartışmaya açar ve kültürel değerlerin sorgulanmasına ve yeniden değerlendirilmesine yardımcı olur.

Terry Barret “Bir sanat eserini yorumlamak onu anlamlandırmaktır” der (s.32). Yorumlamak bir şeyin ‘bir şeyi temsil ya da ifade etmesi bir şey hakkında veya bir şeye tepki olması belirli bir geleneğe ait olması ya da bazı biçimsel özelliklerin sunulması ve benzeridir’ alıntısını kullanır (Carrol, s.147)

Barret’a (2019) göre Eleştiri kelimesi yalnızca bir yargılama edimi değildir. Genellikle tanımlama, yorumlama, yargılama, kuramsallaştırma gibi eylemlere gönderme yapar (s.32). Bu durumda der Barret ‘Gördüğüm ya da işittiğim bu nesne ya da etkinlik nedir? Ne anlama gelir? Ne hakkındadır? Neyi temsil veya ifade eder? Yaratıcısı için ne anlama geliyor ya da ne anlama gelmiştir? Neyin bir parçasıdır? bir şeyi temsil ediyor mu? Kaynakları nelerdir? Neye tepki vermektedir? Niçin ortaya çıkmıştır? Nasıl yapılmıştır? Hangi geleneğe aittir? Bir eser onun üretene mi yoksa sahibine mi hizmet eder? Sorumlu kişi veya kişilere ne gibi bir memnuniyet ya da tatmin sağlamıştır? Hangi sorunları çözmüş ya da hafifletmiştir? Ne tür ihtiyaçları karşılamıştır benim için ne ifade ediyor? Hayatımı etkiler mi? Dünyaya bakışımı değiştirir mi? gibi soruları sorar ve yanıtlar(s.33).

Eleştirinin doğası, sanat eleştirisi konusunda çalışan uzmanların da değindiği üzere tamamen bir gözlemleme, düşünme, araştırma, sorgulama, yargıda bulunma, farklı açıları ve derinlikleri ortaya çıkarma üzerine kuruludur. Soruşturma eyleminin her seferinde anlam ortaya çıkarması ile devamlılığını koruyan bir yapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır.

2.1.4. Yetişkin Sanat Eğitimi

Nitelikli yetişkin sanat eğitiminden bahsetmeden önce yetişkin ve yetişkin eğitiminin tanımının yapılması ve kapsamından bahsedilmesi gerekmektedir. Yetişkin kime denir konusunda farklı ülkelere göre değişen görüşler vardır. Fakat genellikle bu ölçütler sorumluluk alma yaşının farklılaşmasına göre değişmektedir. Başka ülkelerde 15, 18, 21 yaşlar yetişkinlik sorumluluğunu alabilecek seviyeleri belirlerken, bizim ülkemizde 18 yaş yetişkinlik sınırıdır. Toplumsal yükümlülükleri olan yetişkinleri çocuklardan ayıran en temel özellikler, bir başkasına bağımlı olmadan kendi kararlarını verebilme yetisine sahip olma, psikolojik olgunluğa sahip olma ve ekonomik özgürlüğünü sürdürebilmedir. (Alpaydın,2011)

Alanyazın taramasında dünya ölçeğinde örgün eğitim yaklaşımlarının yanında, Yaygın Eğitim, Yaşam Boyu Eğitim, Sürekli Eğitim kavramlarının eğitim sistemi içinde yer aldığı görülmüştür. Yetişkin eğitiminin kapsamı oluşturulurken örgün eğitimden farklı şekilde belirlendiği belirtilmektedir. Pedagojiden ayrılarak ayrı bir bilim dalı olarak androgojik açıdan değerlendirilir. Yapılan araştırmalar gösteriyor ki; doğru uygulamaların yapılabilmesi için, pedagojik ve androgojik yaklaşımların birlikte kullanılmasına ilişkin öğrenme modellerinin daha gerçekçi olduğu düşünülmektedir. Örgün eğitimde eğitim süreci bir standarda oturtulurken, yetişkin eğitiminde bu süreçler değişkendir. Yetişkinlerin ihtiyaçlarının, kişilik özelliklerinin farklı olması eğitimin standartlarının dışına çıkmasına sebep olabilmektedir. Yetişkinlere yönelik oluşturulan eğitim süreçleri, ihtiyaç analizi doğrultusunda kişilerin, mesleki, toplumsal, kültürel, siyasi ve sosyolojik yapılarına göre şekillenmektedir. (Düzce,2016)

Alanyazın incelendiğinde, yaşam boyu öğrenme kavramı, bir bireyin bilgi, beceri ve yeterliklerini yaşamı boyunca güncellemesi olarak tarif edilmektedir. Yaşam boyu öğrenme, diplomalı eğitim veren ilköğretim üniversite arası öğrenimi kapsarken, Çeşitli eğitim ve devlet kurumları ayrıca özel kuruluşların sertifikalı eğitimlerini de kapsadığı belirtilmektedir (Kıratlı, 2019, s.3).

Yetişkin eğitiminde “yetişkin öğrenme kuramı” olarak kullanılan androgoji kavramının doğası da rehberlik ederek bireyin gelişimine yol gösterme bilimi olduğundan, çağdaş örgün eğitim yaklaşımlarıyla dil birliği göstermektedir (Yayla,2009). Sosyal ve duyuşsal öğrenmenin yaşam boyu devam ettiği düşünüldüğünde, yetişkin sanat eğitimi ortamları yaratmak, yetişkinlerin de hayata katılımcı olmasını sağlamak bir gerekliliktir. Kuşaklar arası iletişimi kurarak herkes için sanat eğitimini tasarlamak, bugün içinde bulunduğumuz teknoloji donanımlı çağın, eğitim tanımını da yapar niteliktedir.

Türkiye’de yetişkin sanat eğitimine yapılan gözlemlere ve araştırmalara dayanarak, müzeler, galeriler, halk eğitim merkezleri, meslek edindirme kursları, özel sanat atölyeleri programlarında yalnızca temel sanat eğitimi ile ilintili uygulamaların var olduğu saptanmıştır. Eğitim almaya gelen yetişkinlerin yalnızca vakit geçirmek için kurslara katıldığı düşüncesinin yıkılarak, aynı kitch imajların her yıl tekrar tekrar boyanmasının önüne geçilmesi gerekmektedir. Çünkü eğitim alan bireylere uygulatılan her şey onların estetik bakış açısını ve sanat algısını etkileyecektir. Etrafında gördüğü her şeyi aldığı

eğitimdeki estetik sorgulamaya göre yapacaktır. Verilecek eğitim ne kadar çağdaş ve kapsamlı olursa, kazanılacak birey o kadar entelektüel ve ilerlemeye açık olacaktır. Sanatsal farkındalık yaratmak üzerine yapılan yapılması gereken etkinliklerin sorgulanması gerekmektedir. Disiplinler arası yaklaşımların çevrelediği yaşam içerisinde sanatın, edebiyatın, felsefenin, sinemanın, teknolojinin, bilimin, sosyoloji ve psikolojinin bireyin yaşam alanına girmesi, bu alanlara ilgi duyulmasının sağlanması sanatsal farkındalıkların arttırılmasına olanak tanıyacaktır.

Toplumda sorgulama ve eleştirel analiz yetilerinin sanat adına sağlanabilmesi için, çağın farkında olan bireylerin yetiştirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Uzaktan eğitimle deneyimlenecek olan bu süreçle, yeni dünyayı anlamlandırabilecek bir birey olmayı öneren derin öğrenme programlarının da etkisiyle; karakteri olan, dünya vatandaşı, iletişim kuran, yaratıcı, işbirliği yapabilen ve eleştirel düşünebilen çağdaş insan yetilerine sahip olabilecekleri düşünülmektedir. Yetişkin eğitiminde sanat temelli bakış açısı kazanması hedeflenen bireyler tarafından teknolojinin ve kitle iletişim araçlarının yaygın bir biçimde kullanılması, çağın yapıtlarının alımlanması açısından da önem teşkil etmektedir. Sanatın dönüştürücü gücünün hem nitelikli eğitim adına hem de nitelikli sanat üretimi adına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

2.1.4.1. Uzaktan Eğitim

Günümüz eğitim sistemleri ve yaklaşımları incelendiğinde bireylerin her yerden kolay erişebilirliğini sağlayan uzaktan eğitiminin de farklı disiplinleri, farklı mekanları birleştirerek uluslararasılık sağladığı gözlemlenmektedir. Uzaktan Eğitimde kullanılan ‘eğitim teknolojileri’ öğrenme ve öğretme süreçlerinde daha etkin rol alarak hedeflere ulaşmayı kolaylaştıran, öğrenmeyi herkes için kolay, verimli, keyifli ve kaliteli uygulamalara dönüştürmeyi amaçlayan kapsamlı bir sistem (Kaya ve diğ. ,2017, Yurdakul, 2015) olarak ifade edilmektedir. 21. Yüzyıl becerileri olarak kazandırılmaya çalışılan yeterliklerin, derin öğrenme yöntemi olarak örgün eğitimde her alanda uygulamaya alındığı gözlemlenmektedir (Sağsöz,2019).

Bu derin öğrenme programları aracılığıyla tüm disiplinleri birbiriyle destekleyerek, yeni dünyaya yeni nesil insan kazandırma amacı güdülmemektedir. Bu bütünleştirici yaklaşımın yakın zamanda sanatı da içine dahil edip, bireyin kendi yönelimlerini ve

alanlarını belirleyerek, kendisini eğitebileceği bir yöntem olduğu anlaşılmaktadır. Bu öğrenme yöntemiyle eğitilen bireyler, yalnızca tek alanda değil dünya üzerinde var olan bilim alanları hakkında da fikir yürütebileceklerdir. Araştırma sürecinde yeni medya etkileşimi odaklı uygulamalarının bireylere kazandırmayı hedeflediği amaçlar irdelendiğinde, metamodernist bakış açısının amaçlarıyla örtüştüğü sezilmektedir. Örgün eğitimde kullanılan bu programın toplumda uygulanabilmesini sağlayacak kurumsal işbirliklerine ihtiyaç vardır. Galerilerin kapalı duvarlarının teknoloji yoluyla açılmasının kamusal yararları göz önünde bulundurulduğunda, sanat temelli yetişkin eğitimi bilimi açısından, yaygınlaşabilecek bir bakış açısı saptanmış olacaktır.

2.1.5. Kavram Olarak Yeni Medya

Yeni Medya, teknolojinin gelişmesiyle daima yeni özelliklerle güncellenebildiği için “yeni” dir (Manovich, 2002, s. 18). “Yeni medya kavramı 1970’lerde, bilgi ve iletişim tabanlı araştırmalarda, sosyal, psikolojik, ekonomik, politik ve kültürel araştırmalar yapan araştırmacılar tarafından ortaya atılmış bir kavramdır. Ancak 70’lerde değinilen anlam, 90’larda müthiş bir ivme kazanan bilgisayar ve internet teknolojisi ile birlikte genişlemiş ve farklı boyutlara ulaşmıştır”(Diana ve Thompson, 1995, s.23). Bilgisayar, bir enstrümanın müziği işlemesi ve ortaya çıkarması nasıl mümkünse, veriyi öyle işleyip ortaya çıkarmaktadır. Bilgisayarın doğası bir dil ya da makine gibi hareket edebilir. Somut olarak var olan ya da olamayan her türlü medya ürünlerinin, başka araçları, yapıları, görüntüleri dinamik olarak simüle edebilen araç olarak tanımlanmaktadır. Bir meta araç olarak bilgisayar, başka aletlerin işlevini yerine getirebilmektedir. İlk meta ortam olarak, temsil ve ifade özgürlüğü sunmaktadır (Kay, 1984, s. 53-59).

Burada sözü geçen “yeni medya” kavramı “eski medya” kavramının da var olduğunu göstermektedir. Televizyon teknolojisine bağlı olan eski medya, Aydoğan’a göre; 2000 li yıllardan sonra hayatımıza dahil olmaya başlayan, cep telefonları, bilgisayar ve uygulamalar ile yeni medya ya dönüşmüştür. Kitle iletişim araçlarının sunduğu olanaklar ile bireyin yaşamında toplumsal dönüşüm sağlayan belirleyici özelliklere sahiptir (Aydoğan,2011,s.V).

20. yüzyılın sonlarında kullanılmaya başlanan “Yeni Medya” terimi bilgisayar ve internet tabanlı verileri tanımlayan bir terimdir. Yeni medya denildiğinde geleneksel

medya araçlarından bahsedilmemekte (video, film, resim, müzik, vb), üretim, dağıtım ve sergileme için sayısallığın sunduğu olanaklarla eski medyadan ayrılmaktadır (Bayraktar,2011, s.13-XIII).

Yeni medyaya örnek olarak internet, web siteleri, video oyunları, CD-ROM ve DVD'ler sayılabilir. Dijital etkileşimi etkin kılan teknoloji ile birleştirilmedilerse, yeni medya televizyon programlarını, dergileri, kitapları ya da kâğıt üzerine yayınları içermez. Örnekler: Vikipedi, çevrimiçi ansiklopedi, internet ortamındaki dijital belgeler, görüntü ve videolar, web bağlantıları ve bir editor topluluğunun yaratıcı katkısı, kullanıcıların etkileşimli geri bildirimleri ya da bağışçı grubunun yardımlarının bir araya geldiği yerler. Facebook da çoğu kullanıcının aynı zamanda katılımcı olarak yer aldığı sosyal medya örneğidir. (https://tr.wikipedia.org/wiki/Yeni_medya)

McLuhan'ın (McLuhan ve Fiore, 1967), öngörüsüyle “media is the message” söylemi, Warhol'un “Gelecekte herkes 15 dakikalığına ünlü olacak” (Warhol, 1928-1987 Altıntaş vd., 2018, s.1351) söylemiyle aynı çizgide buluşmaktadır. Bugün medya sayesinde herkes ve her şey ünlü, bugün medya mesaj üzerine kurulu. Bu anlamda McLuhan “...teknolojik gelişmelerin iletişim ve etkileşim biçimlerini kökten değiştireceğini öngörerek medyaya çağının ötesinde anlamlar yüklemiş, onu odak noktası haline getirmiş” (Yanık, 2016, s.898). Bugün hayatın en önemli iletişim yöntemi olan internet ve internetin sunduğu olanaklar, dijital teknolojilerle oluşan yeni iletişim araçlarının tümünü kapsayan bir kavram olarak hayatımızda yerini almıştır.

2.1.5.1. Yeni Medya Sanatı ve İzleyici Etkileşimi

Atan (2012) Yeni Medya Sanatını, yeni medya kültür politikaları içinde kullandığı araçlara göre (bilgi ve iletişim teknolojisini kullanan sanat uygulamaları, eski ve yeni medya formları, elektronik ve elektro akustik sanatlar), web tabanlı uygulamalar, teknoloji odaklı disiplinler arası çalışmalar, yazılım tabanlı interaktif kodlamalar olarak belirtmiştir. Yeni medya sanatının, bilim-sanat-teknoloji-yazılım kültürü gibi tümleşik disiplinler olarak dijital medyayı içerdiğini söylemiştir. Covid -19 pandemisiyle birlikte 21. Yüzyılın tüm iletişim ve üretim biçimlerinin dijital ortamlarda, başka bir mekan ve gerçeklikte hayat bulduğu gözlemlenmektedir. Yeni medya sanatının ivme kazanmasında, kültürel ve sosyo-

politik etmenlerin teknoloji ile etkileşiminin toplumsal bağlamda kazanımları olduğuna değinilmiştir (Erişti, Göç, 2019, s.114)

TDK'nun açıklamasına göre etkileşim kelimesinin birbirini karşılıklı etkileme olarak belirtilmektedir. Rogers'ın tanımlamalarına dayanarak, etkileşimi çağın diyalektiği olarak düşünmek yanlış olmayacaktır. (Williams, Rice ve Rogers, 1988, s. 10-14s.)

Sanat eğitiminin günümüzdeki alışıldık pratik sürecinin yanında çoklu medya yansımaları, enstalasyonlar, ses ve görüntü üretim süreçleri ve günümüz sanat pratikleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönüşüm köklü sanat eğitimi kurumlarında da bir dönüşüme zemin hazırlamıştır. Ancak köklü ve geleneksel sanat eğitimi kurumlarının güncel sanat pratikleri çerçevesinde bütünlükçü ve çağcıl ders programlarına da gereksinimi bulunmaktadır. (Ertan,2005).

Sanat üretiminin oluşturduğu iletişimin, ancak bir alıcı, izleyici ile karşılaştığında ortaya çıkacağı göz önünde bulundurulduğunda, izleyicinin rolü sanatın varlığı açısından önem teşkil etmektedir. Sanatçının, sanat yapıtının ve dolayısıyla sanatın geçirmekte olduğu, hızla gerçekleşen bu dijital evrim, izleyicinin; alımlayıcı, kullanıcı, katılımcı haline gelmesini önermektedir. Bireyin katılımcı haline gelmesi, yaşamının aktifleşmesini dolayısıyla kültürel faaliyetlerde kendini geliştirebilmesini sağlayabilecektir. Katılımcılık, bireyin bakma – görme – algılama sürecini oluşturarak, gözlemleyip fark etmesine olanak tanır. Yeniden kurgulayıp yaratabilen, denemekten korkmayan ve kendini ifade eden bireylerin oluşumunu ve gelişimini sağlayacak süreçlerin yaratılmasıyla toplumsal sanat farkındalığını oluşturabilecektir. Yeni medya olanaklarıyla hayata aktif katılım sağlayan bireylerin karşılaştığı ağlar, sanatın anlamını ve alımlanmasını maddi değerini dışarıda tutacak biçimde karşılaşma alanları yaratarak, Yücel'in de değindiği gibi “ulaşılabilirlik” ve “demokratikleşme” sunması bakımından toplumsal etkisi değerlidir. Ayrıca, dijital teknolojiler sanatın erişilebilirliğini ve demokratikleşmesini artırmış ve sanatı bilgi üretimi ve iletişim alanı yaratma eylemine dönüştürmüştür. Yeni nesil sanatçılar, sanat sürecine deneysel ve evrimsel bir yaklaşım benimserken, sosyal medya sanatsal aktivizm için yeni alanlar açmıştır. Yeni medya sanatı, teknolojik araçların yanı sıra aktivist, katılımcı ve kavramsal temellere dayanan bir anlatım formu olarak görülmektedir. Teknolojinin, gelecekte de yaratıcı pratiklerde yeni kanallar açmaya devam edeceğini belirtmektedir (Yücel, 2014).

Modernizm sonrasında sanat yapıtının tüm duyu organları ile hissedilerek duyumsanabilir olması, ifade biçimlerini genişletmiştir. Günümüzün mevcut teknolojileri ile gerçekleştirilen yapıtlara bakıldığında; izleyicinin, kullanıcının çok yönlü duyularına hitap etmesi, diğer sanat araçlarından daha fazla enformasyon alanı sunduğunu göstermektedir. İzleyicinin yapıt ile birebir deneyim ilişkisine girmesi, çağdaş kuramcıların da öngördüğü gibi kişinin kendini anlamasına yönelik bir bakış açısı sunar. Alımlama estetiğine göre sanatçının söylemlerinin ve uygulamalarının sunduğu gerçeklik, çıkış noktasındansa, varış noktasında, yani izleyicinin bulunduğu noktada kendini bulur (Moran:2018, s.242). Böylece zamanın yaşadığı gerçeklik izleyicilerin deneyimlediklerinin toplamıyla aşama kaydeder. Bireyselleşen seçenekler doğrultusunda, kültürel ve sosyolojik bağlamda oluşan ilişkilermeler, bilgiye yönelik kazanımlar açısından da önemsenmelidir. Elbette kültür sanat alanında yapılan girişimlerin izleyici tarafından nasıl tanımlandığı, kişinin sosyo-kültürel yapısına göre değişkenlik göstermektedir. *“Çünkü sadece belirli bir eğitim düzeyine ulaşmış olan sosyal gruplar, sanat ve tasarım eleştirisi yapabilirler; bu tür eğitimi olmayanlar pek ciddiye alınmazlar”*(Barnard,2010, s137). Bu değişkenliği oluşturan uçurumu daraltmaya yarayacak araçlar, bugünün mevcut teknolojileri ile, izleyicinin gerçek duyularını tartacak olan siber kültürün yapı taşlarını oluşturacağı düşünülmektedir.

Gülşah Başlar'ın düşüncesine göre, yeni medya ile birlikte ortaya çıkan kültürel formlar ve ürünler, kültürün dönüşümüne katkıda bulunarak siber kültür alanının doğmasına neden olmuştur. Siber kültür, 1990'ların ortalarından beri akademik alanda kullanılmakta olup, David Bell tarafından insan ve dijital teknolojilerin etkileşimi üzerine düşünme yolları olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, siber kültür, siber alandaki yaşam tarzlarını ve bu alanın şekillendirdiği temsilleri, imajları ve anlamları kapsar (Başlar, 2013).

Yeni medya sanatının ve siber kültürün gelişimi, izleyicinin duygularını tartmaya yönelik önemli fırsatlar sunacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, izleyicilerin dijital sanat eserleriyle etkileşimi, onların duygusal ve düşünsel tepkilerini anlamamıza yardımcı olabilir. Konunun boyutlarını sorguladığımızda, yeni medya sanatında izleyiciler, sanat eserleriyle doğrudan etkileşime girebilirler. Bu etkileşimler, izleyicilerin duygusal tepkilerini ortaya çıkarabilir ve bu tepkilerin analiz edilmesine olanak tanır. Örneğin, bir

dijital enstalasyon veya interaktif bir video oyunu, izleyicinin dikkatini çekebilir, duygusal tepkiler uyandırabilir ve onların esere nasıl tepki verdiklerini anlamamıza yardımcı olabilir.

Siber kültür, yeni teknolojilerin insan yaşamını ve temsillerini nasıl değiştirdiğine dair düşünmeyi içerir. Bu, izleyicilerin sanata katılımını artırarak, onların sadece pasif izleyiciler olmaktan çıkıp aktif katılımcılar haline gelmelerine olanak tanır. Katılımcılık, izleyicilerin duygusal ve bilişsel katılımını derinleştirir ve sanatın toplumsal bağlamda daha etkili olmasını sağlar.

Dijital sanat eserleri, izleyicilerin empati kurma yeteneklerini geliştirebilir. Sanat eserleri, farklı perspektifleri ve yaşam deneyimlerini sunarak, izleyicilerin bu deneyimlere duygusal olarak bağlanmalarına yardımcı olabilir. Bu, izleyicilerin başkalarının duygusal durumlarını ve deneyimlerini daha iyi anlamalarına olanak tanır

Yeni medya sanatının eğitimsel potansiyeli, izleyicilerin eleştirel düşünme ve duygusal zekalarını geliştirmelerine katkıda bulunabilir. Sanat eserlerinin analizi ve eleştirisi, izleyicilerin kendi duygusal tepkilerini ve bu tepkilerin nedenlerini anlamalarını sağlar. Bu, sanatın hem estetik hem de duygusal boyutlarını daha derinlemesine kavramalarına yardımcı olur.

Başlar'ın (2012), belirttiği gibi, siber kültür ve yeni medya sanatının gelişimi, izleyicilerin duygularını anlamada ve tartmada önemli bir rol oynar. Bu, sanatın daha geniş bir kitleye ulaşmasını ve izleyicilerin sanatla daha derinlemesine bir bağ kurmasını sağlar. Yeni medya sanatının ve siber kültürün sunduğu etkileşim olanakları, sanatın toplumsal ve duygusal etkilerini artırarak, sanat eleştirisi ve analizi için yeni yollar açar.

Siber kültür diye tabir edilen bu tanım, sanatın yayılma olanaklarını arttırarak izleyici-kullanıcı eksenini genişletmektedir. Sanat izleyicisinin kullanıcı, katılımcı halini almasıyla birlikte, sanat rasyonelleşme eğilimi göstermektedir. Bu bağlamda yaşanan dönüşümün sanatçı, sanat yapıtı ve izleyici üçgeninin birbirine yakınlaşarak, fikir olarak anlaşılması kolaylaşırken, duygunun silikleşmesine sebep olmaktadır. Bedrettin

Cömert'in Croce estetik yaklaşımını tanımlarken, sunduğu özet bugün yaşanan durumla benzeşmektedir. Croce (1979)'a göre sanatsal ifade sürecinde özgünlük ve öznellik sadece teknik ile ilişkili değildir. Bu ilişki sanat dışındaki paydaşları da kapsamaktadır. Bu bağlamda özgün tavır ortaya koyan sanatçı ve izleyici arasındaki

uçurum da indirgenebilir hale gelir. Sanatta biçimcilik anlayışı ya da teknik ifade niteliğine dayalı öznellik sanatçı açısından yapaylık, sıradanlık ya da basit bir beceriklilik oyununun ötesine geçememektedir. Bu durumda yaratıcılık teknik bir ifade biçimi ile sınırlandırılmakta, kuramlaştırılmakta ya da kabul görmektedir. Oysa yapaylık ve yozluktan uzak ya da yalnızca beceriklilik ile sınırlandırılmamış sanat, sanat eleştirisi ve sanat tarihi yaratıcı süreçleri sorgulamaya daha yaklaşır hale gelmektedir.

Günümüzde de sanatçı ve bireyler arasındaki uçurum ya da farklılıkları en aza indirgemeyi amaçlayan bir etkileşim yükselen bir kabul ile karşımıza çıkmaktadır. Sanatın yeni medya araçlarını kullanarak ifade bulması ile yeni medya araçlarının sanat olarak görülmesi arasında yaşanan karmaşa ancak hissedilenlerin etkileşimi ile açığa çıkmaktadır. Boisvert'in yeniden insan olmak isimli tezinde ortaya koyduğu "biyomedya" kavramı, biyolojik kimliğimizi örtbas eden sosyokültürel ve nörobiyolojik yaklaşımların ayırt edilerek, duygu kaybına yol açan entelektüel teknolojiye duyulan güveni sorgulamaktadır. (Boisvert,2015) Bu yaklaşım duyguların, sosyokültürel baskı tarafından geliştirilmiş mantık süzgecinden geçmeden açığa çıkmasını sağlamak açısından değerlidir. Boisvert'nin insanın yaşamsal organlarıyla kurduğu sanat etkileşimi, çağın sanat tanımının altı çizilerek, izleyene dayatılan üst bakışı, eşit seviyeye indirgenmeye çalışmaktadır. Katılımcıya dönüşen izleyicinin bedenine ve kimliğine ait veriler sensörler aracılığıyla biriktirilip, katılımcının kendi bedeni ile diyalog kurmasına olanak sağlamaktadır. Bu bakımdan Boisvert'in izleyici deneyimi sanatın sunduğu özgünlük, biriciklik kavramlarını da her bir izleyici ile yeniden ve yeniden oluşturarak ortaya çıkarmaktadır.

Sanatın geçirdiği bu sürece olumlu yönlerinden bakılacak olursa; yeni medya araçları ile birlikte yaşanan etkileşim olanaklarının, toplumda sanatın yayılımını arttırdığı gözlemlenmektedir. Bu yayılım aynı zamanda sanat yapıtının meta haline dönüşmesine, alınıp satılan bir nesne olmasına, amaçlı üretime engel olmaktadır. Belki de bu dolaşım sanatın aradığı sonsuz özgürlüğünü, sürekliliğini ve değişkenliğini yakalamasını sağlamıştır. Katılımcı, deneyimleyici ve kullanıcı haline gelen izleyici, üretim deneyimini de yaşamaktadır. Teknolojinin ve kitle iletişim araçlarının hayatla iç içe olması artık bireyler açısından her şeyi ulaşılabilir kılmaktadır. Dada ve sonrasında gerçekleştirilen yapıtların, izleyici ile etkileşim kurması, tarih boyunca uzak durulması, dokunulmaması gereken sanat yapıtını izleyicinin hayatına dokunur hale getirebildiği için önemlidir. 7/24

gözlemleme ve öğrenme olanağı bulan bireylerin kendi ilgi alanlarını bularak, kendini eğitmesi ve gelişmesi, sanatı hayatında bütünleştirebilmesi de buna dahildir. Çünkü bugün internet aracılığıyla sağlanan eğitim olanaklarının genişliği azımsanmayacak durumdadır.

Bilginin dönüşümüne dayalı olarak bireysel beceri ve yeterlikler de geçerliğini kaybetmekte ve bir çok eğitimci ya da eğitim ortamı bu hızı takip etmekte zorlanmaktadır. Günümüzde gerçek yaşamda karşılık bulan beceri ve bilgi gereksinimi eğitim ortamının en büyük sorunlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu beceri ve bilgi gereksiniminde daha hızlı, devingen, güncellenebilir ve etkili süreçlerin yapılandırılmasında online/çevrimiçi öğrenme ortamları daha çok öne çıkmaya başlamıştır. Bu ortamın olanakları ve her an geliştirilmeye açık yapısı günümüz dünyasını gereksinimlerini karşılayan ve geleneksel eğitim süreçlerindeki yetersizlikleri eğitim açısından fırsat eşitliğine dönüştüren bir sistem ortaya koymaktadır. Bu durumda online/çevrimiçi öğrenme çevreleri eğitimde yeni bir akımın da kapılarını hızlıca aralamaktadır (Tuncer ve Taşpınar, 2008, s. 127).

2019- 2020 öğretim yılına rastlayan Covid-19 pandemisi sebebiyle, dünya üzerinde bulunan tüm insanların eve kapanması, internetin olanaklarından en üst düzeyde yararlanılmasına sebep olmuştur. Bulaş riski yüzünden birbiriyle fiziksel temas etmemesi gereken insan, teknolojinin olanaklarını kullanarak dünyanın her yerine ulaşp, yaşayan bilgiyi elde edebilmiştir. Pandemi küresel ölçekte, karantinalara ve sokağa çıkma yasaklarının uygulanmasına sebep olduğu için, 21. yüzyıl insanı kendisine daha çok vakit ayırıp, bireysel eğilimlerine göre çeşitli internet eğitimleri ve webinar görüşmeleri yaparak hem sosyalleşme hem de internet temelli öğrenme yollarını hızla geliştirmiştir.

2.1.5.2. Nitelikli Sanat İzleyicisi

İzleyici, içinde birçok anlamı barındıran, birçok alana hizmet eden bir terimdir. İzleyiciyi kültürel olarak tanımlamak için farklı terimler kullanılır. Bunlar; izleyici, ziyaretçi, üye, müşteri, kullanıcı, tüketici, katılımcı ve çok sık olmasa da insan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sanatsal anlamda eğitilmiş, nitelikli izleyicinin kim, ne, nasıl olduğu konusunun sorgulanması gerekmektedir. Fakat unutulmamalıdır ki; bugün izleyiciye yüklediğimiz

anlam, tarihsel derinlikte değerlendirildiğinde, farklı kapsamlar karşımıza çıkacaktır (İnce,2015). Geçmişte sanat izleyicisinin konumu, sanat yapıtı ile pasif bir ilişki yaşayarak, metalaştırılmış nesneye sahip olmanın hazzını yaşarken, artık izleyicinin sanat yapıtını oluşturan bir eleman haline gelmesi söz konusudur. Modernizm öncesinde sanat yapıtı ve izleyici arasındaki mesafe modernizm sonrasında itibaren yaşanan ilişkisellelikle birlikte niteliğini değiştirir(Çeber,2017, s.87). Estetik değeri yüksek, kavramsal dayanakların izini sürerek sanat yapıtlarının ayırt edilmesini sağlayabilecek yetkede olan nitelikli izleyici, sanatın üretimini de bu anlamda etkileyecektir. Sanat yapıtlarının üretilmeye devam etmesini, nitelikli sanat eğitimi almış izleyici sağlayacağı için, sanat ve izleyici arasında oluşan bu diyalog önemlidir (Young,2010).

Ranciere (2020), öğrenme ediminin özgürlüğünü sanat ve sanatçı üzerinden açıklarken; duygunun heyecanını zihninde dilsiz tartışmalarla sürdüren, bu diyalogları yayacağı zihinlerin benzerliğine inanan sanatçının akıl sahibi bir toplum modeli çizdiğine ve herkesi eşit saydığına değinir. Yapmak ve yaymak, teori ve pratik iç içe geçmiştir. Böylece alt üst kavramlarını düşünmeksizin, kısıtlamaları ortadan kaldırarak hissetmek ve paylaşmak mümkündür. Ranciere'in bahsettiği sanatçı (şair, eğitimci) anlamlandırmak üzere gerçekleştirdiği meseleyi öyle içten, öyle basit, öyle gerçek, öyle doğal ortaya koyar ki, karşıdaki zihinler ortaya koyulan şeyi anlamak için çaba harcamazlar zaten o gerçekliği anlamın aynılığıyla yaşayacaklardır. Burada bahsedilen yaratımın izleyicide birebir vuku bulması, nitelikli niteliksiz izleyici ayrımı yapmadan üretimin içtenliğine, sanatçının yetkinliğine dem vurmaktadır. Bu durumda sorgulanması gereken üretenin kendisi için ortaya koyduğu samimiyet olacaktır.

Yaşamın değişen koşulları ile var olan ortak bilinç, yüzeyde var olan imajların gelip geçiciliği ile hızla çoğalmaktadır. Bir yapıt neden üretilir sorunsalının sistemini var eden ögeler, tüketilmektedir. 21. Yüzyıl estetiği, imajlarla çevrili olan toplumun, birbiriyle olan tüm etkileşimini sosyal medya uygulamalarıyla, internet bağlantılarıyla, dijital araçlarla, sanal gerçeklikle kurduğuna şahitlik etmektedir. Çağ herkesi sanat üreten olmaya davet ederken, sanatta nitelikli iş bağlamında nesnelleşme süreci tikanıklık yaşamaktadır.

Sanat toplumsal birçok süreçten etkilenen ve etkileyen bir olgudur. Toplumsal dönüşüme dayalı olarak özellikle sanayi devrimi ile birlikte algısal bağlamda düşünsel süreçleri öne çıkarmaktadır. Nesnel kavramların kimliklendirilmesi, nesnellığe bakışın

dönüşümü ve sanatsal uzantıları toplumsal algıyı da değiştirmiş ve dönüştürmüştür. Bireysel üretimin seri üretime dönüşümü sanat ortamını dönüştürürken sanatsal üretime dahil olan toplulukları da artırmıştır. Bu topluluklar kendi içinde yeni bir takım sanatçı kimlikleri doğururken kendi sanat alıcısını da oluşturmuştur. Bu durumun sonucunda elbette ki nitelikli bir sanat izleyicisi ve alıcısından bahsetmek olanaklıdır. Ancak “Kitchsh”e dayalı olarak popüler zevkleri sanatla ilişkilendiren ve bu çerçevede sanat açısından ciddi anlamda sorgulanır süreçlere zemin hazırlayan yeni bir kitle de karşımıza çıkar (Adam, 2016).

Sanat yapıtı ve sanat izleyici arasındaki ilişki, kitle iletişim araçlarının sunduğu etkileşim unsurunun ortaya çıkmasıyla devinim kazanarak değişmektedir. Yeni medya araçlarının sunduğu imkanlar sanatçıya ve izleyiciye buluşma olanağı tanımaktadır. Fakat bilginin internet üzerinden sağlanması konusunda yaşanan enflasyon sebebiyle, çoğu zaman birey amaçladığı bilgiyi edinmekten de uzaklaşabilmektedir. Aranan ve bulunan bilginin doğru olduğu kabulüyle algı yönetimine maruz kalabilir. Ata’ya göre; *“Medya, kültürel eşitliğe olanak tanımakla beraber Kültür üzerindeki müdahaleleri de kolaylaştırmıştır...”* ve bugün tamamıyla hayatımızı sürdürdüğümüz düzlem olan bu sayısal evren toplumsal alanı tanımlamakta ve inşa etmektedir (Ata,2018). Ya da söz konusu bilgi sanat ürününün görüntülenmesi, algılanmasını gerektiriyorsa, alımlayıcının sınırları dahilinde bir aktarım yaşanabilmektedir. Çünkü toplumdaki genel sanat algısı imgenin bilinirliği, gerçekliği ve renkliliği ile doğru orantılıdır. Bu yönden nitelikli izleyiciye ve sanat eğitiminde kullanılacak öğretim süreci yapılandırılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

2.1.5.3. Yeni Medya Etkileşim Sürecinde Nitelikli Sanat Eğitimi

Dijital çağın getirileri, sanatta yaratma eylemini, yayılımını etkilerken genel olarak eğitimin ve dolayısıyla sanat eğitiminin de süreçlerini ve ortamlarını değiştirmektedir. Bu olanakları yaratan internet, kullanıcılara ulaşmak istedikleri her türlü veriyi sunmaktadır. Karmaşıklaşan veri bombardımanı ortamını seçici bir bakış ile ayırt edebilmek, eleştirebilmek, yeni önermeler getirebilmek de sanat eğitimi ile mümkün olabilir.

Günümüzde her alanda neyin nasıl yapılacağıyla ilgili eğitimleri edinmek çok kolaylaşmıştır. Bir konu hakkında bilgi edinmek isteyen birey, yalnızca arama tuşuna basarak, onlarca farklı sonuçla karşılaşmakta ve ilgisi doğrultusunda seçimini yaparak öğrenmek istediği beceriyi kazanmaktadır. Bunun yanında yeni medyanın akıllı teknoloji donanımlarıyla birlikte gelişen, sosyal medya uygulamalarıyla yapılan paylaşımlar, dijital ekranlarda akan görsel verilerle çevrili hayatımız arama yapmasak da her an bizi eğitmekte ve etkileşim ortamı yaratmaktadır. Sosyal ve duyuşsal öğrenme bağlamında ele alabileceğimiz bu etkileşim sürecinde kültür-sanat etkinliklerinin ulaşılabilirliği, kullanıcıların ilgisi doğrultusunda, toplumsal değişimi sağlayabilecek önemli bir etkidir. Herkes için eğitim kapsamına uyması bakımından, internet ve bilgisayar temelli yaklaşımların yetişkin eğitime entegrasyonu mümkündür.

Dijital sanatın en önemli çıktılarında biri sanat ortamı olarak belli bir kesim içinde sınırlı kalan sanat olgusunu daha erişilebilir hale getirmektir. Bu erişilebilirlik toplumun farklı kesimlerinden, farklı yaş gruplarından ve farklı nesillerinden bireylerin sanat olgusu ile iç içe olmasına dayalı bir popülerlik de yaratmaktadır. Sanatsal yapı dijital teknolojiler ile ciddi bir etki alanı ve yapı değişimine uğramıştır. Sanat eserlerinin dijital ağlar üzerindeki dolaşımı, paylaşımı, çoğaltımı ve yaygınlaşması ulaşılabilirlikle paralel bir süreç karşımıza çıkarmaktadır (Karakulaoğlu ve Askeroğlu, 2018).

Sanat eğitiminin ve sanatın yalnızca belirli kültür seviyesine sahip olan insanlara yönelik olduğu ve sanatın yalnızca estetik bir temsil olduğu düşüncesi, toplumun alımlama becerilerini yadsıyarak ulaşamayacak bir yerde konumlandırılması, tartışılması gereken bir meseledir. İnal'a (İnal, s.67) göre: *“sanat elit bir kesimle tasarıma dönüşürken değil,”* toplumu oluşturan sokaktaki herkesin katılımıyla, sanat-hayat birlikteliğini yaşayarak, toplumdan çıkıp topluma dönerek, yaratım gerçekleştirebilir. Çünkü sanatın varoluşu, tanımı ile birlikte genişerek bireye özgürlükler sunar. *“Sanat bir eğitim hakkıdır. Bir toplumun her bireyi, yetenekli ya da yetenekleri sınırlı olsun, bu haktan yararlanmalı, yararlandırılmalıdır. Çünkü sanat insanın yaşam serüveni içinde kendiliğinden elde edilen, salt yetenekle sınırlı bir değer de değildir. Her davranış gibi sanata ilişkin bilgi ve deneyim de eğitim ve öğretimle kazanılır.”* (Kırıçoğlu, 2015, s.1). Kırıçoğlu'nun toplumda sanat eğitiminin gerekliliğine yönelik değindiği; sanatın bireyleri ayırtırmadan herkese öğretilebileceği ön kabulü ile sağlanacak yaklaşımların, insanı, dolayısıyla toplumu

çağdaşlaştırmayı sağlayacağı göz ardı edilmemelidir. Bu perspektiften bakıldığında eğitimin ve sanatların oluşturduğu diyaloji ile çağı yakalaması toplumun sanat algısına ve bilincine yönelik sosyal öğrenmeyi de ortaya çıkarmaktadır.

2.1.5.4. Sanat Galerisi İş Birliği ile Yetişkin Sanat Eğitimi

Araştırmanın bu bölümünde; sanatçılar tarafından kolektif bir yapı olarak 2018 yılında kurulan Küme Art iş birliği ile gerçekleşen, yetişkin sanat eğitimi uygulamasına değinilecektir. Biçimsel olmayan bir öğrenme kaynağı olarak, yeni medya etkileşim süreci deneyimlerinden de beslenecek olan kamusal alan pedagojisini oluşturan eğitim alanı, örgün eğitime ait sanat eğitimi bileşenlerini de uygulama alanında barındıracaktır.

San'a (2019, s.19) göre; genel anlamıyla sanat eğitimi kavramı, güzel sanatlara ait bütün alanları ve biçimlerini içine alan, “okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır.” Bu araştırmanın uygulama sürecinde galeri iş birliği ile gerçekleşecek olan sanat eğitimi, okul dışı yaratıcı sanatsal eğitim kapsamına girerek, San'ın bahsettiği sanat eğitimi kavramına dahil olmaktadır.

Bu araştırmada ele alınan uygulamada sanat eğitimi alan yetişkinler, sosyal bir yapının parçası olarak, belirli gelenekleri, ortak amaç ve araçları paylaşırlar. Sanat aracılığıyla, toplumun, sanatçının ve yapının diyalogunu arttırmak üzere planlanan sanat eğitimi, ortak paydada sağlanan buluşmanın niteliğini arttırabilecektir. “Shapiro’ya göre Bir sanat eserinde nesne olarak o konu var olmasa bile o sanat yapısının sosyal yapıyla ilişkili olduğunu, sanatçının, sanatın da sosyal düzen ve koşullarla ayrılmaz bir biçimde bağlı olduğunu savunmuştur.” (Shapiro’dan aktaran Keser,2018, s.133) Bu çerçeveden bakarak, sanatı sergileme misyonu olan galerilerin, bugünün teknolojik araçlarını kullanarak, yetişkin eğitiminde nitelikli sanat eğitimini düşünmesi, sanatı oluşturan etmenlerin kaynağını beslemesi bakımından alana ve dahası topluma katkı sağlama olanağı açısından önemlidir.

Küme Art bir sanatçı insiyatifi olarak aktif bir sergi gösterimi yapmasa da, sanatçıların üretebilmesi için mekan sağlayan, gönüllülük projelerinin gerçekleştirildiği, bireyler arasında ağlar kurmaya yarayan bir alandır. Araştırmanın çalışma grubunun uzaktan eğitim bağlantılarını sağlamış ve web sitesi üzerinde “Sanat İzleyicisi” grubunun

çıktılarını paylaşarak, dijital ortamda sanat ile ilgili paylaşılan düşüncelerin yayılmasını sağlayarak katkıda bulunmuştur.

Adorno'nun popüler kültür, popüler medya, kitlesel tüketim ürünleri eleştirisini, (Barrett,2019, s.354) edilgen sanat izleyicisini, kurum iş birliği ve teknoloji olanakları ile sanatsal anlamda eğiterek etken konuma almak, yapılan eleştirinin karşılığını bulması anlamında önemlidir. Uygulama sürecinde birlikte çalışma yapılacak grubun kazanımlarını eleştirel kuramların sunduğu olanaklarla birlikte kurgulamak, nitelikli ve niteliksiz ayrımı yapabilmelerine olanak tanıyacaktır. Çalışma grubunun, günümüz teknolojisinin olanaklarını birebir deneyimleyerek sanat eğitimi alması, neden sonuç ilişkilerini etkileyerek, hayatlarına sorgulama faktörünü kazandıracak, öğrenimlerini, yaratıcılıklarını toplumsal sınırları bilerek akıl yürütme eylemine de katkıda bulunacaktır. Bireyler açısından yaparak öğrenme üretkenliğe açılan bir kapıdır. Çünkü yaparak öğrenme sürecinde ayrıntılar, bütüncül bakış ve gelişimsel sürecin yansımaları vardır. Bu yansımalar ise bireylerdeki yaratıcı gücü açığa çıkarma yolları olarak önem taşımaktadır. (Telli, 2004, s.39).

Sanatta öğrenmenin, bilgi, deneyim, tartışma, tartışmalı düşünme, kaynak arama, beceri kazanma, anlama ve öğrenme adı altında bir dizi davranış sonucu gerçekleştiğini belirten Kırıçoğlu, bu sürecin oluşturulurken kazandırılması planlanan konular arasındaki bağlantıya dikkat ederek kurgulanmasını önerir (Kırıçoğlu, 2019, s.138).

Sanat galerileri sadece sergi alanı, görseli aktarma ortamı olmaktan ziyade, sanat eğitime direkt olarak hizmet edebilir, etmektedir de. Çünkü galeriler hem bir görüntüleme ortamı hem de sanatçı izleyici ağı oluşturması açısından sonsuz bir potansiyele sahiptir. Öğrenciye dönüşen izleyici, sanal alanda yaşayacağı etkileşimli deneyimleri kendisini yeniden formüle edeceği yeni bir yaşam ortamına dönüştürerek katılımcı halini alabilir. İzleyiciyi bağlamla hatta tutabilmek için, kendi değerlerini ortaya koyabilmelerine ilişkin yaratılabilecek etkileşimler sanat eğitimi ile sağlanabilecektir.

Sanat eğitiminin amacı, “sanatçı yetiştirmek değil, sanatçının yetiştirilmesine uygun, sanata değer veren, sanat ürünlerini anlayıp yorumlayabilen, onları tarihsel süreç içindeki yerlerine koyabilen bireylerden oluşan bir sanat ortamı oluşturmaktadır (Gökbulut,1997, s.5). Batı Alman okullarındaki estetik eğitiminin temel işlevi konusundaki genel görüş

çevre duyarlılığının arttırılması yönündedir. Doğadaki alanların dolması ve çözüm alınamaması, toplumda estetik eğitim gereksinimi yaratmıştır. (Scholz ve diğ. 1995, s. 51).

Dünyada son on yılda sanat ve sanat eğitimi kuramlarının gelişimi, muğlak sonuçlarla bilinmezlik yaratılmasını aşmaya çalışmaktadır. Bunun yanında bireyin tek yönlü gelişimindense, bilimsel olarak var olan tüm dallarda deneyim kazanımı arttırılmaya çalışılmaktadır. Günümüzde sıkça kullandığımız disiplinler arası terimi, sanat alanında ve sanat eğitim bilimi adına diğer bilim dallarından da faydalanmayı beraberinde getirmektedir (San, 2019, s.176).

Web üzerinden izlenebilen 3D sergiler, atölyeler, müzeler, sanatçılar ve küratörlerle yapılan canlı yayınlar, herkesin katılıp yararlanabileceği bir platform oluşturmaktadır. Hatta dijital platformlarda oluşturulan data aracılığıyla, sanat yapıtlarını izleyicinin de katılarak sanat sürecini üretebildiği bir duruma getirmiştir. Aynı zamanda her bireyin, sanat olayına katılımcı olması, pasif bir izleyici olarak yaşayacağı kazanımları kat be kat arttırarak, duygusal zeka, yaratıcılık, IQ seviyesi, iletişim, özgüven gibi meseleleri de geliştirmektedir. Artık tümüyle disiplinler arası bir seviyeye gelen 21. Yüzyıl insan becerileri olarak adlandırılan ve güncellenen 6C nin eğitime yansıması, derin öğrenmenin nitelikli bir biçimde gerçekleşmesini sağlamayı amaçlamaktadır. (Fullan,Scott, 2014) Bugün sanatı doğrudan etkileyen, katılımcı olan izleyicin de bu becerilere sahip olması durumunun sanatın işleyişini etkileyeceği düşünülmektedir.

2000'li yıllarda ortaya atılan 4C kavramı, iletişim kurma (communication), iş birliği yapma (collaboration), eleştirel düşünme (critical thinking) ve yaratıcılık (creativity) kavramlarını referans alır (Akgündüz, 2018, s.20). Ancak Michael Fullan, derin öğrenmeyi amaçlayan bu sürece iki kavram daha eklemiştir: küresel vatandaşlık (citizenship) ve bireyin kendi nitelikleri (character). Fullan'ın yeni dünya için önerdiği derin öğrenme kazanımları, önceki yaklaşımlara göre daha kapsayıcıdır. Bu yeterlikler, ilköğretim ve lise eğitimi için tasarlanmış olsa da, yetişkin sanat eğitimi ve kamusal alan pedagojisi bağlamında da önemlidir, bireyin yaşamda katılımcı olması açısından değerlendirilmelidir.

Bu süreç, yalnızca belirsiz bir dünyada başarılı olabilmek için gerekli olan temel yetkinliklerin (beceri ve bilgi) geliştirilmesiyle sınırlı değildir. Aynı zamanda, karmaşık durumları tanımlama, sürekli değişen insani ve teknik bağlamda uygulama yapma ve bu durumlara uygun yanıtlar verme yeteneklerini de içerir (Fullan ve diğ., 2014, s. 6-7).

2.1.6. İlgili Araştırmalar

Araştırma sürecinde a/r/tografi odaklı yetişkin eğitimi süreçlerine dayalı yurtiçi araştırmalara rastlanmamıştır. Alanyazın taraması yapılırken karşılaşılan, bu araştırma ile yetişkin eğitimi bakımından bağlantı kurulan yurtiçi araştırmalara değinilecektir.

Yetişkin sanat eğitimi ile ilgili, Kıratlı'nın "Sanat Eğitiminde Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi" (2019), isimli makaleye rastlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemi ile durum çalışması olarak ele alınmış, yaşam boyu öğrenme ortamlarında sanat eğitimi alan yetişkin bireylerin görüşlerinin alınarak, eğitim süreçlerinin yetişkin eğitimi ile ilgili olumlu çıktılarının olduğu saptanmıştır.

Okur'un (2017) "Eğitim Kurumları Dışındaki Oluşumların Toplumun Sanat Eğitimine Etkileri" isimli yüksek lisans tezi, özelde UKKSA'nın, genelde sivil toplum kuruluşları, sanat oluşumu gibi sanat ortamlarının toplumun eğitim ve kültür düzeyini etkileme potansiyeline odaklanmıştır. İzleyici, ziyaretçi kitlenin etkileşimine yönelik faaliyetlerin eksik olduğu saptanmış, yetişkin eğitimi veren kurumlarla iletişime geçerek bu problemin giderilmesi için öneriler verilmiştir. Bahsi geçen bu tespit ve önermeler gerçekleştirdiğimiz bu araştırmanın, sanat eğitimi ile izleyiciyi etkileşime geçirme ve kültürel zenginleşme olanaklarını arttırabilme ihtiyacı açısından önemli görülmüştür.

Alanyazında yetişkin sanat eğitimi ile ilgili karşılaşılan Düzce'nin (2016) "Toplumsal Sorumluluk Projeleri İçinde Yetişkinlere Yönelik Resim Sanatı Açık Alanda Eğitimi" isimli makalesi, bireysel gelişim, kendini ifade etme ve etkileşim yaratmaya yönelik bir uygulama sürecini ele almaktadır. Parkları, açık alanları sanat eğitimi sürecinde kullanarak yerel halkın tümünün katılımına açık olması, kamusal alan pedagojisi açısından da bu araştırma için dayanak oluşturmaktadır.

Atila Şirin'in (2008) yetişkin eğitim süreçlerinde sanat eğitiminin kapasitesini ve gelişim potansiyelini sorguladığı "Halk Eğitim Merkezlerinin Sanat Eğitimi Bağlamında Yetişkin Eğitimindeki Yeri ve Önemi" isimli yüksek lisanas tez çalışması, hayat boyu öğrenmenin bireyde ortaya çıkardığı gelişimi tespit eder niteliktedir. Bu araştırma, Halk Eğitim Merkezlerinin toplumda bütünsel bir sanat eğitimi yaklaşımı sunabilmesi için, var

olan kazanımları ortaya çıkarmaya yönelik anket uygulamalarıyla, yapılmış bir eserin nasıl yorumlanacağı ve anlaşılacağına yönelik kazanımların olduğu ortaya çıkmış, bu anlamda toplumsal iletişim kurma becerisinin geliştirilmesinin mümkün kılındığı sonucu verilmiştir. Aynı zamanda çalışmanın sonuç ve öneriler kısmında, müze ve galerilerin yetişkin sanat eğitimi ortamlarının artırılmasına yönelik sunduğu önerme, bu çalışmanın amaçlarını destekler niteliktedir.

Alanyazında a/r/tografi odaklı özellikle kamusal alan pedagojisi ve yürüyüş pedagojisi odaklı yetişkin eğitime dayalı uygulamalar dikkati çeker (Irwin & De Cosson, 2004; Springgay, Irwin, Leggo, Gouzouasis, 2009; Grenier&Hafsteinsson, 2016; Sandlin, Schultz, Burdick, 2010).

Kanada’da Rita L. Irwin, Barbara Bickel, Valerie Triggs, Stephanie Springgay, Ruth Beer, Kit Grauer, Gu Xiong ve Pauline Sameshima tarafından 2004 yılında gerçekleştirilen “*The City of Richgate*” adlı proje A/R/Tografi alanında yapılan ilk çalışma olduğu bilinmektedir. Ayrıca yetişkin eğitiminde halk pedagojisi bağlamında değerlendirildiğinde, göçmen ailelerle sürecin sanatsal olarak sorgulanması sağlandığından, bu araştırmaya örnek teşkil etmektedir.

Projenin araştırma sürecini başlatan araştırma sorusu Kanada’ya göç yapan ailelerle ilgili elde edilecek görsel verilere yöneliktir. “Belirli bir şehirdeki göçmenlerin deneyimleri incelendiğinde hangi sanat ürünleri oluşturulabilir?” araştırma sorusu ile Richmond şehrinde bulunan göç topluluklarından elde edilen veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Richmond şehrinde gerçekleştirildiği için, (çoğunluğu oluşturan bireylerin Çinden göç etmiş olmaları sebebiyle) kelimenin çinceye çevrildiğinde aldığı anlam olan şans/zenginlik kapısı kavramı ortaya çıkmıştır. Kavram, araştırmaya hem bir başlangıç noktası oluşturmuş, hem de biçimsel olarak elde edilen görsellerin sergilenmesinde kullanılan kapı biçimini şekillendirmiştir. (Erişti:2018, s.195,196)

Alanyazında rastlanan bir diğer araştırma ise, yürüyüş pedagojisinin kaynağını oluşturan Rita Irwin’in (2003) Alberta Üniversitesi Öğretim Programı ve Pedagoji Enstitüsünde davetli öğretim elemanı olarak verdiği derste kullandığı, “*Caring for the aesthetics of curriculum/leadership and/or caring for how we perceive walking/guiding the course*” başlığıyla adlandırılan makalesidir.

Irwin daha sonra bu makalesinin genişletilmiş halini (2006) Illinois Üniversitesi Dergisi'nde Görsel sanat Araştırmaları Bölümünde “*Walking to Create an Aesthetic and Spiritual Currere*” “*Estetik ve Ruhsal Akış/Müfredat Yaratmak için Yürümek*” başlığıyla yayınlamıştır.

Bu makalede yürüyüş pedagojisinin kaynağını ve yürüyüş pedagojisinin kendisini tanımladığı ve yaratım sürecindeki uygulama deneyimini aktardığı gözlemlenmiştir. Aktif bir öğretim programı olarak, yaratıcılığa devam etmek isteyen, öğrenen öğretmenler için önerdiği, kendisinin de deneyimlediği “*yürüyüş pedagojisi*”, bireyin estetik ve ruhsal anlamda eylemde bulunma halinin ortaya çıkardığı her türlü farkındalığı, yaratıcı süreci devam ettiren dayanaklar olarak göstermektedir. Bu dayanaklar kişinin bireysel ilgileri ve algılarıyla süreci yönlendirmekte, her seferinde farklı açılımlarla yaşantıların anlamları genişletmektedir. Yürüme eylemini gerçekleştirmek, estetik ve ruhsal deneyim yaşatmaktadır.

Irwin (2006) a/r/tografik metodoloji ile sorguladığı yürüyüş çalışmasını, bir sonbahar günü, kampüste toplantıya giderken fark ettiği akçaağaç üzerinden şekillendirmiştir. Kendisine yüklenen ve yüklediği tüm kimliklerin ötesinde, boşlukta, doğayı hissedene, yenilenen biri olarak yürümektedir. Yürüyüş esnasında karşılaştığı akçaağaç ve gökyüzünün birleşmesi, kendisini büyülemiş ve yaşadığı heyecanla fotoğraflar çekip, sıradanlığın içindeki sanatsal varoluşları çekip çıkartmıştır.

Birkaç ay boyunca akçaağaçların fotoğrafları atölyesinde asılı durmuştur. Görüntüleri fotoğrafladığı an hissettiği sonbahar esintisi, güneş ve büyüleyici görüntü onu heyecanlandırmış ve resim yapmasını tetiklemiştir. Ürettiği görüntülerin her seferinde ortaya çıkardığı başka bağlamlar, başka görüntüleri, etimolojik sorgulamaları ve yeni kavramları beraberinde getirmiştir. Irwin'in deneyimlediği yürüyüş pedagojisi; yazıyla, şiirle, fotoğrafla, resimle, sesle, hissetmeyle, yorum bilimle desteklenerek, yaratıcılığın uyandırılmasını ve sürecin ileriye doğru derinleştirilmesi sağlanmıştır.

Süreç içinde yola çıktığı Latince kelime olan “*currere*” İngilizcede “*run the course*” Türkçede “*müfredat / çalıştırmak / akışta olmak / sürdürmek*”, etimolojik olarak sorgulandıklatan sonra, kendisi için ortaya çıkan kavramın “*walking the course*” “*kursu yürümek*” kavramı olduğunu vurgulamıştır. Bireyin öğrenme sürecini, kendi hayatında karşılaştığı imgeleri, duyguları ve durumları sorgulayarak yaratımına devam etmesine

olanak tanıyan yürüyüş pedagojisinin önemi, Irwin'in çalışmasında deneyimi bağlamında irdelenmiştir.

Kamusal Alan Pedagojisi bağlamında karşılaşılan bir diğer çalışma da, David Lines'in "*Music education, Modernism and Public Music Pedagogy*" , "*Müzik eğitimi, Modernizm ve Kamusal Müzik Pedagojisi*"(2008) isimli çalışmasıdır. Makalede Kurumsal müzik eğitimi bağlamında, modernizmden başlayarak batı ülkeleri ölçeğinde miras olan müzik eğitiminin kültür ile ilişkisini sorguladığı görülmektedir. Ana akım müzik eğitimlerinin, kitle iletişim araçlarıyla yayılan müzik öğreniminden ayrılmasının temellerinin belirli anlatılara, değerli hikayelere odaklandığı için kamusal müzik pedagojisi bağlamında değerlendirilmesini sağlıyor. Bu çalışma, müzik eğitimcileri için kendi geriye dönük öğrenme deneyimleriyle, potansiyel izleyicinin öğrenme bağlarını yaratarak, bir öğrenim izlencesi hazırlamayı önerir. Böylece izleyicinin katılımı kamusal müzik pedagojisini işe koşarak yaratılacak, kamusal müzik pedagojisinin gerçekliği göz önünde bulundurulacaktır.

Yapılan alanyazın taramasında kamusal alan pedagojisi bağlamında karşılaşılan, Robin S. Grenier ve Sigurjon Baldur Hafsteinsson (2010) tarafından yayınlanan "*A case of Public Pedagogy in Icelandic Museums*" isimli makalede, 2008 yılında İzlanda'da başlayan mali çöküşe yönelik tepkileri, sosyal öğrenme hareketini işe koşarak sundukları görülmektedir. Toplumsal anlamda bir farkındalık yaratmaya yönelik girişimle, sorgulama ortamı yaratmışlardır. Müzede düzenlenen "Shut Up and Be Quiet" isimli sergi ile, yetişkin öğrenme teorisi tarafından şekillendirilen müze uygulamalarının, bireysel ziyaretçilerini daha geniş müze topluluğuna dönüştürerek ve müzenin faaliyet gösterdiği toplumu sosyal açıdan etkileyen anlamlı müze karşılaşmaları sunabileceğini iddia ettikleri bir vaka çalışması sunmuşlardır.

Yürüyüş Pedagojisi bağlamında karşılaşılan bir diğer araştırma; Valerie Triggs, Rita Irwin ve Carl Leggo'nun (2014) sanat olarak yürümeyi ve sanat eğitimcisi olarak kendilerinin sürdürülebilirliğini sorguladıkları "*Walking Art: Sustaining Ourselves As Art Educators*" çalışmasıdır. Kanadalı teorisyen Brian Massumi'nin yaratmak için, görme ve bedenle algılama konusuyla temellendirdikleri, beden eyleminin algıları açmasına dayanmaktadır.

Deleuze ve Guattari'nin sanatın sonsuzluğu ile ilgili, sunduğu ilişkilendirme açımları ise kuramsal olarak yürüyüş pedagojisini desteklediği görülmektedir. Yetişkin bireyler olarak, sanatçı/araştırmacı/eğitmen kimlikleriyle deneyimledikleri, Vancouver Kanada'da bir yıl süren yürüme eylemini, a/r/tografi yöntembilimin doğasıyla örtüşmesi açısından ele almışlardır. Sanat olarak yürüyüş projesi ve yürüyüş pedagojisi bağlamlarını içeren çalışma, şiir, yazı, ses ve görsel veriler üzerinden şekillenmiştir. Her bir araştırmacının yürüdüğü parkur önce farklıdır. Doğayla iç içe olan bu parkurların hepsini zaman içinde bireysel olarak deneyimlemişlerdir. Bu süreçte tek başlarına ve birlikte yaptıkları yürüyüşlerle tartışmalar yapıp, hem sanatçı olarak üretimlerini hem de eğitmen kimliklerini beslediklerini belirtmişlerdir.

Carl Leggo yürüyüş sorgulamasıyla, araştırma sürecinde, deneyimlerini şiir olarak aktarmıştır. İlk şiirinde dünyanın başka yerlerinde ışığın ritimlerinin nasıl derin yankılar taşıdığı hakkında yazmıştır. Araştırma sürecinde yazdığı diğer şiiri ise, bir sanat pratiğinin potansiyelinde bir başkasının ilişkisel algısında nasıl hissedildiğini sorguladığı, bağlaçlara yönelik bir a/r/tografik düşüncüyü ifade etmektedir.

Irwin'in yürüyüş sorgulamasını nasıl yaşadığını anlattığı bir şiiri, resmi ve fotoğrafları vardır. Bedenin, nefes alış verişinin, yavaşlığının, hızının görsel ve sezgisel deneyimlerini nasıl etkilediğini, sesleri görmeyi ve gördüklerini duymayı somutlaştırmaya çalışmıştır. Ek olarak Irwin, Valerie Triggs'in, kendisinin ürettiği "*Liminal Lights*" isimli görsel serisi üzerine müdahale etmesini istemiştir. Triggs'in ormandan topladığı bataklık balçığı, kokan yapraklar ve orman lahanasıyla, ormanın ruhunu taşıyarak müdahale ettiği resim ve fotoğraflar, süreç içerisinde birbirlerine eklemlenerek çalışmanın ilişkisel anlam boyutunu ortaya çıkarmaktadır.

Alanyazında karşılaşılan "*Occupy Museums as Public Pedagogy and Justice Work*", "*Kamusal Alan Pedagojisi ve Adalet Çalışması olarak Müzelerin Direnişi*" (Berry, Fisher, Greenberg, Polendo, 2013) Aktivist bir grup olan "*Occupy Museums*" MOMA'da bir eylem düzenler. Yirmi katılımcı ile Müzenin içinde bulunan Diego Rivera'nın "*The Uprising*" isimli çalışmasının önünde toplanırlar. Bu resimde yeni doğum yapmış bir kadının kucağında bebeği ile, bir emek işçisini tehditkar askerden koruduğu betimlenmiştir. Serginin reklamını yapmak için bu çalışmanın afişleri metrolarda, sergilenmiş ve aktivist grup tarafından resmin üzerine müdahale yapılarak New York polisi

görseli yerleştirmişlerdir. Bu eylemleri müzede Rivera'nın kendi yazdığı, sanatçılara zalimlik edenlere karşı mücadeleye çağrı olan “Devrimci Sanat Manifestosunu” okuyarak sonlandırmışlardır. “*Occupy Museums*” kültür bekçisi olarak radikal, demokratik bir organizasyon yapısı kurmak, sosyal ve ekonomik eşitsizliği yaratmaya çalışan bu eylemci grubun, informel öğrenim alanı olan müzelerde patronlara, iş adamlarına tanınan ayrıcalıkları yıkmaya çalışmaktadır. Müzede yapılan politik tabanlı uygulamaların aslında halkın gerçek öğrenimi açısından faydalı olduğu için değil, bazı kurum ve kuruluşlardan aldıkları ödeneklerle ayakta kalabilmek için patronlara boyun eğildiğini ve müzenin yanlış pedagojik tavırda olduğunu, aktivist, eleştirel bir pedagoji sunarak göstermişlerdir. Bu çalışma, aktivist olan bu üyelerle gerçekleştirilen eylemlerin eşitlikçi yatay düzlemde fikir birliğine vararak sağladığı kamu yararına yapılan eylemleri konu edinmektedir.

Bickel (2004), sanatı eğitim olarak ifade etmek amacıyla, performans ritüelini pedagoji olarak deneyimlemiş ve sanat yapmayı araştırma ve müfredat oluşturma süreci olarak kabul etmiştir. Araştırma, etik ve estetik feminist sanat uygulamaları ve işbirlikçi estetik üzerine odaklanmış, sanat, metin, dil ve bedeni bütünleştirmeyi amaçlamıştır. Sonuç olarak, ritüel olarak a/r/tografi, dönüştürücü bir eğitim aracı olarak katkıda bulunmuş ve öğrenme hayalini genişletmiştir.

Darts (2004) araştırmasında, sanat eğitimi ve sosyal katılımlı öğrenciler üzerinde çalışmış ve a/r/tografi, eylem araştırması, yorumbilim ve görsel etnografiyi bir arada kullanmıştır. Darts, araştırmasına kendisini ve bir liseden 13 öğrenciyi dahil etmiştir. Araştırmanın amacı, sanat eğitiminin öğrencilerin sosyal gelişiminde oynayabileceği rolü anlamaktır. Bu süreçte öğrencilere daha fazla yetki ve özsaygı duygusu kazandırarak, bilinçli ve dönüştürülmüş vatandaşlar olarak topluma katılmalarını sağlamıştır. Araştırma, görsel kültür eğitimi ile lise öğrencileri arasında yeni pedagojik bağlantılar kurmuş ve öğrencileri sanatın sosyal ve politik bağlantılarını güçlendirmeye teşvik etmiştir.

Coleman'ın araştırmasında, ortaokul sanat eğitiminde sanatçı rolü ve yaratıcı uygulamanın gelişiminde kişiselleştirilmiş ve köksel öğrenmenin oynadığı rol üzerine odaklanmıştır. (2017) Coleman, sanat eğitiminde eleştirel, sosyal ve görsel kültürdeki teorisyenler tarafından bildirilen hem süreç hem de ürün olarak kişiselleştirilmiş bir portfolyo aracılığıyla öğrenmenin nasıl olduğunu keşfetmeyi, zaman içinde uygulamada yaygın parçacıkları sanatçı olarak görmeyi ve fark etmeyi öğrenerek, yaratıcılık ve

kimliğin nasıl etkilendiğini araştırmıştır. Bunu, hikâyeleştirilmiş bir pedagojide, a/r/tografi, eleştirel otoetnografi ve etnografik video yöntemleri aracılığıyla incelemiştir.

Araştırma sürecinde alan yazına dahil olan, Wiebe ve Smith tarafından (2016) ele alınan (21. Yüzyılda A/R/Tografi ve Öğretmen Eğitimi) “*A/R/Tography and Teacher Education In The 21st Century*” isimli çalışmayla, öğretmen eğitimi düşündükleri bir eğitim araştırmasına rastlanmıştır. Öğretmenlerin eğitim verirken en çok zorlandıkları bağlamları, çoklu okuryazarlık kuramına uygulama, alanlarını düşünme ve bütünsel değerlendirme yapabilme anlamında ele almışlardır. Öğretmen eğitimi programını, Eşik kavram haritasıyla şekillendirerek, okuryazarlık sorunları içinde öğretmenin rolünü araştırmışlardır. Bu anlamda A/R/Tografik olarak desenlendirdikleri, öğretmen ile yapılan online görüşmenin her değişkeni kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler sürecinde yaşayan sorgulamanın bireysel anlamda plan, hatıra, keşif ve toplumsal anlamda politik, kamusal alan, siyaset ve kötülük üzerine konuşmalar yapıldığı belirtilmiştir. Analizler sonrasında, öğretmenin A/R/Tograf’a dönüşebilmesiyle bütünsel bir eğitim gerçekleştireceği sonucuna varılmıştır. Bu bütünsel bakış açıları, bireyin sahip olduğu tüm becerilerin işe koşulmasını sağladığı için, sanatın oluşma pratiklerinin düşünsel boyutu, öğretmen eğitimi açısından değerli bulunmuş ve araştırmalarının sonucunda sanat eğitiminin gerekliliğini belirtmişlerdir.

Huhmarniemi (2021) “*Art Based Events For Conflicted Communities: Engaging And Educating Through Art*” isimli çalışmada, Kuzey Kutbu'nda, arazi kullanımı ve doğal kaynakların sömürülmesi konusundaki çevresel çatışmalar toplulukların üzerine gölge düşürüyor. Sanatçıların ve sanat eğitimcilerinin tepkileri, zararlı gelişmelere direnmede anlamlı bir rol oynayabilir. Ortaya çıkan sanatsal ve pedagojik müdahaleler, sosyal ve çevresel olarak ilgili sanat ve sanat eğitiminin ilkelerini takip eder. Bu görsel makale, Finlandiya Laponyası'ndaki Pallas-Yllästunturi Ulusal Parkı'nın yanında bir demir cevheri madeni planlarına karşı çıkan çağdaş bir sanat olayını anlatıyor. Çatışma halindeki topluluklar için kaynak geliştirmek için sanat temelli bir eylem araştırma stratejisi kullanıldı. Sanat müdahalelerinin döngüsel doğasını açıklamaya odaklanır. Etkinliklerin analizleri, çevre savaşlarındaki sanat temelli kaynakların kültürel dayanıklılığı teşvik edebileceğini, değerleri etkileyebileceğini, umudu artırabileceğini ve çevresel kaygıları iletme için sanatı kullanan kampanyalara izin verebileceğini göstermektedir. Çatışma

halindeki taraflar arasında diyalogu açan sanatsal müdahalelerle ilgili daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir.

Alan yazın taramasında, Hochtritt, Ahlschwede, Halsey-Dutton, Fiesel, Chevalier, Miller ve Farrar (2017) tarafından yayımlanmış, Sanat Eğitiminde Kamusal Alan Pedagojisi ve Sosyal Adalet “*Public Pedagogy and Social Justice in Arts Education*” isimli makaleye rastlanmıştır. Makale, sosyal adalet eğitimi çerçevesinden kamusal alan padagojisi bağlamında yapılabilecek eylemleri ve müdahaleleri araştırmaktadır. Bir vaka çalışması olarak ele alınan bu araştırma, insanların ve sanatçıların sosyal medya deneyimine, eylemlerine, insancıl bir toplum yaratmak için eşitsizlik sistemlerini ortadan kaldırmaya çalışan kamusal alan pedagojisine dayanmaktadır. Çalışmada eylemde bulunan araştırmacılar daha önce denenmemiş iletişim kurma yollarını bugünün kamusal alanını oluşturan blog, website, youtube, instagram, spotify kısacası kamuya açık sistemleri kullanarak ele aldıkları konularda konuşmalar ve paylaşımlar yapmışlardır.

Trofanenko ve Segall (2014) tarafından ele alınan “*Beyond Pedagogy*” isimli çalışma, kamusal alan pedagojisi, eleştirel pedagoji kavramlarını kültürel miras alanlarındaki açık ya da örtük eğitimleri inceleyerek sunar. Çalışmada otoritenin işlevi, bu tür kurumların eğitim verme yollarını anlamak için eleştirel bir bakış sunar. Toplumsal mekanizmaların işleyiş, bilme ve varolma biçimlerine ilişkin anlayışı genişletir. Müzelerle pedagojik bağlamda ilişki kuran bireylerin geçmiş, şimdi, gelecek kavramlarını gelenekselleşmiş metodlarla tartışmaktansa, kimlik, öznellik ve seslerini ortaya koyarak meydan okumaya çalışır.

Yapılan alanyazın taramasında, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan raporda, kamusal alan pedagojisi bağlamında, “*Kültürel Organizasyonların Merkezine İzleyiciyi Yerleştirme ve Geliştirme*” çalışmasına rastlanmıştır (A. B. Comission, 2015).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama tekniği ve aracı, veri analizine ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada; sanat temelli eğitim araştırması (ABER) olan, A/R/Tografi yöntemi kullanılmıştır. Yöntemin sorgulamayla başlayıp, anlamlandırmayı derinleştiren bakış açısı, hem sanat eğitimi hem de sanatın alımlanması açısından örtüşmektedir. Sanat üretimlerinin görsel izlek çağrışımları, anlamlandırma bakımından hem uygulayan hem de alımlayan tarafından yayılım gösterir. Yöntem bu yayılımın gelişimini değerli kılar. *“Araştırmada seçilen sanat formuna göre araştırmaya ilişkin nitelikler, süreç ve sonuç anlamlı bir şekilde çeşitlenir; bu nedenle projenin deseni de çeşitlenir”*(Erişti:2018, s.191, Knowles & Cole, 2008). A/R/Tografi araştırmasının uygulama sürecinde, bireyin, grubun ve çevrenin kısacası yaşama dahil olan her adımın, süreci geliştiren değerler oluşturarak, farklı bağlamlar yarattığı bilinmektedir. *“A/R/Tografi, bilginin oluşturulması, anlaşılması ve anlamlandırılmasını hedefleyen, sosyo-kültürel etkileri olan, uygulama odaklı sanat temelli eğitim araştırma ve bir sorgulama yaklaşımıdır.”* (Mavioğlu, 2019, s.48).

Araştırmacının süreç içerisinde değişen Sanatçı/Araştırmacı/Eğitmen kimliği, sonuca götüren süreç içinde, birbiriyle ilişkili anlamlı bir bütün oluşmasına zemin hazırlar. Aristo’ya dayanan kuram (theoria), uygulama (praxis) ve yaratma (poesis) olan bilgi kavramları; araştırmacının değişen kimlikleriyle içeriğin bütünleşmesini sağlayarak, kuramsal yapıdan temellenen bir uygulama süreci ve yansımadaki yaratıcı bilgiyi ilişkilendirmektedir (Irwin:2004, s.31). Araştırma sürecinde ortaya çıkan verilerin çok yönlülüğü, farklı bakış açıları kazandırarak hem yatay hem dikey ekseninde derinlemesine sorgulama yapılmasına olanak tanır.

Araştırma yöntemi, veri toplama sürecinde nitel (döküman inceleme, görüşme, gözlem) birtakım yaklaşımları kullanırlar (Erişti:2018 s.193). Fakat araştırma nitel yaklaşımların uygulamaya dahil olan bireyler ve sanatçı/araştırmacı/eğitmen kimlikleriyle sorgulanmaya başlamasından sonra kendi anlamını oluşturmaya başlar.

Yaşayan sorgulama (*living inquiry*) olarak adlandırılan bu yöntemin doğası gereği araştırma sürecinde karşılaşılan her türlü görsel ve yazınsal aktarımlar sürecin devamlılığını sağlamaktadır. Bu yöntemi önemli kılan yalnızca görsel ve yazınsal aktarımlar değil, güncel yaşam deneyimlerinin, hatıraların, sosyal ve psikolojik bakışın da sürece dahil olmasıdır. A/r/tografik bakış, Sanatın hayat içinde yaşadığı sınırsız yayılımı

arttırarak, yaratım olanaklarını çoğaltmakta ve yaşama sanatsal bir bakış açısı kazandırmaktadır.

Yöntemin üretimde devamlılığı sağlayan en belirgin özelliği, kimlikler arasında geçiş yaparken daima sorgulama yaparak, oluşlar içinde ve arasında yeni yaratıcı süreçlerin oluşmasıdır. Irwin(2006) sürecin soru sormakla başladığını belirtir ve ekler, öğrenen ve öğreten kimliklerle tekrar tekrar soru sormak olanaklı hale gelir. Sorunun güçlü bir kimliğinin olması, araştırmada da güçlü bir dönüşüm yaratır.

Araştırmanın etkileşimli ve eyleyen yapısı, araştırma deseninin, a/r/tografi araştırmasına göre kurgulanmasına zemin hazırlamıştır.

3.1.1. Sanat Temelli Araştırma Yöntemi: A/r/tografi

A/r/tografi kelimesi Prof. Dr. Rita Irwin tarafından sanat temelli bir araştırma yöntemi (ABR) olarak isimlendirilmiştir. A/r/tografi, verilerin geliştirilmesinden analiz ve raporlamaya kadar nitel araştırma yöntemlerinin kullandığı araçlardan faydalanır, fakat nitel araştırmanın sınırlarından dışarı çıkabilme olanağına sahiptir. (Leavy'den aktaran Erişti,2021:7). Yaratıcı sanatların üretimi sürdürmeye yönelik ilkelerinden faydalanan disiplinlerarası “metodolojik bir araçlar” kümesidir (Egerton, 2017). A/r/tografi yönteminin araştırma sürecini biçimlendiren, geliştiren ve yaratıcılıkla eylemde olma halini sanat bağlamının deneyime dayalı durumu yaratmaktadır. Bu çalışmada a/r/tografi yöntemi yetişkin sanat eğitimi süreçlerinde yer alan bireylerin sanat izleyicisi / katılımcısı olarak sanat ürünlerini sorgulamaya, üzerinde düşünmeye teşvik etmektedir. Araştırmanın sürecine ve ihtiyaçlarına göre biçimlenen bir yöntem olarak a/r/tografinin sunduğu yaşayan sorgulama, yürüyüş pedagojisi yaklaşımlarıyla uygulamaların yürütülmesi, katılımcıların bakma / algılama / etkilenme / etkileme / kavramlaştırma / sorgulamaya dayalı eylemlerini öznel deneyimleri ile açığa çıkarmaktadır (Ay,2019, s. 1). Bu yöntem, farklı disiplinler arasında köprüler kurarak, görsel araştırma sürecinde sanat, araştırma ve öğrenme unsurlarını birleştirmektedir.

A/r/tografi yöntemi, araştırma sürecine dahil olan bağlamlara ilişkin özgür ve özgün ilişkiler ortaya çıkarmaktadır. Önceden tahmin edilemeyen, fakat her adımda sorgulamaya ve üretmeye devam edebilmeyi sunan bu yöntem, tıkanma yaşanmasının da önüne

geçebilmektedir. Çünkü olası bir tıkanma bile sorgulanarak araştırmayı çözüme kavuşturacak kavramların ortaya çıkmasını sağlayabilecektir. Yöntem, sonuca değil sürece odaklanmaktadır. Bu bakımdan a/r/tografi kendi başına bir sanat temelli araştırma yöntemi olarak kullanılabilen, nitel yöntemlerden ayrılan bir konuma sahiptir. “*A/r/tografi araştırma yönteminin paradigma olarak sanat temelli araştırma yöntemi paradigmaları kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir*” (Erişti, 2021:7).

Fox& Geichmann sanat temelli eğitim araştırmaları kapsamında şu soruyu sorar; Ele alınan bu sürecin sonsuz getirisi olabilecek kombinasyonlarını elde etmek için neden olağandışı sorular sormuyoruz? Birbiri ile ilgisi olmayan alanların müfredatları arasında bağlantılar kurarak, sürecin sağlayabileceği yeni olanakları değerlendirmek gerekmektedir (Fox&Geichman, 2001, s.40). Sanat eğitiminde ve sanat üretiminde kalıpların içinde kalmak çağı yakalayan anlayıştan uzakta durmak olacaktır. Bilim, sanat ve felsefenin birbirinden beslenerek ve birbirini besleyerek ilerlediği, böylesi eklemlenen disiplinler arası yaklaşımlar, yeni olayların, icatların, kuramların, yapıtların ve metodolojilerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

A/r/tografi, sanat, araştırma ve öğretimin yaşayan bir uygulamasıdır. Yaşayan bir araştırma; bir yaşam sorgulaması; yaşamı yeniden yaratan bir deneyimdir (Irwin ve diğ., 2001). Yöntem, yaratmaya ilişkin sorgulama sürecinin devamlılığını da mümkün kılar. Araştırmacıyı yaratma sürecindeki belirsizlikte merakta bırakarak, bir estetik farkındalıkla, diğer -şeylerle ilişkilenmeyi mümkün kılarak sanatsal sorgulamaya teşvik eder (Irwin, 2013). A/r/tografi araştırmasında var olan farklı kimliklerin geçişkenliği, sürekliliği olan bir düşünömselliği, titiz bir çalışmayı, kapsamlı bir analiz yapma yetisini ve bu özellikleriyle esnek bir araştırma formunu oluşturmaktadır (Springgay vd., 2005, s.902). Sanat temelli eğitim araştırması yapan araştırmacının, sanatçı/araştırmacı/öğretmen kimlikleri arasında yaşadığı ileri geri hareketler, uygulama içerisinde yer alan diğer kişilere ve nesnelere de dönüşmeyi, sorgulamayı, eklemlenmeyi yükler. A/r/tografinin çoklu rolleri ilişkisellikler, sorgulamaya dönük ipuçları ve ilişkisellikler arasındaki kopuşlar ya da geçişler gibi birçok boyut ile derinleştirilebilir, böylece araştırma sürecini yapılandırmayı olanaklı hale getirmektedir (Erişti, 2021, s.7).

A/r/tografi bir oluş halidir (Irwin ve diğ.,2008, s.71). Oluşun, araştırma içerisinde önemi, doğal bir etkileşim yaratarak, yer değiştirme hareketleri ile öğrenme-öğretme

süreçlerini etkilemesi, devamlılığı sağlamasıdır. Oluş fikrinin öteki (herşey) ile birlikte olmaktan başka bir anlamı olamaz. Ne olursa olsun, var olduğu için bir arada olur ve ortak anlam dünyanın paylaşılmasıdır (Nancy, 2000, s.25). Oluş, bir yer değiştirme yersizyurtsuzlaşma olarak var olur ve deneyleme halidir bu teoride. Karakterlerin, kavramların, tek tek var olanların tekrarlı hareketleri bu yersizyurtsuzlaşmaya sebep olur. Sonra tekrar yerliyurtlu olma kapasiteleri, içkin bir karşılık yaratarak, oluşu deneyimleyenlerin harekete geçirdiği enerjiyi üzerinde bulunduğu düzleme verir (Abel, 2017,s.12-17). Bahsi geçen bu durum hem teorinin düşünce üretimindeki sonsuz deneyimini, hem de eylemde bulunma halinin ortaya çıkardığı enerjinin somut çıktılarını, filizlenmelerini betimler niteliktedir. Bu bakımdan eylem araştırmalarının işleyişi ile örtüşmektedir. Ortak biçimden tekilliğe doğru yönelmek olaylardan ziyade birçok yöne uzanan geçişme anları yaratır. Bu geçişmeler farklı anlamlar yaratmaya yetkilidir. Anlam; yayılımlara, aramızdan geçip birçok yöne uzanan ve aynı anda anlamlar yaratan çoklu yayılımlara aittir. (Irwin&Mastri&Robertson,2000)

Sanatın, sanat eğitimi ile iç içe yürümesi günümüz sanat olaylarının, kişilerinin üretim hareketliliği ile gelişmektedir. Eğitime ve sanata katkısı olan bu yaklaşımların, alternatif öğrenme alanları yaratarak, farklı pedagoji biçimlerinin hayata geçmesi, sanatın yayılımı bakımından hem sanatçılar hem de küratörler açısından değerli bulunmaktadır (May ve diğ., 2014, s.296). Çağdaş sanat ve küratöryel uygulamalardaki eğitime yönelişin eğitimdeki değişimini, kökenini ve gelişimi ile ilgili yapılan eylemlerin (tartışma, sempozyum, konuşma, eğitim programları) çağdaş sanatın dolaşımında detekleyici bir rol oynadığı belirtilmektedir. Çağdaş sanatın dolaşımında yapılan bu müdahale, eleştiri ve düzenlemelerin, çağdaş sanat uygulamalarının merkezi olması bakımından önemli olduğu belirtilmektedir (O'Neill&Wilson, 2010, s.12).

Uygulamaya dayalı araştırma anlayışı, bilginin üretimini farklılık olarak anlayan ve böylece dünyada farklı yaşam biçimleri üreten, postyapısalcı, feminist, hermenötik ve diğer postmodern teoriler tarafından şekillendirilir (St.Pierre, 2000). Teori bilinçli olarak bilgiyi ve algıyı bozarak her seferinde yaşayan bir beden ortaya çıkarır. Dolayısıyla her seferinde yeni anlamlar ortaya çıkarır (Irwin&Springgay, 2008). Ponty'e göre anlamak, bir arada var olarak anlamaktır”(Ponty, 2014, s.188)

Sanat temelli uygulamaya dayalı bir araştırmaya dayanak oluşturan bu oluş hareketleri, araştırma sürecini gerçekleştiren katılımcılarla yapılan diyalogları, üretimleri, fikir ve ilişkileri besleyerek, bu çalışma için belirlenen amaçlara uygun bir zemin oluşturmaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Yetişkin Sanat Eğitiminin Yeni Medya Etkileşim Sürecine Entegre Edilmesi Kapsamında; araştırma katılımcılarının belirlenmesinde amaçlı örnekleme dayalı ölçüt örnekleme yöntemi benimsenmiştir. Bu çerçevede araştırma katılımcılarının belirlenmesindeki ölçütler: temel sanat eğitimi almış, sanat izleyicisi olarak sanatı anlamlandırmak amaçlı sorgulamalar yapmaya dayalı hazır bulunuşlukları olan, sanatsal olarak (tasarım eleman-ilkeleri, kompozisyon, desen, renk bilgisi bakımından) kendilerini ifade edebilecek yeterliliğe sahip olmaları şeklinde belirlenmiştir. Katılımcı olarak belirlenen bireylerin, araştırma öncesi katıldıkları kurslarda öne çıkan sorgulayıcı tavırları ve uygulamalardaki başarıları araştırma için seçilmelerinde belirleyici bir rol oynamıştır. Araştırmacı tarafından katılımcı bireylerin aldıkları eğitime istinaden yapılan açıklama şu şekildedir:

“Öncelikle desen eğitimi ile nesnelerin hacimlerinin kavranmasını sağlıyorum. Geometrik formlardan perspektifi anlatmak için faydalanarak, desen eğitiminin içine perspektifi entegre ederek ilerliyorum. (Her gün mutlaka 1 eskiz yapmalarını istiyorum.) Ardından Nesneler üzerine düşen doğal ve yapay ışık ile tarama tekniği kullanarak, çizgisel (kontur) ile yapılan desenden, kütleyi sağlayacak olan açık koyu ışık gölge ile, iki boyutlu düzlemde üç boyutlu görüntü oluşturmalarını sağlıyorum. Ardından beyaz, gri ve siyah fon kağıtlarını geometrik biçimlerde keserek, defalarca kompozisyon kurmalarını sağlayıp, tasarım ilke ve elemanlarını uyguluyorum. Somut ve soyut sanat ile ilgili teorik bilgi vererek, öğrencilerin sanat ile ilgili bağlarını kurmaya başlıyorum. Kitap önerisi ve bitirmek için süre veriyorum. (sanat psikolojisine giriş Sıtkı M. Erinç). İç mekan ve dış mekan fotoğrafları çektirip aldıkları çıktıların üzerinde kaçma noktasını, kaçış çizgilerini ve ufuk çizgisini bulmalarını sağlayıp, gerçek görüntülere bakarak çizim yapmalarını istiyorum. Natürmort ve kompozisyon kurup çizebilme konusu yeterli seviyeye geldiğinde, lavi tekniği ile leke kavramını anlamlı hale getirmeye çalışıyorum. Okuma yapılması için verdiğim kitaptaki bilgileri dersin içerisinde konularla ya da güncel sergi haberleriyle birlikte tartışmaya açarak okudukları bilgileri tartışmalarını

sağlıyorum. Böylece Sanat – zanaat, resim ve sanat ayrımını yapabiliyorlar. Natürmort, kompozisyon, perspektif, açık-koyu ile hacim, çizgi ile hacim, leke ile hacim konularının oturduğundan emin olduktan sonra, doku konusuna geçiyorum. Doku için Seçilen nesneyi sırasıyla karakalem, pilot kalem, lavi ile aynı boyutta kağıtlara yaptırıyorum. Sonra suluboya tekniği ve renk konusuna geçip temel renk kuramlarını anlatıp organik nesneyi bir de sulu boya ile yapmalarını istiyorum. Sulu boya ile her rengin türevlerini bulmalarını isteyip kutucuklara boyatıyorum. Sulu boya ile natürmort, portre ve iç mekan çalışmaları yaptırıp, Ardından Jose M Parramonun kitabında yer alan sıcak, soğuk ve nötr renklerden oluşan 60 rengi yağlı boya ile bulup kağıda boyamalarını istiyorum. Sonra hangi renklere kendilerini yakın hissediyorlarsa kendi paletlerini oluşturmalarını sağlıyorum. Bir yandan da neden resim yaptıklarını sorgulamalarını isteyip, kendi beğenilerini, bilinçlerini ve konularını bulmaları için yönlendirmeler yapıp eskizler yaptırıyorum. Figür çizimi için canlı modelden karakalem, sulu boya, charcoal ve yağlı boya ile resimler yaptırıyorum. Portre ve el ayak çalışmalarına bütünü algıladıktan sonra önem verip, orantıları düzelene kadar renkli çalışmalar yaptırıyorum. Bu arada 20. Yüzyıl batı sanatına Ahu Antmen'in kitabını okutmaya başlayarak giriş yapıp her hafta sırasıyla akımlardan bahsediyorum. Akımlardaki resimsel ve kavramsal etkileri kendi konuları ve resimleri üzerinde denemelerini sağlıyorum. Böylece nereye yakın olduklarını nasıl bir sanatsal dil geliştirmeleri gerektiğini daha iyi kavrayabiliyorlar. Her öğrenci kendi konusu, kendi fikri üzerine çalışmalar, denemeler ve araştırmalar yapıp bir seri oluşturma çabası güderek yıl bitene kadar farklı teknik ve üsluplarda birçok çalışma elde etmiş oluyor.”

Bu ölçütlere dayalı 9 yetişkin birey araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Bu yetişkin bireylerin farklı kurumlarda aldıkları resim derslerine ek olarak, yaygın eğitim kurumu olan İSMEK’de lisans eğitimi niteliği taşıyan kurslarda, her yeni seviye için sınava girerek bir sonraki sınıfa geçtikleri ve dört yıllık programı bitirdikleri bilinmektedir. Kademeler, *Temel Sanat Eğitimi, Yağlı Boya, Sanat Eğitimi, Sanat Teorisi* isimleriyle adlandırılmış, kurumda geçerli olan yıllık planlar ve dersler öğrencilerin resim yapmasını ve sanat kavramını anlaması üzerine kurgulanmıştır. Araştırmacının öğretmenlik yaptığı süreçte, katılımcıların en az dört yıllık görsel sanat eğitimi alarak, öznel sorgulamalarını yapabilecek aşamaya geldikleri gözlemlenmiştir. Araştırmanın, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Zoom, Google Meet, Skype, Whatsapp, Instagram, Facebook, gibi internet tabanlı iletişim sistemleri ve sosyal medya uygulamaları kullanılarak, Küme Art

isimli sanat galerisi sorumluluğunda uzaktan eğitim alan öğrencilerle uygulamalı olarak gerçekleşmiştir. Katılımcıların uygulama süreci öncesindeki hazırbulunuşluklarına ilişkin demografik veriler aşağıdaki gibidir. Araştırmada katılımcıların kod isimleri yerine kendi izinleri ile gerçek isimleri kullanılmıştır. Özellikle sanat temelli araştırma süreçlerinde yöntem kendi içerisinde sanatsal ifade ve eylemsellik içerdiği için üretim süreci içinde bulunan katılımcıların isimlerinin kullanılmaması durumu etik sınırlılık oluşturacağı için isimleri birebir kullanılmıştır.

Tablo 3.1. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Meslek	Eğitim	Sanat Eğitimi
A.Aylin Eyüboğlu	54	K	Mali Müşavir Çalışıyor	Üniversite	12 yıl
Aslı Kılıçalp	48	K	Sosyal Hizmet Sorumlusu	Üniversite	4 yıl
Aysel Nizamoğlu	56	K	Muhasebe Emekli	Üniversite	6 yıl
Ayşe Karabacak	56	K	Halkla ilişkiler Emekli	Üniversite	6 yıl
F.Fusun Tuncel	65	K	Mali Müşavir Emekli	Üniversite	14 yıl
Hülya Nizamoğlu	56	K	Bilgi Sistemleri Emekli	Lise	7 yıl
Meltem G. Çağlayaner	57	K	Psikolog Emekli	Üniversite	9 yıl
Necla Demirhan	62	K	Serbest Meslek Emekli	Üniversite Terk	9 yıl
Nidahi Karaman	74	E	Ziraat Mühendisi Emekli	Üniversite	6 yıl

3.3. Veri Toplama Yöntemleri ve Araçları

Araştırma, A/R/Tografi yöntemi ile gerçekleştiği için, planlanmış olan sanat eğitimi süreci eylem araştırmasında olduğu gibi yaparak yaşayarak yürütülen bir uygulama süreci ortaya çıkarmaktadır. Nitel araştırmaların kullandığı veri toplama yöntemlerinden

faydalanan a/r/tografi yöntemi, eğitim sürecinde yapılan uygulamalara bağlı olarak somut çıktılar ortaya çıkarmaktadır.

Katılımcıların araştırmanın uygulama süreci öncesinde belirlenmesinin ardından, uygulama sürecine hazırlık niteliğinde katılımcılarla bir dizi online görüşme yapılmıştır. Katılımcıların hazırbulunuşlukları bu evrede sorgulanmış, uygulama sürecinde ele alınacak konu ve kapsam belirlenmeye çalışılmıştır. Ön çalışma sürecinde daha çok sanat ve felsefe ilişkisi üzerinde durulmuş ve bir sanat eserine bakmayı öğrenmek açısından sanat çözümleme yöntemleri ile sorgulamalar yapılmıştır. Güncel sanat olayları ve yapıtları üzerine sorgulamalar gerçekleşmiştir. Bu sırada araştırmacı tarafından yeni medya sürecine dahil olan eserler, sanatçılar, sanat olayları, reklamcılar, kültür çalışanları, küratörler, yazılımcılar ve makerlar araştırılıp, online etkinliklere katılım sağlayacak konuşmacılarla uygulama sürecinde yapılacak online görüşmeler 12 hafta olarak planlanmıştır. Fakat 13 hafta olarak yapılmıştır. Ders içerikleri ve plan tamamlandıktan sonra katılımcılarla paylaşılmıştır. Ön görüşmeler devam ederken katılımcı grubun kendiliğinden başlayan yeni medya sürecinde sanat, güncel sanat etkinlikleri ile ilgili sorgulamaları uygulama sürecinin başlamasını sağlamıştır. Haftalar planlanırken etkinliklere davet edilen konuşmacılarla tarihler belirlenmiş olsa da, bazı haftaların ertelenmesi ya da iptal edilmesi gerekmiştir. İptal edilen görüşmelerin yerine alan uzmanına danışıp, katılımcı grupla hemfikir olarak yeni konuşmacılar davet edilmiştir. Uygulama süreci için hazırlanan plana, Anadolu Üniversitesi sektör günleri kapsamında yapılan etkinlikler de dahil edilerek, katılımcıların sanat içeriklerinden faydalanması sağlanmıştır. Haftada iki kez üçer saatlik yapılan buluşmalarda önce o haftanın konusu ile ilgili görüşmeler yapılmış, ardından etkinlik konuşmacısı ile konu kapsamında sorgulamalar yapılarak deneyim elde edilmiştir. Konuşmacının ardından tekrar sorgulama yapılarak o ders sonlandırılmıştır. Katılımcılar ele alınan konularla ilgili üretim süreçlerine girmiş, sorgulayıcı görsel üretimi ve metinler ortaya koymuşlardır. Dersler için yapılan online buluşmalar dışında aktif bir biçimde whatsapp uygulaması üzerinden görüşmeler yapılmış. Grubun uygulama süreci konuları ile ilgili güncel sorgulama ve önerileri uygulama sürecinin gidişatını olumlu olarak etkilemiştir. Uygulama başladığı andan itibaren veriler çok hızlı bir şekilde birbirini tetiklemiş ve süreci beslemiştir. Uygulama sürecinin dördüncü haftasına gelindiğinde kazanılan deneyimlerin yayılımının sağlanması amacıyla, sosyal medya üzerinde açılan

instagram hesabı ve küme art web sitesi üzerine entegre edilen blog paylaşımları ile, katılımcıların sanat eleştirisi bağlamında öne çıkan paylaşımları olmuştur. Bu paylaşımları uygulama süreci sonuna kadar devam ettirmişlerdir. Uygulama sürecinin sonuna doğru yaşanan yoğunluktan dolayı katılımcıların ilgileri dağılsa da, araştırmacı tarafından ilgilerini tekrar toplamalarına olanak tanıyan öznel üretimlerine yönelik uygulamalar yapılmıştır. Süreç, etkinliklerin ve konuşmacılarla yapılan görüşmelerin tamamlanmasıyla, genel hatlarıyla planlanan şekilde ilerlemiş, gerektiğinde planda değişiklikler yapılarak yeniden düzenlenmiş ve başarılı bir şekilde sonlandırılmıştır.

Sürece dahil olan sanat eğitimi alan yetişkin bireylerin öznel sorgulamalarının yer aldığı katılımcı günlükleri ve eskiz defterleri, odak grup görüşmeleri, yarı yapılandırılmış görüşmeler, sosyal medya paylaşımları, whatsapp yazışmaları üzerinden veriler toplanmıştır. Yapılan uygulamalarla bireyin sanatsal ifade yeteneklerini arttırırken elde edilen görsel, işitsel veriler, hikayeler, hatıralar A/R/Tografi yöntemiyle algıların ortaya çıkarılmasını sağlamaktadır.

Erişti'nin belirttiği gibi, sanatçılar, imgeler, sesler, performanslar ve kelimeler gibi çeşitli unsurların gücünü anlayarak, bunları farklı anlamlar oluşturmak için birleştirirler. A/r/tografi araştırmacıları, sosyal bilimler yöntemlerinin yanı sıra kendi sanatsal ve eğitsel sorgulamalarını da veri olarak kullanarak, kişisel ve bütünsel anlamlar çıkarmayı amaçlarlar (Erişti, 2018, s.194).

Araştırma sürecinde açığa çıkarılmak istenen bilgiler hem sanat hem de sanat eğitimi açısından birebir deneyimleyicilere bağlı olduğu için, güncel sorgulamalar ortaya çıkarmakta, elde edilen verilerin analizi de bu bağlamda evrilmektedir. A/r/tografi araştırmasının sanat eğitimi uygulaması ile gerçekleştiği grubun tek tek ya da grup olarak birbirleri ile yaşayacağı etkileşimin de çoklu anlamlar yaratan veriler ortaya çıkardığı düşünülmektedir. Araştırma sürecinde ortaya çıkan günlükler, eskizler, fotoğraflar, videolar, yazılar, davranışlar ve konuşmalar, uzaktan eğitim süresince araştırma verileri olarak kayıt altına alınmıştır. Bu veriler ışığında yetişkin sanat eğitimi alan öğrencilerin algılarının genişlemesi ilişkisel ağlar yaratarak çok yönlü ve standardı olmayan açılımlar ortaya koyacağı düşünülmektedir.

3.3.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme

Görüşme süreci özellikle görüşme yapılan katılımcının öznelliğine dayalı verileri derinleştirme olanağı sunan bir veri toplama tekniğidir. Açık uçlu sorular katılımcılar açısından çok yönlü bakış açısı ortaya koymaya dayalı bir esneklik tanımaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme sürecinde esnek yapıya sahip sorular katılımcının araştırma amacı ile ilgili görüşlerini katılımcının bireysel deneyimleri doğrultusunda bir yapı ile ortaya koymayı da olanaklı kılar. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde soruların görüşmeciye dayalı olarak dönüştürülebilmesi, genişletilebilmesi ya da sınırlandırılabilmesi gibi bir yaklaşım da söz konusudur. (Merriam, 2018, s. 87). Araştırma kapsamında uygulama sürecinde gerçekleştirilen etkinliklere, alan uzmanlarıyla birlikte düzenlenen çalıştay ve seminerlere dayalı ve katılımcıların ortaya koydukları sanatsal üretim süreçleri çerçevesinde 2 yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme soruları alan uzmanları incelemesi ile son hali verilerek görüşme sürecinde kullanılmıştır. Görüşmeler Zoom platformu aracılığıyla ve yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların izinleri ile ses ve görüntü kaydı alınmıştır.

3.3.2. Odak Grup Görüşmesi

Odak grup görüşmesi, katılımcıların etkileşimli bir süreç içinde çoklu bakış açılarıyla görüşlerini ortaya koydukları bir veri toplama sürecidir. (Glesne, 2015, s. 177). Araştırma sürecinde katılımcılarla 3 odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşmesine ilişkin kavramsal çerçeve yarı yapılandırılmış görüşmelerle de ilişkilendirilerek yorumlanmıştır.

3.3.3. Gözlem Tekniği

Uygulama süreci başlamadan önce ve süreç içerisinde katılımcı grubun hazırbulunuşlukları, gelişim ve dönüşümleri gözlemlenmiş ve analiz edilmek üzere kayıt altına alınmıştır. Bulgular bölümünde gözlem verileri paylaşılmıştır.

3.3.4. Doküman İncelemesi

Doküman incelemesi, araştırma sürecindeki belge ve yazılı materyalleri içeren bir veri toplama sürecidir. Veri çeşitlemesi yolu ile görüşme ve gözlem verileri ile birlikte değerlendirilebilir. Bu çerçevede araştırmalarda fotoğraf, video, film, yazılı materyal ya da belgeler doküman incelemesi yolu ile incelenir. (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 189-190). Araştırma kapsamında sosyal medya odaklı etkileşimler, yazışmalar, paylaşımlar doküman incelemesi bağlamında elde edilerek analiz edilmiştir.

3.3.5. Ses ve Video Kayıtları

Araştırma sürecinde uygulama aşamalarının ses ve video kaydı ile kayıt altına alınması araştırma ortamının katılımcı ve ortam bağlamında derinlemesine analizinde araştırmacıya katkı sağlar. Bu süreçte katılımcılardan izin alınması bir gerekliliktir (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 185-195).).

Uygulama sürecinde çevrimiçi görüşme platformu olan Zoom programı ile elde edilen veriler kayıt altına alınmış, anlık olarak makro bir analiz ile katılımcı günlüğüne işlenmiştir. Derinlemesine analiz, uygulama süreci bitiminde görüşmelerin deşifrelerini word belgesine dönüştürerek yapılmıştır.

3.3.6. Katılımcı Yazıları ve Görsel Ürünleri

Araştırmanın uygulama sürecinde katılımcılar, aldıkları eğitim, karşılaştıkları sanat olayı ve dinledikleri sanatçılardan kaynaklanan etkileşimlerle her hafta somut görsel üretimler gerçekleştirmişlerdir. Bunun yanında kendi öznel sorgulamalarını da görselleştirerek kayıt altına almışlardır. Uygulama sürecinin 5. Haftasına gelindiğinde kazanımlarını sosyal medya ve Küme Art'ın web sitesinde paylaşmak üzere sanat yazıları ortaya koymuşlardır. Bu yazılarda etkilendikleri, beğendikleri, üzerine söz söylemek istedikleri yapıtları incelemeye alarak, öznel veriler ortaya koymaya gayret etmişlerdir. Bahsi geçen görsel üretimler ve ortaya koydukları sanat yazıları ek bölümünde yer almaktadır.

3.3.7. Araştırmacı ve Katılımcı Günlükleri

Araştırmacı ve katılımcı günlükleri uygulama süreci verileri toplanırken yararlanılan, önemli noktaların kayıt altına alındığı kaynaklardan biridir. Araştırmacı uygulama sürecini planlamaya başladığı andan itibaren; betimsel bir biçimde önemli noktaları, planları, öne çıkan noktaları not almıştır. Araştırmanın uygulama sürecine başlarken katılımcılara araştırmacı tarafından dağıtılan eskiz defterleri, süreç boyunca ürünlerini, düşüncelerini ve notlarını kaydettikleri önemli bir veri kaynağı olmuştur.

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda, araştırmanın ortaya koyduğu olguyu, tarafsız bir şekilde gözlemlene ve ortaya koyma, geçerlik anlamına gelmektedir (Kirk & Miller, 1986). Eisner (1991) nitel araştırmanın inanırılığı (credibility) kavramını önermektedir. Gözlemlerimizi, yorum ve sonuçlarımızla ilgili kendimize güvenmemizi sağlayan kesişim noktalarını aramak, destekleyici ya da karşıt görüşleri dikkate alacak şekilde kullanmak araştırmanın geçerliğini oluşturmaktadır (s. 110). Geçerliğin sağlanabilmesi için, uzman görüşü, veri kaynaklarında çeşitleme unsurlarının göz ardı edilmemesi gerekir. Araştırmanın güvenirliliği tasarımdan uygulamaya kadar uzanan süreçteki özen ve dikkat ile yakından ilişkilidir (Merriam, 2013, s.199).

Araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğini sağlamak üzere alan uzmanlarıyla 20.05.2021/11.06.2021 tarihlerinde iki kez geçerlik toplantısı yapılmıştır.

3.5. Veri Analizi

A/R/Tografi yöntemi ile ilerleyen bu çalışmada belirlenen problemler sorgulamalarla ortaya konmaktadır. Araştırmayı yönlendirecek içerikler, yöntemin doğası gereği, örneklem grupla internet temelli sistemlerle online olarak gerçekleştirilmiş olan uzaktan eğitim derslerinde, öznel sorgulamalar ile gelişmiştir. Ortaya çıkan verilerin takibi ile belirlenen ek sorgulamaların da katılımıyla sürecin haritası rizomatik analiz ile ortaya çıkarılarak sunulmaktadır.

Araştırmanın uygulama sürecinin başlamasıyla, veriler her bir basamakta araştırmacı

tarafından kayıt altına alınmış ve anlık olarak makro düzeyde analizleri ortaya konmuştur. Her görüşme sırasında ve ardından sistematik olarak öne çıkan noktaların belirlenmesi derinlemesine analize geçildiğinde, önemsenmesi gereken noktaları, söylemleri sorgulamayı kolaylaştırmıştır.

Araştırmanın ortaya koyduğu veriler, araştırma sorularının kapsamında ele alınmıştır. Veriler bu kapsama göre incelenerek analize tabi tutulmuş, gerekli görülmeyen, ilgisiz kısımlar dışarıda bırakılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın amacına uygun soru ve cevapları ortaya çıkarmak için toplanan verilerden elde edilen bulgular ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir. Araştırma bulgularım üç aşamadan oluşmaktadır.

1. Araştırmacı kimliğimin üzerine yapılan problem durumu ve yöntemsel olarak a/r/tografik araştırma ile bağ kurmaya dayalı bulgular.
2. Sanat ve sanat eğitimi süreçlerinde öne çıkan izleyici kavramını a/r/tografik kimliklerime dayalı sorgulamaya yönelik bulgular.
3. Sanat izleyicisi ve yetişkin eğitimi kavramlarını ilişkilendirme odağındaki a/r/tografik uygulama sürecine dayalı bulgular.

4.1. Artografi Araştırmacısı Olmaya İlişkin Bulgular

Bu bölümde A/r/tografi araştırmacısı olma sürecinde öznel olarak deneyimlenen sanatçı/araştırmacı/öğretmen kimlik geçişleri, farkındalık ve kazanımlardan bahsedilmektedir. Yetişkin sanat eğitimi söz konusu olduğu için öğretmen kimliğinden sanat eğitmeni olarak bahsedilecektir. A/r/tografi araştırmaları öznel kimliğin otobiyografik ya da oto-etnografik bağlamda yansıtılmasına dayalı bir süreç içermektedir. Araştırmacı bu yansıtma sürecinde öznel kimlikler arasındaki ilişkileri, geçişleri, kopuşları ve birleşmeleri sorgulamaktadır. Bu sürecin öznelliği araştırmacının çoklu kimliğine dayalı sorgulamasını derinleştirmektedir. Bu nedenle sürecin öznel boyutunu yansıtmak öne çıktığı için, araştırmacı tarafından birinci tekil şahıs kullanılarak araştırmacı kimliğe dayalı

deneyimler aktarılacaktır. Ayrıca araştırmacı günlüklerinden doğrudan aktarımlara yer verilecektir.

4.1.1.Araştırmacı Kimlik, A/r/tografi Araştırmacı Olma ve Araştırma Sürecini Yapılandırmaya Yönelik Bulgular

Araştırmanın problem durumunu temellendiren süreç alanyazın taraması ile birlikte a/r/tografi araştırmasının araştırmacı kimliğime yansımaları öne çıkmaktadır. Bu bağlamda araştırmacı kimliğime ilişkin araştırmacı günlüğümün ortaya çıkardığı boyutlar söz konusudur. Bu boyutlar a/r/tografi araştırmacısı olma, sanatçı oluş, araştırmacı oluş ve sanat eğitmeni oluş olarak yapılanmaktadır.

“A/r/tografi kelimesi ve açılımı ilk karşılaşmam Prof. Dr. Suzan Duygu Bedir Erişti’nin 2018 yılında bahar döneminde Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı altında açmış olduğu Görsel Araştırma Yöntemleri dersinde yaptığı açıklama ile olmuştu. Yöntem, ilk duyduğum andan itibaren, öznel bakış açımı toplayacağını düşündüğüm, büyük, ağız yukarıya dönük bir çanak gibi imlendi zihnimde. Fakat a/r/tografiyi anladıkça hiçbir kaba sığmayan ve tamamen sudan oluşan bir küre imgesi ortaya çıktı. Aklımı kurcalayan, beni rahatsız eden, eleştirdiğim, öykündüğüm, ürettiğim, gösterdiğim, sorduğum, öğrendiğim, öğrettiğim her şey o kasenin içindeydi. Sanatın herkes tarafından alımlanabilme olanağı ve herkesin eleştiri yapma potansiyelini içinde barındırması da aklımdaki sorgulamalar arasında başı çekiyordu. Her ne kadar sürecin içerisinde olsam da, o anda farkında değildim. O kadar açtım ki, aklımı kurcalayan sorunlarla ilgili tüm kitapları bir anda yutarcasına okumaya başladım. Yürüdüm, yoldaydım, hareket halinde. Düşünme eylemi her yanıma sarmış, üretim başlamıştı. Benim kim olduğum, o ana kadar yaptığım üretimler, her taş yerine oturmuş, neden – sonuç ilişkileri bir sonraki üretim adımlarımı başlatmıştı. Her şey benim bakış açımın pratik ve teoride birleştiği noktada üremeye başladı. Sanatçı, araştırmacı ve öğretmen oluş halleri tek tek ayrılmadan bir bütün içerisinde var olmaya başladı.”

Süreç içerisinde sanat kavramının anlık değişiminin farkındalığıyla, odaklandığım noktaların üzerine giderek, anlam bakımından derine inmeye çalıştım. Araştırmayı besleyen konu başlıkları, yöntemin çok yönlü bakış açısıyla bir araya geldikçe, araştırmanın kapsamını da ortaya çıkarmış oldu. Öne çıkan konular; eleştiri, kültür, felsefe,

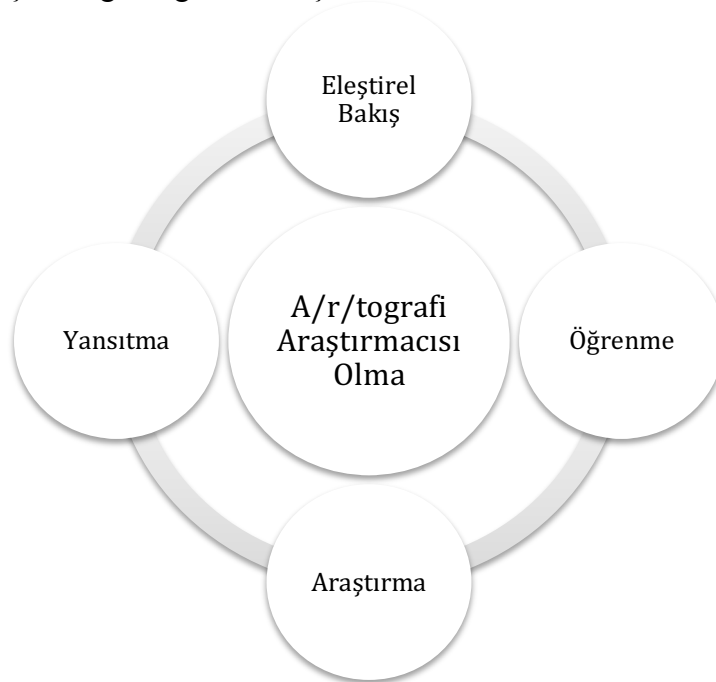
eğitim, dijital çağ, güncel olan ve sanatın anlamının sorgulanması üzerine yoğunlaşmama neden oldu. Bakış açım genişledikçe, problem durumunun ortaya koyduğu sorgulamalar, etrafımdaki reel ya da irreal her alanda dikkatimi çekmeye başladı.

Katıldığım sergi organizasyonlarında karşılaştığım izleyici kitlesi genel olarak sanatçılardan oluşmaktaydı. Yalnızca sanatçıların sanatçıları anladığı, birbirleri için iş ürettikleri bir dünyanın dışında başka alımlayıcılara, katılımcılara, eleştirmenlere, koleksiyonerlere ihtiyaç olduğu kanısında olduğum için, konu üzerine odaklandım.

Aklımda dönüp duran yegane sorgu “*Sanat eserleriyle kendi içgüdüleri ve kişisel ilgi alanları doğrultusunda bağ kurmak isteyen izleyici sayısı neden çok az, nasıl çoğaltılabilir?*” idi.

Bu sorgulamayı kendimle, okuduğum kitaplarla ve alan uzmanlarıyla yapmaya devam ettikçe, cevap her seferinde eğitim ve deneyim olarak karşıma çıktı.

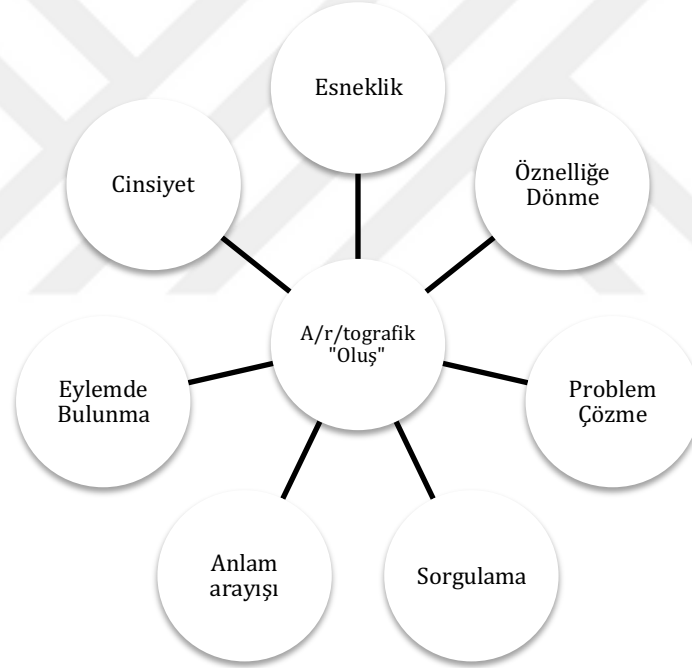
Sanatın daha derinlemesine ve anlamlı bir şekilde deneyimlenmesini sağlayacak olan ilgili izleyicinin var olması için, bireylerin eğitim sürecinin başından itibaren sanat ilgisinin yaratılması, sanat alanının beslenmesini devinimini sağlayacağı, sanatçının üretmesi için de itici bir teşvik oluşturacağı bulgusuna ulaştım.

Şekil 4.1. *A/r/tografi araştırmacısı olma sürecine dayalı temalar*

A/r/tografik araştırma sürecine adım atış aslında alanyazın taraması, güncel sanat temelli araştırma süreçlerini sorgulama, doktora ders dönemimdeki uygulamalı çalışmalar ve sonrasında tez konum kapsamında özneliğimi sorgulamaya dayalı olarak yapılandı. Bu öznelik beraberinde yukarıda sıralanan temalar çerçevesinde a/r/tografi araştırmacısı olma sürecime yansıdı.

A/r/tografik araştırmada *Oluş* süreci öne çıkmaktadır. Araştırma kapsamında oluş sanatçı, araştırmacı ve öğrenen kimlikleri ile yapılanmıştır. Oluş ile ifade edilen süreç sanatsal eylemler ile araştırma sürecini ilişkilendiren eylemsel performansı içerir. Bu çerçevede öznel olarak sanatçı kimliğe dayalı oluş çerçevesinde ortaya koyduğum eylemsel adımlar ve yansımaları açıklayacağım:

Şekil 4.2. A/r/tografik sorgulamaya dayalı “Sanatçı Oluş” sürecine dayalı temalar

A/r/tografi, bir sanatçıda bulunan ayrık dünya algısının, nasıllığını, neliğini ortaya çıkarmaya yarayan bir araç olarak görülebilir. Çelişkileri bir arada geri, ileri, yukarı ve aşağı hareketlerle sorgulama şansı tanıyor bireye. Bakış kavramının salt bakıp geçme eyleminden çıkmasını, orada var olanların köklerini ve gelecekte gidebileceği yönlerini araştırma güdüsünü körüklüyor.

Sanat temelli araştırma yöntemi olarak kullanılan A/r/tografi, hali hazırda sanatını sürdüren bir sanatçının tikanıklarını giderebilme potansiyeline sahiptir. Yöntemin, üretmek

için sorgulama, yeniden düşünme ve ilişkilennmeleri fark ettirme kapasitesi sanatçı olma halini beslemektedir. Bu durum ayırt edildiğinde, sanat ve sanatçı olma kavramlarının bir kar topu gibi yuvarlandıkça büyüdüğünü ama ironik bir biçimde hafiflediğini gözlemledim.

Yöntemle tanıştığım andan itibaren, kendi sanatım, kendi yolum ile ilgili somut ve net verilerin, nerede olduğumun farkına vardım. Daha önceden ve şu anda süren eylemlerimin ilişkilendiğini, bütünleştiğini ve yürüdüğünü deneyimledim. Bu süreç yapma-araştırma-öğrenme-öğretme-uygulama bakımından somut çıktılar elde etmemi sağladı. Kendimle ve sanatımla ilgili sorgulamalarım, birbirine bağlandı. İlişkiler, kültür, toplum, birey, azınlık, eşitsizlik, değer ve kadın olma hali ile ilgili yaptığım sorgulamaların somut sonuçları ortaya çıktı. Bu çalışmalardan biri “...Boyunca Yürümek” isimli video performans çalışmam.

Görsel 4.1. “...Boyunca Yürümek/...Walking Throughout” 6 channel video 44’30”, 2+1edition (6 Mart 2022)

Beni bu çalışmayı yapmaya iten sebeplerin farkındayım. Yaklaşık dokuz yıl boyunca yetişkinlerle yaptığım sanat eğitimi süreçleri, nesnel olarak varlığını sürdürebilen bir birey olmanın ve toplumda kadın kavramının ne tür problemlerle iç içe olduğunu görmemi sağladı. Kendini ifade etmek, iletişim kurmak isteyip bunu sistemin yarattığı kültürel, toplumsal baskı sebebiyle kendi nesnelliğini, düşüncelerini ortaya koyamamış birçok bireyin, kendine ait parçaları buluşuna şahitlik ettim. Çoğunluğu kadınlardan oluşan bu yetişkinlerin sanat ile olan bağları, çok bilindik bir üretimden akışa geçiyordu. Örmek. Yıllar içinde daha fazla kadına dokunmak, daha fazlasını anlamak istedim ve ben de örme eylemine döndüm. İlerlemek, düşünmek, üretmek, varolmak isteyen kadın imini ayağıma

ördüğüm, hayatımdaki kadınların ördüğü dantel patiklerin izini çıkardığım bir performansla kalıcı hale getirdim.

Görsel 4.2. “...Boyunca Yürümek/...Walking Throughout” 6 channel video 44’30”, 2+1edition (6 Mart 2022)

Tarih boyunca ötelenen, görünmez kılınan izleri bulmaya çalışmak için yaptığım bir yaşayan sorgulamaydı “Boyunca Yürümek” eyleminin içinde kaybolmak. İçinden, üzerinden, yanından tekrar tekrar geçerken, ortaya çıkan fiziksel eylemlerin her seferinde tekrar anlamları çoğaltması üzerine kurulu feminist bir distopya.

Adım atmak ne kadar zor olabilir. Fakat zor işte bir şeye başlamak, ilerlemek. Bilinmezlik, şüphe... Tıpkı tamamen spontane gelişen diğer fiziksel eylemler gibi. Fakat her bir kıpırtı, hamle bir sonrakinin ritmini, zeminini hazırlar. Anlamlar yaratır, anlamlar bulur süreç devam ettiği müddetçe. Kendiliğinden düşünme üzerine kuruludur bu akış. Heterarşik bir anlam arayışı ile, kodlanmış cinsiyet ve bedenlerin sınırları içinden çıkarak, bireylerin bağımsız tekilliklerini taşımalarını önemser. İkili karşıtlıklar içinde var olan cinsiyet algısına karşı bir diğeri ile kurulmuş etkileşimli diyalogların arasında kendi tekilliğini koruyabilen ayırsız seslerinin etiketlerden kurtulup, bütün içinde var ve yok olabilmesinin hazzını paylaşır. En önemlisi de yeni kökler yaratmaya devam eder.

Bu bir çokluk hali. Aslında yalnız olmadığını bilmenin verdiği dayanakla yalnızlaşma. Kültürel bir aktarımın varlığına tutunup, kendini, kendinden önceyi, olası tüm etkenleri tekrar denemeye ve düşünmeye fırsat tanıdığım bir hareket alanı.

Sürekli hareket halinde olunursa ele geçirilemeyecek, denetim altına alınamayacak bir eylem. Temsiller arasında kalan kalıplaşmış imgelerin, yargıların tekelinden sıyrılmaya çalışırken verilen çabanın içinde kaybolma hali.

Görsel 4.3. “...Boyunca Yürümek/...Walking Throughout” 6 channel video 44’30”, 2+1 edition (6 Mart 2022)

Araştırmacı Oluş çerçevesinde öne çıkan noktalar şu şekilde yapılandı:

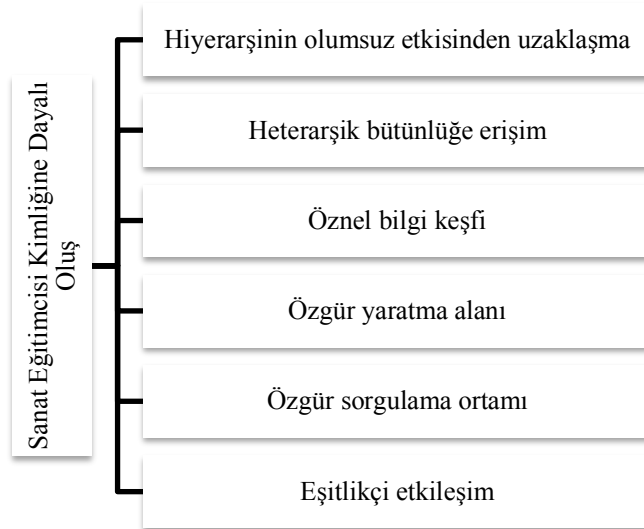
Şekil 4.3. A/r/tografik sorgulamaya dayalı “Araştırmacı Oluş” sürecine dayalı temalar

Araştırma sorusu akla ilk düştüğü andan itibaren a/r/tografik sürecin başladığı belirtilmektedir (Erişti, 2018). A/r/tografi araştırması, araştırmacı olan bireyin kimliği, varoluş sebepleri ve düşüncelerini sürdürmeye yönelik yapısıyla öznel bakış verilerinden beslenmektedir. Araştırmacı olarak sorguladığım konu, içinde bulunduğum sanat ve eğitim alanında karşılaştığım problemlere yaklaşımlarımdan kaynaklanmaktadır.

Yalnızca araştırma konusu çerçevesinde değil, yaşantı içerisinde de sorgulayıcı bir tavırla nesnel bir bakış açısı geliştirerek var olmaya başladım. İlişkilerimde, yürüyüş rotalarımda, gördüğüm bir “an” da, izlediğim bir filmde bile neden sonuç ilişkileri kurarak analitik düşünme pratiği kazandığımı fark ettim. Bu süreçte anlam arayışı benim için en önemli sorgulama ve süreci yürütücü bağlam oldu. Sorgulama yaparken; tarihsel, etimolojik, epistemolojik yönleri görme ihtiyacı duyduğumu, bütünsel bir bakış ile objektif olabildiğimi dolayısıyla öznel ve nesnel ayrımının zihnimde netleşebildiğini fark ettim. Zaman zaman rasyonel ve empirik yaklaşımların keskin çizgileri arasında kayboldum. Fakat her iki düşüncenin de faydalanılacak yönlerini kullanabilme özgürlüğünü a/r/tografi yöntemi sayesinde kazandım.

Soru sormak ve merak etmek, a/r/tografi araştırmacısı olmanın en önemli özelliği ve araştırma sürecinin devamlılığını sağlayan aracıdır diyebiliriz. Her bir adım, her bir bakışın yeni bir pencere açtığının farkında olarak süreci yürütmek, tüm kimliklerimle daha anlamlı, tatmin edici süreçler oluşturmaya devam ediyor.

Sanat Eğitimsi Kimliğine Dayalı Oluş çerçevesinde ise öne çıkan noktalar şu şekilde yapılandı:

Şekil 4.4. *A/r/tografik sorgulamaya dayalı “Sanat Eğitimsi Kimliğine Dayalı Oluş” süreci çerçevesindeki temalar*

Herkesin akla sahip olduğu ön kabulü ile, bilme edimini eşitlikçi bir yaklaşımla paylaşmak, birlikte yürümek bana göre eğitmen olmanın en önemli hali. Benim öğretmen, öğrenci anlayışına göre; Hiyerarşinin varlığı, bireyin kendisini ifade edebilme yetisini elinden alırken, en tepedekinin kendi gelişiminin, etkileşiminin önünü tıkayarak aynılaşmasına temel hazırlar. Kendimi bir a/r/tografi araştırmacısı olarak bulmadan önce de bu bakış açısıyla hareket ediyor ve öğrencilerimle kürsüsüz, yuvarlak bir zemin üzerinde ilişkiliniyordum. Deleuze düşüncesinden ortaya çıkan bu bütünsel anlayışla, a/r/tografik bakışla karşılaştığımda ise her şey daha anlamlı hale geldi. Parçalar birleşmeye ve eklenmeye devam etti. Düzlem hep eşitti. Aradığım, sorguladığım ise toplumsal bir refahın etkileşimle mümkünatıydı. Parçalar eklemelenirken Ranciere ile karşılaştım. Bireyin herhangi birşeyi çözebilme potansiyelinin heterarşi ile doğru orantılı olduğunu kanıksamama sebep olan sözler işittim. Ranciere 1987 yılında Cahil Hoca kitabında “eşitlik ve zeka eş anlamlı kelimelerdir der ve ekler; her bir insanın zihinsel kapasitesini temellendiren bu eş anlamlılık, genelde toplumu da mümkün kılan şeydir” (2020,s.74). Burada yatan eş anlamlılık, şüphe kavramını, olasılıkların varlığını, ilişkilennmelerin ortaya çıkarabildiği bütünsel yapının gelişimini ve üremesini sağlayan bir alan açıyor. Öğrenen öğretici olma, toplumsal bütünlüğün içinde akışkanlıkla verinin, bilginin yayılmasına olanak tanıyor. Bireyin bilgi ve deneyimi keşfi ne kadar öznel olursa kalıcılığı ve yayılımı o kadar genişliyor diyebilirim.

Bir sanat eğitmeni olarak, yolumla kesişen a/r/tografinin varlığı, hem bana hem de birlikte çalıştığım bireylere özgür bir yaratma, araştırma ve öğrenim imkanı tanıdı. Bu araştırma süreci özelinde şekillenen tüm öğrenme, öğretme etkinlikleri yolun farkında olup, her seferinde sorgulayabilmekle ilgiliydi. Bireylerin, düşüncelerimizin, yolun izini takip edip, anlamlandırabilme ve yorumlayabilme yetimizle öğrendiklerimizin ve öğrenebileceklerimizin sınırsızlığını görmek tatmin edici bir farkındalık sağladı.

4.2. Araştırmanın Katılımcı Odaklı Uygulama Süreci

Bu bölümde, 24.03.2021-12.07.2021 tarihleri arasında zoom uygulaması üzerinden uzaktan eğitim ile dokuz yetişkin katılımcıya 13 haftalık uygulama süreci içerisinde sunulan sanat eğitimi sürecine dair çevrimiçi kaydedilmiş veriler, whatsapp verileri,

yapılan gözlem, yarı yapılandırılmış görüşme, odak grup görüşmesi, döküman, katılımcı ve araştırmacı günlüklerinin analiz edilerek incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Araştırmanın odağını oluşturan, günümüz Türkiye'sinde sanat izleyicisini, dolayısıyla sanatı güçlendirmeye yönelik cevapları aranan ilk soru; *Yetişkin eğitime dayalı sanat izleyicisi yetiştirme sürecinde yeni medya etkileşimi odaklı öğrenme ortamları nasıl oluşturulabilir?*, ikinci olarak; *Yetişkin eğitime dayalı sanat izleyicisi yetiştirme odaklı ders planı ve etkinlikler nasıl hazırlanır?* Üçüncü olarak; *Yetişkin eğitime dayalı sanat izleyicisi yetiştirme sürecinde kullanılabilecek yeni medya odaklı uzaktan öğretim yöntem ve teknikleri nelerdir?* Soruları, ders kapsamı ve içeriği oluşturmak üzere yapılan sorgulamalar, alan uzmanları ve katılımcıların da görüşleri ışığında ortaya çıkan bulgu ve yorumları kapsamaktadır.

4.2.1. Yeni Medya Etkileşim sürecinde Nitelikli Sanat İzleyicisi Yetiştirmeye Yönelik A/r/tografik Uygulama Süreci

Bu bölümde uygulama süreci ile ilgili yapılan eylemler ve etkinliklerden bahsedilmektedir. Araştırma sürecine yaygın eğitim içerisinde yetişkin sanat eğitimi çerçevesinde sanat izleyicisi yetiştirmek üzere uygulamaya dayalı bir program oluşturmak üzere başlanmıştır. 2019-2020 öğretim yılına rastlayan Covid-19 pandemisi sebebiyle, yapılması planlanan sanat izleyicisi yetiştirmeye yönelik eğitim programının, yaygın eğitim verilen kurumlarda gerçekleştirilme durumunun askıya alınması söz konusu olmuştur. Dokuz kişiden oluşan katılımcı grup ile a/r/tografi yöntemini işe koşarak yapılan uygulama, pandemi süresince, Küme Art isimli kolektif galerinin bağlantısını kullanarak, uzaktan eğitimle sürdürülmüştür. Araştırma süreci kapsamında yapılan çevrimiçi görüşmeler ve video kayıtları, araştırmacı ve katılımcı günlükleri, whatsapp konuşmaları, instagram paylaşımları aracılığıyla ulaşılan bulgular ve yorumlar bu bölümde yer almaktadır.

Uygulama sürecinin ilk aşaması ders izlencesinin oluşturulması sürecini içermektedir. Bu çerçevede ders izlencesi aşağıdaki gibi yapılandırılmıştır. Bu süreçte yapılan çalışmalar ayrıntılı bir biçimde verilmiştir.

Tablo 4.1. Uygulama Sürecinde Yaşanan Değişikliklere Göre Eylem Planı

Tarih	Planlanan Uygulama Programı	Gerçekleşen Uygulama Programı
1. Hafta 24.03.2021 31.03.2021	Öğrenciler ile online buluşma için gerekli bağlantıların sağlanması, Tanışma/Görüşme , Ön Bilgi Sanat yapıtı ve yapıtı oluşturan biçim içerik özellikleri. Sanatta kullanılan temel kavramların tartışılması.	Tanışma/Görüşme yapıldı. 12 hafta çevrimiçi süreceği belirtildi. -Güncel Sanat Etkinlikleri NFT – Non Fungible Token – Biricik eşsiz para “Makine Hatıraları” Refik Anadol
2. Hafta 07.04.2021 14.04.2021	Günümüzde sanat dolaşımının ulusal ve uluslararası bağlamda yeri	Yeni medya süreci, sanatta yeni medya ve etkileşim Sanatçı Deneyimleri Raşit Altun söyleşisi
3. Hafta 21.04.2021 23.04.2021	Yeni medya olanakları içerisinde Sanat ve öznel problem Teknoloji, Kodlama, Yapay Zeka, Dijitalleşme, Robotik, AR, VR, Kinect, Hologram, Ses Yerleştirme, Disiplinlerarası, Kolektifleşme	3D Görsel Tasarımı-Dijital Sanat - Ayhan Çelik Damien Hirst “Kiraz Çiçekleri ve ölüm teması üzerine” Ayça Yılmaz ile Eleştirel Sorgulama
4. Hafta 28.04.2021 30.04.2021	Yeni Medya Tarihi -Dijital Yapıt İnceleme/Sorgulama Yeni medya Kuramları	Sanat ve Kültür Yönetimi Marcus Graf- Sürecin yeniden yapılandırılması-değerlendirilmesi -Sosyal medya içeriği üretmek için sorgulama yapma
5. Hafta 04.05.2021 05.05.2021	Öznel sorgulama Rhizomatik haritalama	“Sanat izleyicisi” blog/ig platformunun kurulması Dijital Sanat ve Görsel İçerik Üretimi Elif Avcı -Doğan Kayacık söyleşisi Ahmet Rüstem ile Yeni Medya ve AR.

Tablo 4.1. (Devam)Uygulama Sürecinde Yaşanan Değişikliklere Göre Eylem Planı

6. Hafta 12.05.2021 12.05.2021	Sergi eleştirisi Sanal ve gerçek deneyim Online Sergiler	Mehmet Yılmaz Sanat ve Eğitim üzerine Yazılım Mühendisi-Teknoted Enis Çoban ile Ai ve Sanat
7. Hafta 18.05.2021 19.05.2021	Kamusal Alanda Sanat Be Void in “The Journey of Being”	Terry Barret ile sanat eğitimi ve eleştiri Emre ÜLÜŞ ile Sosyal Medya 101- Blog ve instagram içerikleri üretildi
8. Hafta 21.05.2021 26.05.2021	American Art Incubator desteği ile gerçekleşen “Cinsiyet eşitliği ve Kadınların Güçlendirilmesi”	Sanat Kuramcısı Ezgi Bakçay ile “Göç”Teması Sanal Portre Deneyimi -motivasyon yenileme
9. Hafta 21.05.2021 23.05.2021 28.05.2021 30.05.2021	Öznel Sorgulamaların Üretim ile Somutlaştırılması	Ali Akay ile Deleuze Düşüncesi Seminerleri
10. Hafta 07.06.2021 09.06.2021	Bangprix Sergisi ve Betül Aksu ile Yeni Medya Üretimlerinin Tartışılması- Sosyal medya platformu oluşturma	Beyza Boynudelik ile kamusal alanda sanat AR için Artivive app üzerinde tasarım oluşturma Öznel sorgulamaların somutlaştırılması
11. Hafta 14.06.2021 16.06.2021	Somutlaşan öznel sorgulamaların teknolojiye entegrasyonu	Stop Motion Nedir? Nasıl Yapılır? Mehmet Orel- 3D Max ile çizim ve hareketlendirme
12. Hafta 21.06.2021 09.07.2021	Çalışmaların Tamamlanması ve Sunulması	Derya Kılıçalp – Sosyal Fayda ve Sosyal Etki Mustafa Duymaz ile kent-mimari-kamusal alan
13. Hafta 12.07.2021	---	Bager Akbay- Sanatçı- Eğitimci Günümüzün sanat üretimleri ve izleyici bakışı üzerinden şekillenen sürecin yeni medya sürecinde yayılımı ve etkileri.

Araştırmanın uygulama öncesi sürecinde, katılımcılarla ön çalışma niteliğinde bir dizi online buluşma gerçekleştirilmiştir. Uygulama öncesinde yapılan altı görüşmeye ait bulgular bu bölümde yer almaktadır. Uygulama öncesindeki etkinliklerin amacı uygulama sürecinde katılımcılar açısından hazırbulunuşluk süreçlerini derinlemesine sorgulama amacı taşımaktır. Bu süreçteki çalışmalar tarih sıralamasına göre adım adım açıklanmıştır.

03.02.2021 tarihinde gerçekleşen ön görüşmede:

Yetişkin Sanat Eğitiminin Yeni Medya Etkileşim Sürecine Entegre Edilmesi Kapsamında; Uygulama grubunu oluşturan temel sanat eğitimi almış, tasarım eleman ve ilkeleri, kompozisyon, desen, renk bilgisi bakımından kendilerini ifade edebilecek yeterliliğe sahip 9 yetişkin birey ile ön görüşmelere başlanmıştır. Sanatın anlamı, anlamlandırılması ile ilgili konuşmalara başlayabilmek için; Sanat nedir, ne değildir? Güzel nedir, ne değildir? Estetik nedir, ne değildir? Sorularıyla tartışma açılmıştır. Neye, neden sanat dendiği, geçmiş ve güncel açısından değerlendirilmiştir. Bakışı sanat eserine, dolayısıyla sanat kavramına yöneltme meselesi, konuşmaları felsefi kavramlara, anlamlandırma dayanaklarını sorgulamaya itmiştir. Sanat felsefesi ve estetik ile ilgili okuma önerileri araştırılmış, yararlı olacağı düşünülen kaynaklara katılımcılarla birlikte karar verilerek, konu paylaşımları yapılmıştır.

Sanatın geçirdiği evreler ve bu bağlamda algılanış biçiminin değişimi Nejat Bozkurt'un Sanat ve Estetik Kuramları kitabı ışığında incelenmiştir. Batı düşüncesi odağında incelenen bu kaynak, katılımcı grup tarafından bir kez okunmuş ve başlıklar üzerinden notlar çıkartılarak, online görüşmelerde karşılıklı bilgi paylaşılmıştır. Sanatın alımlanma biçimlerinin, tarihsel süreçte değişen düşünce hareketlerine göre evrilmesi, katılımcı grup tarafından genel olarak algılandığı gözlemlenmiştir. Katılımcıların ilgilerini çekebilmek üzere Youtube videoları, Spotify podcastleri ile ders dışı etkinlik ödevleri verilmiştir.

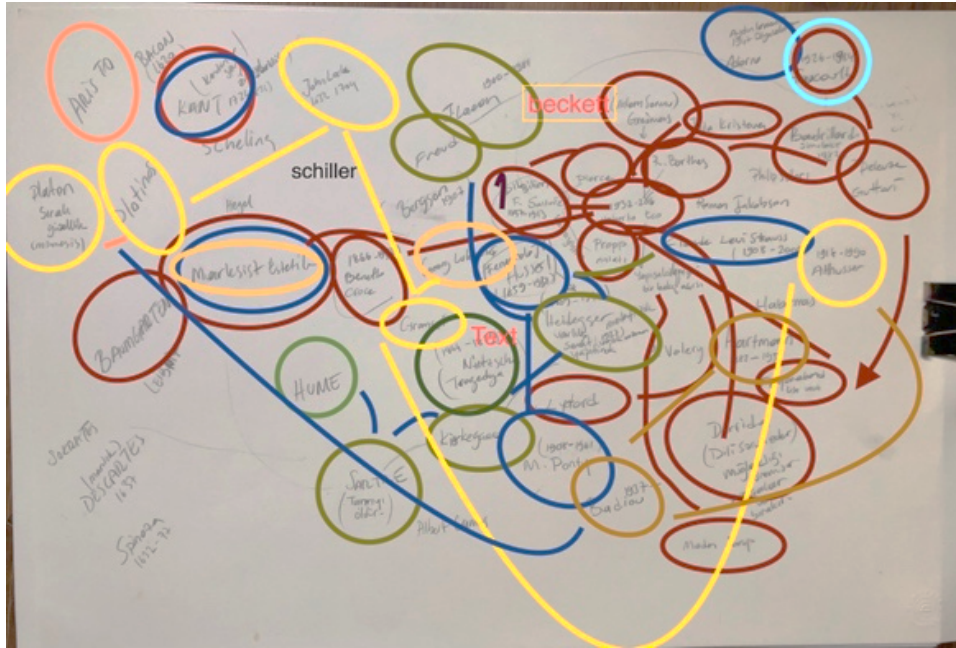
17.02.2021 tarihinde gerçekleşen ön görüşmede:

Estetik bakışın Platon'dan bugüne toplum ile birlikte evrilen, farklılaşan ya da değişmeyen yönleri sorgulanmıştır. Bu bağlamda; Rasyonalist, Tinsel, Fenomenolojik, Ontolojik, Varoluşsal, Yapısalcı, Postyapısalcı, Göstergebilimsel, Eleştirel Teori gibi

düşünce ve kuramların sanat ile ilişkisini anlamaya yönelik araştırma-sorgulama sürecine girilmiştir.

Bu bağlamda incelenen başlıklar;

Yansıtma Kuramları
Dış Dünyaya ve Topluma Dönük Eleştiri
Anlatımcılık
İkonografi ve İkonoloji
Ontolojik Bakış
Sanatçıya Dönük Eleştiri
Yeni Eleştiri
Rus Biçimciliği
Yapısalcılık ve Ötesi
Esere Dönük Eleştiri
Okur Merkezli Kuramlar

Görsel 4.4. Katılımcıların hazırbulunuşluklarına ilişkin kavram haritası

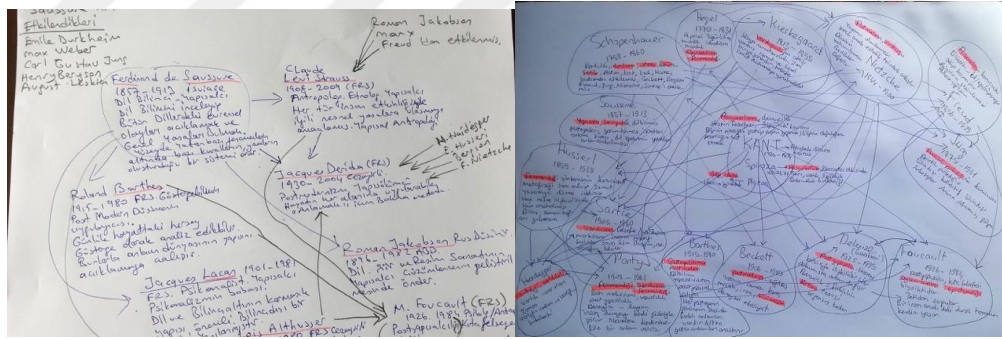
24.02.2021 tarihinde gerçekleşen ön görüşmede:

Uygulama katılımcıları tarafından seçilen filozofların estetik ile ilişkisi bağlamında tartışmalar yapılarak birbiriyle ilişkilenen düşünce sistemleri gruplanmış, daha iyi kavranmaya çalışılmıştır. Katılımcılar kendi düşünme biçimlerine uygun olan filozof ve felsefi sistemler üzerinden anlam aramaya çalışmıştır.

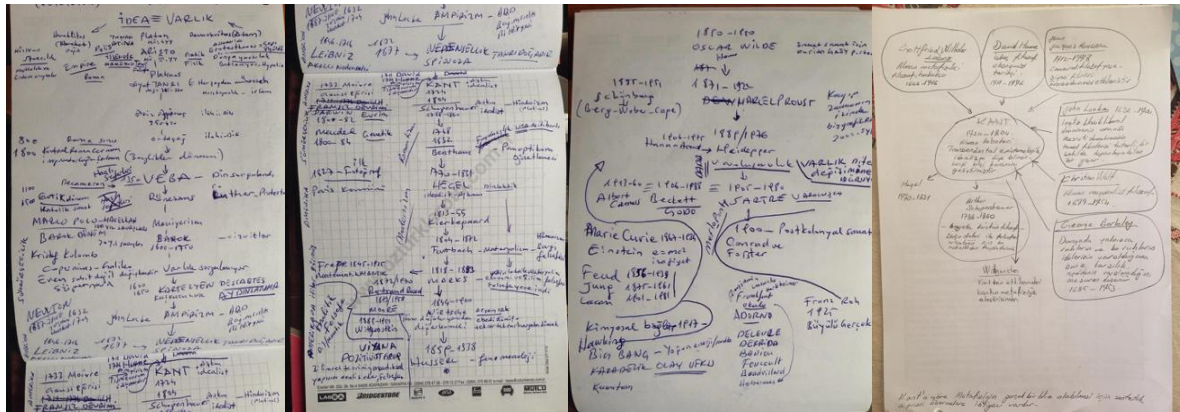
Süreç ilk etapta katılımcıları zorlasa da bilgi anlamlı hale geldikçe tartışmalar keyifli hale gelmiştir. Biçim içerik problematiği, katılımcıların çok yoğun sorgulamalarla üzerinde durduğu, anlamaya çalıştığı konu olarak gündemde kalmıştır.

03.03.2021 tarihinde gerçekleşen ön görüşmede:

Kavram haritası bağlamına dayalı olarak katılımcılar açısından araştırmanın ileriki süreçlerinde işe koşulacak olan rizomatik ilişkilendirme sürecine ilişkin katılımcı bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Kendi seçtikleri felsefi düşüncelerin diğer düşünce sistemleri ile ilişkilerini sorguladıkları rizomatik ilişkiselliğin öne çıktığı sorgulamalar yapılmıştır. Bu süreç sonucunda katılımcıların ortaya koydukları yeterlikler araştırmanın sonraki aşamalarındaki rizomatik analiz sürecinin yapılandırılmasında bir alt yapı oluşturmuştur.

Görsel 4.5. Katılımcıların rizomatik analiz yeterliklerine ilişkin rizomatik analiz çalışması

Görsel 4.6. Katılımcıların rizomatik analiz yeterliklerine ilişkin rizomatik analiz çalışması

10.03.2021 tarihinde gerçekleşen ön görüşmede:

Katılımcılar felsefenin sanat ile ilgili olan düşünce biçimlerine objektif tutarak, sanat felsefesi estetik düşünce sistemlerini anlamak ve ilişkilendirmek amacıyla öznel sorgulamalar yaptılar. Grup olarak yapılan çalışmada, kuramların birbirleri ile uyumunu betimlemek için renkleri kullandılar.

Bu süreçte whatsapp uygulaması üzerinden yaptıkları paylaşımların, grup içerisindeki etkileşimi yükselttiği ve tetikleyici rol oynadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca uygulama sürecinin ön hazırlıkları kapsamında yapılan paylaşımlarda Meltem G. Çağlayaner'in whatsapp üzerinden 13.03.21 tarihinde “*Bahçeşehir Üniv BlockchainIST Center araştırma görevlisi Aybars Dorman'ın twitterdaki @blockhood hesabında NFT ile ilgili derinlemesine bilgi varmış. Duyurulur! Hayal kırıklığı yaşamayın ama dijital para kullanımını arttırmanın bir yolu bence.*” Sözleriyle verdiği habere dair öznel yorumunu da eklemiştir. Nidahi Karaman da kendisine yanıt olarak; “*Ya da tersi! Emel hocanın dün dediği gibi; sanat eserinin tikel, eşsiz, biricikliği ile kripto paranın şifresinin biricikliği, bir eşinin olmayışının, bir ortak payda olarak değerlendirilmesi yöntemiyle, kıymet biçmek.*” Çevrimiçi görüşmede grup ile yapılmış konuşmaya dayanarak yorumunu yapmıştır. Çağlayaner ise meselenin sanat ile ilişkisini niteleyecek biçimde tekrar “*Öyle ya da böyle, kendini, sanatını var etmenin bir yoluysa tabi ki kullanılmalı.*” Yanıtını vermiştir. Katılımcıların alıntılanan bu ifadeleri sürece dair hazırbulunuşluk derecelerini gösterir niteliktedir.

17.03.2021 tarihinde gerçekleşen ön görüşmede:

Ders zoom üzerinden gerçekleşirken ekran paylaşımı yapılarak, estetik sorgulamaların sanat ile ilişkilenen boyutları Prezi uygulaması üzerinden haritalandırılmıştır.

[22.03.2021 16:41:55] Nidahi Karaman: <00006300-PHOTO-2021-03-22-16-41-56.jpg Katılımcıların tebriklerine yanıt olarak; [22.03.2021 20:58:28] Nidahi Karaman: Kant terminolojisiyle; "ödev olarak mı görev olarak mı "diye sorulursa, Osmanlı adabıyla " rica ederim, ne demek görevimiz efendim!" diyeceğim, Kant kusura bakmaz umarım. Sözleriyle üzerinde çalışılan Kant düşüncesine gönderme yapmış ve grubun algısını yönlendirdiği, Meltem Giz Çağlayaner'in bir sonraki paylaşımında görünür olmuştur.[23.03.2021 14:43:33]MeltemGizÇağlayaner:https://www.researchgate.net/publication/329928214_Kant_in_Sanat_Anlayisi_Aydinlanma_Donemi_ve_Sefiller_Romani

[23.03.2021 15:52:58] Nidahi Karaman: Sefiller BBC 1 de dizi olarak yayında!

[23.03.2021 16:30:51] Meltem Giz Çağlayaner: Sefiller biraz ayrıntı bizim için. Yazının ilk 8-10 sayfasında Kant ile ilgili sorumuza yanıt var.

[23.03.2021 17:48:38] Nidahi Karaman: Metin Bal yazılarını beğenirim. Adorno ile ilgili yazıları da gayet net anlaşılır tarzdadır. Kant abimiz saf aklı, pratik aklı ve yüce duygusu eleştirileri ile Güney Doğu Asya ve tüm Amerika zenginliklerinin getirilip yığıldığı, keşiflerin bittiği, icatların hızla çoğaldığı, yani din ve mavi kanın bu zenginleşme ve icatlarda hiçbir öneminin kalmadığı, tersine insan hırs ve aklının bu zenginleşmeyi sağladığının tüm Avrupalı zihinlerde iyice yer ettiği bir zamanın ruhuna uygun olarak; aklın incelenmesine yoğunlaşmış bir filozoftur. Yani yerinde ve zamanında durumun farkına varmış. Zamanın gerisinde kalmamıştır. Ancak benim tanrım doğadır diyen, Spinoza abisinin bu cümlesinden, sırf akla yöneldiği ve aynı zamanda pozitif bilim insanı olmadığı için olsa gerek, daha ziyade diğer abisi Leibniz'in akılcı nedensellik düşüncesinden etkilenerek, aklın sınırlarını zorlamış psikoloji henüz icat olmadığı için de aşkın akla doğru yelken açmıştır. Kantın nesnel temelleri böyle bence. Ancak; bu kritik zamanda; burjuva Fransa devriminin koşullarının olduğu ortamda feodal kültürün endüstriyel kültüre evrilmesinde felsefi katkıları nedeniyle Aydınlanma çağıının önemli köşe taşlarından. Bize düşen yanıysa; modern sanatın oluşumunu hazırlayan fikri temelleri (kanon=kanun olmasa da) belirleyenlerden kişilerdendir. Modern sanat var oldukça fikirleri geçerli olacaktır. Metin Bal bu yazıda kritik betimlemelerini yazmış. Post modernler, (bir de başımızdaki feodaller) Kantın önemini sıfırlayana kadar bunlar geçerli olacak.

[23.03.2021 18:41:22] Meltem Giz Çağlayaner: Yerinde saptamalarınız, yalın ve anlaşılır özetiniz için teşekkürler

[23.03.2021 19:14:38] Nidahi Karaman: Rica ederim. Ama özet değil, Kant'ın anakronizme düşülmeden anlaşılması için gerekli alt yapıyı kabaca çizdim. Yazı içeriği Kant'ın estetik, güzel ve sanat üzerine tipik fikirlerini açıklıyor."

Tablo 4.2. Katılımcı Grubun uygulama öncesi sanat ve çağdaş sanat algılarına ilişkin rizomatik sorgulama

Uygulama Öncesi Rizomatik İlişkiselliğe Dayalı Sorgulama Süreci	NFT ve Dijital Sanat	NFT'lerin Sanat Dünyasındaki Yeri
		Kripto Sanat Topluluğu ve NFT Tartışmaları
	Immersive Reality:	Sanal Galeri ve Sergi Deneyimleri
		Immersive Reality Teknolojisinin Sanata Etkisi
	Kant ve Estetik:	Kant'ın Estetik Anlayışı ve Felsefi Terminoloji Kant'ın Sanat Üzerine Düşünceleri Kant'ın Akıl ve Estetik Felsefesi
	Modern ve Postmodern Sanat:	Modern Sanatın Oluşumu ve Kant'ın Katkıları Kant ve Postmodern Sanat Tartışmaları
	Feodal ve Endüstriyel Kültür:	Feodal Kültürden Endüstriyel Kültüre Geçiş Aydınlanma Çağı ve Felsefi Katkıları
	Estetik ve Sanat Üzerine Tartışmalar:	Kant'ın Estetik ve Güzel Kavramları Postmodern Eleştiriler ve Kant'ın Önemi

Sanat, estetik, felsefe ve bağlamları üzerine rizomatik bir ilişkisellik yapılandırmaya dayalı uygulama öncesi çalışma katılımcı grubun bir sanat izleyicisi olarak sanat tarihi ve estetik ve teori bilgisine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Modern ve postmodern sanat hareketlerini kıyaslayabilmek, dijital sanat ve teknolojiler (NFT'ler, immersive reality) hakkında farkındalık ortaya koymak, eleştirel düşünme ve analize dayalı bakış açısına sahip olmak bu ön uygulamanın katılımcı yeterlikleri bağlamındaki yansımaları olarak değerlendirilebilir.

4.2.2. Araştırmanın Uygulama Süreci

Araştırmanın uygulama sürecinde yapılan görüşme, gözlem, online görüşmelerden ve sosyal medya görüşmelerinden toplanan veriler ve elde edilen verilerin analizleri bu başlık altında incelenecektir.

1. Ders: Uygulama Süreci ile Tanışma
-Uygulama yapılacak ders sürecinin çevrimiçi olarak 12 hafta süreceği, ders içi, ders dışı sergi ve uygulama etkinlikleriyle süreceği bildirilmiştir.
-Ders izlencesi/Sanat Eğitimi Planı katılımcılarla ekran paylaşımı yaparak paylaşılmış, üzerine tartışılmıştır.
-Öznel üretimlerini anlatmaları istenmiştir. Ödev olarak somut çıktılar istenmiştir.
-Sanat yapıtı ve yapıtı oluşturan biçim içerik özellikleri sorgulanmış. Sanatta kullanılan temel kavramların tartışılması sağlanmıştır.
-Küme Art iş birliği ile eğitimin sürdürüleceği belirtilmiştir.

George Plehenov “*Sanat, insanları manen birbirine yaklaştıran araçlardan biridir. Ve bir sanat eserinde ifade edilen duygu ne kadar yüksek olursa, o eser insanlar arasındaki manevi ilişkileri o kadar kolaylaştırır*” (Plehenov, 1987, s. 41) der. Bu sözden hareketle, sürece sanatsal dürtü ile başlamak, a/r/tografinin eylemsellik yaratmayı sağlayan önerisidir. Katılımcı bireylerin kendilerini sanat yoluyla ifade etmelerinin, grup dinamiğini, etkileşimini ve üretme isteğini arttırdığı düşünülmektedir. Bu sebeple yapılan ilk derste katılımcı grubun somut üretimlere yönelik öznel sorgulamaları ve düşünceleri; Şu an içinde bulunduğumuz durum bizi nasıl üretim yapmaya sevk ediyor? sorusuyla ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Katılımcılardan A.Aylin Eyüboğlu 24.03.21 tarihinde yapılan zoom görüşmesinde:

“İçinde bulunduğumuz durum varlığı anlamak, gerçeği anlamak ya felsefenin derdi. Mesela ben bunca yıldır resim yapıyorum. Mesela şu an somut yaptığım için rahatsızlık duymuyorum. Uzun zamandır da soyutu anlamaya çalışıyorum. Soyut çalışmam lazım deyip beceremiyorum tabi. E yapamayınca da bir tıkanıklık hissediyorum. Bu sefer üretim yapmıyorum... Artık somut bir şeyler yapmam diye düşünüyordum. Çünkü soyutu somutun bir tık üstte diye düşünüyordum. Ama şu sıralar bir bardağı alıp güzelce çizebilirim diye düşünüyorum. Bu da benim açımdan gerçekliği, varlığı anlamak için yeterli sanırım.”

Eyüboğlu, konuşmanın devamında edindiği felsefi fikirlerin bireyi özgürleştirmesinden, her bireyin kendi istediği yönü bulup oraya gitmesi gerektiğini anladığından bahsetmektedir. Yaşadığı üretim farkındalığı ile kendisinin sınırlarını

keşfederek, batı sanat tarihinin sunduğu somuttan soyuta olarak evrim geçiren üretim biçimine uymak zorunda olmadığına altını çizerek, kendi *estetik farkındalığını* ve *beğenilerini* ortaya koyduğu düşünülmektedir.

Katılımcılardan Hülya Nizamoğlu 24.03.21 tarihinde yapılan zoom görüşmesinde, “Özüümüze inmemiz gerektiğini düşünüyorum. Özüümüze inmek de soyutla mümkün bence. Çünkü somut imgeler sonradan edindiklerimiz gibi. Değerlerimize sonradan eklenmiş şeyler. Çevremizde var olan şeyler, imgeler var zaten. Var olmayanı bulmak için soyuta yönelmenin mantıklı olduğunu düşünüyorum, tabi ben kendim için söylüyorum.” Yorumunda bulunmuştur. Son dönemde yapılan konuşmalarda ele alınan varoluşçu bakış açısından etkilendiği ve plastik arayışta olduğu söylemlerinden anlaşılmaktadır.

Birinci Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci

2. Ders: Estetik Sorgulama
-Yeni medya süreci, sanatta yeni medya ve etkileşim kavramları sorgulanmıştır.
-Sanatta Estetik sorgulama bir müzik parçası üzerinden gerçekleşebilir mi? Reaction incelemesi- Perfectly Splendid - Sertap Erener -Aşk / Kazım- Between Two Wars parçaları Güzel mi? Neden Güzel? Soruları üzerine tartışma yapılmıştır.

Görsel 4. 8. Estetik sorgulama odaklı etkileşim

Zoom bağlantısı sırasında bazı aksaklıklar yaşansa da, katılımcı grupla YouTube platformu üzerinden ‘Perfectly Splendid’ isimli programın Sertap Erener’in parçası üzerine yaptığı duyguları dışa vuran tepkileri içeren program hep birlikte izlenmiştir. Bir sanat

yapıtının sınırlarının sorgulandığı bu görüşmede, katılımcıların farklı bir bakış açısıyla sorgulama yaptıkları, bir dili anlamadan yalnızca sesin de duygu iletiminde anlamlı olduğunu heyecanla fark ederek, yorumlarda bulunmuşlardır. Müziğin en kapsamlı ve herkese hitap eden bir sanat dalı olduğu fakat yaşanan durumlarla bağlantılı olarak herkese başka bir duygu hissettirebileceği katılımcıların ortak kanısı olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmacı tarafından konuşmayı başlatmak üzere “ *Bir sanat yapıtında sizin ilginizi çeken özellik ne nedir sizi o sanat yapıtına çeken şey nedir? Ya da öyle bir şey var mı ?*” sorusu sorulmuştur.

Katılımcılardan Aysel Nizamoğlu,

“Ne hissettirdiğidir, bir duygu arıyorsun yani genellikle evet ilk baktığımda yani oradaki şekillerin biçimlerin alt katmanında oluşmuş bazı şeyler var, duygular var ve o seni etkiliyor. Ne çağırıştırıyor, ne hissettiriyor diye soruyorum? Müzik söz konusu olduğunda o duygu direkt kendiliğinden geliyor aslında çok da sorgulama gereği duymuyor insan, salt etkilenme yaşıyor. Mesela Şebnem Ferah’da da ben aynı etkilenmeyi yaşıyorum. Tüylerim diken diken oluyor.

Bunun üzerine araştırmacı; *Peki seni en çok etkileyen, ya da genel olarak soruyorum sizleri en çok etkileyenler bu hani duygu, anlam her neyse işte olumlu şeyler mi oluyor, olumsuz şeyler mi oluyor ya da işte böyle bir fark var mı?*

Aysel Nizamoğlu; “Hocam mesela bir sergiye gitmiştik siz götürmüşsünüz bizi şu iki kardeşin yaptığı doğru son çok etkileyici bir Chapmann Kardeşler minik minik minik heykellerin olduğu dünyayı anlatan savaş ortamı. Çok çok etkileyici bir çalışmaydı o etkisinden pek kolay kolay kurtulamayacak bir çalışmaydı. Eleştiri yapıyorlardı aslında. Yapı sökümler oluyor yani eleştirel teoriden besleniyor aslında. Yani bizim bizim bakışımızla öyle. Ondan sonra aslında hani ta Marx’a dayanan bir şey de var. Çünkü orada bir kapitalizm eleştirisi de var değil mi? İnsanın mahşerini de anlatıyor. Aslında sadece kapitalizmin birey olması değil de insanın vahşiliğini de anlatıyor. İçinde bir sürü şey barındırıyor o ilişkilere ilişkilerin işte yol açtığı yükselme yükselmek için Yapılan Eylemler iktidar ilişkileri aslında işte tabi ki hani onlar sonuçta postmodern düzlemde yaşayan sanatçılar ve ister istemez tüm bunlar tüm onları etkileyen şeyler onları konusu haline geliyor.”

Nizamoğlu'nun bu yorumu kendisinin estetik algısının çağdaş sanat paralelinde geliştiğinin, sanatsal bir bakış açısı ile yaklaştığının göstergesi niteliğindedir.

Katılımcılardan Ayşe Karabacak bir önceki derse istinaden çizimi yapılmış bir armut görseli paylaşmış ve eklemiştir; *“çok çabuk çıktı elimden bunu Aylin'nin konuşması üzerine armut çalıştım, sen gerçekten haklısın ben de çok kendimi kasıyorum. Yani ne çizeceğim konusunda hep kararsız kalıyorum. Bir rahatlama oldu. Bu o kadar çok içimden geldi ki”* Bu paylaşımın katılımcıların birbirleri arasındaki kurdukları olumlu etkileşimi yansıttığı bulgulanmıştır.

Birinci Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci
31.03.2021

3. Ders: NFT/ Non fungible Token -Beeple
-Yeni medya süreci, sanatta yeni medya ve etkileşimi çalışmalar üzerinden sorgulanmıştır.
- Kültür ve Sanat etkileşimi kapsamında güncel etkinliklerden besleniyor muyuz? Soruları üzerine tartışmalar yapılmıştır.

Kültür ve Sanat etkileşimi kapsamında güncel etkinliklerden besleniyor muyuz? Sorusuyla yola çıktığımız görüşmede; bugün GÜNCEL kelimesi ağların içinde dolaşım hızına, tıklanan linklerin bireyi çıkardığı yolculuğa bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Veri bombardımanının arasında kullanıcı olarak, neyi, neden beğendiğimizi düşünmeye gerek kalmadan, sorgulamadan dalganın akışına kapılmakta olduğumuz, çevrim içi görüşmede ortaya çıkan noktalardan olmuştur. Ancak ne aradığımızın, nereye baktığımızın, niye baktığımızın bilincindeyse görmeye ve algılamaya başlayabiliyoruz sonucuna varılmıştır.

Mart 2021'in ilk haftasında hem sosyal medya üzerinde süren hayatımıza hem sanat camiasına adeta bir bomba gibi düşen NFT – Non Fungible Token – Eşsiz Token – birbiri ardına yapılan yüksek meblağlı satışlarla kendisinden bahsettirmeye başlamıştır. Uygulama grubu ile whatsapp üzerinden yapılan yazışmalarda, sanat yapıtının maddi değerini ilgilendiren konuyu anlamak üzere çeşitli makaleler, videolar paylaşılmış ve seminerlere katılım sağlanmıştır. Katılımcıları sürece hazırlamak üzere, araştırmacı

tarafından whatsapp aracılığıyla okuyabilecekleri ve izleyebilecekleri veri paylaşımları yapılmıştır.

Araştırmacının 17.03.21 tarihinde whatsapp üzerinden paylaştığı “*Barış Özcan nft Mevzusuna açıklık getirmiş izleyiniz*” <https://www.youtube.com/watch?v=Du81IHS8gNU> ve Çağlayaner’in 21.03.21 tarihinde whatsapp üzerinden paylaştığı; “*Yazının 'kripto sanat topluluğu' isimli alt başlığında değinilen konuları okumanızı öneriyorum*” <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/umut-firat-eroglu/yeni-kripto-cilginligi-nft-41767822> mesajı üzerine; Sanat dünyasını demokratikleştirebilme ihtimali yarattığı söylemi ile NFT dolaşımı, dünyanın her yerinden ulaşılabilir olma, dijital veri olarak saklanabilme satılabilme kolaylığı sunduğu, araştırılan kaynaklardan ve katılımcı grubun paylaştığı verilerle grup tarafından incelenerek anlaşılmıştır.

Ders süresince tartışılan diğer bir konu ise, Beeple (Mike Winkelmann) isimli sanatçı ve grafik tasarımcı tarafından beş bin gün (13 yıl) boyunca üretilip sosyal medya hesabında paylaşılan ve dijital kolaj haline getirilen Everydays: ‘The First 5000 Days’ isimli çalışmasının Christie’s Müzayede Evi’nde yapılan açık arttırmada 69 milyon dolara NFT ile satılması tüm dengeleri değiştirdiği olmuştur. Gerçekleşmiş olan bu sanat birçok soru işareti yaratmıştır. Sanatın değişen formunun önemli bir müzayede evi ile reklamı yapılarak lanse edilmesi, hem medyada hem de grup katılımcıları tarafından “*sanat ne idi*” sorusunun sorulmasına sebep olmuştur.

Görsel 4.9. Beeple (Mike Winkelmann) tarafından beş bin gün (13 yıl) boyunca üretilip sosyal medya hesabında paylaşılan ve dijital kolaj haline getirilen Everydays: ‘The First 5000 Days’ isimli NFT eser

Yeni Medya Etkileşim sürecinin çıktılarının kitle iletişim araçlarıyla her bireye ulaştığını söyleyebiliriz. Ortaya çıkan haberlerin ardından, uygulama grubu ile Beeple’ın

sosyal medya hesabında tek tek paylaştığı resimler incelenmiştir. Öğrencilerin bu sanat olayı ile ilgili sorgulama yapmaları sağlanmıştır. A/r/tografi yönteminin sunduğu olanaklar grup içindeki her bireyin katılımıyla hem sanatçı hem araştırmacı hem öğretici ve öğrenen kimlikleri çerçevesinde sorgulama olanağı yapılandırmaktadır. Bu sebeple eleştirel bakış açısına zemin hazırlamayı olanaklı hale getirmektedir.

Katılımcıların konu ile ilgili kurdukları bağlantılar göz önüne alındığında, “*Dünyanın gerçekliğini bize sunulan haliyle kabul ederiz.*” Truman Show benzetmesi ile Nidahi Karaman’ın içinde bulunduğumuz evreni, simülasyon evreni olarak yorumlaması öne çıkmaktadır. Postmodernist Kuramcı Jean Baudrillard, kitle iletişim araçlarıyla üretim ve tüketim biçimleri arasındaki ilişkinin, ortaya çıkan tüketim temelli yeni dünya düzeninde göstergelerle ilişkilendirildiğini belirtmektedir (Baudrillard, 2005). Bu bağlamda sanal mecrada sosyal medya düzleminde ortaya çıkan simülasyon evreni filtresiz bir akışla veri olarak hayatımıza akmaktadır. Grup içerisinde yapılan tartışmada, bu akışın *ancak farkındalıkla, seçicilikle, sorgulamayla* filtre edilebilir olduğu görüşü öne çıkmaktadır.

Uygulama sürecinin 1. Haftasında gerçekleşen görüşmeler ışığında elde edilen veriler tematik çerçevede analiz edilerek sunulmuştur:

Tablo 4.3. *Yeni Medya Süreci ve Sanat Farkındalığına İlişkin Temalar*

<i>Yeni Medya Süreci ve Sanat Farkındalığı</i>
<i>Öznel beğeni</i>
<i>Plastik arayış</i>
<i>Bilgi ihtiyacı</i>
<i>Anlam arayışı</i>
<i>Dayatılmış beğeni</i>
<i>Sanatsal bağlamda sorgulama yapmak</i>
<i>Sanat yolu ile dünyayı algılamak</i>
<i>Sivil toplumu güçlendirme</i>
<i>Kamusal sanat</i>
<i>Çoğul Estetik</i>
<i>Estetik farkındalığı geliştirmek</i>

1. Ders: Refik Anadol “Makine Hatıraları”
-Yeni medya süreci, sanatta yeni medya ve etkileşimi çalışmalar üzerinden sorgulanmıştır.
- Kültür ve Sanat etkileşimi kapsamında güncel etkinliklerden besleniyor muyuz?
Refik Anadol “Makine Hatıraları” sergisi ve Anadol’un sosyal medya söylemi tartışılmıştır.

Refik Anadol’un Pilevneli galeride 19 Mart’da açılan “Makine Hatıraları” isimli sergisi ile ilgili yapılan pr sayesinde bir anda yeni medya sürecinin kitle iletişim araçları ile sağladığı haberler yayılmaya başladı. Katılımcı grup sosyal medya üzerinden edindiği bilgileri video içerikleri whatsapp yazışmalarıyla birbirlerine ileterek konunun tartışmaya açılmasını sağladı.

Refik Anadol’un sosyal medya platformu olan Instagram üzerinden yaptığı paylaşımda; "sevgili dostlar. Yine aynı elitist sanat akademisyenleri maalesef sergimizin başarısını hazmedemiyorlarmış normaldir. Yokluktan, hiçlikten ve negatiflikten beslenirler.""Yeni hiçbir şey söyleyemezler. Sanat halka inince hep böyle yaparlar. Onlara buradan 70 metrelik DNS anteni hediye ederim olsun."

Görsel 4.10. Refik Anadol Sosyal Medya Paylaşımı

Bu paylaşımın Ayşegül Sönmez'in Sanatatak'ta yayımlanan eleştiri yazısına tepki olduğu düşünülmektedir. Bu paylaşımın ardından birçok sanatçı ve akademisyen hesaplarında Anadol'a yönelik eleştirel paylaşımlar yaptı. Sanatçı ve akademisyen kimliği ile Kerem Ozan Bayraktar'ın sosyal medyada paylaştığı Refik Anadol'un paylaşımına tepki yazısı, Anadol'un üst dilini eleştirirken, kendi ülkesindeki akademisyenleri aşağıladığının altını çiziyordu. Yazı daha sonra internet üzerinden silindiği için araştırmaya eklenememiştir.

Paylaşım üzerine uygulama grubunda yüksek sanat, üst anlatı, meta anlatı kavramları tartışıldı. Genel olarak grubun dijital sanatın teknik uygulamaları ile ilgili bilgileri kısıtlı olsa da bu söylemler ile Refik Anadol'un çalışmalarının incelenmesi gerektiğini, sanat eleştirisine gerek duyulduğunu göstermiş oldu. N.K'nın konuyla ilgili yorumu şu şekildedir:

"Ben Anadol'u epeydir takip ediyorum. Birincisi, kendisi öyle bir iddiada ki ben sanatçı değilim iddiası. Ben sanat eseri yapmıyorum iddiasında şimdi bunu yalanlıyor. İkincisi halka inmek tabiri yaşına göre değil...Halka inmek tabiri bundan 50-60 belki yüz sene ve söylenmiş bir laf hatta dadaist'ler tarafından söylendi. İkincisi neticede teknik bilgi birikimini bir araya

getiriyorsun. 3- 5 tane yazılımcı ile çalışıyorsun ya da belki 20 tane 50 tane yazılımcı ile çalışıp görkemli işler yapıyorsun...”

Serginin üzerinden gerçekleştirilen bu sosyal medya etkileşimleri katılımcılar tarafından çağdaş sanat, yüksek sanat ve estetik bağlamında yorumlanmış ve Anadol’un reklam yaparak, paylaşımların daha çok dolaşıma girmesiyle ilgili bir girişim içinde olduğu yönünde yorumlanmıştır. Yapılan tartışmalarda, sosyal medya alanının günümüzün kamusal alanı artık karşılaşma alanımız ve etkileşim alanı olduğu öne çıkmaktadır. Haberlerin, bu türden sosyal medya araçları aracılığıyla eskiye oranla daha hızlı yayıldığı ve etkilediği görüşü de öne çıkmaktadır.

Nasa verilerinin algoritmalar yardımıyla görsel verilere çevrilmesi, Mars’ta olası bir düzlemin hayali, kodlara verilmiş emir komuta zinciri konuları katılımcılar tarafından sorgulanan diğer boyutlardı. Sergiyi tamamen internet olanaklarıyla deneyimleyen uygulama grubu, Refik Anadol’un “*Makine Hatıraları*” sergisi ile ilgili tüm röportajları, konuşmaları, yorumları ve yazıları araştırıp bir anlam yaratmaya çalıştı.

07.04.21 tarihinde yapılan zoom görüşmesi sırasında katılımcılardan A.Aylin Eyüboğlu:

“Şans tanıyalım Anadol'a bu konuda daha çok sanatsal anlamda evrilecek diye de düşünebiliriz. Ben yanında olmaktan yanayım. Aslında Adorno'yu hatırlamamız gerekiyor. Negatif diyalektiğini. Negatif diyalektik evrenin her zaman iyiye doğru değil, kötüye doğru gideceğini söyler. Hitler'de olduğu gibi. Eğer kendi haline bırakırsak negatif diyalektik devreye girip daha da kötüye gittiğini görebiliriz. Ortaçağı yaşayabiliriz. Eleştirmemiz lazım? Eleştiri çünkü her zaman yapıcıdır . Bir yanında da övmeliyiz övünmeli olduğumuz kısmını ayırt etmemiz gerekiyor bana göre. Yani yaptığı işte teknoloji kullanımı ama işte girişimcilik hikayesi anlamında evet bir başarısı var fakat bizim alanımız sanat olduğu için bu adamı da bir sanat eleştirisine tabi tuttuğumuz için işe bu kısımdan bakmakta fayda görüyorum.”

Eyüboğlu, fikrini belirtmiş ve eleştiri yapmanın mutlak olumlu bir dönüşü olduğunun altını çizmiştir. Ayrıca konuşma içerisinde bir işi ortaya koyma cesaretinin öneminden ve devam etme gayretinden bahsederek konuyu ‘*yürüyüş pedagojisi*’ ne ve etkileşime bağlamıştır. Bu söylemler göz önüne alındığında, değerlendirme yaparken üzerinde durulan konulardan beslendiği anlaşılmaktadır. Felsefi ve sanatsal dayanakları öznel beğenilerini ve fikirlerini ifade edecek biçimde ortaya koymuştur.

"[16.04.2021 12:00:08] Nidahi Karaman: Bence "postmodernist Refik'in" halka inmek kavramı da postmodernist bağlam içeriyor. Bu bağlamda; Modernizmin büyük/yüce söylemlerinin içi daha küçük anlamlar taşır. Halka inmek denilen kavram da böyledir, doğrusu "Olabilirdi kadar çok tüketici kitlesine ulaşabilmek" şeklinde olmalıdır, diyor.

Bu anlayış Frankfurt okulunda "kültür endüstrisi" olarak ele alınıyor. Yani olay tamamen "duygusal". E neticede sanat da duygudan ari değildir. Dolayısıyla her ne kadar sanatçı olmasak da, değiliz demek de doğru olmaz, (kabul etmeniz de etmeseniz de).

Halka inip sorarsanız, buna (halk tabiriyle) "duygu sömürüsü" deniliyor.

Maalesef bunları görsele dönüştürmeyi beceremedim.

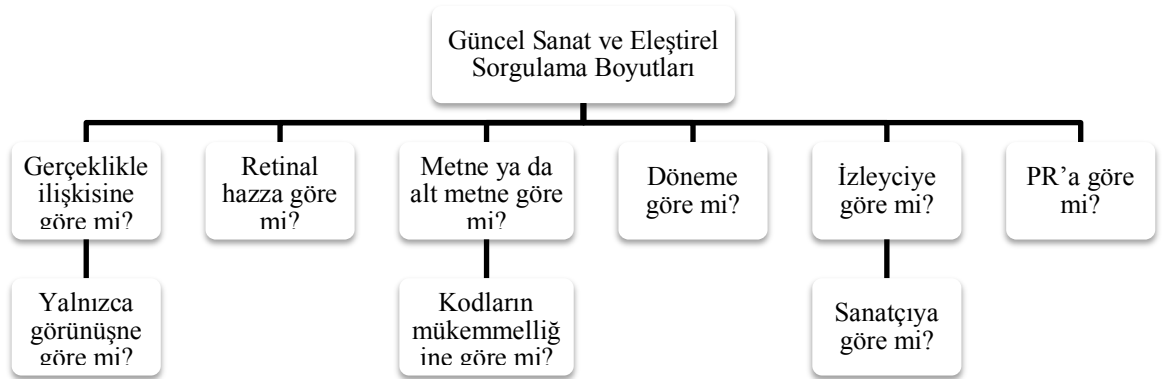
[16.04.2021 13:19:16] Eü: Çok haklı bir desen ve görsel çıkarmışsınız kelimelerle!

Benim bu düzlem üzerinde oluşturduğum kompozisyon da postmodern bu tavrın postmodern eleştirel yansıması oldu. Çünkü postmodernizmin sanat düzleminde ne sanat ne halk ne de sanatçı yüce. Kim nereye çekmek isterse... aşağı neresi, yukarı neresi...kavramlar yer değiştirip anlamları yeniliyor, başkalaştırıyor.

(arkadaşlar sizler de bu şekilde yaklaşabilir, kendinizi fikrinizi çizmenin yanında yazıyla ifade edebilirsiniz ya da kelimelerle oynayarak kompozisyon yaratabilirsiniz)

[16.04.2021 16:00:36] Eü: (Bu hafta katılımcılara katılımcı günlükleri, eskiz defterleri dağıtıldı.)"

Katılımcı grup içerisinde; şimdi biz bu işi neye göre değerlendireceğiz? sorusu öne çıktı ve günümüz sanatının sorgulanması boyutundaki bağlamlar ele alındı. Bu çerçevede öne çıkan değerlendirme kriterleri ve olasılıklarına ilişkin görüşler şu şekilde yapılanmıştır:

Şekil 4.5. Refik Anadol ve Güncel Sanat bağlamında sorgulamalar

Bu üretimlerin görsel şölen yaratan güçlü sponsorları olan bir pazar aracı olduğu, içinde sanatı arayacak olursak bulabileceğimizi fakat zaten Anadolu'nun böyle bir iddiası

olmadığı grubun genel kanısı oldu. Ortaya çıkan “retinal haz” kavramı hem genel olarak sanatın içerisinde hem de günümüz yeni medya düzleminde karşılaşılan yapıtların plastik yapılarını sorgulayıcı nitelikte olduğu öne çıkan görüşler arasındaydı.

İkinci Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci
14.04.2021

2.Ders: Anadolu Üniversitesi Kariyer Etkinlikleri - Raşit Altun Söyleşisi
3.Ders: Günümüz insanının medya ile olan ilişkisi bağlamında bir değerlendirme yaptığımızda, bu kültür kaynağını nereden alıyor?
-Sanatçı oluş kavramı tartışılmıştır.
-Yeni medya süreci, sanatta yeni medya ve etkileşimi, Yeni Medya Kuramları ve kavramları sorgulanmıştır.
- İletişim araçları ve sanatın kullandığı araçlar bağlamında yeni medya tartışılmıştır.

Görsel 4.11. Sanatçı Raşit Altun ile Çevrimiçi Etkinlik

Uygulama grubu, Anadolu Üniversitesi Benim Kariyerim Programı Sektör buluşmalarında konuk olan Raşit Altun’un söyleşisine katılarak, sanatçının çalışmalarını ve kendisini tanıma fırsatı buldu. Sanatçının gelişim süreci ve sanatçı oluş ile ilgili açıklamalarının, “devam etmenin önemi” ve “tekrara düşmemek” durumuna yönelik grubun farkındalığını arttırdığı gözlemlenmiştir.

Görsel 4.12. Etkinlik esnasında katılımcılarından Nidahi Karaman'ın Raşit Altun'dan etkilenecek yaptığı çizim

[14.04.2021 14:06:46] Aysel Nizamoglu: Bu yaptığınız çok bilinen kafamıza anlatılarla soktukları hayali bir görseli yapan her bir kişi açısından kağıda dökerken ne kadar farklı olabileceğini düşündürdü. Ben de sanatçı Raşit Altun'un arkasındaki tabloyu incelerken hayal gücünü yansıtırma biçimini çok beğendim.

Bu etkinliğin uygulama grubunda yarattığı kazanım; Sanat ile ilgili yapmak ya da bakmak anlamında ne yapılırsa yapılsın çizmekten bıkmadan, çalışmaya devam ederek bir konuda tutarlı olmak ve kararlı olmak sanat tarihi içinde yapıtların ve sanatçının yer almasını sağlıyor bağlamına dayalı olarak yapılandı.

Etkinlik devamında katılımcı grup ile bir araya gelindi. Kültür, halk kültürü, kitle toplumu ve kitle kültürü, seçkin kültürleçiler, aşağı kültür ya da varoş kültürü, işçi sınıfı kültürü, popüler kültür gibi tanımlamalar üzerinde duruldu. Yeni medya etkileşim sürecindeki çıktılar, paylaşımlar ve içerik üretimleri günümüzde kültür kavramını popülerlik olgusu ile besleyen noktalar sorgulamasına dayalı olarak katılımcı grupla yaşayan sorgulamaya dayalı yeni bir sorgulama süreci yapılandırıldı. Bu sorgulama günümüz insanının medya ile olan ilişkisi bağlamında bir değerlendirme yaptığımızda, güncel bağlamda kültür kaynağını nereden alıyor? sorusu öne çıktı. Ayrıca yeni medya süreci ve yeni medya sanatı ile ilgili kazanımlar sağlamak amacıyla kavramlar hakkında bilgiler paylaşıldı. İletişim yöntemlerinin tarihsel dönüşümü ve sanatta kullanılan araçların tarihsel dönüşümü ile ilgili bilgi verildi. Yeni Medya Kuramcısı Marshall McLuhan

öngörülerıyla tanıtıldı. Art, Science and Tech başlığıyla kendini temsil eden Ouchh.tv tanıtıldı ve içerikleri oluşturan çalışmalarla ilgili bilgi verildi. Whatsapp üzerinden likler paylaşıldı. Katılımcılardan üretimleri incelemeleri ve yorumlamaları istendi.

[14.04.2021 11:17:38] Eü: <http://www.sanatatak.com/view/sanaticilar-beyinleri-yuzunden-para-kazanamiyor>

[14.04.2021 11:33:35] Eü: <https://instagram.com/trexitsalvador?igshid=15f99kdp8jz04>

[14.04.2021 11:34:28] Eü: <https://ouchhh.tv>

Online görüşme sırasında yeni medyayı ve yeni medya sanatını nasıl algıladıkları sorgulanırken katılımcılar hararetli bir konuşma başlatmışlardır. Nidahi Karaman'ın konuyla ilgili saptamaları şu şekildedir:

“Yeni medya sanatı, aslında sanat için biraz fazla geliyor bence. Bütün insanlar için söylüyorum, dünya genelinde. Şöyle fazla geliyor: Yeni Medya Sanatına girdiğimiz zaman, sanatların tamamını birden kapsaması gerekiyor. Tek bir sanat dalına has olamayacak kadar geniş imkanları var. Çünkü, bilmiyorum rastladınız mı, bunlarda ben görmedim ama henüz o makineler de çıkmadı gerçi alıcılar için koku duygusunu da hatta beş duyunun ötesinde başka duyularımız olduğunu biliniyor, anlatılıyor, nörologlar tarafından. Onlarda tabir edilen bir medya bu, yeni medya. Yani yalnızca telefona bağlı kalmadan, yeni aletler çıkacak onun içine yerleştirecekler. Veya istediğimiz ortamlarda, nesnelerde öyle bir şeyler olacak. Dolayısıyla, yani bizi bizden alacak böyle bir gücü var yeni medyanın. Tam olarak başka bir bambaşka bir gerçeklik yaratma potansiyeli var. Yani oraya girdiğiniz zaman artık resim mi yoksa müzik mi yoksa tiyatro mu yoksa da ne bileyim başka bir dans mı bale mi bilemeyeceksiniz. Daha doğrusunu söylemek gerekirse evet. 8. sanat olacak bambaşka bir ortam yaratacak. Yeni medya dediğimiz ortam öyle bir ortam . Dolayısıyla da geleceği çok büyük, çok parlak ama kullanımları, insan aklı bunu ne yorar, nasıl bir araç yapıp resimlerde kullanır onu şu anda ben hayal edemiyorum ama hayr olsun.eski tabirle ihtiyar ağzına yakışır bir şekilde.”

Meltem Giz Çağlayaner de şu şekilde yorum yapmıştır:

Meltem: Nidahi beyin söylediği şekliyle çok yönlülüğü de gerektiriyor bu. Yani, çok daha geniş bir bakış açısına sahip olmak, çok daha fazla beceriye sahip olmak ve bu doğrultuda da daha yaratıcı işler üretenler sanıyorum ön plana çıkacaklar diye şu an düşündüm.

Nidahi: Zaten yeni medyanın, sinema sanatından modelleyelim. Orada bir rejisör var. Bir yapımcı var. Bir senarist var, sanat yönetmeni var, bir kameramanı da var. Efendim asistanları var, ışıkçısı var, Bilgi işlemleri var, var da var.yani bir sürü bilimlerden, bir

sürü insanın ortak yapımı...yeni medya sanatı bu Sinema sanatının belki de on misli etkili olacak bir şey. Aslında tek bir sanatçısından bahsetmiyoruz. Zaten Kolektif bir yapı vardı ama yani daha da etkileşimli, çokluktan bahsediyoruz artık tek kişilik bir şeyden bahsetmiyoruz. O işler bitecek.

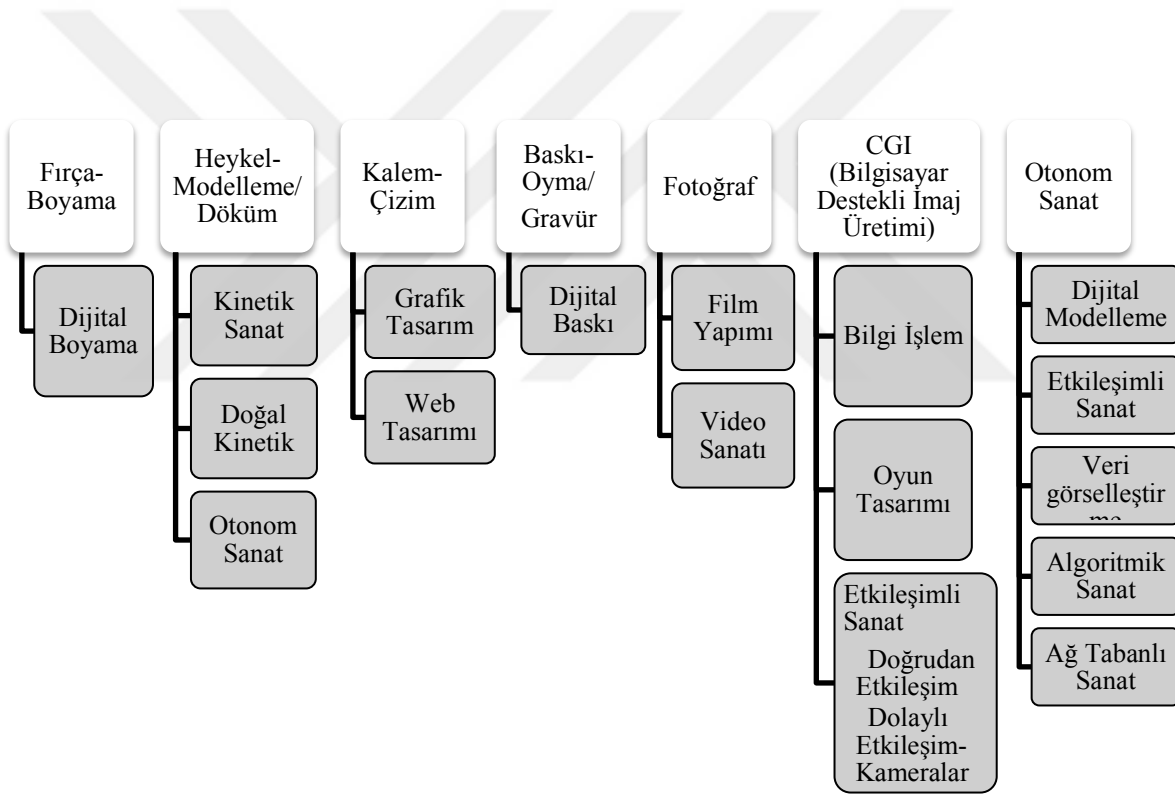
Meltem: O zaman bireysellikten çıkacak.

Nidahi: Ama ne olur bunların içinde tiyatrodaki sahne tasarımcısı, ışıkçısı, elektrikçisi falan, bunları şimdilik böyle söylüyoruz. Ama bunlar aslında kendi disiplinleri içinde ünlü kişiler, aranan kişiler, nadir bulunan kişiler. Bunun gibi birtakım şeylere özelliklere sahip olan insanların bir yerlere gelmesi ile oluşacak, herhangi biri tarafından değil, herkes kendi dalında kendi becerilerini ve sanatsal yeteneklerini geliştirdikçe o insanların bir arada uyum sağlayabilmesi hali ile ancak bir şey olacak.

Bunun üzerine araştırmacı grupla daha önceden ürettikleri proje deneyimlerine dayanarak aşağıdaki açıklamalarda bulunmuştur:

Emel Ülüş: Birlikte bir şey yapmak ve ilişkisellik ile herkesin yeteneğini bir araya koyarak bir şey yapmak daha bütüncül bir iş geliştiriyor. Ayrıca hatırlamanızı istiyorum. Biz ne zaman bir proje üretsek, atıyorum işte bülbülü öldürmek olsun, daha sonra kim o diye bir iş yapmıştık. Bir de portrelerden oluşan proje ürettiğimiz zaman çok daha o etkileşim, iletişim, birliktelik, bütünlük duygusunu hep daha iyi yaşadık. Herkes başka bir şey koydu ama işte biz bunları ortak bir algıya göre yapabildik. Herkes o sanat sınırları içerisinde vermesi gereken şeyi oraya verdi ve onu üretildiğinde de taşıma görevini üstlenebildik. Yani o işe bittiğinde de güvenebildik. Çünkü hep her zaman sorguladık. E olan, gelişen şeyin farkındaydık. Gelen her fikrin de sorgulanmasını sağladık. Doğru mu? Oturuyor mu? Buraya gerekli mi, gereksiz mi? Biçim içerik açısından örtüşüyor mu? Yani sadece aman olsun bu güzel görünsün diye yapmadık hiçbir projeyi ve yani bu kolektif yapı bugün yeni medyanın sunduğu olanaklarla fark ediliyor ve sürdürülebiliyor. Bu anlamda topluma yayılımı, kamusal alana yayılımı, bir topluluk tarafından üretilen bir veri, yapıt olduğu için yayılımı da çok kolay oluyor... Sanat- para ilişkisi üzerinden de konuşuyoruz ama o işte beklentisizce o sanatı dışarı yaymaya, patlatmaya doğru götürüyor. O iş, kamusal alanda yayılmaya başladıktan sonra ona ödül geliyor, ona para geliyor. Tabi bu bizim ülkemiz için belki direkt böyle olmayabilir. Mesela Kadıköy'de düzenlenen İstanbul "The Lights" festivali için Ekrem İmamoğlu Büyükşehir Belediyesi olarak bir destekte bulundu. Mesela onlar açısından bu benim bahsettiğim gibi kolektif yapıyla düzenlenmiş bir etkinlikte ve belediye buna destek verdi. Bütün malzemelerini sağladı, onların lanse edilmesini sağladı. Sanatın demokratikleşmesi dediğimiz mesele de aslında bu işte. Ulaşılabılır, yayılabilir."

Katılımcıların konuşmalarında günümüz sanatındaki kolektif yapılanma ile ilgili bilinçli saptama yapabildikleri bulgulanmıştır. Grup içerisinde yapılan konuşmalarda bilinen sanat edim biçimlerinden örneklerle yeni medya üretim biçimleri tartışılmıştır. Katılımcıların kendi verilerini kaydettikleri günlüklerini, üretim kaynağı yaratabilmek amacıyla çöp kutusu gibi kullanarak ilgilerini çeken her şeyi istiflemeleri istenmiş, örneklemek amacıyla da Rita Irwin ve arkadaşlarının yürüyüş pedagojisi bağlamında doğa yürüyüşlerinde etkilendikleri ile yaptıkları üretilere ve Rita'nın öğrencisinin doğada yaptığı düzenlemelere görsellerle örneklendirerek değinilmiştir.

Şekil 4.6. Gelenekselden güncele sanatsal dönüşüme dayalı sorgulamalar

GÜZEL SANATLAR		MODERN SANAT		GÜNCEL SANAT
M.Ö. 5000	5. yüzyıl	1820	1940	Yeni Medya Sanatı

Şekil 4.7. Güncel sanata dayalı dönüşüm ve sanat tarihsel sorgulama

Katılımcılar ile gerçekleştirilen güncel sanat ve sanatsal dönüşüm çerçevesinde kültür, popüler kültür ve kültürel bağlamlar çerçevesindeki sorgulamaya ilişkin temalar aşağıdaki şekilde oluşmuştur:

Tablo 4.4. *Kültür ve Popüler Kültür Algısına İlişkin temalar*

<i>Kültür ve Popüler Kültür Algısı</i>
<i>Öznel yorum yapabilme</i>
<i>Biçim içerik bağlantısı</i>
<i>Medyum-tekhne ilişkisi</i>
<i>Estetik arayış</i>
<i>Anlam arayışı</i>
<i>Kültür sermaye ilişkisi</i>
<i>Eylemde bulunma</i>
<i>Sanat kuramları ile bağ kurma</i>
<i>Kamusal alan etkileşimi</i>

Üçüncü Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci
21.04.2021

1. Ders: Ayhan Çelik ile Dijital Sanat- Kullanım Alanları ve Araçlar
-Yeni medya süreci, sanatta yeni medya ve etkileşimi çalışmalar üzerinden sorgulanması.
- 3D – Motion Grafik
- 3D Açık Kaynak Programlar

Dijital sanata dayalı sorgulama öncesinde özel sektörde marka ya da kanalların tanıtım, reklam gibi görsel içeriklerini 3D görsel ve videolara dönüştürerek, kitle iletişim araçlarıyla yayılmasını sağlayan dijital sanatçı Ayhan Çelik ile Anadolu Üniversitesi Sektör buluşmaları çerçevesinde gerçekleştirilen etkinliğe katılım sağlandı. 21 Nisan 2021 tarihinde gerçekleştirilen etkinlik ile katılımcı grubun dijital sanatçı bakış açısı ile farklı ortam ve olanakları sorgulamaları hedeflendi.

Görsel 4.13. Dijital Sanatçı Ayhan Çelik ile Çevrimiçi Etkinlik

Etkinliğe dayalı katılımcı grupta oluşan farkındalıklar şu şekilde sıralanabilir:

3D – Motion Grafik gibi programlar ve programların çalışma biçimleri ile ilgili bilgi edinildi. Resim çizerken gerekli olan tüm kuralların programları kullanırken de geçerli olduğu kanısı oluştu. Sanat, sanatçı ve teknik araçların ortaya çıkan üretimlerin güncelliğini etkileyip etkilemediği grup tarafından sorgulandı. Sanat alanının genel olarak ticari kaygı ile şekillendiği kanısı öne çıktı.

“Katılımcıların yalnızca bir ikisinin hep aktif olduğu, diğerlerinin daha çekimser olduğu gözlemlenerek araştırmacı günlüğüne araştırmacı tarafından not alınmıştır. “Katılımcı grubun tümünü süreçte canlı tutabilmek için güncel sanat yapıtları seçip, paylaşmalıyım. Deneyimlemelerini sağlayıp, çizim, yazı, sorgulama çıktıları elde etmek üzere yönlendirmeliyim.” (A.G.)

Etkinliğe katılım sonrası güncel sanat haberleri ile kültür ve sanat etkileşimi çerçevesinde katılımcı grupla görüşme gerçekleştirildi. Sonraki haftalarda yapılacak çalıştaylar için ön hazırlık olarak izlenmesi gereken sergiler ile ilgili linkler paylaşıldı.

“Flu tv’de İlker Canikligili’in ve Bager Akbay’ın sanat ile ilgili çok kafa açıcı konuşmaları var. Size link atıyorum. https://www.youtube.com/watch?v=kNUN9n-90GM&ab_channel=FluTV

[21.04.2021 18:25:24] Eü: Bu arada bu program Spotify üzerinde Bir podcast serisinden adamın adı fularsız entellik bizi ilgilendiren yerlere dokunuyor bu sebeple paylaşmak istedim orada sinestezi ile ilgili bir bölüm var dinlemenizi öneririm.

[22.04.2021 12:41:26] Eü: Herkes sauna sergisini deneyimleyebildi mi? Yarın başlamadan önce deneyimlemeye çalışmış olalım. Yazının altındaki link sizi yönlendiriyor gezinti için.

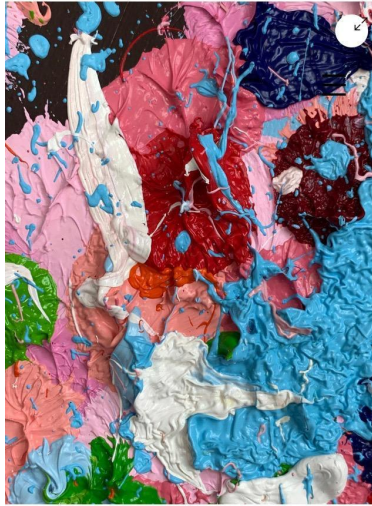
[22.04.2021 12:42:51] Eü: Queer teoriye de bir bakmakta fayda var siz internetten bulabilirsiniz elbet ben de bir kaç link atıyorum.

<https://kaosgl.org/haber/nedir-bu-queerrquo-dedikleri>

[22.04.2021 12:43:15] Eü: <http://www.kaosgl.org/dosyasayfa.php?id=1741>

[22.04.2021 12:44:51] Eü: <https://www.e-skop.com/skopbulten/ne-o-ne-bu-ne-su-queer-kurami-ve-kimliksizlesme/749>

Grup katılımcılarından Karaman, whatsapp üzerinden Damien Hirst'ün 1 Haziran 2021- 2 Ocak 2022 tarihleri arasında Fransa'daki ilk müze sergisi de olacak “*Cherry Blossoms*” sergisini ve bu sergiye ait bir resminin fotoğrafını paylaşmıştır. Araştırmacının güncel sanat haberleri ile ilgili yaptığı whatsapp paylaşımlarının tetikleyici etkisi olduğu araştırmacı gözlemlerine dayalı olarak öne çıkmaktadır.

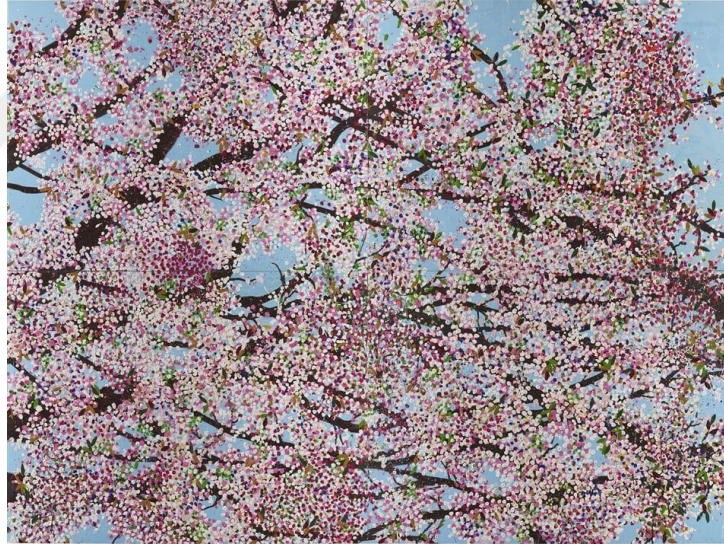
Görsel 4.14. Damien Hirst Sorgulaması

“Sauna ziyaretine giderken Damien Hirst'ün Paris sergisine uğradım. “Kiraz çiçekleri”nden kendine bir dünya yaratmış. Pointilist ve empresyonist teknikleri soyut

ekspresyonist (Pollockvari) tavrıla uygulayarak figüratif resimler yapmış. (Biraz karışık bir ifade gibi ama bu detay örnek açıklayıcı olur sanırım) Bana ilginç geldi.”

Katılımcıların yorum yaparak diğer grup katılımcılarının ve araştırmacının da dikkatini çekmiş olduğu bir süreç içinde grup içerisinde konuyla ilgili yazışmaların istekli ve sorgulayıcı biçimde devam ettiği gözlemlendi. Katılımcılardan Nidahi Kahraman, sanatsal sorgulama sürecine dayalı olarak geçmiş ve gelecek ilişkiselliğine dayalı sanatsal bir sorgulama gerçekleştirdi:

“İşte onu diyorum! Bu 10 m2 lik bir tablonun, 3 cm2 si. Bu kadar ayrıntıdan bakınca soyut ekspresyonist. Geri çekilip 10 metre uzaklıktan bakınca figüratif kiraz ağacı. Cennette cehennem, acıdan kaostan mutluluk sevinç diye yorumluyor eleştirmenler.”
“Günceli yakalamak! Ya da; Güncel zeitgeist! Belki de bir adım öne geçip, oradan geriye doğru bakmak.”

Görsel 4.15. *Damien Hirst-Kiraz Çiçekleri*

Whatsapp yazışmaları içerisinde bu konuşmalar sürerken, araştırmacının daha önceden Damien Hirst ve eserleri ile karşılaşma anı ile ilişki kuruldu. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi bölümünde doktora araştırmacısı olan Ayça Yılmaz'ın “*Damien Hirst’ün eserlerinde yüzeye çıkan “ölüm” teması*” isimli makalesinden haberdar olduğu için, konuyu tartışmak üzere çevrimiçi görüşmeye davet edildi. Bir sonraki derste, sanatını dijital araçlarla ifade eden Ahmet Rüstem Ekici ile görüşme planlanmasına karşın konunun devamlılığı için yeniden programlama yapıldı. A/r/tografi yönteminin daima yüzeyde

tuttuğu ilişkiselliğin, araştırmanın sürecinde kendini göstermeye başladığı deneyimlenmiş ve katılımcı grubun ilgi alanlarına göre şekillenmiştir.

Üçüncü Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci

23.04.2021

2. Ders: Ayça Yılmaz - Damien Hirst'ün çalışmaları üzerine söyleşi

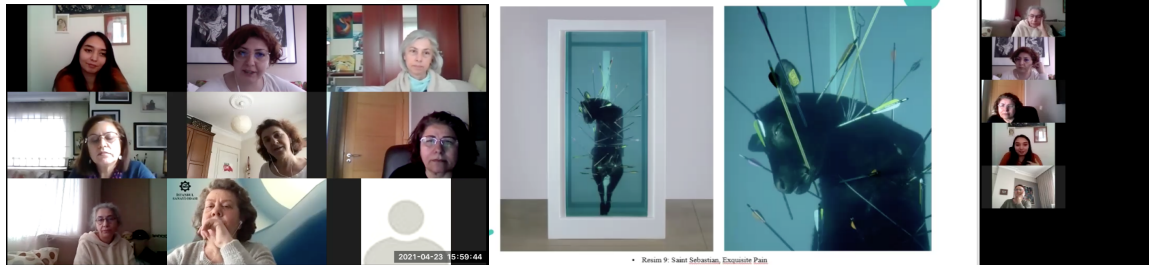
-Yeni medya süreci, sanatta yeni medya ve etkileşimi çalışmalar üzerinden sorgulanması.

- Ölüm-yaşam-sanat bağlamında ikonografi

- Toplumsal Yapılanma – Kültürel Öğeler

- Öznel Sorgulamaların Tamamlanarak Tartışılması

Whatsapp grubunda yapılan yazışmaların ardından doktora araştırmacısı/ öğrencisi Ayça Yılmaz'ın Damien Hirst'ün eserlerinde yüzeye çıkan “ölüm” teması isimli makalesi sebebiyle konuyu tartışabilmek için online görüşmeye davet edilmiştir. Yılmaz'ın sunumu ve ardından yapılan tartışmalarla Hirst'ün çalışmalarıyla ilgili görüşler blog sayfasında paylaşılacak üzere hazırlanmıştır.

Görsel 4.16. Ayça Yılmaz ile Damien Hirst'ün Eserlerinde “ölüm” Teması konuşmasından bir kesit

Yılmaz'ın sunumunda bahsi geçen çalışmalar, Damien Hirst'ün daha önceki serilerinde ele aldığı, farklı ölü hayvanları formeldehit havuzlarında tüm canlılıklarıyla, gerçeklikleriyle sergilediği çalışmalardır. Hayvan hakları savunucuları ve aktivistler tarafından büyük tepkiler toplayan, eleştirilen bu çalışmalar, ortaya koyduğu etki ile izleyicide sarsıcı bir yankı bırakmaktadır. Yılmaz bahsi geçen makalesinde, Hirst'ün eserleri ile ilgili, “yaşam ve ölüm kavramlarını ironik ve gerçekçi biçimde tasvir etmekte ve bu tasviri güzelliğin kırılğanlığı ile yansıtmaktadır. Burada kastedilen güzellik tanımı, kullandığı hayvanların hemen hepsinin hala hayattalarmış gibi canlı görünmeleridir. Fakat bu görünüşlerinin hemen yanında ölümün, çürümenin varlığı adeta izleyicinin

yüzüne çarpılmaktadır”, açıklamasını yapmıştır (2020). Hirst’ün çalışmalarının barındırdığı bu sarsıcı durum katılımcı grubu derinden etkilemiş ve Yılmaz’ın sunumunun ardından 120 dk. boyunca zoom üzerinden tartışılmaya devam edilmiştir. Damien Hirst’ün ürettiği, ‘Yaşayan Birinin zihninde Ölümün Fiziki İmkansızlığı’ ve ‘Kiraz Çiçekleri’ serilerinin birbirleriyle çelişen, örtüşen, etkileşen yönleri tartışılmıştır.

Katılımcı grubun canlı olan ile ilgili hassasiyetinin öne çıktığı söylenebilir. Eleştirel bir bakış açısı geliştirdikleri ve tartışmaktan keyif aldıkları gözlemlenmiştir. Ölüm ve yaşamın kavramsal boyutları, sanatçı hassasiyeti, sanatçı deliliği, popülerlik bağlamlarında ilkin Hirst’ün çalışmaları yadırganmış daha sonra yapıtların yarattığı etkinin süresinin uzaması ve sert tavrı sebebiyle sanatçıyı zaman zaman yerseler de sonradan yapıtlara değer verdikleri gözlemlenmiştir.

Katılımcıların Damien Hirst ile ilgili görüşmeler, araştırma ve tartışmalar sonucunda kazandıkları deneyimin ardından, sosyal medya platformlarında paylaşmak üzere hazırladıkları metinler aşağıdaki gibidir. Web sitesi üzerinde Damien Hirst ile ilgili yapılacak paylaşımda, katılımcı grubun kararı üzerine ‘Kiraz Çiçekleri Tuvallerde Açacak’ başlığı atılarak paylaşılmıştır. Instagram platformunda ise web sitesine yönlendirme yapacak nitelikte yazının bir kısmı paylaşılmıştır.

“1965 İngiltere doğumlu Damien Hirst’ü güncel sanat ile ilgilenen sanat izleyicileri bilir. Bilinme nedeni ise 90’lı yıllardan 2000’lere kadar ürettiği ölüm temalı işleridir. Bu işlerde ölü hayvan bedenlerini ve kafalarını cam fanuslar içinde sergilemiştir. Ölüm teması sanat tarihi boyunca pek çok sanatçı tarafından işlenmiş ve işlenmekte. Acaba en kaba haliyle mi göstermek istedi ölümü? Özgünlük ve yaratıcılık tek derdi miydi? Derdi ne olursa olsun, bu işlere bakan izleyiciler ilk önce “Bu hayvanlar bu iş için mi öldürüldü, yoksa mezbahadan mı alındı? diye soruyor. Sanatsal yanı pek akla gelmiyor. Hirst’ün çocukluk ve gençlik dönemine baktığımızda psikolojik olarak pek de sağlıklı bir süreç ile karşı karşıya olmadığını görüyoruz. Acaba bu işlerde bu sağlıksızlığı mı aramak lazım? Sıradışı olmaya çalıştığı ve bunu başardığı kesin. Uyuşturucu uyarıcı madde adlarının verildiği benek resimleri (Gogoshian gösterisi) de 25.781 adet 1 mm.’lik benekleri asistanları yapmış olsa da Hirst’ün ününe ün kattı. O dönemden bu yana en çok kazanan sanatçı unvanına da sahip. Peki, sanat piyasasını elinde tutan galeriler, müzayede evleri ve müzeler bu sanatçı üzerinden büyük paralar kazanmaya devam etmek için ne yapacak? Tabi ki onun her işini göklere çıkarıp büyük paralara satın alacak ya da sattırarak.

Damien Hirst 1990’larda piyasaya çıktığında sıra dışı içerikleri, estetik güzelliği alt eden bakışı, isyankar tavırları çok ilgi görmüştü. Şimdi ise bana göre sıradan. Belki o da bunu

gördüğü için “Güzellik, yaşam ve ölümle ilgilidir.” diyerek 107 dev tuvalden oluşan ‘Kiraz Çiçekleri’ sergisini hazırladı. Sergi 1 haziran 2021 tarihinde Paris’te açılacak. Yapıtlarda figüratif resimden soyutlamaya, puantalizmden aksiyon resmine geniş bir kitleyi kendine çekecek teknikler kullanılmış. Benim için sevindirici olan tekrardan tuval resmine yönelmiş olması. Şunu da not edelim; Hirst resimlerinin aslımı değil ofset renkli baskılarını satacakmış. Ödemeyi de kriptopara olarak istiyormuş. (İnternet haberlerinin yalancısıyım.) İçten içe “Yaşasın NFT!” dediğini duyar gibiyim.

Meltem Giz Çağlayaner)

Annesinin “hastalık ve yaralanmanın tüyler ürpertici ve korkunç görüntüleriyle ilgilenen hastalıklı bir çocuk ” tanımlamasını bir kenara koyarsak; Damien Hirst’ün stratejisi ustaca işlenmiş marka mı, sanat üreten bir iş adamı mı olduğuna yönelik tartışmaların cevabını sanat tarihinin vereceğini en gerçek bilgi diyerek şuraya bırakıyorum. Hirst “Tanrı Aşkına / For the Love of God” adlı eseri maliyeti en yüksek eseridir. Eserlerinde ölüm temasını kullanan Hirst, elmaslarla bezediği kuru kafa (kafatası) elması çıkaran kişilerin süreçte yaşadıkları ihlaller, haksızlıklar ve şiddet ve yaşamdan yaşarken kopuşları, onlar üzerinden kapitalizmin güçlenerek kan bulaştırdığı elmas üreticiliği, kapitalizmin öldürücülüğünü ve ölümsüzlüğünü vurguluyor. Ölümler gülümsemek hayata mı yoksa ölüme midir bilinmez. Hirst’ün kapitalizme vurgu yaptığı bu iş, güncel sanatın en çok piyasası olan sanatçısı ünvanını taşıması nedeniyle hayli çelişik. Formaldehit içindeki eserlerinde, tankın içindekiler canlı gibi görünen ölü hayvanlardır. Yaşayan Birinin Zihninde Ölümün Fiziki İmkansızlığı adını verdiği eserde çirkinlik ve ölüm yan yana getirilerek izletilir. Memento mori, ‘yani öleceğini hatırla’ kültüründen etkilendiği bahsi geçer. Hep fazlasını isteyen insan ölümün kaçınılmazlığına karşın fani olduğunu unuttur. Binlerce farklı kelebeklerden oluşturduğu Kaleideskop serisinde de kelebeklerin kısa ömürlü oluşu ölümle kurduğu bağı simgeler. Hirst eserlerinde geçiciliği tasvir eden çiçek ve kelebekleri kullanmıştır. Kiraz Çiçekleri “Cherry Blossoms” serisindeki işlerine baktığımda insanın yaşam döngüsünü kiraz çiçekleri üzerinden sembolize ettiğini görüyorum. Tuvale ve boyalara dönerek hayatın gelip geçiciliği mekanik olmayan bir biçimde vurgulanmış. Kiraz çiçekleri samuraylar için hem yaşamı hem ani ölümü hatırlatıyor. Hirst’ün yakın arkadaşının ani ölümü sonrası girdiği travmanın etkilerini önceki dönem işlerinde görmüştük. Bu seri de her yıl çiçeklerini açan ve ölen yani yenilenme ve ölümü defalarca yaşayan kiraz çiçekleri bir şeyin hem üstün güzellik hem de hızlı şekilde ölümünü sembolize ederek Hirst’ün travmasına dokunuyor bana göre. (Aslı Kılıçalp)

Filmi anımsatmış olabilir. Bu kiraz ağacı başka. Sanat, özgürlüğün kızı, aynı zamanda o kız çocuğunun oyunu olarak, Schiller’de çoklu anlam kazanıyor. Dr. Jekyll ve Mr. Hyde Britanya hikâyesidir. Merlaut - Ponty nin kulakları çınlasın! Damien Hirst de Britanyalıdır. Sayın Ayça Yılmaz’ı dinlerken bu kişilik yarılmasını görsellerde hissettim. Eserlerini iki gruba ayırdım. Bir kız çocuğu, balon, rengarenk benekler ve kiraz çiçekleri ile oynuyor. Bir başka çocuk ise

kelebeklerle oynuyor, kuzularla oynuyor, kuşlarla, balıklarla, buzağular ve ineklerle. Ancak onların ölümü ile ilgili bir oyun oynuyor. Canlı olarak koşup oynamaktansa, öldürüp de oynuyor. Tuhaf bir kız çocuğu! Tate galeride bir sergide günde 400 - 500 kelebek olmak üzere sergi sonunda 10bin kelebek telef oluyor, bu ölüm oyununda. Bir türkürümü. Animalist%100 aktivistleri böyle diyor. İçinde kelebek beslenen bu tabak, ölen kelebeklerin anısına izafeten MANDALA (yuvarlaktabak) ya dönüşüyor. Sonsuzluk kazandırıyor katlettiği kelebeklere. Bir korku filminde hissettim kendimi. Bu yuvarlak tabak bir çini tabak serüvenine evrilecek diyerek ümitlenmeyin. Kara güneşe evriliyor. Kara güneş, canavarın karanlık ağzını çağrıştırıyor. Formalin havuzundaki korku uyandırma etkisi sürmekte olan Javs. Canavarla özdeşleşim sonucu böyle bir sonuç çıktı ortaya. Kötü bir niyet yok. Alfred Hitchcock/Kuşlar mı geldi aklınıza? Özgürlüğün kızı annesini öldürdü! Ama çokook seviyordu, hep gözönünde tutmak için formalinle dolu akvaryumda salonun en mutena yerine yerleştirdi. Neden öldürdün? Yanıtı ile gurur duyuyordu; sonsuzluğa (trinity) ulaştırdım. Sıradan olan şeyi, sanat eserine dönüştürerek. Birden ürperdim şimdi! Merak etmişsinizdir. İkinci kız çocuğuna ne oldu? Hanım hanımcık oynuyor. Balonlarla başladı oyununa. Renkli beneklerle devam etti. Bu şirin çocuğu büyükleri çok çok sevdiler. Paraya boğdular adeta. Sonra sonra düzenli ve tertipli benekler bu hale geldi. Finalde KİRAZ ÇİÇEK AÇTI. Hadi dedikodusunu yapalım. Bu balonlar, benekler, çiçekler aslında bilinç altına mih gibi çakılmış 10bin kelebek ölüsünün pişmanlığı diyorlar. Nidahi Karaman)”

Üçüncü hafta etkinlikleri bağlamında biçim ve içerik algısı çerçevesindeki katılımcı grup farkındalığına ilişkin temalar şu şekilde yapılandı:

Tablo 4.5. Sanatta Biçim İçerik Algısına İlişkin Temalar

Biçim İçerik Algısı
Alımlama estetiği
Biçim içerik bağlantısı
Sosyal medya kullanımı
Merak etme
Eleştirel sorgulayıcı bakış
Yeni medya sanatı
Eylemde bulunma
İlişkiselilik
Sivil yapılanma

Görsel 4.18. Uygulama Grubu ve Marcus Graf ile gerçekleştirilen etkinliğe dayalı sanatsal yansıtma biçimleri

Prof. Dr. Marcus Graf'ın konuşmasının ardından uygulama grubunun görsel olarak somutlaşmış değerlendirmelerinde sanat ve sanatçının sanat ve kültür yönetimi içindeki rolü ve dönüşümüne ilişkin süreçler ele alındı. Grup içerisinde bireysel olarak kültür ile ilişkilendirdikleri nesneler üzerinden sorgulamalar yapılmıştır.

Araştırmacının Marcus Graf'a sormak üzere araştırmacı günlüğüne not aldığı sorulardan bazıları aşağıda yer almaktadır:

-Sanatçılar ve sanat eğitimcileri, sanat ve kültür yöneticileri herkes üzerine düşen görevi yerine getirirken, bir dil birliğimiz var ve birbirimizi anlıyoruz. Fakat kamusal alan pedagojisi bağlamında, bireyin sanat algısının gelişmesi oluşması bu döngüyü tamamlayabilecek kıvrımı oluştururken biz bireyden karşısına çıkan her şeyi kabul etmesini bekliyoruz. Bu formal – kavramsal ya da dijital sanat olabilir. Bu anlamda bireye sanat farkındalığı kazandırmak mümkün mü? Bunun için neler yapılabilir?

-Bugün sanatın içinde bulunduğu düzlemde nitelikli sanat – nitelikli izleyiciden bahsetmek mümkün mü?

-İçinde bulunduğumuz spekülasyon medya yapısına dayalı postmodern heterojenlik başka bir üst yapıya kavuşabilir mi?(A.G.)

Araştırmacının gruba yönlendirdiği soru üzerine verilen yanıtlar, katılımcıların bireysel, öznel algılarıyla şekillenmiş kültürel nesneler üzerinden ortaya çıkmıştır.

Emel Ülüş: Kültür üzerinden nesne sorgulaması sizi bir yerlere götürdü mü? Sorgulama yaptırdı mı?

F.Füsun Tunçel: Oyuncak bebeğime götürdü, şimdi ona çocukluğumdan bir obje olarak bakıyorum işte başka türlü etkileniyorum o zamanki duygularımı düşündüm. Ne kadar sevinmişim yani çok farklı o bir kere. Yani bu tarz şeyler daha yeni ilk defa böyle bir bebekle karşılaştım. o zaman için diyorsun o gelene kadar işte mika bebekler vardı yani tabi ki ya da işte bez bebekler vardı ben tabii diğer arkadaşlardan biraz daha büyük olduğum için belki onlar bilmeyebilirler. Hani teletabiler var ya, onun gibi bebekler vardı şey yüzleri boyalı sanki böyle tulum giymiş gibi, karnında da işte bu sallayıp, eğip

büktüğünüz zaman ağlayan bebekler, ondan sonra biraz da bu benim bebeğimde zaten çok değişik bir malzemeden Yani o zamana göre böyle büyük, güzel yürüyor.

Emel Ülüş...” sonuçta biz nesneler dünyasında yaşayan insanlarız ve bazı nesnelere değer verip onların üzerine yoğunlaşarak duygularımızı ve düşüncelerimizi geliştiriyoruz. Hele biz, işte görsel sanatlarla uğraşan insanlar olarak bu nesnelerden besleniyoruz. Biz fenomenlerden besleniyoruz ve onlarla ilişkilenerak bu ilişkileri üretiyoruz ve sürdürüyoruz. Ve aslında işte az önce bahsettiğimiz kültür mevzusu da bu nesnelerle kurduğumuz ilişkiler üzerinden şekilleniyor, değil mi? Yani her yerin kültürünü oluşturan şeyler başka, sırf oyuncak üzerinden düşünsek bile farklı kültürlerin sahip olduğu oynama biçimleri, oyuncak biçimleri, o kültürün sahip olduğu özellikleri ele veriyor.”

Görüşme sırasında gelişen diyalog Füsün Tunçel’in nesne olarak oyuncak seçmesi, kendisine yakın hissettiği, duygusal olarak derinden etkilendiği bir obje olması sebebiyle konuşmaya katılım göstererek, fikirlerini belirtmesini sağlamıştır.

[28.04.2021 19:00:34] Meltem Giz Çağlayaner: Evet. Sabah dinlediğim programda Andy Warhol un simülasyon çağının ikinci dönemini başlattığı söylendi. Vaktiyle kıymetini bilememiş küçümsemiştim adamı. Graf da söz edince ona ithafen bir iş yapmam şart oldu.

[28.04.2021 19:01:55] Meltem Giz Çağlayaner: Anneme ait sananın 40-50 yıl önce verdiği yemek kitapçığı. Warhol döneminde o bir margarindi yani.

[30.04.2021 13:23:51] Aysel Nizamoglu: Dün çektiğim bir fotoğraf üzerinde Marcus Graf ın söylediği popüler kültür kullanılmalı sözünden hareketle zamanımızda kullanılan dijital uygulamalar üzerinden tek bir fotoğrafı çalıştım. Burada kalabalık olmasın diye yine kolaj uygulamasını kullanarak hepsini sığdırıp gönderiyorum.

Whatsapp üzerinden katılımcıların yaptığı paylaşımlarda Meltem G. Çağlayaner’in biçim içerik bağdaştırması, sanat algısı ve görsel kültür bağlamında farkındalığını ortaya koyduğu bulgulanmıştır. Aysel Nizamoglu’nun paylaşımında ise; eylemliliği pratikleştirmek için dijital araçları kullanarak, teknolojiyi de üretim sürecine dahil ettiği gözlemlenmiştir.

Dördüncü Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci
30.04.2021

2. Ders: Alan Uzmanı ile Değerlendirme
-Yeni medya sürecine somut olarak katılım sağlayabilmek için sosyal medya platformlarının oluşturulması.
-İsim, Kapsam, Etkileşim alanının belirlenmesi

- Sorgulamak Üzere Sanat Yapıtlarının Seçilmesi
- İçerik Üretimi
-Küme Art web Sitesi Üzerinde Blog Oluşturulması
-Instagram ve twitter hesaplarının oluşturulması

Görsel 4.19. *Uygulama sürecinin değerlendirilmesi*

Bu araştırmanın danışmanlığını yürüten Prof. Dr. S. Duygu Bedir Erişti'nin katılımıyla tez uygulaması kapsamında grup ile çevrimiçi görüşme yapıldı. Bu görüşmede uygulamanın genel gidişatı değerlendirildikten sonra, Erişti alan uzmanı olarak görüş ve önerilerini paylaştı.

Kamusal alan pedagojisine giren eylemsellik süreçlerinin planlanmasına ilişkin;

1. Katılımcılardan, genel bir inceleme ve araştırma yapmalarını güncel sanat yapıtlarından birini seçip, neden beğendiğini, ne gibi etkileri olduğunu, nasıl sınıflandırılması gerektiğinin sorgulanması sağlandı.
2. Seçilen çalışmaların yararlandığı alanlar sorgulandı.
3. Seçilen çalışmaların neden sanat olduğu sorgulandı.
4. Çalışmaların sorgulama sürecinde elde edilen veriler, sanat eleştirisi kuramları bakımından irdelenerek yerleri tespit edilmeye çalışıldı.
5. Sürecin çıktıları sosyal medyada paylaşım yapmak üzere içerik olarak hazırlanmaya başlandı.

Uygulama grubunun sanat farkındalığı bağlamında var olan ve eklenecek olan kazanımlarının yeni medya etkileşim olanaklarını kullanarak yayılımını sağlamak için sosyal medya paylaşımları yapılabilecek bir hesap açılmıştır. Hesabın ismini yaratmak grubu zorlasa da yaklaşık yirmi öneri arasından ‘**sanat izleyicisi**’ isminde karar kılınmıştır. Kendileri için sanat yapıtı niteliğinde olan çalışmaları belirlemeleri, bu sanatçıları ve yapıtları inceleyerek sosyal medya ve blog platformlarında paylaşmak üzere içerik üretmeleri istenmiştir. Araştırma yönteminin doğası gereği, ders izlencesi, önceden planlanmış olan içeriklere ve çalıştaylara ekleme ve çıkarma yapılacak şekilde tekrar düzenlenmiştir. Uygulama kapsamında sanatçı, mühendis, yazılımcı, öğretmen, küratör, galeri direktörü, koleksiyoner, reklamcı, sanat tarihi uzmanı vasıfları olan çalıştay katılımcıları sanat kavramının dönemlere ve teknolojiye bağlı olarak farklılaşan boyutlarını tartışmak üzere davet edilmiştir.

Whatsapp üzerinde blog ve sosyal medya hesapları ile ilgili yapılan sorgulamalar grubun ciddiyetini gösterir niteliktedir.

[29.04.2021 16:13:36] Eü: Ayrıca açacağımız sosyal medya hesabı için hepinizden isim önerileri bekliyorum. İçerik ile ilgili grupta paylaştığımız ya da paylaşacağımız temaları belirleyip kısa sürede yayılıma başlamamız gerekiyor

Soru :hesapta ingilizce mi Türkçe mi isim olsun

ben biraz baktım isimlere sizlerden gelen önerilere göre karar verip açalım.

[29.04.2021 23:24:13] Aysel Nizamoglu: Bu konuda benim oyum Türkçe’den yana blog yada sayfamızı kurarken amacımız biz sanat izleyicisi olarak ne olmuşuz, ne yapabiliriz, ne kadar çevremizi sanata çekebiliriz, ne kadar anlatabiliriz gibi düşüncelerimiz varsa sanata hep mesafeli duranları daha da mesafeli bırakıp yabancı bir isim kullanmasak mı?

[30.04.2021 11:54:17] Ash Kılıçalp: Türkçe veya başka bir dilde bir isim altında olmak benim fikrime göre ikincil faktör. Diğerinin onayını beklemek gibi bir duruma baştan girmeden, içerik üzerinden hareket etmek, mesajı doğru vermek bana göre birincil. Kullanılan hashtag ler yayılım ve görünürlüğü artıracaktır. Etiketleme yapmak, referans vermek de tabii. Amaç kişisel süreci yansıtmak mı, şu andan itibaren algimizi ve etkilerini çoğaltmak mı? Bana kalırsa etki daha önemli. Görünürlük, bilinirlik ve daha fazla kişiye ulaşmak için iki dilde de kullanılabilecek bir isim olabilir.

[30.04.2021 11:55:39] Ash Kılıçalp: Ben bugün birkaç soru hazırlayacağım.

[30.04.2021 13:57:37] EÜ:Hesap oluşturmak adına da doğru soruları sormak gerekiyor. Hashtag konusu çok önemli!

Biz kimi etkilemek istiyoruz. (Kitle kim)

İlk çekim gücünü nasıl sağlayacağız (konu ne)

Nasıl etkileyeceğiz? görsel, yazı, işitsel vs. Sanatın tüm alanlarından faydalanarak)
Bu etkiyi sağlamak için kendi estetik algıladıklarımız ve kendimize ekleyeceklerimiz olacak elbette. Sorular eklenecek...

Katılımcı grubun sosyal medya üzerinde paylaşım yapmak üzere sanat bağlamında sorguladığı konular, yapılan uygulama görüşmelerinde tekrar tartışılarak belirlenmiştir. Düşüncelerini yazıyla ifade ederek, web sitesi ve instagram platformlarında paylaşmak üzere, ortak whatsapp grubunda katılımcılar tarafından paylaşılmıştır. Sosyal medya platformlarında paylaşılacak görsellerin sayfa görünümünü çekici kılmak üzere sayfa tasarımına ihtiyaç duyulmuştur. Sosyal medyayı daha iyi anlamak ve etkin kullanabilme ihtiyacı doğduğu için, sosyal medya konusunda uzman kişilerden destek alma arayışına girilmiştir.

Katılımcı grup tarafından ilk olarak ortaya atılan düşünceler, bireysel sanat tanımlarını, sanat kavramının sorgulamasının yapıldığı metinlerle, ‘Nereden Çıktı Bu Sanat?’ başlığı altında toplanarak 08.05.2021 tarihinde paylaşılmıştır. Fikirlerini beyan ederlerken, uygulama sürecine başlamadan önce ve başladıktan sonra düşüncelerinde bir değişim yaşandıysa belirtmeleri istenmiştir.

“M.G.Ç. Sanat eğitimi almadan önceki sanat tanımım: Bir düşünce ya da duygunun estetik bir şekilde görsel, işitsel yolla ifade edilmesidir. Sanat yapıtı güzelin simgesidir. Bir sanat yapıtı her çağda aynı değere sahiptir.

Sanat eğitimi aldıktan sonraki sanat tanımım: Bir fikri, bir problematiği yaratıcı bir yolla, bir ya da birkaç duyuya yönelik olarak ifade etmektir. Kavram ön plandadır. Sanat yapıtı güzel olmak zorunda değildir. Sanat yapıtının değeri toplumsal değişime uyumlu bir şekilde değişir.

A.A.E.Sanat,Yaratma cesaretidir.

Sanat, bir arama ve sorgulama biçimi; bilgiye, algıya, hayal gücüne ve sezgiye dayanan insanlar tarafından geliştirilen herhangi bir etkinliği ifade eder. Evrensel değerlerin kişisel ifade etme aracı olarak kullanılmaktadır.

Sanat, sanatçıdaki dayanılmaz yaratma dürtüsü ile ortaya çıkar.

Sanat eğitimi almadan önceki sanat tanımım: Estetik anlayışımı kavramlara yerleştiremiyordum.

Sanat eğitimi aldıktan sonraki sanat tanımım: Estetik farkındalığım zenginleşti. Kavramsal ve görsel düşünmenin sonsuzluğunu öğrendim.

F.F.T. Sanat nedir?

Sanat, duygu, düşünce ve etkilenmelerin farklı yöntem ve araçlar yoluyla diğer insanlara aktarılmasıdır. Sanat, etkileşime ihtiyaç duyması ve yaratma faaliyeti içermesi itibariyle bir varoluş eylemidir.

Bu doğrultuda sanatçı, kendi bireysel tecrübesini ve hislerini, yaratıcı bir eylem doğrultusunda hem dışa vuran hem de toplumsallaştıran kişidir. Sanat eseri yoluyla sanatçı kendi iç dünyasını somutlaştırır ve kendi ölümlülüğünü aşan kalıcı bir yapıt ortaya koyar.

Sanat yapıtı nedir?

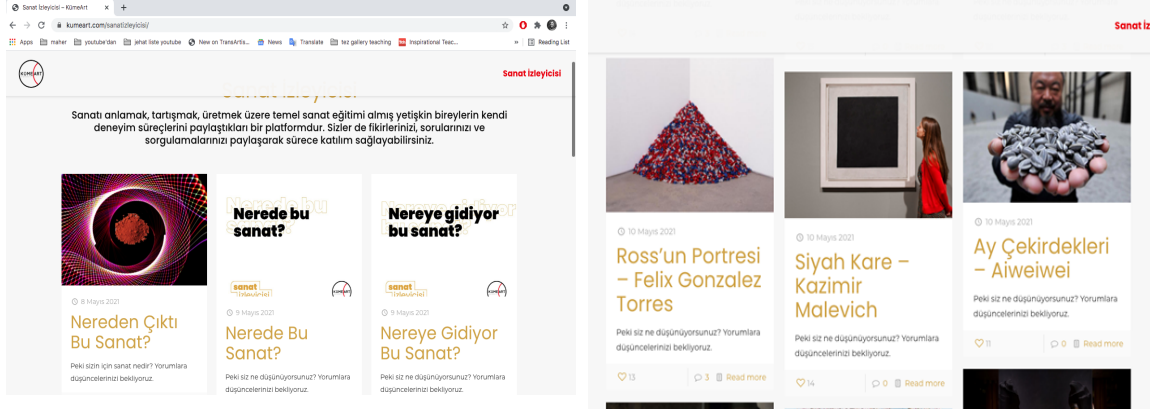
Sanatçının duygu durumunun, tecrübelerinin, üretildiği dönemin koşullarının ve daha birçok farklı etkenin sonucunda ortaya çıkan, bir zanaat ürününden farklı olarak biricik olan ve tekrarlanamayan, ortaya çıkan etkileşim itibariyle hem bireysel hem de toplumsal bir özellik taşıyan ürünlerdir.

***Sanat eğitimi almadan önce:** Picasso'nun eserlerine önyargı ile yaklaşırken (Avignonlu Kızlar), onun tekniğini, neyi niçin yaptığını ve eserlerinin ortaya çıktığı bağlamı anladıktan sonra kendisine bakışım tamamen değişti."*

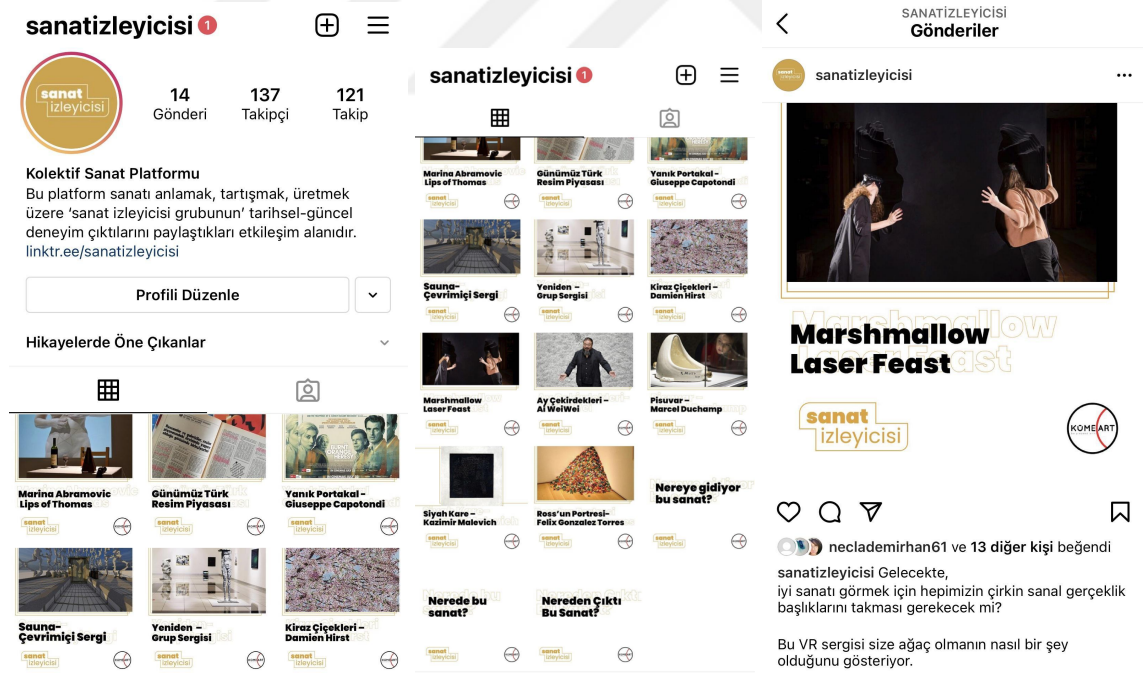
Aysel Nizamoğlu'nun whatsapp uygulaması üzerinden yaptığı paylaşımında üretim için beslendikleri, sanatın kendisinde yarattığı farkındalıklar ile ilgili yorumları bulunmaktadır.

[30.04.2021 14:45:02] Aysel Nizamoglu: Ben de sanatla daha farkında daha mutlu oldum, farkında olduğumuz şeyler ne kadar bazen çok hayal kırıklığına yada gelecekle ilgili daha kaygılı olmamıza neden olsa da sürekli beslendiğimi fark ettim aslında en çok istediğim çevremdeki herkesin sanatla ilgilenmesi , çünkü herkesin farklı çıkarımlar yapacağını ve hem dünya hem kendileri için farklı besleneceklerini düşünüyorum. Gerçi öğrendikçe sanatın değil dünyanın da farklı şekilleneceğini Duygu hanım da söyledi en son.

Dördüncü haftada katılımcı grubun Küme Art web sitesi üzerinden açılan blog üzerinde sanatsal sorgulama ve sanatsal deneyimlerini yansıtmaya boyutlarına karar verildi. Bu çerçevede hem grup kendi içinde hem de blog izleyicileri ile etkileşim kurmayı hedefledi.

Görsel 4.20. Küme Art web sitesi üzerinde açılan blog <https://kumeart.com/sanatizleyicisi/> Ayrıca katılımcı grup @sanatizleyicisi adı altında instagram hesabı açarak bu hesap üzerinden hem bloğa gönderme yaptı hem de sanat izleyicisi olarak yetişkin eğitimi süreçlerinin yansımalarını uygulamalı bir platform üzerinden sergiledi.

Görsel 4.21. Instagram uygulaması üzerinde açılan @sanatizleyicisi profili

<https://www.instagram.com/sanatizleyicisi/>

Yine Küme Art bünyesinde gerçekleştirilen “Sanat ve Tasarım Çalıştayı” ile sanat kavramı farklı dönemlere ve teknolojiye dayalı nasıl bir dönüşüm yaşadı sorusu katılımcı grup ile birlikte sorgulandı.

Görsel 4.22. Küme Art hesabında Çalıştay katılımcıları ile yapılacak görüşmelerin duyurulması

Katılımcılar ayrıca daha önce Marcus Graf ile gerçekleştirilen etkinlikte deneyimledikleri sanal sergi “Yeniden”i bloglarında yorumladılar.

YENİDEN-Aslı Kılıçalp

“Yeniden” sergisini sanal turla gezmek, gerçekte yaşayacağım etkiyi ve etkileşimi oldukça düşürdü. Heykellerin etrafından dolaşmak, tuvalle, boyalarla bağ kurmak imkansız olduğu için bir yandan da serginin sanal izleyicisi olarak izole ve yalnız hissettirdi. Pandemi sürecine kadar ve yaşadığımız şu zaman da dahil olmak üzere dünyayı elbirliği ile bir yok oluşa sürükledik; doğal afetler, iklim krizi, savaşlar, kentsel dönüşümler, yıkımlar eşliklerimiz, işbirliklerimiz oldu. Yeni normalde artık hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağı söylenmişti ilk zamanlarda. Bu değişimin olumlu bir yöne evrilmesini istiyorsak yeni düşünce biçimleri oluşturmali, değişimin ve dönüşümün aktif öğeleri olmalıyız, önce kendimizi sorgulayarak ve değiştirerek. Sergide yer alan sanatçılar bu süreci kendi bakış açıları ve yaklaşımlarıyla yorumlayarak topluma etki edecek işlere dönüştürmüşler. Sergiyi gezerken yalnızlaşan insanın tek başlılık duygusuna ortak oldum. Sergi ne yapmalıyız, nasıl yapmalıyız, bütün bunlar neden oldu ile ilgili soruları sormak ve harekete geçirmek ile ilgili bir itki oluşturdu.

Güler Güçlü’nün heykelleri günümüz dünyasının yaşadığı felaketlerin bir parçası olan meta-insanın zihninin değişmesi için düşünmeye sevk ediyor. Malzemenin organik olmaması da tüketim toplumunun katı ve duygusuz halleri ile bağ kurmuş. Bir şeyin içine hapsolma, orada

yaşam ve nefes alanı oluşturma sıkışmışlık ve teklik duygusu hissettiğim işlerden diğeri Murat Germen Düşünce Heykeli oldu. Ele geçirilmişliğimizin bir uyanışa dönüşmesi, her şeyin yeniden başlayacağı ve bunu başlatan doğanın varoluşumuza dair umut veren coşkulu patlayışı Seydi Murat Koç'un İsimsiz1 adlı eseriyle hissettim. Bitkiler Hayvanlar ve Binalar IV Emin Mete Erdoğan'ın işi de etkilendiğim işler arasında. İnsanın doğayı, canlıyı yok edişi ve yerine kendisi için beton değerler koyuşu aslında neyin ne kadar değerli olduğunu sorgulamak ve buna ne kadar hakkımız olduğuna dair kendimize cevap vermek gerektiğini gösteriyor.

Sergideki her bir iş izleyiciyi ile arasına bir set çekmeden kendisiyle yüzleşmesini sağlıyor.

YENİDEN Sergisi yeniden...(M.G.Ç.)

Küratörlüğünü Marcus Graf'ın yaptığı, Ataşehir Kültür'de 24 şubat-14 nisan 2021 tarihlerinde yer alan 'YENİDEN' sergisini internette 3D olarak gezmek mümkün. Kovid19 salgını nedeniyle bir çok sergiyi oturduğunuz yerden gezebiliyorsunuz. Graf'ın da söylediği gibi salgının yıkıcı etkileri tartışılmaz olsa da evlerde hapis kalan insanlar için telefon ya da bilgisayarla kolayca ulaşabilecekleri sanat ve kültür olayları geniş bir yelpaze oluşturuyor.

Bu sergiye 13 sanatçı resim, heykel, yerleştirme, video işleriyle katılmış. Sergi salgın ile birlikte büyük bir değişim yaşayan insan ile toplum, doğa, gündelik yaşam ilişkilerini sorguluyor. Yeni normal, yeni yaşam nasıl olacak gibi sorulara yanıt arıyor. Ben en çok sanatçı röportajlarını beğendim. Bu röportajlarda sanatçının insanın dünyayı anlama ve anlamlandırma çabasında ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu gördüm. Emin Mete Erdoğan'ın 'Bitkiler, hayvanlar ve binalar' adlı tuval resmini de bu bağlamda çok beğendim.

YENİDEN (N.K.)

Marcus Graf küratörlüğünde düzenlenen online sergi. Online sergi teknolojisi, çok başarılı. Ancak yapıtların ağırlıkla nesnel olması, sergileme teknolojisine göre zaman farkı oluşturmuş. Henüz erkendir, kimbilir? Pandeminin yol açtığı yeni yaşama dair sanatsal yaklaşımlar bir araya getirilmiş. Her eser seçkin! Ne de olsa seçilmiş! Her bir yapıt, farklı teknikle farklı bir açıdan yaklaşmış. Yapıt sayısı kadar yaklaşım, hep birlikte bir bütün oluşturmuş. Çoğul estetik, dediğimiz türden. Böylelikle yeni bir yapıt ortaya çıkmış.

Başka bir söyleyişle, yapıtların bütününden oluşan bir enstalasyon.

Küratör de bir sanatçıdır, derler. Yapıtların birlikte yepyeni ya da daha güçlü bir etki oluşturmaları onun işidir.

Bütün parçaların toplamından daha fazlasıdır, denilen de bu olsa gerek.

Bu arada akla geliveren sorular!

Postmodern sanat, sanatın kendisini imge olarak kullanır, kendini tüketircesine, der Jameson.

Küratör böyle bir tanıma muhatap mıdır?

Ya da bir yorumcu mu dur, küratör?

Veya bir sergi, multidisipliner bir yapıt olabilir mi?

Yapay zekâ küratörlüğü becerir mi?

Boris Groys'un " sanat eseri sahipliği praxisi" kavramı akla düşüyor. Digital sanat günlerinde bu konuda değişen bir şey yok gibi sanki! Olgu kendini muhafaza ediyor bütün dirayetiyle mi acaba?

"YENİDEN" Hülya Nizamoğlu

Covid salgını nedeniyle uzunca bir süredir evlerimizde çalışmak, üretmek, iletişimimizi evden kurmak durumundayız. Sanat ortamı da elbette bundan payını aldı."Yeniden" sergisine ev ortamında erişebilmek, deneyimleyebilmek pozitif bir etki yaratıyor. genel olarak sergi insan-doğa ilişkisine odaklı. Salgın sonrası yeni bir hayata bir dünyaya, yeni ilişkilere kendimizi hazırlarken sanatın buna bir köprü oluşturmaları, sanatçıların katkı koymaları yeni dünyamız adına umut verici.

Sergide beni en çok etkileyen "kucaklaşma" isimli fotoğraf, Ferhat Özgür'ün işi. Kucaklaşma; sevgi, yakınlık, coşku, sevinç gibi pozitif duyguları ve duygu paylaşımını çağrıştıran kelime. Görsele bakarken bu güzelim duyguları yeterince alımlayabildiğimi söyleyemem. sanatçı kucaklaşma eylemini oyulmaya başlamış bir kayanın, yarım bir inşaatın, beton zeminden çıkan demir filizleri orta yerinden bize izleterek bir tezat yaratıyor, sıcacık, sarılıp kucaklaşmalar ve betonun soğuk yüzü. Fiziki olarak birbirimizden uzak durmak zorunda olduğumuz bu günlerden kısa sürede çıkıp yeniden kucaklaşacağımız günlerin özlemiyle.

(Aysel) Yeniden sanal sergisi belki sanal sergi olması sebebiyle çok fazla şey hissettirmedi beğendiğim iki tane iş aslında birbirini tamamlar yada benzer anlatımlarda biri Emin Mete

Erdoğan ve Seydi Murat Koç'un işleri insanın doğaya müdahalesi ve sürekli bozması, doğanın ise insanın bozduğu her şeyi geri döndürmeye kendini yenilemeye çalışması ve bu amansız yok ediş varoluş savaşı.

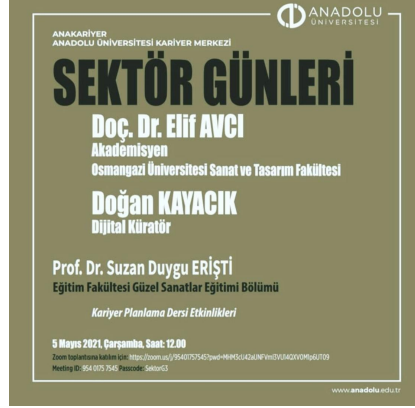
Katılımcıların dördüncü hafta gerçekleştirdikleri yeni medya süreci, sanatta yeni medya ve etkileşiminin sorgulanması, sanat ve kültür yönetimi, kültür endüstrisi, popüler kültür ve kültüralizm konularına dayalı sorgulamaları, çevrimiçi “Yeniden” sergisi deneyimleri, blog ve sosyal medya paylaşımları ve çalıştay etkinliği çerçevesindeki görüşleri bağlamında temalar şu şekilde yapılandırılmıştır:

Tablo 4.6. *Kültür ve Sosyal Medya Algılarına İlişkin Temalar*

<i>Kültür ve Sosyal Medya Algısı</i>
<i>Algı yönetimi</i>
<i>Görsel kültür</i>
<i>Üretim -tüketim</i>
<i>İletişim</i>
<i>Toplumsal katkı</i>
<i>Eleştirel sorgulayıcı bakış</i>
<i>Politikleşme</i>
<i>Postmodernizm</i>
<i>Yorumlayabilme</i>
<i>Dil üretme</i>

Beşinci Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci
05.05.2021

1. Ders: Elif Avcı-Doğan Kayacık/ Dijital Sanat Görsel İçerik Üretimi
-Dijital Platformlarda Sanat Oluşumları, İlk örnekler, Oyun Tasarımı ve Sanat
- Dijital Araçlarla Sanat Üretimi ve Sergileme Deneyimi
- Sosyal Medya, Görsel İçerik Üretimi, Marka - Ürün, Biçim - İçerik ilişkisi

Görsel 4.23. Doç. Dr. Elif Avcı ve Dijital İçerik Üreticisi Doğan Kayacık ile gerçekleştirilen etkinlik

Araştırmanın beşinci haftasında Anadolu Üniversitesi Sektör buluşmaları kapsamında dijital sanat ve dijital içerik üretimi konularına dayalı olarak gerçekleştirilen etkinliğe katılım sağlandı. Dijital Sanat ve Görsel İçerik Üretimi konuları üzerinde duruldu.

Ursula Witzany, "Shining Spectators", 2008

Görsel 4.24. Doç. Dr. Elif Avcı ve Dijital İçerik Üreticisi Doğan Kayacık ile gerçekleştirilen etkinlik

Konuklardan Doç. Dr. Elif Avcı'nın dijital sanat ile ilgili öğrenme öğretme bağlamında hazırladığı sergi ve dijital sanatın dönüşümü üzerine konuşuldu. Grup kendi dijital algıları ve yaklaşımlarını sorguladı. Tanıtılan sanatçıları internette araştırdıklarını belirttiler. Avcı'nın sunumunda ele aldığı proje üretim süreçlerinde kullanılan elektronik nesneler üzerine diyalog gelişti. Dijital sanatın ekonomik olarak güçlü olmayı gerektirdiği, kolektif ve disiplinlerarası bir sanat türü olduğu kanıksandı. Yeni medya düzleminde bir sanat yapıtını tamamlayanın izleyici olduğu katılımcıların genel yargısı olarak öne çıkmıştır.

Kayacık'ın konuşmasında görsel içerik hazırlama kriterleri içerisine estetiği dahil etmesi nitelikli içerik üretimi bakımından sorgulandı.

05.05.21 Son dönemde blog oluşturma, yazı yazma ve paylaşım yapma sorumluluğu grup üzerinde baskı yaratmıştır. Katılımcılarla uzun saatler süren yoğun zoom görüşmeleri ve katılım sağlanan online seminerler sebebiyle dalgın, yorgun ve isteksiz oldukları gözlemlenmiştir. Bu sebeple yapılması planlanan online seminer sonrası buluşma iptal edilmiştir. (A.G.)

Whatsapp üzerinden yazışmalar devam etmektedir:

[1.05.2021 14:01:11] Nidahi Karaman: Dün akşam bir film seyrettim. "Yanık Portakal". Dün konuştuğumuz konuları senaryo olarak kurgulamış. Mick Jagger da oynuyor. Naçizane Tavsiye ederim.

[1.05.2021 14:08:37] Aslı Kılıçalp: Öneriniz için teşekkürler Nidahi bey, hızlıca. baktım film ile ilgili bilgilere, sanat tarihi geçişleri merak uyandırdı.

[1.05.2021 14:09:19] Aslı Kılıçalp: Bunun üzerine bir eleştiri buldum , konuştuğumuz bir konuya da atıfta bulunmuş.

[1.05.2021 14:09:40] Aslı Kılıçalp: <https://www.omurokur.com/2020/09/yanik-portakal-the-burnt-orange-heresy/>

[1.05.2021 14:09:48] Aslı Kılıçalp: Neden ELEŞTİRMENLERE ihtiyaç duyulur? ELEŞTİRMEN, ŞEY'in pazarlamasını yapan bir tetikçidir aslında. Bir ürünün önemli yerlerine parmak basacaktır ki; o ürün ya tek başına ya da sürüm olarak sahibine en yüksek parayı kazandırsın ve kendisi de nasibini alsın.

[1.05.2021 14:27:21] Nidahi Karaman: Evet! İlk sahne, özellikle, tam bir giriş olmuş!

Nidahi Karaman'ın ortaya attığı 'Yanık Portakal' film önerisi, sanat eseri sanatçı, küratör ve piyasa konularını içinde barındırdığı için ilgi çekici bulunmuş, gruptaki herkes tarafından izlenmiştir. Filmin etkisi ile katılımcılar tarafından yazılan metinler sanat izleyicisi bloğu üzerinde yayınlanmıştır:

SANATIN EN GERİLİMLİ HALİ(Meltem G. Çağlayaner)

Yanık Portakal, 2019 yapımı, Giuseppe Capotondi'nin yönettiği bir film. Sanat eleştirmeni Figueras ,işini yalan söyleme sanatı üzerine kurmuş, hırslı bir insan. Filmin beni en çok etkileyen açılış sahnesinde sanat izleyicilerine bir resim tanıtır. Anlattığı ressamın son derece acıklı bir yaşamı olmuştur ve resim de bunun bir parçasıdır. İzleyiciler resme bayılır. Halbuki eleştirmenimizin çiziktirdiği basit bir resimdir. Böylece bir resmin değerinin nasıl da uydurulmuş hikayelerle belirlendiğini görürüz. Bilinçsiz sanat izleyicilerinin de bu dokunaklı hikayelerden nasıl etkilendiğini! Derken, tanınmış ve tabi ki zengin bir koleksiyoncu hafta sonu için eleştirmeni malikanesine davet eder. Gizemli bir ressamı himayesine almıştır ama sanatçının hiçbir resmini görmesi mümkün olmamıştır. Onun bir resmini koleksiyonuna

katmak için can atmaktadır. Filmin ilk üçte birlik bölümünde sanat piyasasının kirli oyunlar üzerine kurulu olduğunu fark ederiz. Sanatçı ise resim sürecini alışılmadık bir şekilde yaşamaktadır. Sonuçta ortaya bir ürün koyma derdinde midir? Hiç sanmıyorum. Film, gerilim dozu gittikçe artarken hırsın deliliğe dönüşmesini görürüz.

Gerçekte, çok şükür, sanat piyasasını yönlendirmek için cinayet filan işlenmiyor. Öte yandan piyasayı elinde bulunduran koleksiyonerler, müzeler, galeriler sanatı da yönlendirmiyorlar mı? Bu piyasada sanatçının yeri neresi? Yapılan işlerin ne kadarı sanat değeri taşıyor? Çok para ödenen yapının sanat değeri çok mu yüksek? Çok kazanan sanatçı ilhamını nereden alıyor? gibi sorular kalıyor film bittiğinde.

Yanık Turuncu Muhalifleri ya da Yanık Portakal Mezhebi (Nidahi K.)

Giriş sahnesi:

"Doğrusunu bildiğin gerçek olayın çarpıtılıp dönüştürülmesi süslenmesi yöntemiyle kendi çıkarına kullanmak" kötülüktür. (Badiou)

Genç kadın; free takılıyor. Özgürlüğün imgesi, aynı zamanda erdemin, öğretmen.

Gelişim:

Kolleksiyoncunun sanata bakışı, yaşam standardı ile kişiliği niteleniyor. Malumun ilânı.

Ressamın evi:

Filmin kompozisyon elemanlarından ve fakat aynı zamanda bir sanat eserini imgeliyor. Kapalı pencereler, kilitlenmiş ana kapı. Kilitli kapılar anahtarla sırasıyla açılarak odadan odaya binanın gizine, özüne ulaşıyoruz. Görünür hiç bir bilgi yok. "Yanık turuncu " ismi, arkasına yazılmış boş tuvalden başka! Bu tuvalde saklı bilgi, bir sanat eleştirmenin bile çözemeyeceği şey. Çünkü satılabilecek, Metalaştırılamayacak birşey; "özgürlük direnişi".

Nasıl ?

Bu ev müştemilat. Kolleksiyoncunun Konağının müştemilâtı. Ressam orda bir tür tutsak! Parayla kuşatılmış hapisanenin görünmez duvarları ardında! Bedeli resim yapması. Mülkün sahibi kurduğu ağın hemen yakınındaki konağında, sabırsızca umutlanmakta. Böyle bir durumda resim yapılır mı? Özgürlüğünü satın almak, köleliği kabullenmek midir?

Direnışteki ressam ayağına kadar gelen özgürlükle buluştuğu ilk fırsatta resmini yapıp onu, gardiyanlarından gizli, özgürlüğe kavuşturuyor. Çok önce yapmış olduğu "boş bırakılmış çerçeve" nin "çerçevenememiş" özgür resmi olarak özgürlüğün yuvasında kardeşleri arasında yerini alıyor.

Final:

Erdem öldürölüp, gerçeklik, bir kere daha kötülük tarafından kendi çıkarı için saptırılmış, olayın kanıtı parmak izi olarak kalmıştır. Bakıp, görebilene!

Teşekkürler! Ama Lütfen beni bırakın hocam! Konumuza dönelim! Ben filmde bir tragedya kurgusu çıkardım. Kuçuradi'nin değer esaslı yapısökümcülüğü marifetiyle. Hepsi bu. Burdan,

sanat alemini de toplumun temel sorunlarına indirgedim. Bu yaklaşım müstahsil toptancı süpermarket tüketici zincirine de bağlıyor bir bakıma işi.

[12:22, 04.05.2021] Eü: Genç kadın benim için sanatın temsili idi. Sanatın sonu kavramını tartışan Donald Kuspit'in yaklaşımını modern sanatın yani kadının ölümü ile gördüm. Kimine göre sanat özgürleşti kimine göre öldü.

Sanatçı farkında olan birey olarak 'piyasanın' içini boşaltmaya ya da doldurmaya çalıştığı anlamlarla oynuyor. (Eleştirmen küratör) dediğimiz kişi günümüzde ismini büyük harflerle yazdırma isteğini manipülasyon yeteneğini kullanıp, Baudrillard'ın 'sanat komplosunda' dediği gibi diğerlerinin bilgisizliğini kullanıyor. Burada söz konusu para olduğu İçin sanatçının, sanatın ve yapıtın önemi koleksiyoncu ve küratör arasındaki ilişki ile yer değiştiriyor.

Belki soruyu şöyle sormalıyız. Bir yüzey üzerindeki imge, görüntü mü sanatı var eden. Herhangi bir imge olabilir. Sanatçı yapmamayı tercih etti. Daha mı az değerli oldu. Resim yapmanın ötesine geçerek hem kavramsal, hem performatif bir eyleme dönüştü sanatçının tavrı.

Bir de şu açıdan bakıyorum evet bu sanatçı ilk yangında talihsizce işlerini kaybetmiş fakat ikinci yangını kendi çıkarmış eğer yatırımcı ve eleştirmenler böyle davranmasaydı, sanatçı boşluğun içine doluluk bırakma ihtiyacı hissetmeyecekti (eleştirmenin eleştirisini yaparak) bir 'fetiş nesne' arayışı olmayacaktı. Sanırım bu ilişkiler sanatın nefes alması İçin gereken oksijeni üretiyor. Bilinçli ya da bilinçsizce... sanat bir tavır olunca güçleniyor. Meta ise zaten meta.

[12:25, 04.05.2021] Eü: Değer üretmek ise kabul etmemekten geçiyor

Böyle bakınca; evet daha farklı anlamlar çıkıyor. Açık yapıt nitelemesini hakediyor mu acaba? Bugün yaşayan bir insan olarak bakışım ister istemez başka anlamlar üretmeye meyilli. Evet açık yapıt bağlamında bi okuma evet açık yapıt üretimi. Her düşündüğümde kendim bile farklı bakabiliyorken kim bilir diğerlerinin ürettiği anlamlar ile ne kadar daha çeşitlenebilir. Bu durum açık yapıtın çok anlamlılığı içinde herkesin fikrinin değerli olduğunu, her bireyin anlamlı olduğunun da altını çizerek DELEUZE ve GUTTARI'nın bin yayla' sını da anlamlı kılıyor.

Katılımcıların değerlendirmelerinde çağdaş bakış açılarını yansıttıkları, sanat, sanat eseri, sanat piyasası ile ilgili fikir yürüterek güçlü bir anlatım dili kullandıkları bulgulanmıştır.

2. Ders: A. Rüstem Ekici ile AR ve Yeni Medya Sanatı
-Çevrimiçi Sergi Deneyimi, Dijital Araçlarla Sanat Üretimi ve Sergileme Deneyimi
-Queer Teori, Kolektifleşme,
- AR, VR, Sensör, Kinect Teknolojileri
-Öznel Sanat Sorgulamasına Yönelik Sosyal Medya Paylaşımları- Blog/Instagram Verileri

Beşinci hafta ders sürecinde çevrimiçi görüşmeye Ahmet Rüstem Ekici davet edildi. AR ve Yeni Medya Sanatı konuları tartışıldı. Biçim içerik teknik özellikler bakımından dijital sanatlarla ilgili değerlendirmeler yapıldı. Dijital işlerin koleksiyonun yapılması ve üç boyutlu eserlerin koleksiyonun yapılması arasındaki fark tartışıldı.

Ekici'nin *"Tek bir cinsiyeti işaret eden mimari fonksiyon planını alt üst etmek istiyorum"* söylemi, katılımcıların ilgisini çekerek düşüncelerine yol açtı.

Görsel 4.25. Ahmet Rüstem Ekici Etkinliği

Ahmet Rüstem Ekici'nin İlker Cihan Biner, Ateş Alpar, BeraberCo- Cihan Bacak, İsmet Köroğlu, Berkin Gülten, Chorus Of Body, Kara Köpek. Ece Cangüden, Fırat Uran, Hakan Sorar, Hossein Edalatkhah, Mert Çağıl Türkay, Muhittincan, Numan Okutan, Selin Göksel, Şafak Şule Kemancı gibi Queer sanatçılar ile birlikte gerçekleştirdiği "Sauna" sergisi yeni medya düzleminde dijital sanat ve üç boyutlu tasarım ilişkisi bağlamında sorgulandı.

2019’da AR ile yapılandırılan “Hamam” sergisi biçim içerik, sanat ve öznellik probleminin yeni medya olanakları içerisinde değerlendirilmesi yapıldı.

Araştırmacı tarafından görüşme sırasında Ekici’ye yöneltilen “*Kamusal alan pedagojisi bağlamında Sauna sergisi için geriye dönüşler nasıl oldu? Normal bir galeri sergisine göre izleyici kitlesinin sayısal verileri ne düzeyde?* sorusuna cevap olarak, ziyaret edilen çevrimiçi sergi platforma bir sayaç koyduklarını ve bu kadar kısa süre geçmesine rağmen 7358 kişinin sergiyi ziyaret ettiğini belirtmiştir. Bu bilginin ardından katılımcılar, çevrimiçi serginin ve dijital alanlarda üretilip tüketilen çalışmaların daha fazla izleyiciyle buluştuğunu, gözleri ile birebir göremeseler de galeriye gitmekten daha kolay olduğunu, kamusal alan olarak kullanılan alanların artık değişmekte olduğunu konuşmuşlardır.

Görsel 4.26. Sauna Sergisi 3D deneyimden bir kare

Teknoloji, Kodlama, Yapay Zeka, Dijitalleşme, Robotik, AR, VR, Kinect, Hologram, Ses Yerleştirme, Disiplinlerarası, Kolektifleşme, kavramları yeni medya bağlamında sorgulandı.

Görsel 4.27. Etkinlik Süreci

Sauna sergisinin çevrimiçi ziyaretinin ardından grup sergi ile ilgili metinler hazırladı ve blog üzerinde yayınladılar:

Bir örgütlenme alanı “Sauna” Aslı Kılıçalp

Bir saunaya fiziki olarak girmem, duvarlarına dokunabilmem, içerideki havayı koklayıp, soluyabilmem nefesim izin vermediği için imkansıza yakinken; dijital platformda gezme şansı yakalamak önemli bir avantaj oldu benim için. 21 farklı alandan oluşan ve 360 derece sanal gerçeklik olarak tecrübelenen serginin birinci fazını çevrimiçi deneyimledim; buhar odasında kalan fakat silinmeyecek izler bıraktı.

Özellikle “cehennemlik” bölümünde nefesimi tuttuğumu, dolaptaki mektup ve fotoğraflara bakarken nabzımın yükseldiğini söyleyebilirim. Ancak buharı koku olarak alamam da, görünmez hale getirilmiş kimlikleri, üzerinde baskı yaratılmış bedenleri, beden üzerine düşünen farklı Queer sanatçıların duvarlardaki eserleriyle sızım sızım hissettim. Sergide sauna hayaletine ait ses ile birlikte ilerlemek, bir turun içerisinde atanmış rehber anlatıcılığında gezinti gibi, kaybolmadan ve güvende olma duygularını güçlendirmiş. Odadan odaya geçişlerde kullanılan anahtar burada bir sembol olabilir mi? Toplumsal cinsiyet ile ilişkili bir mekanla; kilitlenmiş, saklanmış, yok sayılmış kimliklerin deneyimleriyle bir olmak, aynı zamanda seni içeriye çağıran ve bir davet, izleyerek ve parçası olmak için araç mı? Gizliye, saklı bir biçimde yaşanan hikayelerin gizemine eşlikçi mi? Mekanlardan geçişi ve içeriye girmeyi sağlayan anahtar mekanların iç içe geçmesini sağlayan bir kolaylaştırıcı da olabilir. Sauna sergisi özellikle son zamanlarda LGBTİ’nin varlığının görünürlüğü adına büyük bir dayanışma, birlikte ses çıkarma, örgütlenme örneği ve deneyimi olarak oldukça sarsıcı ve çok büyüleyici. Fiziksel bir sergi olarak düşünülmüş ancak pandemi şartları nedeniyle dijitalde deneyimlenmiş olan bu serginin galerisiz ve küratörsüz oluşu sanki yaşanmış ve yaşanılmamış olanın aracasız anlatımı gibi. O ortadaki havuz etrafında

toplantabileceğimiz ve hayalet olabileceğimiz etkileşimli bu deneyim yeni medya araçlarıyla oluşturulmuş multidisipliner bir çalışmanın üretimi. Ahmet Rüstem Ekici bize yeni araçlarla yeni hikayeler anlat!

Ahmet Rüstem Ekici-Sauna(Aysel Nizamoğlu)

Çocuklarımızın oyunlarından hiç de yabancı olmadığımız olayın içinde hissi yaratan 3D durumunu Saunada, bir sanat sergisinde görmek heyecan vericiydi. Sergi hamamlarda her eşyanızı bırakıp bir tek anahtarla giriş yaptığımız o dünyayı hatırlatıyor. Ayrıca anahtarla merak uyandırıp izleyiciyi en baştan yakalıyor. Girdiğimiz odalarda ise hem bilmediğimiz bir dünyayı tanıyor, büyük bir merakla tanımaya çalışıyor hemde anlamaya çalışıyorsunuz. Karma sanatçıların çalışmalarını izleme imkanı ve sanatçı çalışmalarının altına konan linklerden sanatçıların sayfalarına ve diğer çalışmalarına gidebilmek, dilediğin kadar bilgi alabilmek oldukça keyifli. Bir hikayeyle, bir anlatıcıyla birlikte gezmek, bir şiirle başlayıp, sanatçı mektubunu okumak ise hem dokunaklı hem de çok samimi geldi, Ahmet Rüstem Ekici'nin çalışması mimari bilgisiyle birleşince çok etkileyici ve başarılı olmuş.

Sanal sergiler içinde AR, VR kullanılması sanat izleyicisini çok içine çeken bir durum. Sanal da olsa duyguyu veren çalışmaların oluşması, sanatta dinamizm ve etkileşimin bazı işlerde farklı bir yere gelmesi, sanatçıların dijitalde de başarılarının kanıtı, her ne kadar bunu başaramamış sanatçılar olsa da başarabilenler hemen fark ediliyor ve sizi samimiyetle yakalayarak aradan sıyrılıyor. Kavramsal sanat için yada dijital sanat için "aaa bu da sanat mı şimdi" söylemlerinin daha bir azaldığını bu hızlı dönüşüm içinde fark etmemek mümkün değil. Malum yorum yerine yapılan iş için yorum alınca sevinerek fark ediyorsunuz. Son on yıldır artarak büyüyen sanat izleyicisinin pandemi ile bugüne kadar yakaladığı ivmeyi devam ettirip ettirmeyeceği ya da bu saydığımız teknolojilere ulaşma yolunu bilse bile ulaşamayacak olma durumu ise üzücü olanı.

SAUNA'nın Hissettirdikleri(Meltem)

Sauna, Ahmet Rüstem Ekici ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilen dijital 3D serginin adı. Sergiyi ilk duyduğumda adından ve içeriğinden çok 3D gezilebilen bir dijital sergi olması bana cazip geldi. Dijital bir serginin gerçek bir ortamda düzenlenen serginin yerini tutamayacağını düşünüyordum. Kapıda bir ses beni karşılayarak yönlendirdi. Serginin sonuna kadar da hikayesini anlattı. Mekan tasarımından renk ve ışık kullanımına, sergi nesnelerinin yerleştirilmesine kadar son derecede çekici bir sergiydi. Farklı sanatçıların işleri etkili bir şekilde yerleştirilmişti mekana. Lisansını İç mimarlıkta yapan Ahmet Rüstem Ekici'nin mimari ile toplumsal cinsiyet rollerinin dayatmacı ilişkisini göstermek üzere oluşturduğu Sauna, dijital sanatın disiplinler arası etkileşim boyutuna da iyi bir örnekti. Ekici'nin bir sonraki dijital sergisini merakla bekliyorum.

SAUNA, HAMAM (Nidahi K.)

Hamam suare değil de sadece hamam. Sauna ile bir seri oluşturmuş. Digital teknolojiyi sanat malzemesi ve mediumu olarak kullanma adına güzel örnekler bence. (Yasa değil, bence, diyebilirim.) Sanal serginin bir galeri ortamına gereksinimi yok. Mediuma uygun tarzlar daha çekici, kullanışlı oluyor. Arttırılmış gerçekliğin etkin kullanımı, sanat yapıtına izleyiciyi dahil etmesi, alımlayıcı nitelemesine büründürmesi, gücünü arttırmak anlamında çok etkili olmuş. Rutubet ve ter kokusu burnumuza geliyormuşcasına hamam ortamı görsel algısı ile bizi içine alıyor gibi. Dolaşırken bir başına, bir his sarıyor benliğimizi, bilinçaltımızı kıpır kıpır ettiren. Sanal ortamda da olsa tedirginlik ve tereddüt gezintimize eşlik ediyor. Kimliksizlik bir yalnızlık gibi eşlik ediyor kendimize. Resimler belirginlik katıyor mekâna, her ne kadar münferit nesneler olsalar da, hamamda.

Ahmet Rüstem'e teşekkürler, bizi yeni duygulanımlarla, sferlerle tanıştırdığı için.

Etkinlik devamında katılımcı grup ile Türkiye ve Dünya’da gelişen yeni medya bağlamları sorgulandı ve araştırma yapmaları istendi. Beşinci hafta gerçekleştirilen etkinlikler sonrası katılımcı grup ile yapılan görüşmeler sonrası öne çıkan temalar şu şekilde yapılandı:

Tablo 4.7. Dijital Sanat ve Araçlarına İlişkin Temalar

Dijital Sanat ve Araçları
Özel sorgulama
Toplumsal özgürleşme
İzleyici olma
Anlam katmanları
Queer Teori
İçerik oluşturma
Yeni medya araçları
Dijital Farkındalık
Rizomatik İlişkisellik

Altıncı Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci
12.05.2021

1. Ders: Mehmet Yılmaz ile Sanat Pratikleri ve Sanat Eğitimi
-Üretme- Öğrenme- Süreç – Hayat Deneyimi
- Sanatta Plastğin Önemi
-Sanat Eleştirisi
-Özel Sanat Sorgulamasına Yönelik Sosyal Medya Paylaşımları- Blog/Instagram Verileri

Altıncı hafta Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü tarafından düzenlenen Anadolu Sektör buluşmalarında konuk olan Mehmet Yılmaz ile sanat pratikleri ve eğitim üzerine yapılan etkinliği araştırma grubu ile katılım sağlandı.

Görsel 4.28. Prof. Mehmet Yılmaz ile gerçekleştirilen etkinlik

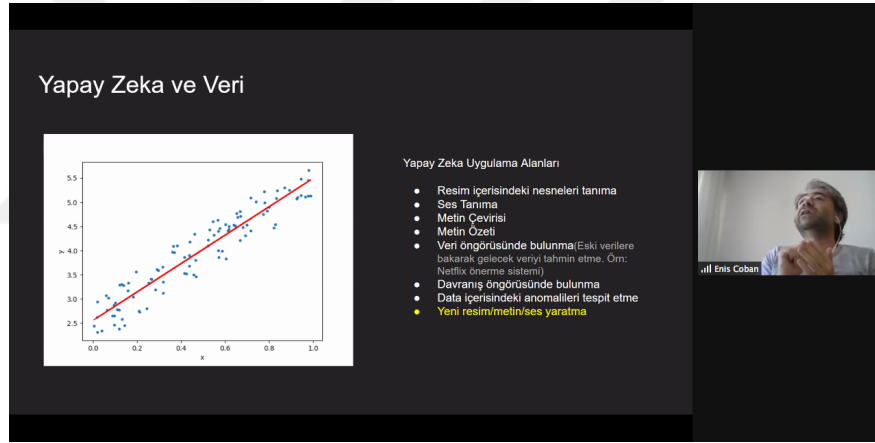
Bir sanatçı ve eğitimci olan Yılmaz'ın üretme ve öğretme tecrübeleri üzerine yaptığı konuşmada, 'bir anlatıcıyım, güncel gerçekleri anlatıyorum'(Yılmaz,2021) vurgusunda bulundu. Konu her ne kadar sanat için önemli olsa da, plastik en önemli kısmı derken, Nurullah Berk'in sözünü hatırlatarak; *"Hiç kuşku yok ki sanatta konu bahanedir"* diye ekledi. Sanatta özellikle resimde hikayenin değil, kompozisyonun, rengin bizimle konuştuğunun altını çizdi. Önemli olanın yolda olmak (devam etmek) olduğunu belirtti. Bir sanatçıyı var edenin ise yapıtı ve izleyicisi olduğuna değindi. Görüşmenin ardından katılımcı grupta grupta öne çıkan farkındalıklar şu şekilde göze çarpmaktadır:

- Hikaye anlatmanın ötesinde bir dil, görsel bir dilin önemi sorgulandı.
- Güncel sanatçının daima kendini yeni olanla beslediğine tanıklık edildi.
- 'Çelişki gelişmenin motorudur' söylemi başka açılara bakılması gerektiğini gösterdi.
- Yapıt ve izleyici kavramlarının sanat için önemi sorgulandı.
- Duchamp ve Düşan akılda kalıcı bir etki yarattı.
- Eleştiri, doğrudan, sert ama samimi
- Zihinsel ensest, çürümeye yol açan canlı söylemi, postmodern bakış açısını doğrulamakta ve yararlı bulmakta olduğunu gösterdi.

2. Ders: Yazılım Mühendisi-Teknoted Enis Çoban ile Ai ve Sanat

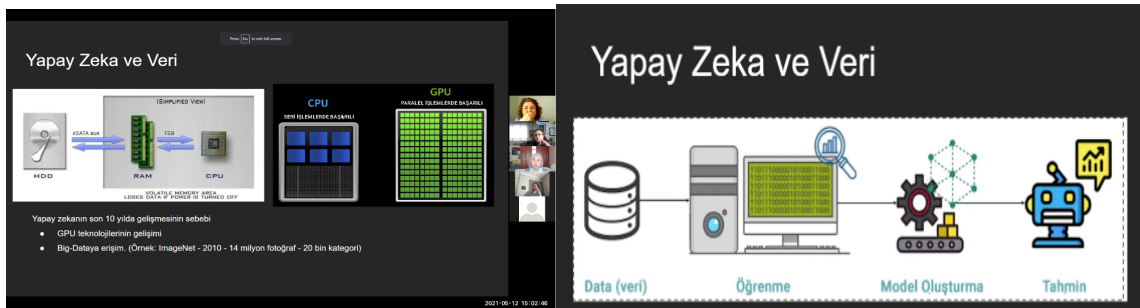
- Dijital Araçlarla Sanat Üretimi / Teknoloji Sanat İlişkisi
- Verilerin Toplanması AI/Yapay Zeka ve Data/Veri Sanatı
- Yapay Zeka ile Üretim Yapan Sanatçılar
- Öznel Sanat Sorgulamasına Yönelik Sosyal Medya Paylaşımları- Blog/İnstagram Verileri

Altıncı haftanın ikinci etkinliği Yazılım Mühendisi-Teknoted Enis Çoban ile Ai ve Sanat üzerine gerçekleştirilen söyleşiydi.

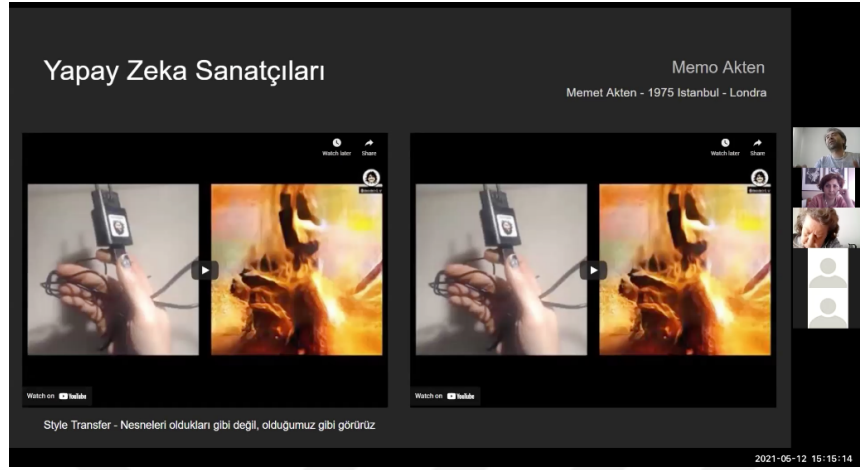

Görsel 4.29. Yazılım Mühendisi Enis Çoban ile gerçekleştirilen etkinlik

Etkinlik esnasında katılımcıların yapay zeka ve veri üretimine yönelik farkındalıkları yapılandırıldı. Klasik sanat tanımı ve yeni çağın getirdiği teknoloji olanaklarıyla yapılandırılan sanat tanımı tartışıldı.

Görsel 4.30. Yazılım Mühendisi Enis Çoban ile gerçekleştirilen etkinlik

Görsel 4.31. Yazılım Mühendisi Enis Çoban ile gerçekleştirilen etkinlik ve Yapay Zeka Sanatçılarını sorgulama

Bu etkinlik esnasında ve sonrasında yapay zeka sanatçılarının çalışmalarının / sergilerinin incelenmesi ile yapay zeka ve sanat ekseninde bir farkındalık yaratılması hedeflendi. Style Gan'ın sanat için kullanılan bir algoritma olduğu konuşuldu örnekler verildi. Mehmet Akten'in bilgisayarına yüklediği fotoğraf verileriyle oluşturduğu çalışmaları, Soug Wen Chun'un bir resme tepki olarak resim yapan çalışmasını, Wayne McGregor'un AI a yüklediği dans figürlerinin çıktıları üzerinden değerlendirmeler yapıldı.

İncelenen çalışmanın/serginin kuramsal dayanakları, sanatçısı, sanat görüşü ve sanat tarihi içinde konumlanması sorgulandı. Sosyal medyada instagram üzerinde ve Küme Art'ın web sitesi içinde bir blog oluşturuldu. Çalışmaların gerçek görüntüsü ve algılanması ile sosyal medya üzerinden yansıtılan/algılanan görüntüsünün etkisinin tartışılması sağlandı.

(Meltem G. Çağlayaner) Sanat İzleyicisi öğrencileri olarak yazılım mühendisi Enis Çoban ile dijital sanat konusunda yaptığımız söyleşi bana yumurta ve tavuk hikayesini hatırlattı; Biliyorsunuz bu hikâyede hangisinin ilk önce var olduğu belli değildir. Bizim hikâyede ilk önce var olan bilgisayar tabi ki! Ancak günümüzde bilgisayar ve sanatın öyle iç içe bir ilişkisi var ki hangisinin hangisinden beslendiğini ayırd etmek olanaksız gibi.

Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasında atılım dönemi denilebilecek 1960'lı yıllarla birlikte Post modernizm terimi kültür ve sanat dünyasında kullanılmaya başlanmış, 1980 sonrasında ise modernizmi (bir anlamda akli) alt ederek "Sanat yolunda her şey mübahtır." deyimini şiar edinmiş. 2000'lerde ise 'PostTruth' ile birlikte öznellik tavan yaparak "Ben neye sanat diyorsam sanat odur." denmeye başlandı. Söyleyenler sanatçı mı değil mi, o da izleyiciye kalmış.

Böyle bir dünyada dijital sanat da bilgisayar ile yapılan her türlü yaratıyı tanımlamakla birlikte çok özel uygulamalar da kullanılıyor. Enis Çoban'ın dediğine göre işlemci diye bildiğimiz CPU'nun yanında bir de GPU geliştirilmiş. Çok daha fazla işlem yapabiliyor. Buradan 'Big data'ya , oradan da 'Artificial intelligence'a yani yapay zekaya gelinmiş. Dijital ortamda yapılan sanat işlerinde yapay zekadan yararlanılıyor. Örneğin Refik Anadol'un 'New York' işinde 113 milyon fotoğraf kolajlanmış. Scot Eaton, Memet Akten, Sougwen Chun, Wayne Mc Gregor Çoban'ın saydığı dijital sanatçılardan bir kaç. Tabi hemen akla AI 'nin kendi başına sanat yapıp yapamayacağı sorusu geliyor. Sanat bilinçli yapılmalı ve bir öznesi olmalı. Bu hızla giderse AI'lerin bilinç kazanacağını düşünüyorum. Geçmişte saçmalık diye izlediğimiz bilimkurgu filmler gerçeğe dönüşmedi mi?

Etkinlik ardından yapılan konuşmalarda Ayşe Karabacak tarafından yapılan yorum dijital alanda yapılan üretimlerle ilgili grupta oluşan farkındalığı gösterir nitelikteydi:

Ayşe Karabacak: "Hocam hani kendi kafamızda yapılan dijital üretimlerle ilgili sanat mıdır değil midir diye düşünüyoruz ya. Veriyi veren sanatçı da kendi bakış açısına ve bilgilerine göre verdiği göre ve bilgileri topladığına göre, sanatla bağlantısı var diye düşünmeye başladım. Yani bir farkındalık oluştu."

Whatsapp platformunda blog paylaşımı için katılımcılar tarafından gönderilenlere istinaden araştırmacı tarafından dönütte bulunulmuştur, araştırmada bir üretim biçimi ve yöntem olarak kullanılan a/r/tografi ile bağ kurulmuştur:

[16.05.2021 13:16:12] Eü:

Nidahi bey Damien Hirst ile ilgili yazdığımız yazılar tam olarak a/r/tografi ile yapılan rizomatik bir analiz olmuş.

Yazınız(Postmodernizmin Baudrillard tarafından öne sürülen anlamın kaybolması tanımına işaret ederken, Deleuze'ün postmodern anlayışına göre bir sanat eserini meydana çıkardığı doğrularla beslendiğini söylemektedir. Sanatsal ilhamın gerçekliğe bağlı olmadığını söylüyorlar. İşte bu yüzden izlenimcilik ve diğer realizm türleri postmodernizme yabancıdır. Postmodern sanat gerçekliğe bağlı değildir. Gerçeklik değişmiş, algılananlar Tek bir gerçekliğe bağlı değildir. Meta-anlatılar, üst anlatılar geçersiz kalmıştır.) Bu anlamda sizi sürükleyen, bu yazıyı anlamlı kılan algılamış olduklarınız. (Bu algılanmış olanlar bir yandan hepimizin maruz kaldığı kültür) kültür bizi ele veriyor, besliyor. Popüler kültürü kullanmak! İlişki kurmamızı sağlıyor. Bilim artık tek gerçeklik değil ama a/r/tografi bu çağrışımlarla gelişen dizilimi bilimselleştirme yoluna gidiyor.

Lyotard postmodern durumu anlatırken;

“çalışmanın nesnesi, son derece gelişmiş toplumlarda bilginin durumudur. Bu durumu tasvir etmek üzere postmodern kelimesini kullanmaya karar verdim” demiştir.

Lyotard’a göre, bilim tek bilgi türü değildir ve bilgi bilime indirgenemez. Ancak bilim kendisi dışındaki bilgi türlerini reddederek, kendisini yaşamın açıklanmasında tek otorite ilan etmektedir. Lyotard’a göre, bilginin modern yapıları meta-anlatıları ifade eder. Meta-anlatılar totalleştirici bilgi iddialarından ibarettir. Modern bilgi yapısı, tekelcidir ve kendisi dışında kalan bilgi biçimlerine karşı hoşgörüsüzdür. Böylece Lyotard’a göre, bilimin bayraktarlığını yaptığı modern bilgi, farklı bilgi iddialarını yok saymaktadır. Lyotard Bilgi öznenin eliyle raflardan çıkarılır. Birleşir, eklemlenir ve yoluna devam eder.”

Altıncı hafta etkinlikleri bağlamında katılımcı grubun sanal ve gerçek bağlamında sanatsal deneyime dayalı sorgulamaları çerçevesinde öne çıkan temalar şu şekildedir:

Tablo 4.8. Sanal ve Gerçek Deneyim İlişkin Temalar

Sanal ve Gerçek Deneyim
Sanatçı sorgulaması
Sanal ve gerçek deneyim
Eleştiri İhtiyacı
İzleyici olma
Anlam Arayışı
Yetersizlik Hissi
Kuramsal bağ kurma
İçerik oluşturma
Soru sorma becerisi

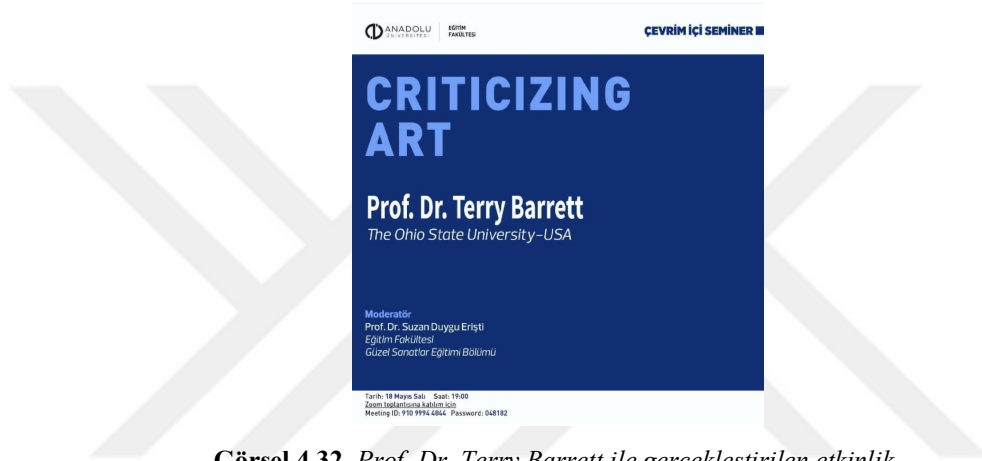
Yedinci Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci
18.05.2021

1. Ders: Prof. Dr. Terry Barret ile Sanat eleştirisi
-Sanat Eleştirisine Neden İhtiyacımız Var? Neden bu Sanat?
- Eleştiri kapsamında güncel sanattan besleniyor muyuz?
- Sanat Eğitimi Gerekliliği

Uygulama sürecinin yedinci haftasında Prof. Dr. Terry Barret ile Prof. S.Duygu Bedir Erişti moderatörlüğünde gerçekleştirilen çevrimiçi etkinliğe katılım sağlandı.

Bir sanat eleştirmeni ve eğitmen olan Barret ile bakmak, görmek, eleştirmek ve öğretmek kapsamında yapılan çevrimiçi görüşmede; bir çalışmanın nasıl değerlendirileceği ile ilgi püf noktaları sorgulanmıştır.

Sanat yapıtının hangi malzemeden yapıldığının (boya, çamur, dijital, teknoloji) değil, sanatın kendi özelliklerinin sanat yapıtı olduğunun altı çizildi. Empati kurmanın önemi konuşma sonrasında açığa çıkan noktalar olduğu katılımcı grup bağlamında öne çıkan nokta olarak dikkat çekmiştir.

Görsel 4.32. Prof. Dr. Terry Barrett ile gerçekleştirilen etkinlik

Grubun etkinlik sonrası bakış açısının dönüşüm gösterdiği gözlemlendi, bir yapıtı değerlendirmeye dönük kaygıların azaldığı gözlenmiş oldu. Ortaya çıkan söylemler çerçevesinde katılımcı grupta sanat eserini değerlendirme sürecinin karmaşık olmadığı, eleştirel düşünme ve soru sormanın önemli olduğu; Ne gösteriyor? Ne hakkında? Ne hissediyorsun? Ne anlıyorsun? gibi temel sorulara cevap vererek bir yapıt ile iletişim kurulmaya başlanabileceğinin altı çizildi.

Terry Barret ile yapılan görüşmenin ardından whatsapp üzerinden yazışmalar gerçekleşti:

[18.05.2021 20:26:07] Eü: Eleştiri yapmak ve bakışımızı nasıl konumlandırmamız gerektiği ile ilgili önemli veriler koydu önümüze. Sanatçının kim olduğu ne için yapıldığı tekniği vs önemli değil, malzemenin bir önemi yok!

bakan kişinin kurduğu ilişkinin sorgulamayı yönlendirdiğini, yani okura dönük eleştiriyi önemseyerek bakarsak yoruma devam edebileceğimize değindi.

Ne hakkında, Ne gösteriyor, Ne anlıyorsun, Ne hissediyorsun, Empati kurarak bakmak

[18.05.2021 20:28:31] Eü: Komplike bir durum yok!

E insan İçin insan tarafından yapılmış, üretilmiş bir kavram

O zaman insan gibi bakmalı!

[18.05.2021 20:37:28] Aslı Kılıçalp: Ne gördüğünü anlatabiliyor olmanın da önemini ifade etti. Başka gözün gördüğünde (sanatçı) kendisinin ne gördüğünü anlatmak...

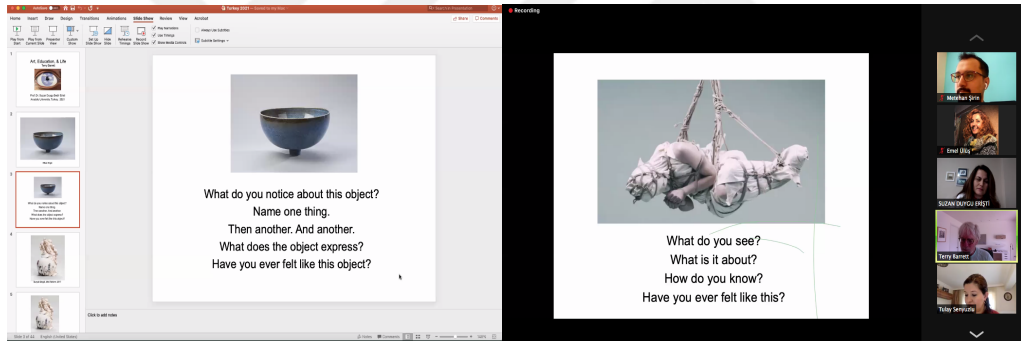
[18.05.2021 20:39:25] Nidahi Karaman: Rhizomatik ilişki esaslı eğitim ve eleştiriyi anlattı.

[18.05.2021 20:40:07] Nidahi Karaman: Bizimkiler çam ağacı eğitim ve eleştiri açısından yaklaşıyor genelde.

[18.05.2021 20:40:16] AysekArabAcak: Çok sade bir anlatımla izleyiciye sorular sorarak çözüme yönelik düşündürmeye çalışıyor. Bir de güncel olanın incelenmesini tercih ederim dedi. Yaşanılan güncel hayatın sorgulanmasının önemine vurgu yaptı bence.

[18.05.2021 20:41:31] Eü: Biz ne yaşadysak, yaşıyorsak, algılıyorsak gördüklerimizde de bu bağlantılar oluşuyor. Her şey birbirini tetikleyerek ilerliyor anlamaya çalışırken.

[18.05.2021 20:45:38] Eü: Evet dediğiniz gibi rizomatik analizin geniş bakış açısı ile hiyerarşiyi yok sayarak (doğru-yanlış kavramlarını düşünmeden) süreci ilerletmek gerektiğini ve böylece aslında yaratıcılığı da besleyebildiğimizi anlatmaya çalıştı.

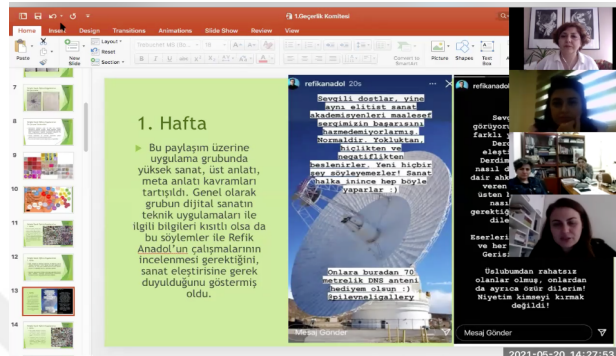
Görsel 4.33. Prof. Dr. Terry Barrett ile gerçekleştirilen etkinlik

Etkinlikler sonrasında katılımcı grubun görüşleri çerçevesinde sanat eleştirisine ilişkin temalar şu şekilde yapılanmıştır:

Tablo 4.9. Sanat Eleştirisine İlişkin Temalar

Sanat Eleştirisi
Nitelikli Sanat
Sanat eğitiminin önemi
Eleştiri İhtiyacı
Sanal İzleyici olma
Yeni Öğrenmeler
Yetersizlik Hissi
Protest Tavır
Özgürleşme

Geçerlik Komitesi Toplantısı

Danışmanım Prof. Dr. S. Duygu Bedir Erişti'nin davetiyle, uzman görüşü almak üzere Prof. Necla Coşkun, Prof. A.Dilek Kıratlı Ertep, Doç. Dr. Ebru Güler ile zoom üzerinden çevrimiçi gerçekleştirilen buluşmada; genel olarak araştırma problemi, amaçları ve çerçevesi konuşuldu. A/r/tografi yönteminin eylemsellik, sorgulama ve ilişkisellik boyutlarının tezin uygulama sürecini yönlendirişi haftalık uygulama deneyimleri üzerinden paylaşıldı. Uzman görüşleri paylaşıldı. Uygulama sürecinde ortaya çıkan veri yoğunluğunun zorlayabileceği ile ilgili uyarı yapıldı. Eklenmesi gereken ilgili araştırmalar ve ileriye dönük öneriler verildi. Bu çerçevede geçerlik komitesi eylem planları şu şekilde yapılanmıştır:

A/r/tografik Eylem Planları:

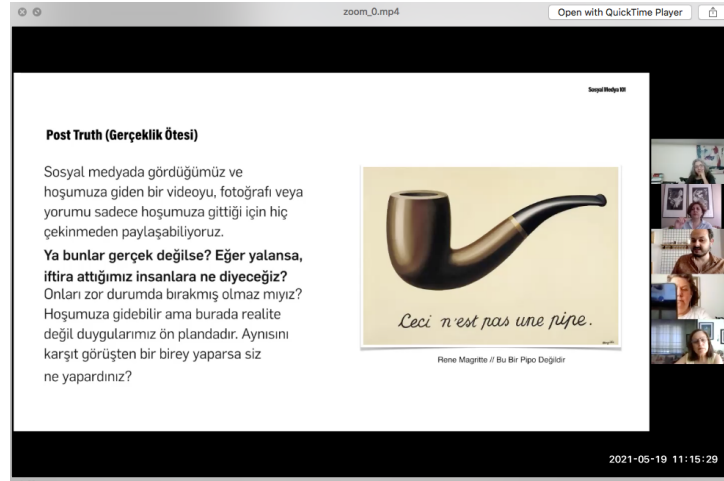
- 144

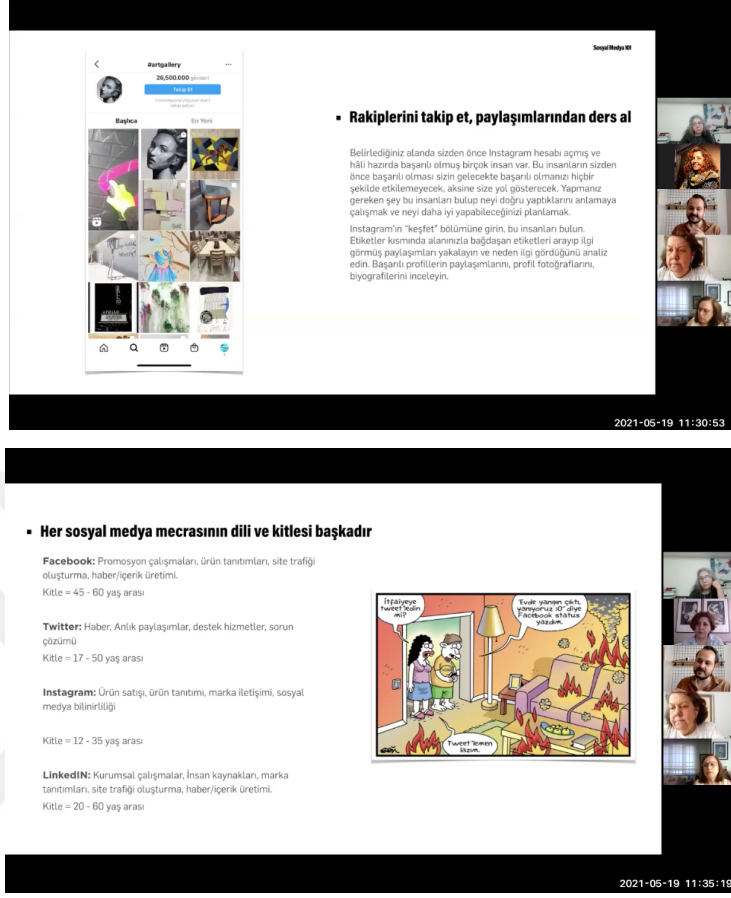
8. Verilerin sistematik bir şekilde tezde ele alınması
9. Tez uygulama sürecindeki sınırlılık ve olasılıkların gözden geçirilerek güncellemeler yapılması

Yedinci Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci
19.05.2021

1. Ders: Reklamcı -Tasarımcı Emre Ülüş ile Sosyal Medya 101
- Marka Stratejisinin önemi
- Dijital Çağda İçerik üretimi – Algı Yönetimi
- Görsel Kültürde Sanat Eğitimi Gerekliliği
-Stratejinin Uygulanmasına Yönelik Sorgulama ve Çıktılar

Geçerlik komitesi toplantısı sonrası yedinci haftanın ikinci etkinliğinde Reklamcı/Tasarımcı Emre Ülüş ile bir araya gelindi. Sosyal Medya 101 kapsamında marka stratejisinin önemi, sosyal medya içerik üretiminin önemi konuşuldu.

Görsel 4.35. Emre Ültüş ile yapılan görüşmelerden kesitler

Etkinliğe dayalı olarak dijital teknolojiyi, interneti, sosyal medyayı kullanmanın bir kullanma kılavuzu olduğu üzerinde duruldu. Hangi platformun hangi yaş aralığına hitap ettiği ve neye göre, saat kaçta paylaşım yapılması gerektiği ile ilgili bilgi verildi. İnternette ve sosyal medya mecralarında bilginin güvenilirliği, paylaşım tutarlılığı, marka stratejisi ile ilgili konuşmalar yapıldı. Her paylaşımın gerçek olmayabileceği, teyit edilebilecek sayfaların olduğu bilgisi paylaşıldı. Yine sosyal medyanın en kötü ve en iyi tarafı olarak sürekli bir değişim ve gelişme olduğu vurgusu yapıldı. Güncellenmesi gerekliliği, hız, değişim dönüşümün kaçınılmazlığı sorgulandı.

Toplumsal fayda, sanat farkındalığı yaratmak, nitelikli sanat, sanatın dolaşımını arttırmak, izleyiciyi eğitmek, anlam katmak kavramları öne çıktı. Sanat izleyicisinin on emrini bulmak üzere haritalandırma ile sorgulamalar yapıldı.

Araştırmacı, bir süredir blog üzerinde paylaşılan yazılara katılımcıların yorum yaparak etkileşimi arttırmalarını istemektedir. Fakat katılımcılar yeteri kadar odaklanıp yorumda bulunmadıkları için, araştırmacı whatsapp üzerinden bildirimde bulunmuştur.

[19.05.2021 23:51:18] Eü: Birbirimizin yazısının üzerine söz söyleyememe mevzusuna çare buldum. Herkes yeni bir yapıt, sergi ile ilgili yazsın bu sergiler güncel olsun ki bir ucundan tatalım hareketi. Yeniden ile ilgili yazı yazamayan arkadaşlar sergideki sanatçılardan seçim yapıp işlerine yönelik sorgulama yapabilirsiniz.

Bu etkinlik sonucunda yedinci hafta bağlamında katılımcı grup görüşmelerine dayalı sosyal medya stratejileri çerçevesindeki farkındalık odaklı temalar şu şekilde yapılandı:

Tablo 4.10. Sosyal Medya Stratejisine İlişkin Temalar

Sosyal Medya Stratejisi
Haritalandırma Becerisi
Yönetişim
Çözüm Yolu bulabilme
Sorgulama Becerisi
Toplumsal fayda
Yetersizlik Hissi
Sosyal medya kullanımı
Araştırma becerisi
Nitelikli sanat

Sekizinci Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci
21.05.2021

1. Ders: Ezgi Bakçay ile Göç Meselesi ve Kültür Kuramları
- Göç Kavramı ile ilgili Sanat Üretimlerinin Değerlendirilmesi
- Kültür ve Sanat etkileşimi
- Kültür Toplumu
-Somut Üretimlerin Sorgulanması

Araştırmanın sekizince haftasında sanatın sosyo-kültürel uzantıları sorgulandı. Bu çerçevede Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

tarafından Küratör Ezgi Bakçay ile Göç kavramının sanat ile ilişkisi bağlamında gerçekleştirilen etkinliğe katılım sağlandı.

Görsel 4.36. Sanat ve Sosyo-Kültürel Yansımalar etkinliği

Ezgi Bakçay ile yapılan görüşmenin ardından yapılan zoom görüşmesinde araştırmacının yaptığı giriş ile öne çıkan konuşmalar şu şekilde gelişmiştir:

EÜ: Sanatçı ne yapar fark ettiklerini, yaşadıklarını, hissettiklerini aktarır. İzleyici de bunu fark eder. Birbirlerine öğretirler. Bu böyle bir döngü sunuyor ortaya. Sizin Ezgi Bakçay'ın konuşması kapsamında başka kazanımlarınız var mı?

Aslı Kılıçalp: Bizim yapmaya çalıştığımız da yapıtı ortaya çıkartmak değil zaten, görünürlüğü ortaya koymak değil çünkü zaten görünür zaten hepimiz onu görüyoruz. Önemli olan bunun farkındalığını fark etmek, gördüğümüz bir şeyi ranta çevirmek değil. Hoşuma giden en önemli altı çizdiğim şeylerden biri de bu oldu kesinlikle.

Aylin: “Bir de Ezgi hanımın bahsettiği, şimdi bakıyorum Fatoş İrven'den bahsetti. Ben tabii hemen Google da aradım. İşte hapishaneden çıktı falan derken arkasından hapisteki Zehra Doğan diye bir kadın da var. O da kanyla resim yapıyormuş sürekli. Zaten başladım araştırmaya ve devamı da geldi etkilendim. Diyalog kurmak önemli ve diyalogdan beslenebilmek diyorum.”

Emel: “Şunu söylemek istiyorum size bu yaptığınız ilerlemeler var ya, mesela birine bakarken başka birini çağrıştırdı ve onu da buldunuz. Sizden ricam bir yandan biz katılımcı günlükleri tutuyoruz ama sen o görselden yola çıktın onu hemen o dosyasına at. Oradan nereye

bağlandıysan o seni nereye götürdüyse onu da koy oraya. Çünkü bunlar böyle ilişkiler yani araştırma açısından ben bunu önemli buluyorum. İşte bu etkileşim yaratıyor.”

Aylin: “Yeniden sergisinde tam olarak öyle yaptım. Önce sanatçıların isimlerini aldım. Hepsini Google da aradım. Bütün yaptıkları resimlere baktım, çalışma yaptım. Arkasından çok farklı olduğu için ilgimi çeken orada mesela şey resmi var, iki kişi suyun altında denize girmişler, bacakları var, kafaları yok, resmi var yani öyle bir çalışma yapmış. Daha sonra işte şu an sergide tavşan kıyafetiyle bir resmi var. Beni oraya götürdü o zaman onlarla ilgili düşündüklerimi yazdım. Gönderdim size.”

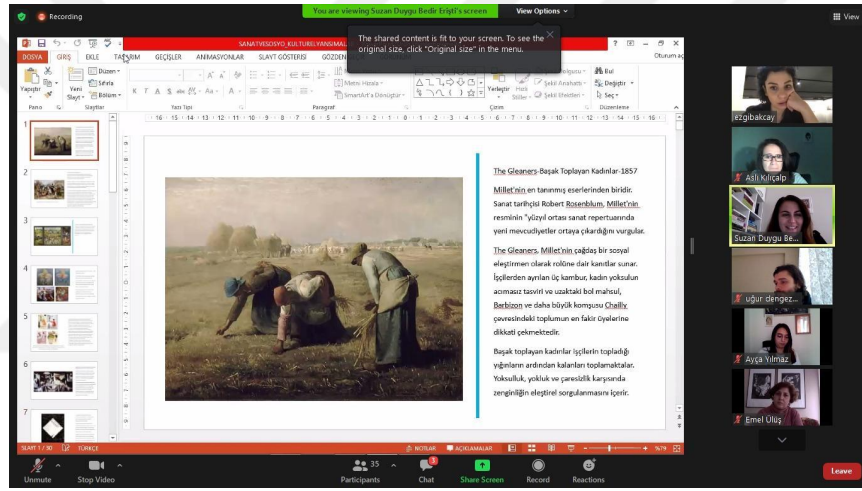
Emel: “Hani Ezgi öğretmek çok şey mümkün olan bir şey değil aslında demişti ya, öğretmekten ziyade öğrenmek, kendi isteğiyle duyacağın öğrenme arzusu çok daha önemli demek istedi. Mesela şunu göz önünde bulunduruyorum sen atıyorum Aylin üzerinden söylüyorum bunu, Çünkü Aylin az önce googledim demişti. Bir konu geçiyor bir şey var öğrenmek isteyen bir insan var burada öğrenmek insan isteyen insan Google da arama yapıyor. Yakında yalnızca yapay zeka üzerinden yapacak.”

Aslı: “Merak duygusu, öğrenme merakın üzerine geliyor, o yüzden araştırmaya doğru gidiyorum. Araştırdığım şeyi de öğrenmiş oluyorum.”

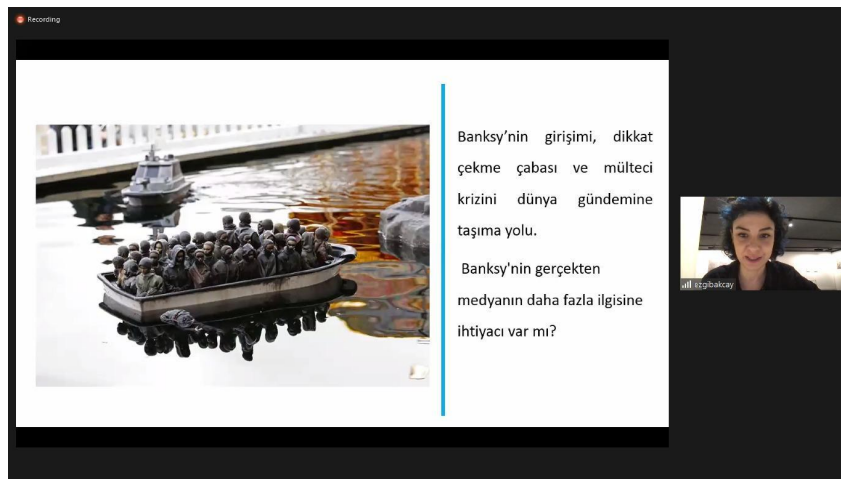
Necla: “İnsanın kendini değerli hissetmek, hissettirmek istemesi. ,Ezgi Bakçay'ın söylediklerini dinledikçe sizin bazı söylemlerinizi geri plandan geldiler. Herkesin kendi söylemi, yöntemi vardır. Herkesin kendi sanatı vardır. herkes kendisi olmalıdır, kendi olmalıdır. Bir de kendinin değerli olduğunu bilirken aynı zamanda karşısındakinin de değerli olduğunu hissettirmek gerektiğini söyledi sanıyorum. Mesela sizin sorunuz üzerine söylemişti bunu, bizim sanat izleyicisi blogunu ziyaret edecek olan insanların burada buldukları şeyle ilgili kendilerini değerli hissetmelerini sağlamak. Onun yolunu bulmamız gerek diye düşündüm.”

Eğitmen, küratör, kültür kuramcısı vasıfları olan Ezgi Bakçay ile sanatçı ve sanat yapıtlarının kültürel dayanaklarla ilişkisi, samimiyeti ve gerçekliği kapsamında görüşler paylaşıldı. Ranciere’in Cahil Hoca kitabının önerdiği öğrenme süreci bağlamında araştırmacı ve katılımcı grup arasındaki etkileşim sorgulandı. Katılımcı grubun öznel sanat eleştirisi ve bağlamlarına dayalı sorgulamaları onları kendi öğrenmelerini yapılandırmaya da itmektedir. Bu yapılandırmada keşif odaklı, katılımcı, özgürleştirici ve eleştirel öğrenen kimliği öne çıkar. Bu etkinlikte Ezgi Bakçay ile gerçekleştirilen sorgulama katılımcı grubun öğrenen kimliğini farklı açılardan sorgulamalarına zemin hazırladı. Sanatçı ve

izleyici ilişkisi bir anlamda öğrenen ve öğretene ilişkisi gibi yorumlanabilir. Sanatçının yaratıcılığı içinde izleyen ya da sanat izleyicisi kendi anlayışını yapılandırma çabası içindedir. Bu iki taraflı bir zenginleşme, gelişme ve güncellenme sürecidir. Sanatın samimiyeti ve gerçekliği ise izleyicinin algılama ve eser ile etkileşim kurma süreci ile dönüşüm yaşar. Bu noktada sanatın sosyo-kültürel uzantısının temelinde Cahil Hoca sanatçı, öğrenci ise kendi anlamını yaratan sanat izleyicisidir. Sahicilik ve gerçeklik sanat izleyicisinde kimi zaman anlam bulur; kimi zaman ise sorgulanır. Sonuç olarak da sanatçının samimiyeti/samimiyetsizliği sanat izleyicisinin sosyo-kültürel sorgulaması ile yorumlanabilir hale gelir.

Görsel 4.37. Sanat ve Sosyo-Kültürel Yansımalar etkinliği

Görsel 4.38. Sanat ve Sosyo-Kültürel Yansımalar etkinliği

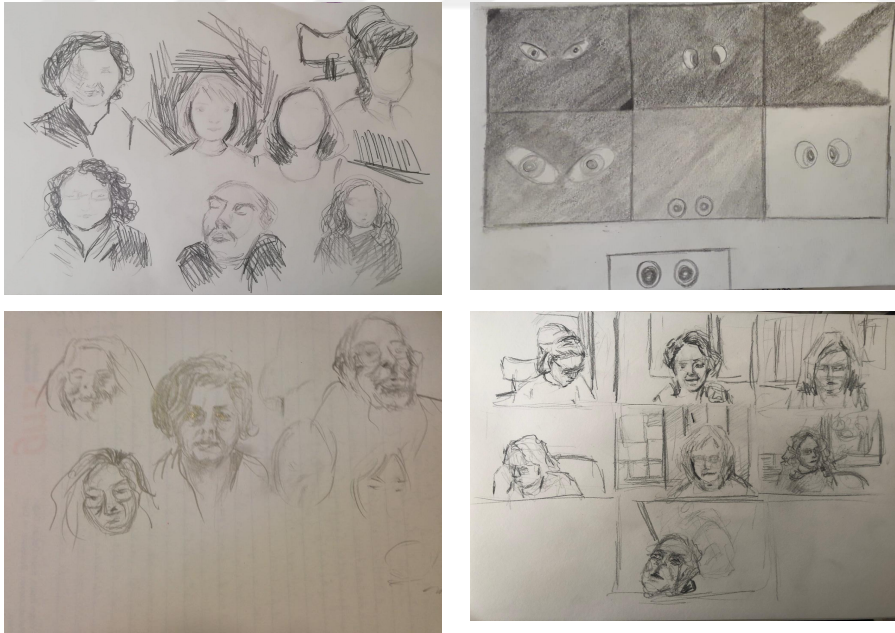
2. Ders: Sanal Portre Çizme Deneyimi

- Sanat Üretimlerinin ve Yazılarının Değerlendirilmesi

-Somut Üretimlerin Sorgulanması

-Sorgulama

Son haftalarda Anadolu Üniversitesi'nin düzenlediği ve araştırmanın uygulama süreci için hazırlanan sanat eğitimi planına bağlı kalarak dahil olunan çevrimiçi çalıştay, seminer, konferanslara dayalı program yoğunluğu oluşturduğu için, grubun motivasyonunda bir azalma gözlemlendi. Yapılan buluşmaya dokuz kişi yerine altı kişi katıldığı için, planlanan ilk odak grup görüşmesi ve Bager Akbay ile yapılacak görüşme en yakın tarihe ertelendi. Katılan bireylerin motivasyonunu arttırmak amacıyla zoom görüntüleri üzerinden portre çizme önerisi verildi. Çizim yaparken kendiliğinden konuşmalar devam etti çeşitli güncel sanat meseleleri konuşuldu.

Görsel 4.39. Çevrimiçi portre çizim etkinliği

Katılımcılardan Aslı Kılıçalp ardından Meltem G. Çağlayaner ilgilerini çeken video ve sergi haberlerini whatsapp kanalı ile paylaşmışlardır:

[27.05.2021 19:03:55] Aslı Kılıçalp: <https://youtu.be/11Bt5pMYaf4>

[27.05.2021 19:04:59] Aslı Kılıçalp: <http://exhibitions.britishcouncil.org/#>

[27.05.2021 22:09:48] Meltem Giz Çağlayaner: <https://www.istanbulmodern.org/sanaltur/>

[27.05.2021 22:46:29] Meltem Giz Çağlayaner: SANATÇI VE ZAMANI

İstanbul Modern müzesinin 2015-2018 yılları arasında düzenlediği 'Sanatçı Ve Zamanı' sergisi şimdi internette 3D gezilebiliyor. 109 sanatçının resim ağırlıklı 193 işinin yer aldığı sergi, sanatçının zaman içinde toplum, kültür, doğa ve evrenle ilişkisini irdeliyor. Ağırlıklı olarak 20. Yy. in ikinci yarısına ait yapıtların çoğu ünlü Türk ve yabancı sanatçılara ait. İçinde bulunduğumuz ve iliklerimize kadar hissettiğimiz post modern dijital dönemden modern dönem işlerine bakmak ayrı bir zevk veriyor.

[27.05.2021 23:00:18] Eü: Çok güzel paylaşım verileri bulmuşsunuz:) teşekkür ederim şimdi linkleri ekliyorum

[27.05.2021 23:52:18] Eü: Aslıcim Meltemcim son gönderdiğiniz linkleri Instagramdaki link portföyümüze ekledim. şimdi hikayede bu linkler için görsel hazırlıyorum.

[27.05.2021 23:53:12] Aslı Kılıçalp: Gördüm şimdi, Eline sağlık ☺☺

[27.05.2021 23:54:53] Eü: İstanbul Modern'in içinde çok fazla incelenebilecek çalışma var. Hiç eylemde bulunmayıp nereden başlasam diye düşünen arkadaşlar bu havuzdan faydalanabilir, beğendiğiniz yapıtlar üzerinden bakışınızı sunabilirsiniz.

Whatsapp üzerinde yapılan paylaşımlardan sonra grup öneri olarak gönderilen linleri incelediğine dair yorumlarda bulundu. Grup içindeki etkileşimi gösteren bir başka nokta ise, katılımcılardan Necla Demirhan'ın blogda paylaşmak üzere ele aldığı sergi İstanbul Modern'in çevrimiçi olarak yayınladığı Handan Börüteçene sergisiydi :

Handan Börüteçene "Bana Kendini Getir"(Necla Demirhan)

İstanbul Modern'in "Sanatçı ve Zamanı "sergisini sanal turla gezdiğimde Handan Börüteçene'nin "Kendini Bana Getir" adlı (Bring Yourself To Me)adlı 19 bavul, 19 sandalye, 30 büyüteçten oluşan yerleştirmesi hayli ilgimi çekti. Öncelikle bu tahta bavul ve sandalyeler çocukluğumu getirdi bana. Renkleri ve modelleriyle anneannemi, dedemi, teyzelerimi anımsamama yola an bu sandalyeler aynı zamanda üzerinde otururken yapılan sohbetlerin sıcaklığını, içtenliğini taşıdılar yıllar öncesinden.

Çocukluğumun bavulları, sevdiklerimize kavuşma heyecanı ile yol alırken bize eşlik eden seyahat nesneleriydi. Bavulların şekilleri zamana, mekana göre değişse de işlevi açısından ayrılıkların ve kavuşmaların nesnesi olmaya devam ediyor. Ama benim o çocukça heyecanımın yerini şimdilerde çeşitli nedenlerle (ekonomik, sosyal, güvenlik gibi) zorunlu olarak göç etmek durumunda kalan insanların dramları aldı.

Göç, insanların yaşadığı mekanla kurduğu ilişkiyi oldukça zedeleyen bir öge. Göçedenler kendi topraklarındaki köklerinden uzaklaşıp, gittikleri yeni topraklarda yeniden kök salmanın telaşını yaşarken bu yeni mekanlar onlara nedenli kucak açacak?

Bu satırları Handan Börüteçene'nin büyüteçlerine yüklediği anlamın bendeki karşılığı olarak sizlerle paylaşmak istedim.

"Bana insanlar getir, Her biri geldiği yerin tesellemecisi olan. Bana hayallerini getir, Yaşarken beni baştan ayağa sen yapan. Bana kendi belleğimi getir, Hasretle karşılaşmayı beklediğim. Bana her şeyi getir, Her biri bir başka şeyin her şeyi olan." Sanatçının sergi yazısından alınmıştır.

<https://handanborutecene.com/portfolio-item/bana-kendini-getir/>

Gündelik yaşamımızda birçok şeyi yapmak zorunda kalırız veya öyle hissettiğimiz için yaparız. Kimi zaman da herhangi bir şeyi sadece yapmak istediğimiz için yaparız. "Zorunda" hissederek yaptığım yemeğin tadı ile, "canım istediği için" yaptığım yemeğin tadı arasındaki farkı yakınlarım da fark ediyor.

Yazı yazmak ta benim için işte öyle bir şey. Herhangi bir konuda yazmam gerektiği için yazıyorsam eğer kasıldığımı, kısıtlandığımı hissediyorum. İçimden yazmak geldiğinde, cümleler birbirini kovalıyor, kalemin kâğıt üstündeki dansı gibi görmeye başlıyorum yazma eylemini. (Ben hala yazarken kalem kâğıt kullananlardanım)

Yazımı Ferhat Özgür'den ödünç aldığımız cümle ile bitirmek istiyorum: "Canım öyle istiyor abi"

Sanat alanında sipariş üzerine, dış baskıyla üretim yapmanın, üretilen işin tadını nasıl etkilediğini tartışmaya açmak istiyoruz.

Katılımcılar kendi ilgileri doğrultusunda a/r/tografik süreçleri yapılandırmaya başladılar. Ders süreçleri de bu ilgiler doğrultusunda şekillenmeye devam etti.

Sekizinci hafta sanat ve sosyo-kültürel uzantılar bağlamında katılımcı görüşlerine dayalı öne çıkan temalar şu şekilde yapılandı:

Tablo. 4.11. Eleştirel Kültür Algılarına İlişkin Temalar

Eleştirel Kültür Algısı
<i>Merak Duygusu</i>
<i>Görsel kültür</i>
<i>Üretim -tüketim döngüsü</i>
<i>Eksiklik Duygusu</i>
<i>Toplumsal dayatma</i>
<i>Eleştirel sorgulayıcı bakış</i>
<i>Politikleşme</i>
<i>Doğru Soruyu Sorma</i>
<i>Popülerite Farkındalığı</i>

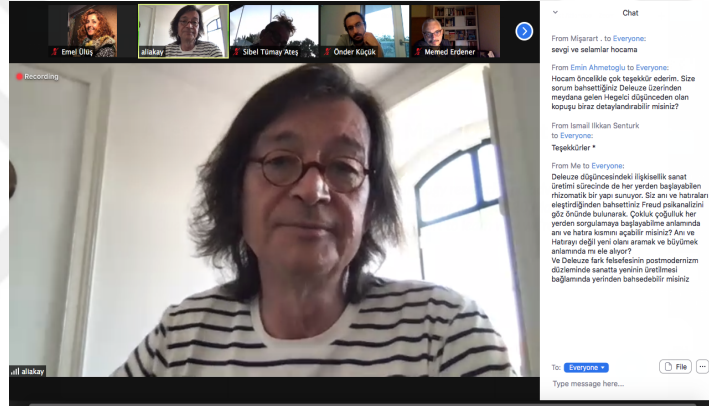
1.2.3.4.Ders: Ali Akay ile Deleuze Düşüncesi Semineri

-Yönsüzlük, yersiz-yurtsuzlaşma, Fark ve Tekrar, Bütünleşme Teorilerinin Derinleştirilmesi

-Birey Beden İlişkisi Sorgulanmıştır

-Zaman – Karşılaşma – Etki - İzleyici Etkileşimi üzerinden sorgulanmıştır.

-Deneyci Tutum- Amprizm tartışılmıştır.

Görsel 4.40. Ali Akay ile gerçekleştirilen Deleuze Düşüncesi Semineri

Dokuzuncu hafta a/r/tografik araştırma sürecinde verilere bütüncül bakışın zeminini oluşturan Deleuze düşüncesi çerçevesinde bir farkındalık yaratmak amacıyla Ali Akay ile Deleuze Düşüncesi Seminerine katılım gerçekleştirildi.

[21.05.2021 20:52:46] Eü: 'OLUŞ' diyor Ali Akay karşılaşma ve etki (düşünmeye gerek yok dedi) etkiyi etki ile devam ettirmek gerekli Deleuze düşüncesinde... hegelin diyalektiği gibi değil, antitez değil, bir sonra gelen ve gelmesi gereken hep yeni bir tez !

Büyümek ama zaman faktörü ile değil kendi içinde kendi kendine büyümek. Yeniyi ekleyerek büyümek, türleri ekleyerek dayanaksızlaşmak.

Bir çok not aldım Ali Akay Deleuze konuşmasından yavaş yavaş paylaşıyorum.

...

[23.05.2021 15:19:38] Eü: Bu konuya dönememiştım Meltemcim şimdi tekrar baktım notlara. Bu arada ses kaydından dinleyebilirsiniz.

Niye bu konuyu konuşuyoruz dersiniz. DELEUZE teorisine Artografi yöntemi için ihtiyaç olduğundan bu konudan bahsediyorum. Bir de Size yazarken daha çok öğreniyorum. Benim doğru bildiğim yanlışlar çıkıyor DELEUZE felsefesinde anladığımı anlatmaya çalışıyorum. Umarım doğruları bulurum.

Bir katılımcı paradoks felsefesi ve yön kavramında anlamın tekilleşmesi ile ilgili soru sordu. Bunun üzerine Akay, Deleuze ün metinler üzerinden yaptığı felsefi çıkarım açısından paradoksu Lewis Carroll'un Alice harikalar diyarı kitabındaki Alice figürüne dayandığını söyledi. Alice in yaşadığı deneyi ile kendi içinde büyümesini, çelişki, ayrıklık ile ele alıp, zaman faktörünü dışlayarak büyümesi ile ortaya koyduğu paradoks felsefesini açıklarken, yönün hem ileri hem geri gittiğini söyledi. Deleuze'ün Alice figürü üzerinden birden çok yönü ve öğeyi içine alan, görelili olmayan, postmodern olmayan bir bakışla tek anlamlılığını gösterdiğinden bahsetti. Her şey mübattır anlayışı yok aslında diyor. Her yönden bakarsınız değil diyor. Tek bi bakış var ve tek bakıştan her şey aynı anda gözüküyor. (Daha sonra Foucault da panopticon ile bu bakışı ele almış)

Bu bahsettiği tekil bakış açısını kültür üzerinden değerlendirsek(ben böyle yorumladım) kavramın her yöne hem geriye hem ileriye hem aşağı hem yukarı gidip gelirken yarattığı kaynaşma tek anlamlı tek sesli ama içi dolu birden çok yön ve anlam çelişki içinde duruyorlar. Ben durumu şöyle algılıyorum artık tek bir kültür kendi saf özellikleri ile var olmuyor her kültür (her kavram) aynı farklılıkları içinde barındırıyor. (Dün Eurovision da farklı ülkelerden çıkan müzisyenlerin hepsinin her şeyi kullanmış olması, tek bir tarzın türün olmaması her şeyin grifleşmesi, ama ayrıklıkların görünmesi gibi algılıyorum.) Burada Çelişki düşüncenin bir parçası. Sartre ın karakteri açısından örnek verdi tam bu konudan bahsederken, hem burjuva hem viski içiyor hem de solcu olduğunu düşünüyor. Baktığımız yerden gördüğümüz gerçek aynı gerçek farklı karakterlerle ve bir bütünün içinde... Çelişkilerin tek bakışın içinde bulunması ayrım felsefesi burada diyor Birleşmeyen ayrık . Tezlerin hepsinin yan yana gelmesi antitez olmaması, Hume Bergson Nietzsche Yi bu diyalektik karşıtlığı göstermek için yazılarında kullanmış Deleuze.

[23.05.2021 15:29:29] Eü: Cahil Hoca_ Zihinsel Özgürleşme Üstüne Beş Ders (PDFDrive).pdf • 143 sayfa <00008144-Cahil Hoca_ Zihinsel Özgürleşme Üstüne Beş Ders (PDFDrive).pdf eklendi>

[23.05.2021 15:29:41] Eü: bu da Ezgi Bakçayın önerdiği kitap

Ali Akay'ın Deleuze seminerinin ardından katılımcılar ile yapılan zoom görüşmesinde , oluş, organsız beden, yön felsefesi bağlamında konuşmalar yapıldı. Konu odağında öne çıkan anlamın ve anlamı oluşturan yönün/yönlerin bir mantığa dayanmaksızın, (zamansal, ontolojik, öznel ilişkiler, paradoks, uyumsuzluk, düzen,

düzensizlik, dil, bilinçdışı) gibi her şeyden beslenerek bütünlük oluşturmaları ve büyümesi ele alındı.

Kamusal alan pedagojisine giren eylemsellik süreçlerini planlarken bir sonraki görüşmeyi Beyza Boynudelik'in çalışmalarını bu bağlamda ele almak araştırmacı tarafından önerildi ve kendisi bir sonraki görüşmeye davet edildi.

Onuncu Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci
07.06.2021

1. Ders: Beyza Boynudelik ile Kamusal Alan ve Sanat
-Sanatta dil kurmak, dil birlikteliği ve etkileşim çalışmalar üzerinden sorgulanmıştır.
- Toplumsal bakış – Sistem eleştirisi- Panoptikon
- Yeni medya araçlarının sanat üretimi için kullanılması

Onuncu haftada Beyza Boynudelik ile sanat pratiklerinin kamusal alanda gözetleme kavramı ışığında incelenmesi bağlamında bir araya gelindi. Disiplinlerarası çalışmalarıyla günümüz problemlerini öznel sorgulamalarıyla ele alarak, kendine ve topluma dışardan bakan Boynudelik'in sanat pratikleri üzerinden günümüz sanat sorgulamaları yapıldı.

Beyza Boynudelik ile gerçekleştirilen etkinlik sonrası katılımcılar etkinliğe ilişkin gözlemlerini şu cümleler ile ifade ettiler:

Nidahi Kahraman sanatçının resimlerine ilişkin "Badiou nun konfigürasyonları bağlamında bir fikrin çeşitli zamanlarda çeşitli açılardan çeşitli özellikleri öne çıkarılarak, adeta fenomenolojik yöntemle irdelenmesini görüyorum resimlerinde" vurgusunu ortaya koymuştur. Doğa ve insan teması, ısrarla irdeleniyor. İnâtçı ve istikrarlı bir tavrı var. Tekrara düşüyor gibi olurken kıydan dönmelerini becermiş. Farklı disiplinler arasında gidip gelmesi, konusuna yaklaşımında zenginlik katmış. Sanatı yaşamına, yaşamı sanatına karışmış, böylece samimiyeti işlerine işlemiş. Konuları da kendi yaşamından kendiliğinden türemiş.

Aslı Kılıçalp. Kimsin sorusuna cevap aradığı, kendisiyle ve işleriyle yaptığı diyalog bana Mark Twain'in "İnsan nedir ?" kitabındaki iki adamın (Genç ve yaşlı) diyaloglarını çağrıştırdı. Bencilik ve egolarımızla yüzleşmeler...Beyza'nın yaptığı diyalog ise kendi kendine. Etkilendiği tüm olaylar dışarıda gördükleri ve bize yansıtma biçimi de bu anlamda tam olarak bireysel değil. Bireyin yabancılaşmasını ve kimlik arayışını işlerinin birçoğunda gözlemleyebiliyoruz. İnsanın bir makina olduğunu öne süren Twain'e karşılık Beyza'nın insanın farkındalaksız,

görüneni görmeyen, tüketim açlığı içerisinde ve değerlerini yitirmiş benzer bir makina insan olgusuna benzeyen bir yaklaşımı olduğunu söyleyebilirim. Hayvan ırkına yaptığı göndermeler ve hayvanları insanlarla eş tutmaya yakın söylemleri Beyza'daki çeşitli hayvanları koruma, kurtarma ve resmetme ile ilgili başka bir çağrışımı tetikledi. Resimlerinin en başından günümüze kadar seçtiği konu üzerinde durduğu samimiyet olgusundan uzaklaşmadığını gösterdi bana. Distopik dünyayı resmedişindeki karanlık, tehlikeye açık bir halde yaşam sürmemiz , son işlerdeki görünenin ardındaki görünmeyeni görme , gözetleme merakımız, verdiği çelişkiler ve tezatlar , kadın birey olarak varlık ortaya koymanın kimlik oluşturma ne denli zorluğu ve eylemselliği, doğanın ve kendi doğasının içtenliğinden beslenerek izleyiciye geçiyor. Son olarak "kimsin" sorusunun bu kadar sık sorulduğu işlerde, insanın anlam ve kimlik arayışına bir ayna tuttuğunu, pencere açtığını düşünüyorum.

Kendi kimlik sorgulamamı hatırlatma hikayesinde pay sahibi olduğu için kendisini seçtim. Beyza Boynudelik "Göstermek istediğim kadar" demişti.. Bu cümleyi geçen hafta çektiğim bir fotoğrafı yayınlarken ben de altına yorum olarak yazmıştım. Burada da aynısı ve zıttı mevcut. Gördüğün kadar da.. Dün tüm anlatılanların bende bıraktığıdır.

Ayşe Karabacak;

İnsan, doğa ve hayvana dair günlük yaşamımızda aslında hepimizin karşılaştığı, etkilendiği olaylardan gözlemlerini, duygularını farkındalık yaratan eserlere dönüştürmüş. Üretirken tüm samimiyetiyle duygularını anlatmış ki sergisini gezerken o duyguları hissettim. Yıllar önce yapmış olduğu işlerin, sanki bugünkü yaşadıklarımız için yapılmış gibi güncel olması sanatçı Sezgisinin ve algısının gücünü gösteriyor. İnsanın yalnızlığına vurgu yapan ve kimlik sorgulamasını yaptığı Maskeli kostümlü işleri ile 'bir tek poşetler kaldı' adlı işleri Pandemi sürecindeki bizleri tarif etmiş yıllar öncesinden. Bu görüşmede ben de iz bırakan notlar:

Aslında çok izoleyiz ve yalnızız

Kent sahte karşılaşmalar alanıdır.

Dürbünlerle gözetliyoruz, Gözetleniyoruz.

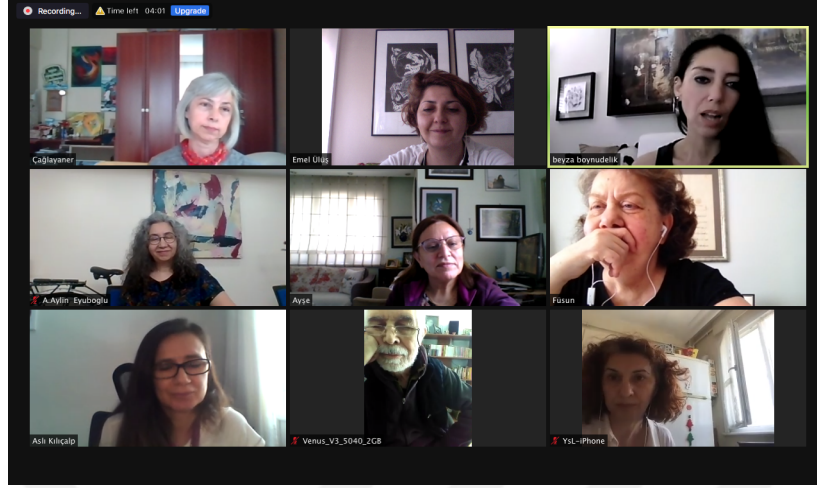
Benim gösterdiğim yerden bakıyorsun.

Bir tek poşetler kaldı.

Pek çok deneme kayıt altına alınıp biriktirdikçe zamanı gelince bir sanat eserine dönüşebiliyor.

Sanatı tüketerek büyümek önemli.

Evlerimizde otururken dijitalin bize sağladığı yararlar sergi gezmek ve sohbet etmek ayrıcalığını yaşadım."

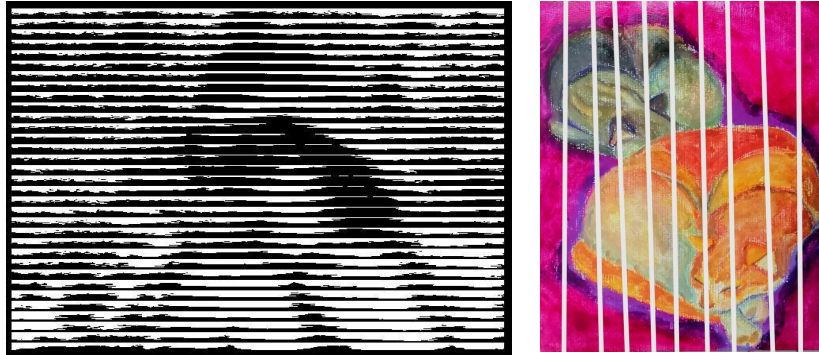

Görsel 4.41. *Beyza Boynudelik ile gerçekleştirilen etkinlik*

Görsel 4.42. *Beyza Boynudelik ile gerçekleştirilen etkinlikte eserleri üzerine*

Beyza Boynudelik ile gerçekleştirilen etkinlik sonrası katılımcı grup sanatsal sorgulama bağlamında kimi yansıtımlar gerçekleştirdi.

Görsel 4.43. *Beyza Boynudelik ile gerçekleştirilen etkinlik sonrası katılımcı grubun sanatsal yansıtma süreci*

Katılımcılar etkinlik sonrasında Beyza Boynudelik'in bakış açısı ve işlerinden hayli etkilendiklerini, kendilerine yakın hissettiklerini, algılarının açıldığını ve üretim yapma isteği duyduklarını belirtmişlerdir. Sanatçının ele aldığı konular, doğaya ve canlılara değer veren grup tarafından takdir edilmiştir. Ortaya çıkan çalışmalar da duydukları üretim isteğini, etkileşimi ve heyecanı gösterir niteliktedir.

Çevrimiçi görüşmeyi bitirmeden önce araştırmacı tarafından katılımcılardan bir sonraki derste yapacağımız çalışma için hazırlanmaları istenmiştir:

E.Ü. "Artivive App için iki görsel oluşturmanızı rica edeceğim. Söyledikleriniz ve söylediklerinizin altında başka söylemleriniz var mı? Çünkü birinci görseli uygulamaya gösterdiğinizde onun altında gizlediğiniz ikinci görseli gösterecek. Her şey olabilir, ilginiz doğrultusunda fotoğraf, çizim, boyama, hareketlendirilmiş resim, video, stop motion... hatta yürüyüş videolarınızı bile koyabilirsiniz."

Etkinlik sonrası kamusal sanat farkındalığı çerçevesinde katılımcı grubun görüşleri şu şekilde öne çıkmaktadır:

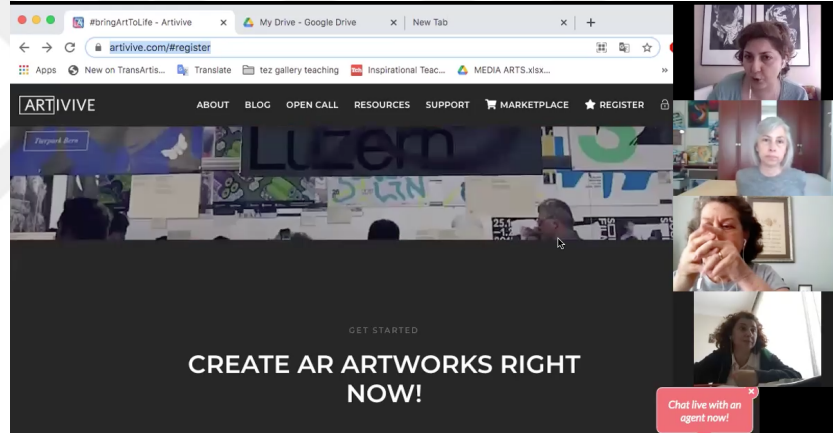
Tablo 4.12. Kamusal Sanat Farkındalığına İlişkin Temalar

Kamusal Sanat Farkındalığı
<i>Toplumsal fayda</i>
<i>Biçim içerik uyumu</i>
<i>İnternet temelli sistemler</i>
<i>Sosyal medya kullanımı</i>
<i>Öznel sorgulama</i>
<i>Yeni medya sanatı</i>
<i>Eylemde bulunma</i>
<i>İlişkisellik</i>
<i>Panoptikon</i>

Onuncu Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci
09.06.2021

2. Ders: Augmented Reality-Arttırılmış Gerçeklik (AR) medyumunun Artivive Application ile Deneyimlenmesi
-Yeni medya sürecinde kullanılan araçlar sorgulanmıştır.
- Katılımcıların öznel sorgulamalarla ürettikleri görsel ürünler tamamlanmıştır.
- Artivive Uygulamasının kullanılışı anlatılarak, görsel üretimler AR teknolojisi ile deneyimlenmiştir.

Onuncu hafta AR Deneyimi için Artivive App tanıtıldı ve katılımcı grubun hesap oluşturması sağlandı. Bu derste yapılacak uygulama ile ilgili daha önceki derste bilgi verildiği için bazı katılımcıların uygulamaya yükleyeceği görselleri hazırlanmıştı. Zoom üzerinden çevrimiçi çalışırken, uygulamayı kullanmalarını sağlamak biraz fazla zaman aldı. Bazı katılımcılar çocuklarından destek alarak programı açmak, kayıt olmak, görsel yüklemek gibi faaliyetleri gerçekleştirdiler. Katılımcılar uygulamada kullanılan birbirini tetikleyen ilk görüntü için durağan bir görsel (fotoğraf ya da elle üretilmiş bir resim), ikinci görüntü için ise video kullandılar. Uygulama için üretim yapmaları istendiğinde yapılan konuşmalar sırasında stop motion ile video oluşturabileceklerinden bahsedildiği için video çalışmaları için stop motion tekniği kullanan katılımcılar da oldu.

Görsel 4.44. *Artivive App uygulamasının tanıtılması*

Görsel 4.45. *Artivive App uygulaması ile yapılan çalışmalardan örnekler*

Görsel üretme süreci başladıktan sonra whatsapp üzerinden bilgi alış verişi ve yapılan çalışmalar üzerine bir dizi konuşma gerçekleşmiştir.

[9.06.2021 15:56:10] Aslı Kılıçalp: ben ekledim videoyu ama sanırım telefonla izleyebiliriz

[9.06.2021 15:59:57] Eü: Bilgisayara indirdim fotoyu telefonu Artivive app i açıp ekrana doğrulttum ve tetiklendi

[9.06.2021 16:00:17] Aslı Kılıçalp: ben de deneyeceğim

[9.06.2021 16:04:38] Aslı Kılıçalp: Telefonda inanılmaz yer kaplıyor uygulama, alanım yok

[9.06.2021 17:10:56] Nidahi Karaman: Adın Richter olunca sergin bir başka olur; şiir, şarkı, bale gırla

<https://m.youtube.com/watch?v=LgZLLIoYpIY>

[9.06.2021 18:22:51] Meltem Giz Çağlayaner: Aslı hanım sizin görsel videoya nasıl dönüştü? Artiviveye yüklenen ikinci görsel hangisi, kafam karıştı.

[9.06.2021 18:24:16] Meltem Giz Çağlayaner: İlk resmin üzerine video eklendi, değil mi?

[9.06.2021 18:24:40] Aslı Kılıçalp: Evet Meltem Hanım ikisi üst üste

[9.06.2021 18:24:57] Aslı Kılıçalp: İkinci görsel video

[9.06.2021 18:54:22] Meltem Giz Çağlayaner: Etkileyici olmuş, beğendim ☺

[9.06.2021 19:16:51] Aslı Kılıçalp: Benim video için se teşekkür ederim ☺ sergi içinse üzerine alındım

[9.06.2021 19:37:43] Meltem Giz Çağlayaner: Tabi ki sizin video. Darısı başımıza 😊

[9.06.2021 19:43:36] Nidahi Karaman: Çok etkili, elinize sağlık!

[9.06.2021 19:45:43] Aslı Kılıçalp: Çok teşekkür ederim, videoda ilk görselden sectiğim kesite bilgisayarda video foto düzenleme programından efekt ekledim.

[9.06.2021 19:49:57] Fusun Tuncel: Çok güzel☺

[9.06.2021 19:50:14] Necla Öğrenci: Elinize sağlık ,çok güzel olmuş

[9.06.2021 19:50:45] Aslı Kılıçalp: Sizin yaptıklarınıza da ben bayılıyorum.

[9.06.2021 19:53:05] Necla Öğrenci: Yardım almadan 2adet stop motion yapabilmek olmama sevindim.

Demirhan internetten bulduğu bu programın youtube üzerinden videosunu izlemiş ve uygulamayı kullanarak üretim yapmıştır. Katılımcıların zorlansalar da süreçten keyif alarak çalıştıkları gözlemlenmiştir.

Böylece AR deneyimine dayalı sanatsal sorgulama sürecini bir uygulama üzerinden deneyimleyen katılımcıların görsel üretim süreçleri zenginleştirildi. Uygulamayı bilmeyen birinin yapılan çalışmaları çok etkileyici bulabileceğini, fakat temelde çok basit bir sistemle çalıştığını keşfettiklerini belirttiler. Bir AR çalışmasına değer katan şeyin bu uygulamaya yüklenen birinci ve ikinci çalışma olduğu, yani görseli üreten kişiye ve görsele

bağlı olduğu grubun genel kanısı oldu. AR uygulamasında kullanmak üzere görsel üretmemiş olan katılımcılar teşvik edilerek, bakış açılarının sevdikleri bir üretim biçimi üzerinden gerçekleştirilmesi istendi. Ders esnasında uygulamaya yükleme yapıp üretimini uygulama üzerinden deneyimleyen katılımcılar, kendileriyle gurur duyduklarını belirttiler.

Katılımcıların bazılarının üretim yapmaması ve blogda metin yayınlamaması üzerine araştırmacı tarafından ara ara teşvik konuşmaları yapılarak kendilerine yakın hissettikleri sanatçı, eser ya da sergi seçmeleri ve üzerine yazmaları istenmiştir. Bu teşvik konuşmaları üzerine katılımcılardan F.Fusun Tunçel'in blogda paylaşmak üzere metin hazırlamıştır.

(F.Fusun Tunçel)

JOSEPH BEUYS “Amerika’yı Seviyorum, Amerika da Beni”

Bu yıl Alman sanatçı Joseph Beuys’un doğumunun 100. Yılı. II. Dünya Savaşı sonrası çağdaş sanatı etkileyen en önemli sanatçılardan biri olan Beuys, Marsel Duschamp’dan sonra geleneksel sanat kalıplarını kıran, son yüzyılın en provokatif isimlerinden biri olarak sanat dünyasındaki yeri günümüzde de önemini koruyor. Heykel, yerleştirme, çizim, grafik ve performans alanlarındaki çalışmalarında şamanizmden ve antropozofi öğretilerinden etkiler taşıyan ezoterik ve mistik kavramları kullanmıştır. Sanatsal faaliyetlerinin yanı sıra eğitim ve politika alanlarında yaptığı çalışmalarla da etkili olmuştur. Sanatı iyileştiren, dönüştüren bir güç olarak gören Beuys’un, Amerikan yerlilerinin kanayan yarasına dikkat çekmek ve bir ölçüde bu travmayı sağıltmak için gerçekleştirdiği “Amerika’yı Seviyorum, Amerika Da Beni” performansı, performans tarihinin simgesi olmuştur.

Beuys, 1974 yılında Block’un New York’ta yeni açılan galerisinde tel örgüyle bölünmüş küçük bir odada vahşi bir kır kurduyla üç gün birlikte kalır. Kızılderili mitolojisinin en önemli sembollerinden biri olan Kuzey Amerika Kurdu (Coyote) seçimi bu açıdan önemlidir. Performans kısaca şöyledir; Beuys, uçakla Amerika’ya geldiğinde gözlerini kapar, pasaport kontrolünden geçtikten sonra havaalanında keçeyle sarılır, sedyeye yatırılır ve ambulansla hızlı bir şekilde galeriye getirilir. Böylece yolda Amerika hakkında bir şey görmemiş olur. Galerinin bir bölümü, seyircilerin korkmadan izleyebilmesi için tel örgüyle bölünmüştür. Kafesin tabanı tahtadandır, böylece ayakları Amerika topraklarına basmayacaktır. Kafeste kurttan başka bir miktar kuru ot, biraz saman, türbin sesi yayan bir cihaz ve birkaç Wall Street Gazetesi vardır. Sanatçı kafesin önünde keçeyi açarak kendini gösterir ve elinde bir bastonla içeri girer. Kurt onu koklar, etrafında dolandıktan sonra sakinleşir. Sanatçı kurdu ürkütmemek için oldukça yavaş hareket eder. Bir ara kurt keçeyi çekiştirip yırtar. Beuys keçeyi sonunda atar. Birbirlerine alışınca yerlerini değiştirirler, kurt keçenin sanatçı da samanın üstünde uyur. Bu performansta kurt, Amerikan yerlilerini yani Amerika’nın asıl sahiplerini temsil etmektedir. Beuys Kızılderili kültüründe olduğu gibi kurdun güçlü bir sezgisi ve ruhu olduğuna inanmaktadır ve o toprakların asıl sahibi olan kurt böylece barışın ne olduğunu beyaz adama

göstermiş olur. Üç gün süren eylemin ardından sanatçı yine geldiği şekilde Amerika'dan ayrılır.

Bu performans aklıma ister istemez şu soruyu getirdi; vahşi bir canlıyla bir insan bu kadar kısa bir sürede birbirlerine alışıyorlarsa bunca insan yüzyıllardır neden acı çekti, yoksa en vahşi canlı insan mı?

“Sanatın amacı doğrudan bilgi vermek değildir. Sanat, deneyimin derinden algılanmasıdır. Amaç açıkça anlaşılacak olsaydı, sanata gerek kalmazdı” der Joseph Beuys
Sizce?

Onbirinci Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci *14.06.2021*

1. Ders: Stop Motion Nedir? Nasıl Yapılır? Uygulama Kullanımı
-Yeni medya araçları ile üretim süreci sorgulanmıştır.
- Görsel ürünlerde hareket oluşturmaya yönelik Stop Motion Studio Kullanımının açıklanması - deneyimlenmesi
- Çalışmaların stop motion tekniği ile gerçekleştirilmesi.

Stop motion nedir ve nasıl yapılır konusuna dönük uygulamalı bir etkinlik gerçekleştirildi. Katılımcıların kendilerine yakın hissettikleri ve kendilerini ifade edecekleri bir konuda her hareketi fotoğraflayarak kayıt altına almaları istendi. Daha önceden katılımcılardan Necla Demirhan'ın whatsapp üzerinden gönderdiği stop motion programının kullanımıyla ilgili video izletilerek, araştırmacı tarafından daha önceden oluşturulmuş örnek stop motion videosu gösterildi. Kullanılan program çok basit bir şekilde sıralı fotoğraf çekmeye imkan tanıdığı için katılımcılar farklı farklı videolar üretebildiler.

[11.06.2021 17:23:31] Aylin Hanım: Hepsi çok güzel olmuş ellerinize sağlık arkadaşlar

[11.06.2021 17:43:42] AysekArabAcak: Fusuncum, Neclacım harikasınız sizi alkışlıyorum

[11.06.2021 17:46:05] Fusun Tuncel: Muhteşem

[11.06.2021 17:49:17] Meltem Giz Çağlayaner: İki çalışmaya da bayıldım.

[11.06.2021 17:49:59] Fusun Tuncel: Ne güzel şeyler çıkmış, harika

[11.06.2021 17:51:31] Aslı Kılıçalp: Ellerinize sağlık , çok güzeller

[11.06.2021 17:58:22] Necla Öğrenci: oyun oynarcasına keyifli bir deneyim oldu benim için

[11.06.2021 18:23:29] Meltem Giz Çağlayaner: Yaşa Necla, ben de indireyim o uygulamayı.

[11.06.2021 18:25:45] Meltem Giz Çağlayaner: Füsün cum bebek videosu çok etkileyici. Hikayesini bilmesem bile o kırık hali dokunuyor.

[11.06.2021 18:28:08] Necla Öğrenci: Füsün buna hikaye yazmak ister mi acaba

[11.06.2021 18:38:29] Fusun Tuncel: <00008638-PHOTO-2021-06-11-18-38-29.jpg eklendi>

[11.06.2021 18:41:09] Fusun Tuncel: 57 yaşında bir taş bebek, ilk hali!...

[11.06.2021 18:43:39] Aslı Kılıçalp: Ne kadar güzelsiniz

[11.06.2021 18:44:21] Eü: Canlar bence Füsün'un bu çalışması üzerine siz kendi algılarınızı söyleyin

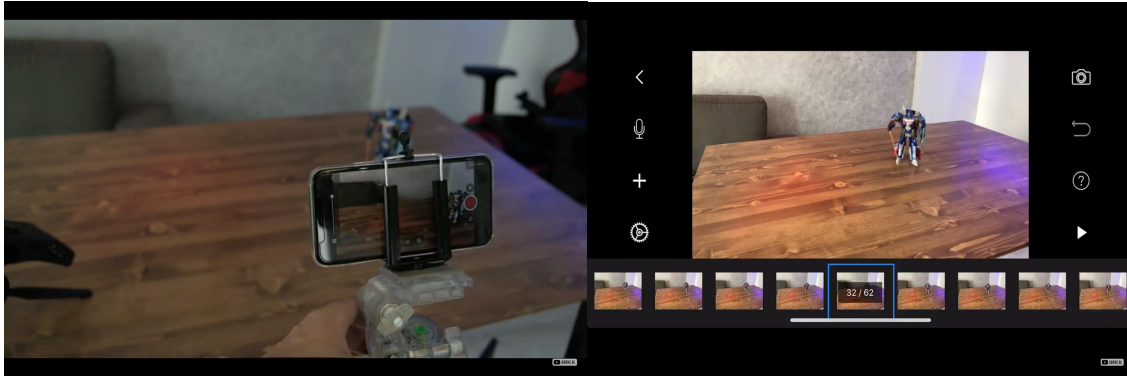
Araştırmacı tarafından grup yorum yapmaya teşvik edilmiştir.

[11.06.2021 18:48:35] Aslı Kılıçalp: Bu bir büyüme, birlikte başa çıkma hikayesi sevdası. Kırılma da kanadınız...diye olan şarkı gibi ve tüm yaşadıklarına sahip çıkma, içindeki çocuğa sarılma ondan vazgeçememe hali.

[11.06.2021 21:18:49] Nidahi Karaman: Çok güzel işler çıkmış. Kışkandım, ne yalan söyleyeyim.

[11.06.2021 21:24:59] Nidahi Karaman: Füsün hanım bir döndü pir döndü. Kısa film gibi. Bence müziğe, efekte hiç gerek yok. Baştan sona, an be an duygu yüklü.

Genel olarak grubun üretim anlamında pik yaptığı bir etkinlik haftası geçirilmiştir. Ayrıca her bir katılımcının üretimi kendisi ile bağdaşan, öznel sorgulamalarını içeren, konuya ve tekniğe hakim olduklarını gösterir nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Görsel 4.46. Stop Motion etkinliği

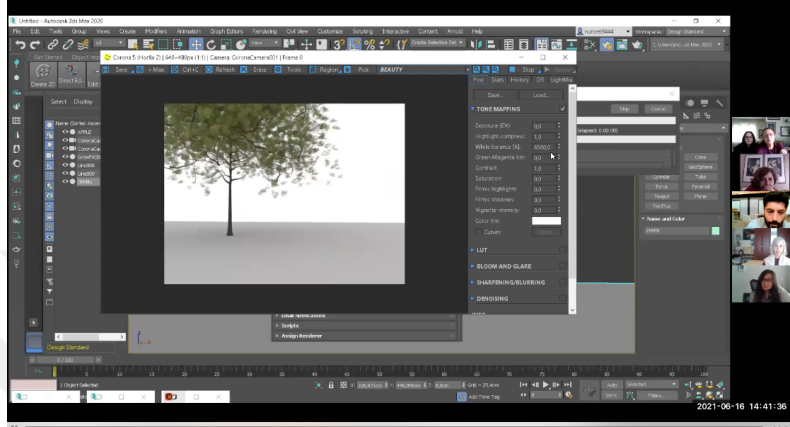
Onbirinci Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci
16.06.2021

2. Ders: Mehmet Orel ile 3D Max Uygulama Kullanımı

-3D programların kullanım alanlarının sorgulanması, avantajlı ve açık programlar

- 3D max ile üç boyutlu bir nesnenin hareketlendirilmesi

Araştırmanın onbirinci haftasında Mehmet Orel ile 3D Max ile çizim ve hareketlendirme konusunda bir etkinlik gerçekleştirildi.

Görsel 4.47. 3D Max ile çizim etkinliği

Bu tür programları kullanabilmek için güçlü bilgisayarlara ihtiyaç duyulduğu, bilgisayar çok güçlü olsa bile verilerin işlenmesinin en az altı saat sürebileceği bilgisi grup tarafından yadırgandı. Bilgisayarında photoshop yüklü olan katılımcılar Mehmet Orel'in yönlendirmesiyle hareketli bir nesne oluşturabildiler. Ardından Whatsapp üzerinden birbirlerine de öneriler verdiler.

[16.06.2021 16:05:13] Aysel Nizamoglu: hazır modeller derken nasıl elde ediliyor diye merak etmiştim, marketleri varmış

[16.06.2021 16:05:23] Aysel Nizamoglu: <https://youtu.be/DsiCwxSOjRk>

[16.06.2021 16:07:44] Nidahi Karaman: https://m.youtube.com/watch?v=9xC0i_qTlYo

[16.06.2021 16:28:32] Aslı Kılıçalp: Eğer oyun oynamak isterseniz mevcut bilgisayarlarımızda basit bir program var

[16.06.2021 16:28:39] Aslı Kılıçalp: 3d builder

[16.06.2021 16:29:07] Aslı Kılıçalp: İki dakikada bunu yaptım, eğlenceli

Etkinlikler çerçevesinde dijital medya üzerinde sanatsal ve tasarımsal içerik üretme sürecine ilişkin teknoloji olanaklarını deneyimleyen katılımcıların bu çerçevedeki görüşlerine ilişkin temalar şu şekilde yapılanmıştır:

Tablo 4.13. Teknoloji Deneyimine İlişkin Temalar

Teknoloji Deneyimi
<i>Program kullanımı</i>
<i>Somut üretim</i>
<i>Eleştiri İhtiyacı</i>
<i>Etkileşim</i>
<i>İzleyici olma</i>
<i>Zorlanma</i>
<i>Yetersizlik Hissi</i>
<i>Merak etme</i>
<i>İçerik oluşturma</i>
<i>Soru sorma becerisi</i>

Onikinci Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci

21.06.2021

1.Ders: Derya Kılıçalp - Sosyal Fayda ve Sosyal Etki Danışmanı
-Yeni medya etkileşim sürecinde toplumsal – sosyal fayda sanat bağlamında sorgulanmıştır.
- Kamusal alanda sanat ve sivil toplum Kuruluşları
- Proje üretme desteği- izleyicinin güçlendirilmesi

Sosyal fayda, farkındalık, toplumsal dönüşüm, eşitlik, dayanışma, gönüllülük kavramları ile ilgili bilgi ve deneyim kazanmak, bu kavramları sanat bakışı ile birleştirerek somutlaştırabilmek için Fark Edenler Derneği ve Küme Art kurucularından olan Derya Kılıçalp ile görüşme yapılmıştır.

Grubun sanat izleyicisi olarak, sorgulayan, etki yaratan, dönüştüren gönüllü eylemlilik hallerini, ifade biçimlerini genişletebilmek üzerinde durulmuştur. Katılımcı grubun Küme Art blogu, sosyal medya paylaşımları ve etkileşimler yolu ile sanat alanına sanat izleyicisi olarak katkısı sorgulandı. Grubun sosyal faydaya yönelik yaptığı paylaşımlar bu bağlamda değerlendirildi. Sanatın kamusal alanda yayılımının (günümüz kamusal alanının ağ üzerinden gerçekleştiğini düşünerek) oluşturabileceği pedagojik etkiler üzerinde duruldu.

Katılımcılardan Nidahi Karaman ilk haftalarda her etkinlikte çok aktifken grubun dinamliğini etkilediğini düşündüğü için bir süredir kendini frenliyordu. çok fazla paylaşımda bulunmuyordu. Derya ile yapılan etkinliğin ardından katılımcıların tümüne araştırmacı tarafından “*etkinlikle ilgili sizi etkileyenleri belirtir misiniz*” diye soruldu. Yalnızca Nidahi Karaman’dan yanıt alındı. Katılımcıların bazıları üretim ile ilgili heyecanları yükselmiş olsa da fikir beyan etmek, yazmak ile ilgili çekinceli oldukları dikkati çekmiştir.

[21.06.2021 17:38:03] Nidahi Karaman: Derya hanımla görüşme sonucu zihnimde canlananlar:

1-Toplumsal içerik, yoksulluk artukça artan bir önem kazanıyor.

2-Aynı oranda sanatçı sorumluluğu da artıyor.

3-Bol parası olmayan sanatçı, eserleriyle, performansıya katkıda bulunabilir.

4-Böylelikle yoksul kesimde birikmiş öfke;

a) sağaltılır, onarılır, sönümlendirilir,

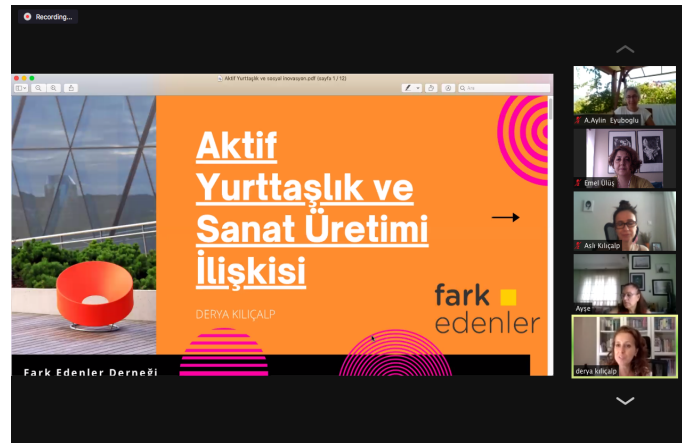
b) yönlendirilir, araçsallaştırılır,

c) hedef kitle bilinçlendirilir,

Adorno net, diğerleri dolaylı belirtmiş;

Sanatçı çözüm müessesesi değildir. İyileştirici, katarsizci değildir. Yanlışı vurgulayan, Doğruyu görünür kılandır.

Sanatın sosyal fayda olarak rolü sorgulandı. Kolektif olma, örgütlenme, eşitlik, dezavantajlı olanın fark edilmesi, iyileştirme, sürdürülebilirlik kavramlarının sorgulanmasına yönelik öneriler üzerinde tartışmalar gerçekleştirildi.

Görsel 4.48. Derya Kılıçalp ile sosyal fayda ve farkındalık odağında sanatın sorgulanmasına dayalı etkinlik

09.07.2021

2.Ders: Mustafa Duymaz- Kent, Mimari Kamusal Alan
- Kamusal alanda sanat – Kamusal alanın sanata yansımaları
- Mimari öğelerin tuvale taşınması

Sanatçı Mustafa Duymaz ile kent-mimari-kamusal alan konuları odağında bir etkinlik gerçekleştirildi. Şehirdeki agresif mimari, inşaat, yapı konularından etkilendiği için bu konulara eğildiğine değindi. Karşılaşma alanlarının kent insanının kimliğine işaret ettiği konuşuldu. Arter'in göz alıcı mimarisiyle yer aldığı Dolapdere mevki açısından değerlendirildi. Katledilen doğanın canlıların yaşamını sürdürmesine, insan psikolojine olumsuz katkıları ele alındı.

Yapılan etkinlikte katılımcıların konu odağında öne çıkan yorumları şöyledir:

Hülya Nizamoğlu: Sondaj gibi oldu bizim için daha böyle derinmiş olduk, biraz daha farklı bakacağız tabii ki öyle düşünüyorum ben. hepimizin muzdarip olduğu şeyler. Hani bazen kendi kendime diyorum bütün binaların arasından bir tek böyle kafamı tam kaldırıncaya görebiliyorum diye. Herhalde bu ilerde daha da kötü bir durum olacaktır. Gökdelenler çoğaldıkça...Tatilden İstanbul'a döndüğümüz zaman ben onu çok hissediyorum fark ediyorum. Sanki karşımıza sur gibi dizilmiş binalar bu şekilde görünce hakikaten çok rahatsızlık verici bir şey. Nereye gittiğimizi biz de bilmiyoruz. Hani gittikçe de bu binalar da yıkılacak bu sefer yerine daha yükseği gelecek. O zaman insanlar ne olacak hiç bilmiyoruz tabii ki. Yani biraz daha dikkat çekmekte fayda var. o yüzden Mustafa Duymaz'ın yaptıkları çok değerli benim için bir etkiliyor hepimizi. İşte bu durumun içinde yaşamak gerçekten doğaya kaçma isteği dürtüsü uyandırıp bir şekilde İstanbul'u terk etme hissi yaratıyor. Yani en azından bende yaratıyor hocam.

Aylin Eyüboğlu:Yani doğaya kaçsak da aynı sıkıntıyı ben şu anda Bodrum'da yaşıyorum, çok hoşuma giden kimsenin anlamlandıramadığı bir dağa bakıyorum ve hani hiçbir yeşillik bir ağaç, hiçbir şey yoktu ve bayağı bir karanlığa bakıyordum. Balkondan denizi ışıkları görüyordum ama bir tarafında sadece bir dağ vardı. Hatta bazen çocuklarla dağların arkasından kızıldereliler çıkacak. Ateş edecekler diye hayaller kuruyordum. Orada şu anda oraya yüz tane ev yapılıyor. Düşünebiliyor musunuz? Domuzlar vardı gitti. Tilki besliyordum gitti ve o dağın üzerine inekler gelirdi. İnekler artık yok. Ben bütün karpuzları keserdim. Artık herkesin bana söylediği şey niye böyle yapıyorsun ya bak ne güzel karşında evler ıslıl ıslıl göreceklerin ve bizim evlerin değeri artacak. Ben anlatamıyorum ya, işte o insanlara çamaşır suyu kullanmamayı da anlatamıyorsun. Yani bu aslında estetik yaşantı dediğimiz şeyi sen kendi

hayatında minicik, ufacık görünen bir şeyin içerisinde bile her alanda düşünüyorken bu insanlar farkında değiller, yalnızca yaşıyorlar çünkü o yüzden elbette hani sen onların farkına varması için neden sonuç ilişkileriyle bir şeyleri onların gözüne sokabilirsin. Ama biraz da sanırım içten gelen bir şey bu kesinlikle. Yani burada ne yaparsanız yapın karşı tarafa ulaşamıyorsunuz. Çünkü insanlar çok daha farklı bakıyorlar, daha maddi anlamda bakıyorlar.

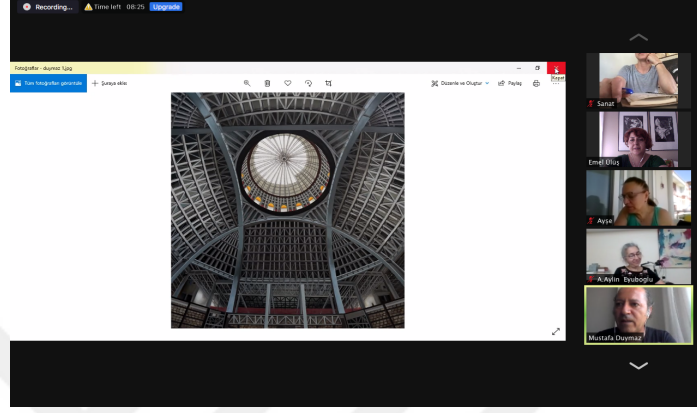
Meltem G. Çağlayaner: Güçlü medeniyetler ve işte yani varlığını olumlu bir şekilde devam ettirmiş medeniyetlerin yapıları kolay kolay yıkılmıyor. Bu da kültürü ortaya koyuyor bir yerde. Bir İtalyan dizisi izledim 25 yıl süren bir dizi dikkatimi çeken mimari mekan asla değişime uğramıyor. Sicilya'da bir kasabada polis merkezi olduğu bir meydan. binalar, polis, merkezi sokak. Inanın yirmi beş yılda o görüntü hiç değişmedi ve bunu dizi olarak hızlı hızlı izlediğimiz için çok belirgin gördüm. Yalnızca işte böyle bir iki saksıda bitki falan eklendi mesela. Yani bizde de insanlar burayı değiştirelim, şu balkon kapatalım camekan ya da boya eski yeni boya yapalım falan. Böyle bir şey yok yani olanı koruma var diyor. Niye bizde bu olmadı hani İstanbul'u da bir kenara koydum diğer şehirlerde böyle kimliksizlik var Mustafa bey de diyor ya biz kimliksiz miyiz? Hep yeni bir şey arıyoruz yani bir yandan dedim Türk kültüründe kimlikli yapılar vardı ama kıymeti bilinmiyor.

Araştırmacı tarafından konuyu toplamak üzere yorum yapılarak grup yönlendirilmeye çalışılmıştır.

EÜ:Gördüğünüz gibi böyle öznel ya da işte toplumsal sorgulamalarla bir takım üretimler ortaya çıkabiliyor ve bambaşka yerlere dokunabiliyor aslında. Hem ileriye doğru hem geriye doğru sorgulamaları çoğaltıyor. Hem geçmiş, hem geleceğe yönelik şeyler çıkarıyor. Aslında ben bu arada Mustafa'ya şey dijital üretimlerle ilgili birtakım sorular da soracaktım ama neyse onlara fırsat bulamadık.

Araştırmacı yarı yapılandırılmış görüşme için gruptan randevu istemiş, tarihler belirlenmiştir. Sosyal medya hesaplarını aktif tutmak gerektiği için, içerik üretmeleri ve grubun beğenilerine yönelik paylaşımlarda bulunmalarını istemiştir:

“...hikayede paylaşmak üzere beğendiğiniz işleri gönderebilirsiniz. Altına sadece bir cümle yazarak kendi hissettiğiniz şeyle ilgili bir cümle yazarsanız en azından hikayeyi de sürekli aktif tutmuş oluruz diye düşünüyorum. Yani aklınıza geldikçe böyle işte beğendiğiniz bunu beğeniyorsunuz gönderin. Gruba neden beğendiğinizi işte size nasıl hissettirdiğini de belirtirseniz ben onları hikaye eklemeye çalışacağım.”

Görsel 4.49. Mustafa Duymaz ile gerçekleştirilen etkinlik

On Üçüncü Haftaya İlişkin Çevrimiçi Ders Süreci

12.07.2021

1. Ders: Bager Akbay ile Görüşme- Sanatçı- Eğitmen

-Yeni medya süreci, sanatta yeni medya ve etkileşimi çalışmalar üzerinden sorgulanmıştır.

Günümüzün sanat üretimleri ve izleyici bakışı üzerinden şekillenen sürecin yeni medya sürecinde yayılımı ve etkileri sorgulanmıştır.

Sivil Yapılanma- Örgütlenme- Sanatın ve Araçların Demokratikleşmesi

Süreç içerisinde güncel anlamda süren birçok dijital, teknolojik yeni medya yapısı ile karşılaşan katılımcı grubun genelinde modernizm, çağdaş sanat, güncel sanat kavramları ile ilgili farkındalıklarının arttığı gözlemlenmiştir. Bu anlamda katılımcı grupta sanat izleyicisi olarak fikir yürütebilmek, kendi yorumlarını yapabilmek gibi yeterlikler öne çıkmaktadır. On üçüncü haftada bu noktadan hareketle dijital sanat bağlamında öne çıkan sanatçılardan Bager Akbay ile görüşme gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılar daha önceden hazırladıkları soruları yönelterek, konuşmanın yönünü belirlemişlerdir.

Yeni malzemeler denemenin, kullanmanın etrafımızı çevrelemiş olan dijital ortam tarafından dış baskı ile hayatımıza entegre olduğu kanısına istinaden:

Bager Akbay: “Herkes kendini nasıl ifade edebiliyorsa öyle etmeli. Her anlattığımız şey, her ifade etme şekli farklı malzemeleri gerektirebilir. Deriz ya bazen ben burada böyle bir malzeme kullanmaya ihtiyaç duydum. Yani anlatacağınız şeylere malzeme ve medyum arasındaki ilişki birincisi. İkinci tarafı hangi medyumu doğal olarak biliyorsunuz. Esasen sanatçının kendine yakın hissettiği medium önemlidir. Yeni nesil daha fazla dijital araçlar kullanıyorsa, kendini orada ifade etmesi normal kullanmayan da başka yöntemlerle ifade edecek. yani köyde büyüdüyseniz, o köydeki şeylerle kendimi ifade etmem gerekir. Çünkü o araçları kullanmışım, oradaki şeyleri gözlemlemişim. Ama şehirde yaşıyorsam da şehir hikayelerini anlatmak daha doğal ve şehirdeki malzemeyi kullanmam daha doğru. O yüzden sanatı tekil bir formül var ve böyle üretilir den ziyade, biz hikayeleri anlatıyoruz, dertlerimizi anlatıyoruz, gelecekle ilgili öngörülerimizi anlatıyoruz, hayallerimizi anlatıyoruz ve de bazen sadece anlatıyoruz. Ne anlattığımızı bile bilmiyoruz. Anlattıktan sonra bakıyoruz. Sabah kalkıyorsun rüyanda bir şey görüyorsun ve bir anda açıyorsun bir şarkı yapmaya başlıyorsun. Orada sorsanız ne yaptığını bilmiyor o kişi. Ama bir şey geldi bir şey var diyor ve ilerliyor. Yakaladığı bir şey üzerinden peşinden gidiyor. Orada ben şey olarak bakmıyorum yani eseri çerçeve içine almak ve türünü, kullanılan malzemeyi yazmak koleksiyonerin işte atıyorum galericinin falan kaygısı olmalı. Bizi ilgilendiren bir şey olmasına gerek yok. Biz orada bireysel olarak gittiğimizi ne deneyimlediğimiz de bakarız.”

Günümüzün sanat üretimleri ve izleyici bakışı üzerinden şekillenen sürecin yeni medya sürecinde yayılımı ve etkilerinin sorgulandığı bu görüşmede malzeme, teknik, medium seçimlerinin, doğal yolla, kişinin alışık olduğu şeylerle sürmesi gerektiği konusu üzerinde durulmuştur.

Bager Akbay: Esere özel soruda sorabiliyorsunuz ama yani şunu bilmenizi istiyorum ben o yaşadığı yeri bilmediğim, kullandığı tekniğini bilmediğim bir sanatçının eserini ben de yorumlayamıyorum. Ama şunu yapabiliyorum, arkasına bakmama gerek yok. Ben önü ile de ilgilenebilirim yani hani ön yüzüne bakıp da Refik Anadolu işin içinde başım döndü mü? Ne hissettim gözlemci perspektifinden gidebilirim ama merak ediyorsam arkasında kurcalayabilirim. Bu tamamen kişisel tercih. Ama şunu diyebiliriz: o konuda sanat eleştirmeni olma gayesi varsa mediumla haşır neşir olmak gerekiyor. Dolayısıyla genel bir sanatı eleştirme günümüzde mümkün değil zaten. Yani o 20 yüzyıl Avrupa'sının yarattığı 1950'lere kadar yarattığı bir idea, o bitti. Yani oradaydı. Az teknik vardı, hiyerarşi vardı, bir sanat öyküsü vardı. Öyle bir ölçüt kalmadı şu an feminist topluluklar sanat tarihini baştan yazıyor, Afrikalılar baştan yazıyor. Çinliler baştan yazıyor. Çünkü Avrupa sanat tarihi bir sürü şeyi görmezden geldi. Ya modern sanat ölçüsünde bir tane kadın yok. yani bu başka bir kafa. Bizim bunlara biat etmemize gerek olacak bir yer yok burada. Yani o ki o dönemin gerekleri böyleydi. Biz de basit anlatmak gerekiyordu. Bambaşka okumalar yapabiliriz. Bu yüzden bir sanat

eleştirmeni bir küratörü de tek bir tip olmuyor. Hepsi farklı, daha politik eser olarak. Çok güzel yazılar var bu konularda daha politik eserlerle ilgilenenler var. Politik eser olmaz diyende var. formal eserlerle ilgilenenler de var. Bir sürü farklı yaklaşım var

İzleyici olma odağında, ilgili olunan, merak edilen alanlarla ilgili üretilmiş yapıtlara yaklaşıldığı, tanıdık olana duyulan merak duygusunun bireyi yapıta yaklaştırdığı üzerinde durulmuştur. İzleyici olma ve eleştiri yapma eylemlerinin farklı kaygılar gerektirdiği konuşmada öne çıkan konulardan biri olmuştur. Günümüzde genel bir sanat eleştirisi yapılamayacağı, o dönemin 20. Yüzyılda kaldığı görüşü öne çıkmıştır.

Bager Akbay: “ben niye bir şiirde herkesin aynı şeyi anlamasını kafama takayım ki? o zaman düz yazı yazarım. Şiir zaten bir yansıma. Ben bir ayna isem bana bir duygu yansıması geldi ben bir şey gördüm bana çarptı ve yansıdı. Ben anlamak zorunda değilim ki.”

Sanatı üreten bireyin kendi sanat yapıtının alımlanması ile ilgili bir kaygıya düşerse burada bir problem olma olasılığı üzerinde durulmuştur. Sezgilerimizle, sözel olarak ifade edemediğimiz şeylerin yansıtıldığı sanat alanında kullanılan metin ve yapıt ayrıklığından bahsedilmiştir. Sanatın muğlak bir alan olduğuna değinilmiştir.

Farklı alanlardan beslenerek üretim yapan Akbay “ *ben merak ettiğim bir şeyleri üretiyorum*” diyor. Ülkemizdeki eğitim sisteminin kalıplaştığından bahsederken, öğretme değil öğrenme isteğinin bireyi ilerlettiğini düşündüğünü belirtmiştir.

Bager Akbay: “Şimdi bir kere meslek öğrenmenin anlamı değişti. Ben gerçekten diyelim ki ameliyat yapmam gerekiyor. Bir sonraki işim için altı ayda öğrenebilirim. Bu da ciddi bir şey. Öğrenmek kolaylaştı, eskiye göre yani çevremizdeki öğrencileri düşünün istedikleri şeyleri kaç günde öğreniyorlar, bir kültüre dalyorlar. 15 günde benim kızım çıkıyor ve Kore anime Kültürü hakkında böyle devasa şeyler öğreniyor. Ben de inanamıyorum. Kolaylaşma var yani uzmanlaşma ama kendi işine yarayacak kadarını alabiliyor. İkincisi sanatçı sadece 20. yüzyılda sen orda takıl kardeşim. Yani eski sanatçılar da gerçekten boyasını kendi yapıyor, Da Vinci'nin hayat hikayesi de böyle. Her konuda çok yetenekli bir adam mesela. 20 yüzyıl sanatçısını romantik, kapalı bir yere itti. İhtiyaç buydu çünkü tasarım geldi. Bir de o para kazanabilen ressamı geldi. Tamam ben zaten bunun 20 yüzyılın bir metodu olduğunu düşünüyorum. Yani para kazanabilecekken niye sanat yapıyorsun gibi bir yerden olduğunu düşünüyorum.”

Öğrenme kavramı üzerine konuşma ilerlerken, öğrenme ortamlarının değişimi ve kolaylaşması, merak eden bireyin her şeyi öğrenebilmesine olanak tanıdığına değinilmiştir. Yazılım ve yeni nesil dijital araçların kullanımının çocuklardan kolaylıkla öğrenilebileceğine değinilmiştir. Bu anlamda medya aracılığıyla bireyin bilgi edinme ve profesyonelleşmesinin mümkün olduğu kanısı oluşmuştur. Konu odağında, merak ve araştırmaya devam etmenin önemi ortaya çıkan önemli noktalardan biri olmuştur.

Konuşmada, hiyerarşinin yerini heterarşiye bırakması gerektiği öne çıkmıştır. Kolektif bilinç, etkileşim, yapay zeka, gelecek, sanat para ilişkisi, cinsiyet rolleri, Akbay ve arkadaşları tarafından üretilen Aypera isimli AI üzerinden gerçekleştirilmiştir. Sanat ve para ilişkisi bağlamında Bager Akbay'ın ürettiği 'Deniz Yılmaz' isimli işi konu edilmiştir.

Etkinlikten sonra Whatsapp üzerinden bilgi paylaşımları yapılmış ve katılımcıların etkinlikten keyif aldıkları gözlemlenmiştir.

[12.07.2021 19:56:37] Aysel Nizamoglu: Bugün bir videosunu seyretmiştim, orada bir gruptan bahsetmişti. Deniz Yılmaz'da aynı fikri uygulamış videoyu belki izlemiştinizdir yine de linkini buraya koyacağım. Sayesinde bir sürü oluşum ve kişide not alıp araştırıyorum. Hocam çok teşekkürler.

[12.07.2021 19:56:51] Necla Öğrenci: Bager beyden öğreneceğim ne çok şey var diye düşünüyorum

[12.07.2021 19:57:46] Eü: Hepinize tüm süreçte gösterdiğiniz katılımınız ve sabrınız için teşekkür ediyorum

[12.07.2021 19:57:48] Necla Öğrenci: Çocuklarla birlikte deneyimlemek fikri cazip geldi

[12.07.2021 19:58:29] Aysel Nizamoglu: <https://youtu.be/20vpNlM2Ky4>

[12.07.2021 19:58:51] Necla Öğrenci: Biz teşekkür ederiz☺☺

[12.07.2021 19:59:41] Aysel Nizamoglu: Deniz Yılmaz için uyguladığı hikaye 2:08 civarı başlıyor.

[12.07.2021 20:00:18] Aysel Nizamoglu: Hocam biz teşekkür ederiz.

[12.07.2021 20:02:13] Aylin Hanım: Biz teşekkür ederiz☺☺

[12.07.2021 20:02:26] Aysel Nizamoglu: Tabi tek bir farkla Deniz Yılmaz da suç yok .

[12.07.2021 20:07:13] Hulya Öğrenci: ☺☺Çok teşekkür ederiz Emel hanım ☺

[12.07.2021 20:41:01] Meltem Giz Çağlayaner: Ne demek, hayatta karşı karşıya gelip konuşamayacağımız sanatçılarla bizi buluşturdunuz. Şükran ve mutluluk duyuyorum. ☺

[12.07.2021 20:43:00] Meltem Giz Çağlayaner: Önerdiği kitabı tam yazamadım. 'sanat dünyasının...' Künyesini verirsiniz sevinirim.

[12.07.2021 20:43:56] Hulya Öğrenci: <00009322-PHOTO-2021-07-12-20-43-56.jpg eklendi>

[12.07.2021 20:59:40] Aslı Kılıçalp: Çok keyifli, düşündürücü, merak uyandırıcı, bol etkileşimli, sevgi saygı dolu sürecin parçası olabilmek çok güzeldi, teşekkür ederim. □

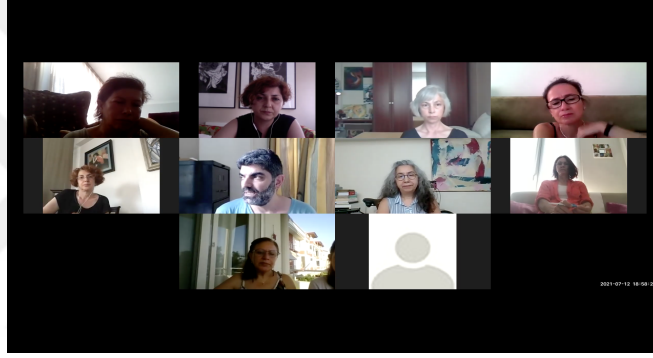
[12.07.2021 21:09:48] Aysel Nizamoglu: Katılıyorum.

[12.07.2021 21:14:52] Aysel Nizamoglu: Sanat Dünyasının Senaryoları
Burak Delier

[12.07.2021 21:15:19] Aysel Nizamoglu: Bir de bir yazar ismi daha vermişti
Ebru Yetişkin

[12.07.2021 21:34:31] Meltem Giz Çağlayaner: Teşekkürler, inceleyeyim kitabı

[13.07.2021 00:36:24] Aslı Kılıçalp: <https://www.unlimitedrag.com/post/mecmu-da-atis-serbest-vi>

Görsel 4.50. Bager Akbay ile gerçekleştirilen etkinlik

Araştırmada teknoloji deneyimi ve kamusal alan pedagojisi bağlamında sorgulamaların yapıldığı etkinlikler sonrasında katılımcı grubun görüşleri şu şekilde temalaştırılmıştır:

Tablo 4.14. Teknoloji Deneyimine İlişkin ve Kamusal Alan Pedagojisine ilişkin temalar

Kamusal Alan Pedagojisi

Program kullanımı

Öğrenme

Somut üretim

Eleştirel sorgulayıcı bakış

Sanatçı-Sanat Yapıtı Farkındalığı

İzleyici olma

Zorlanma

Yetersizlik Hissi

Teknoloji Kullanımı

Tablo 4.14.(Devam) *Teknoloji Deneyimine İlişkin ve Kamusal Alan Pedagojisine ilişkin temalar*

<i>Merak etme</i>
<i>İçerik oluşturma</i>
<i>Soru sorma becerisi</i>

4.3. Odak Grup Görüşmesi Verileri

Odak Grup Görüşmesi Verileri araştırmanın 7. haftasında elde edilmiştir. 28.05.2021 tarihinde alan uzmanı ve bu araştırmanın danışmanı Prof. Dr. S. Duygu Bedir Erişti yönetiminde uygulama sürecinin yürütüldüğü katılımcı grup ile zoom üzerinden çevrimiçi olarak odak grup görüşmesi gerçekleştirildi. Mentimeter uygulaması ile grafiksel bir yansıtma sağlanarak, temalar ortaya çıkarıldı. Süreç ile ilgili farkındalıklar görüldü, çerçeve çizildi.

Hazırlanmış olan birinci odak grup görüşme sorularından 6 tanesi mentimeter uygulaması ile kelime bulutu oluşturmak üzere paylaşılmıştır. Mentimeter uygulaması, yöneltile sorulara verilen yanıtları, cümle oluşturmaya gerek duyulmadan, ortak bir havuzda toplanacak şekilde, kelimelerin eklenmesini olanaklı kılmaktadır. Programın sunduğu boşluklara çevrimiçi eşzamanlı giriş yapılabilmesi, anlık olarak kelimelerin bir kavram bulutu olarak büyümesini görmeyi olanaklı kıldığından, etkileşim yaratmaya yarayan, dinamik bir yapısı vardır. Öğrenim kazanımlarını bütünsel bir biçimde, kısa sürede görmeyi olanaklı kılmaktadır.

Birinci odak grup görüşmesinde katılımcı grubun yetişkin eğitimi çerçevesinde sanat eğitimi almasının nedenleri ve amaçları sorgulanmıştır. Katılımcı grubun sanat eğitimi alma amaçlarına ilişkin bulgular:

Görsel 4.52. Katılımcı Grubun Yetişkin Eğitimi Odağında Sanat Eğitimi Alma amaçları bağlamındaki kazanımları çerçevesindeki kavramsal yapı

Katılımcı grubun sanat eğitimi kazanımlarına yönelik verdiği yanıtlara dayanarak ana tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Görüşmede “yeni bakış açıları”, “dijital sanat ilgisi”, “farkındalık yaratma”, “düşünce biçimi değişimi”, “kendini gerçekleştirme”, “sanatçıları öğrenme”, “farkındalık yaratma”, “duygu dünyası gelişimi” kelimelerinin öne çıktığı görülmüştür. Öne çıkan kelimeler ile, katılımcı grubun kendini gerçekleştirme anlamında farkındalıklarının arttığı, birlikte olma, üretme ve öğrenme sürecinden keyif aldıkları, sanat- felsefe bağı kurdukları, dijital ve çağdaş sanat ile ilgili kazanımlarının olduğu, çevrelerine farklı bir gözle bakarak sorgulama yapma ve yeni olanı öğrenme isteklerini ortaya koyduğu bulgulanmıştır.

Tablo 4.16. Katılımcı grubun sanat eğitimi alma amacına dayalı kazanımlarına dayalı temalar

<i>Sanat Farkındalığı ve Kazanımlar</i>
<i>Kendini gerçekleştirme</i>
<i>Göstergeleri algılama</i>
<i>Anlamanın çoğaltması</i>
<i>Estetik algının başkalaşımı</i>
<i>Çağdaş ve dijital sanatçıları</i>
<i>Yeni bilgiler ve kavramlar</i>
<i>Değer verme</i>

Katılımcıların çağdaş sanat farkındalığı, çağdaş sanat bakış açıları, çağdaş sanatçılara ilişkin görüşleri bağlamındaki genel çerçeve ise şu şekilde yapılanmıştır:

[illegible]

Katılımcı grubun uygulama süreci etkinliklerine yönelik verdiği yanıtlara dayanarak ana tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Görüşmede “*yeni medya*”, “*dijital işler*”, “*kuram kültürü*”, “*sosyal medya*”, “*farkındalık*”, “*eleştiri*”, “*küratörlük*”, “*etkileşim*” kelimelerinin öne çıktığı görülmüştür. Öne çıkan kelimeler, katılımcı grubun etkinliklerde ele alınan sanat teknoloji ilişkisine dayanarak yeni medya kavramları ile ilgili farkındalıklarının arttığı, sosyal medya ve kullanımına yönelik algılarının açıldığı, dijital ve çağdaş sanat ile ilgili sanat paydaşlarına ilişkin kazanımlarının olduğu bulgulanmıştır.

<i>Etkinlik Süreci Deneyim ve Öğrenimleri</i>
<i>Yeni medya kavramları</i>
<i>Güncel sanatçılar</i>
<i>Çevrimiçi sergi deneyimleri</i>
<i>Dijital sanat araçları</i>
<i>Sanatta özgürleşme eylemi önemli</i>
<i>Sosyal medya kullanım deneyimi</i>
<i>Sanat ve siyaset ilişkisi</i>

Katılımcı grubun sosyal medya üzerinde açtıkları kamusal alan pedagojisi yaratma bağlamında, farkındalık kazandırmaya yönelik sanat izleyicisi deneyimleri çerçevesinde blog ve sosyal medya paylaşımlarına ilişkin görüşleri şu şekilde yapılanmaktadır:

Görsel 4.55. Katılımcı grubun sosyal medya paylaşımlarına dayalı görüşleri bağlamında genel çerçeve

Katılımcı grubun sosyal medya paylaşımlarına yönelik görüşleri bağlamında verdiği yanıtlara dayanarak ana tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Görüşmede “*sanat algısını geliştirme*”, “*neden sanat gerekli*”, “*etkileşim sağlamak*”, “*çoğalmak*”, “*bireysel özgürleşme*”, “*ilgi çekmek*”, “*kamusal alan toplum için*”, “*izleyiciyi eğitmek*” kelimelerinin öne çıktığı görülmüştür. Öne çıkan kelimeler ile, katılımcı grubun öznelliğe önem verdiği, sosyal medya paylaşımlarının kamusal alan pedagojisi odağında olumlu katkılarına yönelik farkındalıklarının arttığı, öğrenme süreci kazanımlarını aktarmak istedikleri, toplumsal ilgi yaratma ve sorgulama yapma yetisini amaçladıkları bulgulanmıştır.

Tablo 4.19. Katılımcı grubun sosyal medya paylaşımları çerçevesindeki temalar
Sosyal Medya Paylaşım Amaçları, Deneyimleri

Öznel gelişim
Etkileşim sağlamak
Bireysel farkındalıkla toplumsal değer yaratmak
Öğrenimleri aktarmak
Duygu ve bilgi paylaşmak
Sanat yolu ile fark ettirmek
İletişim kurmak
Çağdaş sanat farkındalığını geliştirmek

Katılımcı grubun uygulama sürecinin tüm kazanımlarını bütüncül değerlendirmesine dayalı genel çerçeve şu şekilde yapılanmıştır:

Görsel 4.56. Katılımcı grubun uygulama sürecinin tüm kazanımlarını bütüncül değerlendirmesine dayalı genel çerçeve

Katılımcı grubun uygulama sürecinin bütüncül kazanımlarına yönelik değerlendirmesine dayanarak ana tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Görüşmede “*yeni bir dünya*”, “*online sergiler*”, “*sosyal gelişme*”, “*aktif iletişim*”, “*sanat form değiştirdi*”, “*görünenin ardına bakma*”, “*öğrenmek ve paylaşmak*”, “*farklı düşünme*” kelimelerinin öne çıktığı görülmüştür. Öne çıkan kelimeler, katılımcı grupta anlamlı bir değişimin yaşandığını gösterir niteliktedir. Sanatın teknolojiden beslenerek ortaya koyduğu durum, yapıt ve kişilerle bağ kurdukları, yaratıcı düşünme ve yaratıcı üretme süreçlerini deneyimledikleri, güncel sanat meseleleri ile ilgili kendilerini yetkin hissettikleri, faydalandıkları araçlar sayesinde bilgiye ulaşma ve öğrenme deneyimi hızlarının arttığını düşündükleri bulgulanmıştır.

Tablo 4.20. *Uygulama sürecinin bütünsel kazanımlarına ilişkin temalar*

<i>Uygulama Süreci Kazanımları</i>
<i>Grup etkileşimi</i>
<i>Yeni medya araçlarından yararlanma</i>
<i>Tek bir doğru olmaması</i>
<i>Hızı yakalamak</i>
<i>Sanat yolu ile çağrı algılamak</i>
<i>Yaratıcı düşünme</i>

Tablo 4.20.(Devam) Uygulama sürecinin bütünsel kazanımlarına ilişkin temalar

<i>Kültürel gelişim</i>
<i>Çalışmak, yazmak, çizmek</i>
<i>Örgütlenme hareketi</i>

Odak Grup Görüşme Sonucunda katılımcıların ortaya çıkan kazanımları, araştırmanın amacına uygun sonuçlar vermektedir. Mentimeter uygulaması katılımcıların kendilerini kelimelerle ifade etmeleri kolaylaştırmıştır. Eş zamanlı olarak hareketli bir şekilde verilerin ekranda gruplaşması, beyin fırtınası eyleminin somut olarak görülmesini sağlamıştır.

Bütüncül bir değerlendirme yapıldığında;

Uygulama öncesi ve süresinde katılımcıların hazırbulunuşluk seviyelerinin yüksek, sanatta yeni olanı öğrenme ve deneyimlemeye yönelik istekli olduklarını göstermektedir. Kendini var etme, etrafı anlama ve ilişkilendirme bağlamları sanat eğitimi alma amaçlarını göstermektedir.

Katılımcı grubun amaçlarına yönelik estetik, kavramsal, biçimsel farkındalıkları, öğrenme, sorgulama kazanımları ve değişen bakış açıları sebebiyle algılarının açıldığı görülmektedir.

Çağdaş sanat kavramları ve estetik bakış açısına dair kazanımlar göze çarpmaktadır.

Sanat eğitiminde, yeni medya etkileşim sürecinin amaçlara yönelik etkinliklerle sürdürülmesi ile ilgili yeni kazanımların ortaya çıktığı görülmektedir.

Toplumda sanat farkındalığı geliştirmeye yönelik, kamusal alan olarak sosyal medya üzerinden iletişim kurarak sorgulamalar yapmak yaptırmak, sanatta ve izleyici olarak bireysel özgürleşmeyi fark ettirme gibi bağlamların ortaya çıkması, etkileşim yaratma potansiyelini göstermektedir.

Uygulama sürecinin kazanımları olarak, sorgulama yapma becerilerinin arttığı görülmektedir. Postmodern sanat üretimlerinin bireyselleştğini, araçsallaştırılabildiğini, yaşamın hızıyla birlikte hızlı üretim-tüketim biçimlerinin oluştuğunu, iletişimin gücünü fark ettikleri görülmektedir.

Karşılaşılan sorunlar ise çevrimiçi görüşmelerde ortaya çıkan, internet bağlantısı, teknoloji araçları yetersizliği sorunları ortaya çıkmıştır. Mentimeter uygulamasının işleyişi hemen anlaşılamamış, birkaç kez anlatılması gerekmiştir. Katılımcılar zoom üzerinden

paylaşılan mentimeter uygulaması linkini, görüşme devam ederken açmakta zorlanmışlardır. Katılımcılardan biri ilk iki soruya cevap verememiştir.

Bu çerçevede mentimeter uygulama linki katılımcı grubun ortak whatsapp hesabına gönderilerek telefonda giriş yapmaları sağlanmıştır. Teknoloji araçlarını kullanamayan katılımcıların özel mesaj yoluyla girmek istediği verileri araştırmacıya göndermesi istenerek, araştırmacı tarafından verilerin girişi sağlanmıştır.

4.3.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Verileri

26 Nisan 2021 tarihinde uygulama sürecinin üçüncü haftasında ilk yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların Yeni Medya ve sanat odağında yürütülen eğitim süreci boyunca karşılaştıkları ve karşılaşıacakları kavramlara yönelik algıları, hazırbulunuşlukları bu görüşmede sorgulanmıştır. Zoom uygulaması üzerinden yapılan bireysel görüşmeler 30 dk. sürmüş ve kayıt altına alınmıştır. Kayıtlar deşifre edilerek kod kitabı oluşturulmuştur. Temalar ve alt temalar ortaya çıkarılarak, katılımcıların farkındalıkları ile ilgili veriler oluşturulmuştur.

Katılımcılara yöneltilen 7 sorunun birbiri ile ilişkili olan yönleri sebebiyle temalaştırırken konu başlıkları bir araya getirilmiş ve 3 tema başlığı altında birleştirilmiştir. Bu çerçevede öne çıkan “Medya Farkındalığı” ana temasına ulaşılmış ve alt temalar “Bağlam Farkındalığı”, “Kavramları Ayırt Etme”, “Kitle İletişim Araçları”, “Sanat Yolu İle Dünyayı Algılamak”, “Dijital Sanatı Anlamak”, “Estetik Farkındalığı Geliştirmek” şeklinde ortaya çıkmıştır. Katılımcı grup tarafından medya farkındalığı kavramının algılanışına ilişkin bulgular:

Tablo 4.21. Medya Kavramının Algılanışına İlişkin Temalar

<i>Medya Farkındalığı</i>
<i>Bağlam farkındalığı</i>
<i>Kavramları ayırt etme</i>
<i>Kitle iletişim araçları</i>
<i>Sanat yolu ile dünyayı algılamak</i>
<i>Dijital sanatı anlamak</i>

Medya Farkındalığı ana temasına ilişkin ulaşılan alt temalardan “*Bağlam Farkındalığı*” kapsamında Nidahi Karaman: “...iletişim ortamı, sektörüdür medya. Yeni medya ise yeni iletişim tarzı, ortamı, sektörüdür. Sosyal medya ağırlıklı dijital iletişim sektörü de diyebiliriz” şeklinde fikrini belirtmiştir.

Ulaşılan alt temalardan “*Kavramları Ayırt Etme*” kapsamında A.Aylin Eyüboğlu: “Toplumu yönlendiren iletişim araçlarının tümüne medya denirken, genişlemesini yeni medya olarak görebiliriz.” diyerek tanımlamada bulunmuştur.

Medya Farkındalığı ana temasına ilişkin ulaşılan alt temalardan “*Kitle İletişim Araçları*”, Meltem G. Çağlayaner: “İnternet aracılığıyla çift yönlü iletişim ve etkileşim sağlayan araçlar bugün her şeye ulaşmamızı sağlıyor. Hareket önemli, hareket söz konusu olunca algı değişiyor” sözleriyle fikrini beyan etmiştir.

“*Sanat Yolu İle Dünyayı Algılamak*” alt teması için; Hülya Nizamoğlu: “....Sanatı anlamak için sanat üretmek gerekmez. Duyumsamak, anlamak sanat izleyicisinin duygu ve sanat eseri ile ilişkisine bağlıdır.”

“*Dijital Sanatı Anlamak*”, alt temasına istinaden Nidahi Karaman: “Yeni iletişim sektörünün sanatına , medium olarak dijital ortamı kullanan sanata yeni medya sanatı deniyor bu dönemde.” Şeklinde bir tanımlamada bulunmuştur.

Katılımcı grubun Yeni Medya, Yeni Medya Sanatı, 2D-3D, endüstrisi bağlamındaki farkındalıklarına yönelik temalar şu şekilde yapılanmaktadır:

Tablo 4.22. Yeni Medya kavramı ve Yeni Medya Sanatına İlişkin Temalar

<i>Yeni Medya ve Yeni Medya Sanatı Farkındalığı</i>
<i>Araçları tanımlama becerisi</i>
<i>Dijital alana geçiş</i>
<i>Neden sonuç ilişkisi kurabilme</i>
<i>Olumlu ve olumsuz yönleri fark etme</i>
<i>İletişim becerisi</i>
<i>Eleştirel sorgulayıcı bakış</i>

Yeni Medya ve Yeni Medya Sanatı Farkındalığı ana temasına ilişkin ulaşılan alt temalardan “*Araçları Tanımlama Becerisi*” kapsamında Meltem Giz Çağlayaner’in şu görüşleri öne çıkmaktadır:

“Kullandığım ‘motion leap’ uygulamasıyla hareketlendirdiğim bazı resimlerimin canlanmış görüntüsü hoşuma gidiyor. Sanırım bazı uygulamalar zihnin yaratabileceğinin ötesinde

seçenekler sunuyor. Bu da ayrı bir zevk veriyor. Yeni medya araçları neredeyse sanatın tıkanmış olan yolunu açtı bence. Hem sanatçı hem de izleyici açısından. Sanatçı zaten iyi ise dijital araçlar sayesinde yapıtını daha üst bir noktaya taşıyor. Sanat izleyicisinin sanata ulaşma yolları çeşitleniyor. Öte yandan, izleyici olmayan insanların karşısına beklenmedik bir zamanda sanat çıkıveriyor.”

Bu açıklamasıyla Çağlayaner yeni medya alanında karşılaşılan terimlere ve araçlara hakimiyetini göstererek düşüncelerini dile getirmiştir.

Nidahi Karaman’ın “*Araçları Tanımlama Becerisi*” alt temasına ilişkin düşünceleri ise şu şekildedir: “Ben zaten oldum olası mesleğim gereği teknokrat olduğum için teknik yakınlığımdan teknolojiye çok yakından ilgiliyim. Doğruyu söylemek gerekirse bu işin içine ufak tefek giriyorum.”

Neden sonuç ilişkisi kurabilme alt temasına ilişkin Füsün Tunçel: “Bugün kullandığımız ürünlerin hazır hale gelmesi için gerekli elemanları içeren yapının endüstri olduğunu biliyorum.” açıklamasında bulunmuştur.

Dijital Alana Geçiş alt temasıyla ilgili Meltem Giz Çağlayaner: “AI gibi olanakları kullanmak için ileri teknolojiye ihtiyaç var. Beni her zaman pozitif etkilemiyor. Yüksek teknoloji kullanımı biraz korkutucu geliyor.” yorumunda bulunmuştur.

Eleştirel Sorgulayıcı Bakış alt temasına ilişkin Aysel Nizamoğlu: “Kişinin kendi içinde ve bulunduğu toplumda, çocukluk çağında oluşmaya başlasa da, eğitilmezse körelir ve kaybolur gider kaybolup gitmemesi için sanat eğitimi ile sanat farkındalığı oluşturmanın en birinci kuralı olarak eğitim çağı başladığı anda anaokulu ile başlamalı belli bir sistem içinde tüm eğitim çağı boyunca düşündürerek, özgürleştirerek sürmelidir.” Şeklinde görüş belirtmiştir.

Katılımcı grubun sosyal medya ve etkileşim kavramına ilişkin görüşleri çerçevesindeki temalar şu şekildedir:

Tablo 4.23. Sosyal Medya ve Etkileşim Kavramına İlişkin Temalar

<i>Sosyal Medya Farkındalığı</i>
<i>Kendini ifade edebilme</i>
<i>Etkileşimi benimseme</i>
<i>Popüler Kültür Farkındalığı</i>
<i>Günceli Yakalama</i>
<i>Eleştirel bakış</i>

Sosyal Medya Farkındalığı ana temasına ilişkin ulaşılan alt temalardan *Kendini İfade Edebilme* için Aslı Kılıçalp: “Bütün değerlerle birlikte bakabilmektir; algıyı hem estetik hem teorik hem de etik üçgeninde oluşturarak , görme biçimlerini çoğullaştırarak haz ve hoşlanma duygusunu yaşamaktır.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Etkileşimi Benimseme alt temasına ilişkin Nidahi Karaman: “İnteraktif sanat eserleri aslında bu dayanakla üretiliyor zaten. Sanatın metalaşması kısmına gelince biraz sulanıyor o taraf . ama izleyicinin gerçek katkısı odur. Yani onu sevmek beğenmek yüceltmek değil tersine ona müdahil olabilmek önemli bence. Şekilden şekle girmesine tıpkı interaktif tiyatrodaki seyircinin oyuna müdahale edebilmesi gibi sanat eserine de müdahale edebilmeli en azından bence böyle katılım samimi içten olur. İnsanlar daha iyi anlar o zaman sanatın eğitimine de gelişimine de kendisine de gelişimine de katkısı olmuş olur.” açıklamasında bulunmuştur.

Sosyal Medya Farkındalığı ana temasına ilişkin ulaşılan alt temalardan *Popüler Kültür Farkındalığına* ilişkin Aslı Kılıçalp: “Yeni medya süreci sanat yapıtlarının popüler kültürün bir parçası olmasına neden olmuştur. Görünürlük ve bilinirlik de doğal olarak artmıştır.” sözleriyle düşüncelerini belirtmiştir.

Günceli Yakalama alt temasına ilişkin Necla Demirhan: “Çeşitlilik artmıştır, kolektif ve multidisipliner çalışmalar artmıştır.” diyerek farkındalığının altını çizmiştir.

Alt temalardan *Eleştirel Bakışa* ilişkin Aysel Nizamoğlu: “Karmaşa, kozmopolit ortam, algı ve algı yönetimi sosyal medya ile eşit anlamlar taşıyor benim gözümde.” sözleriyle düşüncelerini belirtmiştir.

Araştırmanın 12. haftasında katılımcı grup ile zoom üzerinden yapılan 40 dk. Süren çevrimiçi görüşmeler bireysel olarak 28.08.2021 / 29.08.2021 / 04.09.2021 / 09.09.2021 / 10.09.2021 / 12.09.2021 / 19.09.2021 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Hazırlanmış olan Yarı Yapılandırılmış Görüşme soruları ortak temalar altında birleştirilmiştir. Sanat farkındalığı çerçevesindeki bulgulara dayalı temalar şu şekildedir:

Tablo 4.24. *Sanat farkındalığı ve sanat eğitiminin gerekliliğine ilişkin temalar*

<i>Sanat Eğitiminin Kazanımları</i>
<i>Sanat Eğitiminin Hayata Yayılmak</i>
<i>Toplumsal Sanat Farkındalığı</i>
<i>Eleştirel Toplumsal Sorgulama</i>
<i>Sanatsal bağlamda sorgulama yapmak</i>
<i>Teori Pratik Birlikteliği</i>
<i>Özgürleşme</i>

Sanat Eğitiminin Kazanımları ana temasında ulaşılan *Sanat Eğitiminin Hayata Yayılmak* alt temasına ilişkin, Ayşe Karabacak: “Evet kazanılabilir gerek örgün eğitimle, eğitim hayatının başlangıcından itibaren verilebileceği gibi yaygın eğitimle de eğitim hayatını tamamlamış her düzeyden insana eğitim verilerek sanat farkındalığı sağlanabilir.” şeklinde düşüncesini belirtmiştir. Hülya Nizamoğlu da, “Yaşam süresi içinde önceden veya ilerleyen zamanlarda verilen çeşitli eğitimler ile elde edilebilir. Yaşanmışlıklarla ile bütünleşerek biçim kazanır.” diyerek yorumda bulunmuştur.

Toplumsal Sanat Farkındalığı alt temasına ilişkin Necla Demirhan: “Sanat eğitimi alan bireylerin olaylara, dünyaya bakışı değişir, estetik algı düzeyi yükselir dolayısıyla sanat farkındalığı kazanılır.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Eleştirel Toplumsal Sorgulama alt temasına ilişkin Nidahi Karaman: “Adorno tarif etmiş İnsanlık doğa bireyin sorunları birey-toplum birey-birey insan doğa gibi böyle ilişkiler varbu konular beni ilgilendiriyor. Çok fazla psikolojik insanın derinliklerini inceleyen işleri alamıyorum anlayamıyorum. İndiana johnsluk yapmak gerekiyor benim için.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Sanatsal bağlamda sorgulama yapmak alt temasına ilişkin Necla Demirhan: “Bir sanat yapıtının Düşünceyi tetikleme, haz duygusu yaratması, merak uyandırması, farkındalık yaratması, eleştirel olması, rahatsızlık vermesi önemli” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Sanat Eğitiminin Kazanımları ana temasına ilişkin ulaşılan alt temalardan *Teori Pratik Birlikteliğine* ilişkin Nidahi Karaman: “...evet gerekli yoksa bir şeyi biz öyle yetiştik sabah teorik öğleden sonra uygulama birbirlerini beslerler üretme sürecindeki hazzı bilmediğiniz için dekoratif bir iş olarak bakarsınız o değeri anlamak için o süreci bir nebze

de olsa yaşamak gerekir karşıdakini anlamak için 10 yıldır çabalıyoruz. Öğrenmenin en önemli yanı uygulamaktır. Uygulayanın anlayışı kolaylaşır teori ve uygulamanın birlikteliği eğitir.” sözleriyle deneyimi aktararak düşüncelerini belirtmiştir.

Özgürleşme alt temasına ilişkin Aslı Kılıçalp: “Sanat eğitimi almış bireylerin düşünme biçimi geliştirdiği için; sorgulayabilen, özgürleşen, anlam arayan ve bulan , meraklı ve heyecanlı, sanat yapıtı ile bütünleşen sorunlara estetik açıdan değerlendirme getirebilen bir görü ile yaklaşması muhtemeldir.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Katılımcı grubun estetik yargı ve bakış açısına ilişkin bulgular şu şekilde öne çıkmaktadır:

Tablo 4.25. *Estetik Yargının sorgulanmasına ilişkin temalar*

<i>Estetik Yargının Sorgulanması</i>
<i>Gelişen Teknolojilere Uyum</i>
<i>Görsel Kültür Algısı</i>
<i>Eleştirel Bakış Açısı</i>
<i>Estetik Değerin Farkında Olma</i>
<i>Kavramları Yorumlama Becerisi</i>
<i>Bütünsel Bakış Açısı</i>

Estetik Yargının Sorgulanması bağlamında *Gelişen Teknolojilere Uyum* alt temasına ilişkin Necla Demirhan: “Stitching Worlds” (dünyalar örmek): Ebru Kurbak’ın Irene Posch ile yürüttüğü proje kapsamında; Elektronik nesneleri, örgü/nakış gibi geleneksel tekstil tekniklerini kullanarak yeniden üretti. Yüksek teknoloji için alternatif yapım teknikleri geliştirmeye çalışıyor.Örnek vermek gerekirse, Nakışla inşaa edilmiş bir bilgisayar ya da iplik ile yapılmış bir ses kaydedici bu projenin parçaları arasında.” sözleriyle düşüncelerini belirtmiştir.

Görsel Kültür Algısı alt temasına ilişkin olarak Aslı Kılıçalp: “Görünütler algıyı değiştirmiştir; çok sayıda ve farklı mekanlarda rastladığım görüntüler benim görsel algımı geliştirdi.” sözleriyle deneyimini aktararak düşüncelerini belirtmiştir.

Eleştirel Bakış Açısı alt temasına ilişkin Aslı Kılıçalp: “...Proje tabanlı öğrenme yaklaşımıyla, okul öncesi eğitimin içinde yer aldığı takdirde tüm toplumun sanat algısıyla yetişeceğini ve bakış açılarının, yaratıcılıklarının gelişeceğini düşünüyorum. Bu eğitimi almış bireylerin düşünme biçimi geliştirdiği için; sorgulayabilen, özgürleşen, anlam arayan

ve bulan, meraklı ve heyecanlı, sanat yapıtı ile bütünleşen sorunlara estetik açıdan değerlendirme getirebilen bir görü ile yaklaşması muhtemeldir.” diyerek kendini ifade etmiştir.

Estetik Değerin Farkında Olma alt temasına ilişkin olarak Meltem G. Çağlayaner: İnsanda çeşitli düzeylerde beğeni duygusu yaratan yapay/plastik görsel, işitsel, hareketsetel oluşumlar.” şeklinde görüş bildirirken, Hülya: “İnsan gözüne hitap eden üretimler her alanda olduğu gibi teknolojiye de olabilir.” Yorumunda bulunmuştur. Füsün da, “Estetik yaşantı, kişinin estetik yargılar ve görüşü, hayatın farklı alanlarına uygulayarak bütün bu farklılıkları estetik bir çerçeve içerisinde bir bütüncüllüğe kavuşturmasıdır.” Açıklamasını yapmıştır.

Kavramları Yorumlama Becerisi alt temasına ilişkin olarak Nidahi Karaman: “...sanat hiçbir zaman yani ne kadar tikellikler üzerine kurulu olsa da benim görüşüme göre kolektif olmalıdır. Anonim olmalı dolayısıyla herkesin katkısı olmalı. İnteraktif sanat eserleri aslında bu dayanakla üretiliyor zaten. Sanatın metalaşması kısmına gelince biraz sulanıyor o taraf. Ama izleyicinin gerçek katkısı odur. Yani onu sevmek beğenmek yüceltmek değil tersine ona müdahil olabilmek önemli bence.” yorumu yapmıştır.

Bütünsel Bakış Açısı alt temasına ilişkin olarak Hülya Nizamoğlu: “... Sanat eserinde biçim içeriğin olması eserin bütünlüğü açısından son derece önemlidir .Birbirini desteklediği sürece sanat yapıtı anlam bütünlüğü kazanacaktır.” şeklinde görüş bildirmiştir. Nidahi Karaman ise; “...ben zaten içeriksiz biçime dekorasyon diyorum. Hangi döneme ait olursa olsun fark etmiyor.” Sözleriyle genel bir yorumlama yapmıştır.

Yeni medya sürecinde üreten ya da izleyen birey olarak katılım sağlama, dijital yaklaşımlar ve üretim süreçleri çerçevesinde katılımcı grubun görüşleri bağlamında temalar şu şekildedir:

Tablo 4.26. Dijital Teknolojilerin Sanat İçerisinde Kullanım Amaçlarına ilişkin Temalar

<i>Teknoloji Sanat Entegrasyonu</i>
<i>Gelişen Teknolojilere Uyum</i>
<i>Geniş Kitlelere Yayılma</i>
<i>Deneme Yapma İsteği</i>
<i>Araştırmanın Önemi</i>
<i>Bağlam Medyum Uyumu</i>
<i>Etkileşimin Olumlu Etkisi</i>

Gelişen Teknolojilere Uyum alt temasına ilişkin Aslı Kılıçalp: “Her çağın teknolojisi vardır ve sanat yapıtının üzerinde de etkileri. Kavramsal duyarlılık ve ifade ediş biçimleri, üretimi anlaşılır veya anlaşılmaz kılabilir. Felsefeyi kullanmak ile teknolojiyi kullanmak arasında bir fark yok gibi.” sözleriyle konuya hakimiyetini belirtmiştir. Nidahi Karaman ise görüşmede kendini ifade ederken çok kapsamlı açıklamalarda bulunmuş, Teknoloji ve Sanat Entegrasyonu ana temasının alt temalarından *Gelişen Teknolojilere Uyum, Deneme Yapma İsteği, Bağlam Medyum Uyum, Araştırmanın Önemi* alt temalarını ortaya çıkaran yorumda bulunmuştur.

“Bir yerde teknoloji giderek abartılı durumlara geldiği için de çok para harcamak gerekiyor. Pahalı olmaya başladılar. Belki bizim ekonomimiz çöktüğü için de bize öyle geliyor olabilir tabi ama eskiden 1000 tl standardında idi çok kullanılan teknolojik aletler alım gücü vardı fakat şimdi dolar yükselişi sebebiyle 10000 tl standardında ve üreten bir sanatçı için engelleyici bir şey bir sanatçı için özellikle ama her halükarda benim malzemelerim olmasa da teorik bilğim teknoloji konusunda var olduğu için kullanacağım aletleri çözebildiğim kadarıyla çözüp uzun zamandır kullanıyorum. İmkanlar ölçüsünde 4 ya da 5 senedir, bilgisayarla üretimler yapıyorum. Teknolojiyi iş üretmek için de kullanıyorum...”

Gelişebilmek için çok pahalı aletler benim dünya görüşüme göre böyle aletler anonim olarak kullanılmalıdır. Kütüphanede kitap okur gibi kiralama yaparak sanatçıların bu malzemeleri kullanabiliyor olmaları lazım. O zaman daha çok sanatçıların hakimiyetine girme şansı var teknolojinin. Teknolojik ürünleri arttırmak tabiri caiz ise bereketi artırır. Böyle bir şey olursa mesela ben girerim. Mesela oyun kafeleri var bunun gibi sponsorlu toplanma çalışma alanları geliştirilmesi lazım. Kurumlar eğer sponsorluk edecekse böyle şeyler için yapmalı Akbank sanat mesela çocuk atölyeleri yapıyor bu tür çalışmaları sanatçılar için de yapabilir. Farklı zaman aralıklarıyla toplu ya da ayrı odalarda bu teknoloji aletlerin kullanıma açabilir. Çok güçlü bilgisayarlar gerekli ve onlar da çok pahalı biliyorsunuz. Geniş ekranlarda sunulmasını sağlamak gerekiyor. Küçük ekranda sunulan yapıtın etkisi ile büyük ekrandaki arasında ciddi bir fark oluyor mesela Anselm Kiefer’in resimlerindeki büyüklüğün yarattığı etki gibi. Böyle şeylere ihtiyaç var. Kendi imkanlarımızla zorluyoruz fakat evdeki bilgisayarlar ya da teknoloji ile bir yere kadar üretim yapılabilir. Denemek yeni alternatifler yaratıyor fakat bazı programlar kısıtlı imkanlar veriyor. Benim paint brush ile çalışmamın sebebi de bu zaten programı oluşturan kişinin yetenekleri ve bakış açısı ile sınırlı ben oraya sığmıyorum kısıtlıyor beni. Bilgisayarın yeteneği ve işlemcisinin çok olması gerekiyor. İnsanın aletleri yönlendirmesi ve aletlere sığmaması. İnsanın hayal gücü ile sınırlı insanların hayal gücünün sınırı ile sınırlıdır.”

Geniş Kitlelere Yayılma alt temasına ilişkin olarak Hülya Nizamoğlu: “.... Yeni medya sürecinde sanat izleyicisine daha kolay ulaşılabilirlik sağlayıp daha geniş kitlelere ulaşmaktadır... Kolay ve daha zahmetsiz ulaşılabilmesi ve çok daha hızlı olması sebebi ile daha çok ilgi görmektedir. Özellikle bu dönemdeki pandemi sürecinde çok daha değerli olmaktadır.” diyerek düşüncelerini belirtmiş, Necla Demirhan da: “Sanat eserlerinin ulaşılabilirliğinin artması sebebi ile, izleyicilerin daha fazla sanat eseri ile karşılaşması, buna bağlı olarak deneyiminin artması, etkileşimin artması, mukayese etme ve daha iyiyi arama bilincinin gelişmesi.” yorumlarında bulunmuştur.

Deneme Yapma İsteği alt temasına ilişkin Aysel Nizamoğlu: “Teknoloji ile üretmeyi denemek isterdim, deneyince neler yapabileceğimi merak ettiğim için” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Meltem de, “Henüz deneme aşamasında olduğum ve dijital yaklaşımlara kendimi çok yakın hissetmediğim için emin değilim. Kullandığım motionleap uygulamasıyla hareketlendirdiğim bazı resimlerimin canlanmış görüntüsü hoşuma gidiyor. Sanırım bazı uygulamalar zihnin yaratabileceğinin ötesinde seçenekler sunuyor. Bu da ayrı bir zevk veriyor.” Açıklamasını yapmıştır.

Araştırmanın Önemi alt temasına ilişkin Aysel Nizamoğlu: “Heyecan ve merak önemli yeniyi takip etmek araştırmak gerekiyor çağı yakalamak için...Her geçen gün eklenen yeni programlar ve uygulamalarla beslendiği için olumlu olarak etkilenir.” Açıklamalarını yapmıştır.

Bağlam Medyum Uyumu alt temasına ilişkin Aysel Nizamoğlu: “...Türk sanatçılarından Ahmet Rüstem Ekici nin Sauna’sı, dijital teknolojiyi bir oyun formatında gibi kullanmış, yönlendirmeler olsa da kendi inisiyatifinizle gezdiğiniz mekanda tamamen ordaymış duygusunu veren ve o hayatları yaşayanların gizli duygularını çelişkilerini bile hissettiğimiz çok etkileyici bir eser oluşturmuştu. Dijital teknolojinin kullanıldığı sanal sergiler tam olarak bu duyguyu vermiyor. Sanatçıların dijital teknolojiyi bu kadar etkin kullanması kullanabilecek olması heyecan verici.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Etkileşimin Olumlu Etkisi alt temasına ilişkin Füsun Tuncel ise: “Bir izleyici olarak yeni medya sürecine katılım, içeriklerin çeşitliği, eski kalıpların dışına çıkan ve sürekli değişen yapısı ve sanatçıların eserlerine özellikle dijital mecralarda ulaşımın kolaylaşması itibarıyla ufuk açıcı ve geliştirici bir etkiye sahiptir.” Şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Sanat üretimi ve yayılımı için yeni medya araçlarının kullanılması hakkında görüşler şu şekilde temalaştırılmıştır:

Tablo 4.27. *Yeni Medya Sürecinin Kültürel ve Sosyolojik Boyutlarının Sorgulanmasına İlişkin Temalar*

<i>Yeni Medya Sürecinin Değerlendirilmesi</i>
<i>Sanatın Yayılımını Arttırma (Demokratikleşme)</i>
<i>Görsel Kültürü Besleme</i>
<i>Teknolojiyi Olumlama</i>
<i>Popüler Kültür eleştirisi</i>
<i>Uygulama İsteği</i>
<i>Sanatın İlerlemesi</i>

Sanatın Yayılımını Arttırma (Demokratikleşme) alt temasına ilişkin olarak Füsün Tunçel: “Yeni medya sürecinde sanatın her türlü alanı ve faaliyetinin sosyal medya ile iç içe geçmesi, sanat yapıtlarının yayılımını ve erişilebilirliğini büyük ölçüde artırdı.” şeklinde düşüncesini belirtmiştir. Aslı Kılıçalp ise, “...Sanatçıya ve üretime katkı sağladığı için sanata etki ediyor diyebilirim.” yorumunda bulunmuştur.

Görsel Kültürü Besleme alt temasına ilişkin olarak Aysel Nizamoğlu: “...Yeni Medya olanaklarının daha fazla kitlelere ulaştığını ve daha çok izleyici çektiğini düşünüyorum.” açıklamasını yapmıştır. Meltem G. Çağlayaner de, “Elinde telefonu olan herkese sanata ulaşma olanağı tanıyor. Bir resim sonsuz sayıda kopyalanabiliyor. Bir meydandan geçerken binanın duvarında dijital bir sanat videosu ile karşılaşabiliriz.” şeklinde düşüncesini belirtmiştir.

Teknolojiyi Olumlama alt temasına ilişkin olarak Füsün Tunçel: “...Teknoloji de tıpkı sanat gibi aktif bir insan yaratıcılığının sonucu olması ve yalnızca pratik faydaya değil hayal gücüne ve zevklere de hitap ettiği ölçüde estetik olabilir. Ayrıca, teknolojinin sanatsal yaratımın bir parçası haline gelmiş olması da onun estetikle kesişmesini sağlıyor.” şeklinde açıklama yapmıştır. Aysel Nizamoğlu da, “Teknoloji yeniden hayal gücünü zorlayan estetik oluşumlarla her sanatçıya bir özgün bir estetik sağlıyor günümüzde.” şeklinde düşüncesini belirtmiştir.

Popüler Kültür eleştirisi alt temasına ilişkin olarak Aslı Kılıçalp: “Yeni medya süreci sanat yapıtlarının popüler kültürün bir parçası olmasına neden olmuştur. Görünürlük ve bilinirlik de doğal olarak artmıştır.” şeklinde düşüncesini belirtmiştir. Necla Demirhan ise,

“Gündelik hayattaki hazlardan farklı olarak sanattan ve sanat eserlerinden alınan haz diyebilirim[film izlemek, tiyatroya gitmek, film izlemek, sergi izlemek gibi)” açıklamasını yaparak farkındalığını dile getirmiştir.

Uygulama İsteği alt temasına ilişkin olarak Nidahi Karaman: “Denemek yeni alternatifler yaratıyor fakat bazı programlar kısıtlı imkanlar veriyor. Benim paint brush ile çalışmamın sebebi de bu zaten programı oluşturan kişinin yetenekleri ve bakış açısı ile sınırlı ben oraya sığmıyorum kısıtlıyor beni. Bilgisayarın yeteneği ve işlemcisinin çok olması gerekiyor. İnsanın aletleri yönlendirmesi ve aletere sığmaması. İnsanın hayal gücü ile sınırlı insanların hayal gücünün sınırı ile sınırlıdır.” açıklamasını yapmıştır. Necla Demirhan: “Etkiliyor, özellikle üretim süreci ile ilgili merak uyandırıyor...Evet, bu medyumları kullanarak çalışmalar üretmek isterim. Benim çalışmalarım daha çok yeni medyumları tanımak, öğrenmek üretim deneyimi yaşamak şeklinde olurdu.” yorumunda bulunmuştur.

Sanatın İlerlemesi alt temasına ilişkin olarak Necla Demirhan: “Sanat eserlerinin ulaşılabilirliğinin artması sebebi ile, izleyicilerin daha fazla sanat eseri ile karşılaşması, buna bağlı olarak deneyiminin artması, etkileşimin artması, mukayese etme ve daha iyiyi arama bilincinin gelişmesi.” şeklinde görüş bildirmiştir. Aysel Nizamoğlu ise, “...Sanat bir ifade aracı, içerik ise hep olmuş ve biçime şekil vermiş, ikisi olamadan sanat düşünülemez, sanatçılar içeriklerini yaşadıkları zamana göre biçimlendirmiş, günümüzde ise bunda çok daha özgürler o yüzden çok çeşitlilik var.” Şeklinde düşüncelerini bildirmiştir.

Katılımcı grubun sanatın disiplinlerarası boyutu ve “disiplinlerarasılık” kavramının günümüz sanat üretim sürecindeki önemine ilişkin görüşleri çerçevesindeki temalar şu şekildedir:

Tablo 4.28. *Sanatta Disiplinlerarası Yaklaşımlara Yönelik Algılarına ilişkin temalar*

<i>Disiplinlerarası Algının Sorgulanması</i>
<i>Kolektif Bakışın Önemi</i>
<i>Etkileşim sağlamak</i>
<i>Demokratikleşme</i>
<i>Anlamanın Çoğalması</i>
<i>Sanat Eğitime Katkı</i>
<i>Çok Yönlülük</i>

Kolektif Bakışın Önemi alt temasına ilişkin Hülya Nizamoğlu: “Günümüzde modernizm ile değişen sanat anlayışı malzeme bolluğu, özgün çalışma ve yeni arayışlar ile disiplinler arası yakınlaşma eğilimi doğurmaktadır.” Şeklinde düşüncesini belirtmiş, Füsün Tunçel’de “Sanatta farklı disiplinlerin kullanılması, sanatın görsel, imgesel ve bilişsel alanını genişleterek sanatın gelişimine katkı sağlamaktadır.” yorumunda bulunmuştur.

Etkileşim Sağlamak alt temasına ilişkin Nidahi Karaman: “...Şekilden şekle girmesine tıpkı interaktif tiyatrodaki seyircinin oyuna müdahale edebilmesi gibi sanat eserine de müdahale edebilmeli en azından bence böyle katılım samimi içten olur. İnsanlar daha iyi anlar o zaman sanatın eğitime de gelişimine de kendisine de gelişimine de katkısı olmuş olur. Ayrıca multidisipliner deyince tabi diğer meslek grupları tabiki gerekiyor tüm alanların malzeme bilgisine ihtiyaç oluyor. Başka alanlar için de böyle Sanat için de böyle sanatçı da bir şey yaratacakken tüm malzemelerle ilgili hakim olmak araştırmak ve öğrenmek gerekiyor. Multidisipliner olursa hatasız malzeme toplar. Hayal edilen şeyin ortaya çıkmasında çok büyük faydası var.” yorumunu yapmıştır.

Demokratikleşme alt temasına ilişkin Meltem Giz Çağlayaner: “Yeni medya araçları neredeyse sanatın tıkanmış olan yolunu açtı bence. Hem sanatçı hem de izleyici açısından. Sanatçı zaten iyi ise dijital araçlar sayesinde yapıtını daha üst bir noktaya taşıyor. Sanat izleyicisinin sanata ulaşma yolları çeşitleniyor. Öte yandan, izleyici olmayan insanların karşısına beklenmedik bir zamanda sanat çıkıyor.” şekilde görüş bildirmiştir.

Anlamanın Çoğalmasa alt temasına ilişkin olarak Füsün Tunçel: “...içeriklerin çeşitliği, eski kalıpların dışına çıkan ve sürekli değişen yapısı ve sanatçıların eserlerine özellikle dijital mecralarda ulaşımın kolaylaşması itibariyle ufuk açıcı ve geliştirici bir etkiye sahiptir.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Sanat Eğitime Katkı alt temasına ilişkin Nidahi Karaman: “Günümüz insanının ve günümüz sanatının kendini tekrar tekrar yenilemesine olanak tanıyacak yeni medya enstrümanları onları tanıdıkça bakış açımızı değiştirme potansiyeline sahip. Lakin her girişim yeni bir şey yaratamıyor. Katılımlı, interaktif meseleler daha etkili sonuçlar doğuruyor. Sanat eğitime de katkı sağlıyor, hayata da.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Çok Yönlülük alt temasına ilişkin Meltem Giz Çağlayaner: “Günümüzde yalnızca sanat değil, tüm çalışma alanlarında disiplinlerarası olmak gerekiyor. 21. Yy dünyası

önceki yüzyıl gibi basit ve sınırlı değil. Sanat da bilim, ekonomi, tarih vb gibi etkileşmek zorunda. Etkileşim olmadan gelişim de olmuyor.” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Katılımcı grubun sanat yapıtı ve sanatçı olarak Dijital- teknoloji tabanlı çalışmaları değerlendirmelerine dayalı bulgular şu şekilde temalaştırılmıştır:

Tablo 4.29. *Yeni medya sanatı ile ilgili uygulama sürecinin bütünsel kazanımlarına ilişkin temalar*

<i>Yeni Medya Uygulama Süreci Kazanımları</i>
<i>Duygu Gereksinimi</i>
<i>Teknoloji Sanat Entegrasyonu</i>
<i>Sanatın Metalaşması</i>
<i>Öznel Görüş Bildirimi</i>
<i>Kültürel Gelişim</i>

Duygu Gereksinimi alt temasına ilişkin Nidahi Karaman: “...özel kriterim var her şeyden evvel. Benim beğenilerime, zevklerime Duygu düşüncelerime hitap etmeli.” açıklamasını yapmıştır. Ayşe Karabacak da, “...sanat yapıtlarını tanımak, sanatçıyı tanımak gerekli değil ancak işin üretim sürecine dahil olduktan sonra, sanatçının duygularını sezdikten sonra, anlama ve duyumsamanın daha etkili ve süreci hızlandırıcı olacağını düşünüyorum... Teknoloji estetik olabilir. İnsanların duygu ve düşüncelerine hitap eden işler olduğundan estetik olabilir.” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Teknoloji Sanat Entegrasyonu alt temasına ilişkin Füsün Tuncel: “...Yeni medya bağlamında sanatın dijitalleşmesi, sanat izleyicisinin de sanat eseriyle etkileşiminin artmasını sağladı ve böylece süreç içerisinde daha etkin bir konuma gelmiş oldu.” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Sanatın Metalaşması alt temasına ilişkin Nidahi Karaman: “Seyirci ihtiyacı doğuyor paraya dönük yapılıyor her şey bu biraz sıkıntı veriyor ve showmenliğe dönüyor iş. Henüz buraları geçemedi dijital sanat. Meta haline getirmek zorunda kalınıyor dijital ortamın böyle bir popülerite maddi beklenti içerisinde. Belediyeler belki kolektif girişimlere yatırım yapacak birikim sahibi olan insanlara destek vermeli.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öznel Görüş Bildirimi alt temasına ilişkin Meltem G. Çağlayaner: “Grotesk ve primitif işleri genelde beğenmiyorum. Renk önemli. Sevdiğim renkleri görmek o işi beğenmemi sağlayabiliyor. Bazen renksizlik çekiyor beni. Genelde figürü soyuta tercih ediyorum. Ama öyle soyutlar var ki bakmaya doyamıyorum. Derinlik ve kompozisyon

etkileniyorum. Bilinçli olmasa da kendimle ilgili bir parça bulmam yeterli bir çalışmayı beğenmemde.” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Kültürel Gelişim alt temasına ilişkin Aslı Kılıçalp: “İzleyici olarak; anlama, kavrama ve duygulanım özgürlüğü. Multidisipliner çalışmaları izlemek, fiziki olarak yapamayacağım deneyimlere ulaşmak, oluşan çoklu duyuşsal yeteneklerle düşünme ve bakış açısını geliştirmek.” açıklamasını yapmıştır.

Katılımcıların sanat yapıtlarında klasik-modern-çağdaş dönemlerde biçim-içerik sorunsalına dayalı görüşleri şu şekilde temalaştırılmıştır:

Tablo 4.30. Klasik -Modern-Çağdaş Sanat Bağlamında Biçim içerik algılarına ilişkin temalar

<i>Biçim İçerik Algısı</i>
<i>Diyalektik Bakış</i>
<i>Bütüncül Bakış</i>
<i>Sorgulayıcı Bakış</i>
<i>Görsel Algının Önemi</i>

Diyalektik Bakış alt temasına ilişkin Nidahi Karaman: “Adornoyu hatırlamamız gerekiyor. Negatif diyalektiğini. Negatif diyalektik evrenin her zaman iyiye doğru değil, kötüye doğru gideceğini söyler. Hitler'de olduğu gibi. Eğer kendi haline bırakırsak negatif diyalektik devreye girip daha da kötüye gidebiliriz. Ortaçağı yaşayabiliriz. Eleştirmemiz lazım!” açıklamasını yapmıştır. Ayşe Karabacak ise; “...sanat yapıtlarında biçim ve içeriğin kesinlikle birbirini desteklemesi gerektiğini, birbirine uygun olması gerektiğini düşünüyorum.” açıklamasını yapmıştır.

Bütüncül Bakış alt temasına ilişkin Aslı Kılıçalp: “Tüm bu dönemlerin sonunda günümüze geldiğimizde içerikteki farklılaşmalar (dijital çağ, yalnızlık, mutsuzluk, iklim krizi, göç, hastalıklar, afetler) biçimin üzerinde etki göstermiştir. Yönü değişen sanat ile birlikte sanatçı farklı içerikleri farklı yöntemlerle ifade edebiliyor. Bana göre içerik ve biçim birbiriyle birlikte hareket ediyor. Fikrin ve anlatımın etkisi -bazen yoğun bir içeriği tek bir leke ile anlatmak bazen de grift olmuş içerik ve biçim etkisinde kalmak- burada gerçek olan ve önemli olan algı.” şeklinde düşüncelerini belirtirken, Meltem G. Çağlayaner, “...Biçim + içerik= ÖZ” çözümlemesini sunmuştur. Necla Demirhan ise; “Sanatçının duygu veya düşüncelerini bir esere dönüştürürken kullanacağı yöntem, medyum (biçim) içerikle uyumlu olmalı, biçim içeriğin önüne geçmemeli. Konunun

kendisi nasıl anlatılacağı hakkında yol gösterici olur. Bazı durumlarda, birim tekrarı yapmak konuyu çarpıcı ve etkileyici kılarken, bazen de minimal bir dokunuş etkileyici olabilir.” açıklamalarını dile getirmiştir.

Sorgulayıcı Bakış alt temasına ilişkin olarak Aysel Nizamoğlu: “... Kimisi sadece görsel bir şölen, kimisi de sorgulatan pek çok duyguyu bir arada yaşatan eserler, dijital yapıtları genel olarak daha çağa uyumlu heyecan verici, yenilikçi, ilgi çekebilir daha genç nesle ulaşabilir bulmamın yanı sıra teknolojiye ulaşamayanlar için bir sorun olarak değerlendiriyorum. Evet etkiliyor ama hepsi değil.” şeklinde görüş belirtmiştir. Meltem G. Çağlayaner de, “Eğer sanatçının kullandığı somut araçlar hayalindeki yansıtmaya yetmiyorsa, ya da amacı yaşanan dünyanın ötesine geçmekse olumlu etkiler. Ancak, daha iyisini yapamadığı için teknolojik araçları manipülasyon amacıyla kullanırsa kolaycılık, hatta kandırmaca olur.” açıklaması yapmıştır.

Görsel Algının Önemi alt temasına ilişkin Füsun Tunçel: “Biçim, duygu ve düşünceyi içermesiyle sanatsal değer kazanır. İzleyici önce renk, hacim ve biçimi, ardından içeriği algılar. Biçim ve içerik bir düzen içinde değilse, sanat yapıtı estetik duygudan yoksun kalır. Biçim ile içerik birliği bir denge ortaya koyarak, bütünün uyumunu oluşturur. Estetik değeri veren bütünsellik ve dengeye ilişkin tutarlılıktır.” yorumunda bulunmuştur.

Katılımcı grubun popüler kültür ve sanatsal dönüşüm bağlamındaki görüşleri şu şekilde temalaştırılmıştır:

Tablo 4.31. *Popüler kültür algılarına ilişkin sorgulamaya dayalı temalar*

<i>Popüler Kültür Algısı</i>
<i>Eleştirel Sorgulayıcı Bakış</i>
<i>Kavramsal Bağlam Arayışı</i>
<i>Öznel Sorgulama ve haz</i>
<i>Öğrenme İsteği</i>
<i>Toplumsal Sorgulama</i>

Eleştirel Sorgulayıcı Bakış alt temasına ilişkin Meltem G. Çağlayaner: “Sanatçıyı ve sanat yapıtını birbirinden ayıramam. Ancak piyasa yalan dünya tabi. Sanatçının pazarlaması iyi yapılmışsa onun her çalışması coşkuyla karşılanıyor.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Kavramsal Bağlam Arayışı alt temasına ilişkin Füsün Tunçel: “Memo Akten’in çalışmalarını beğeniyorum. Sanatında teknoloji yoluyla doğayı başarılı bir şekilde yansıtıyor. Çalışmalarının bu boyutunu yaratıcı buluyorum.” görüşü öne çıkmıştır.

Öznel Sorgulama ve Haz alt temasına ilişkin Meltem G. Çağlayaner: “Katılım yaşantıyı ve estetik hazzı arttırabilir. -mış gibi hissini arttırır.” cümlesiyle görüş bildirmiştir. Ayşe Karabacak da, “...bir yapıttan haz almam, kendimden bir şeyler bulmam, duygularıma hitap etmesi, düşündürmesi, eğitmesi gibi özellikler arıyorum.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğrenme İsteği alt temasına ilişkin Meltem G. Çağlayaner: “...üretim sürecini yaşamak sanatçı ve yapıtıyla daha fazla bağ kurmamızı sağlar. Örneğin, Picasso’nun bir resmine bakıp, çocuk resmi kadar basit olduğunu düşünen birisi süreci yaşayınca işin öyle olmadığını anlar. Dijital işlere eğitim almadan önce “nasıl olsa bilgisayar işin büyük bölümünü yapıyor” düşüncesiyle bakıp biraz kolayca kaçmak olduğunu düşünürdüm. Şimdi ne kadar büyük bir emek harcandığını ve aslında sürecin tamamen sanatçının yaratıcılığına dayandığını görüyorum. Üretmek değilse de eğitim şart.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Aslı Kılıçalp de, “İnsan duygularının ön planda yer aldığı bir yaklaşım yöntemi olan *poly sensorial* (tüm duygulara hitap etme) yaklaşım, yani bir duyusal pazarlama dikkatimi çekiyor. Bağlantı ne kadar iyiye etki de o kadar iyidir. İzleyicide ürünle bağ kurmak gibi üretim ile bağ kurdurarak satın alma eylemi yerine geçen haz alma duygusu bırakmak. Bu duyusal çok boyutlu hisler insan zihninde etkiyi güçlendiriyor. Dijital yapıtlar çoğunlukla etkiliyor. Metin bazen yapıttan daha güçlü oluyor yapıtta aynı etkiyi göremiyorum. Ben de üretmek isterim. Benim çalışmalarında kokuyu hissettirecek bir duygu olmasını isterdim.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Toplumsal Sorgulama alt temasına ilişkin Necla Demirhan: “...Disiplinlerarasılık katkı sağlıyor. Kişilerin bakış açısını da geliştirerek, farklı bakış açısı etkileşimlerini ortaya çıkararak sanat eserinin ve toplumun gelişimini sağlıyor.” şeklinde görüş bildirmiştir. Meltem G. Çağlayaner de, “...Sanat tarihi ve güncel sanat konulu dersler ve yazılı, basılı kaynaklar ile video içerikleri toplumda eğitimin temelini oluşturur. Eğer kişi bir sanat dalında uygulama yapıyorsa edindiği bilgileri kendi sanat tarzını geliştirmede de kullanabilir. Bireyin kendi kendine sanat öğrenimi yürütmesi ve sorgulaması toplumsal olarak da etki yaratabilir.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Katılımcıların görsel kültür etkileşimi bağlamında sürece ilişkin görüşleri şu şekilde öne çıkmaktadır:

Tablo 4.32. *Yeni medya çalışmalarında ortaya çıkan görsel kültür etkileşimine ilişkin sorgulama bağlamında temalar*

Görsel Kültür Etkileşimi
<i>Araştırma Gereksinimi</i>
<i>Hissetme İsteği</i>
<i>Teknoloji Sanat Entegrasyonu</i>
<i>Yeniliklere Açık Olma</i>
<i>Bağ Kurma</i>
<i>Deneme Yapma İsteği</i>
<i>Anlam Çoğalması</i>

Araştırma Gereksinimi alt temasına ilişkin Nidahi Karaman: “...Başka alanlar için de böyle sanat için de böyle, sanatçı da bir şey yaratacakken tüm malzemelerle ilgili hakim olmak araştırmak ve öğrenmek gerekiyor.” açıklamasını yapmıştır. Meltem G. Çağlayaner de, “...Sanat izleyicisi artık daha donanımlı olmalı. Dijital araçları kullanmasa da neyin ne olduğunu bilmekte yarar var.” şeklinde görüş belirtmiştir.

Hissetme İsteği alt temasına ilişkin Aslı Kılıçalp: “Zihnimi besleyip beslememesi, eğlendirmesi, düşündürmesi, hissettirmesi, öğrenme (ruhsal, bilişsel), haz, rahatsız ediciliği, farketme, teknik” sözleriyle çağdaş bir yapıtta aradıklarını belirtmiştir.

Teknoloji Sanat Entegrasyonu alt temasına ilişkin Nidahi Karaman: “Şöyle baktığımızda bir fırça bir tuval, eski araç sanat bakımından teknoloji malzeme bütünlüğü. Neticede Kendini ifade etmeyi öğrenmiş olan sanatçı zaten teknolojiyi kendisi için araç, teknik alet, malzeme olarak kullanmayı becerecektir. O Zaman sanatçı olacaktır. Aksi takdirde teknolojinin sihrine kapılıp kendini keşifler çağındaki bir takım showmenler gibi bir duruma düşürmek zorunda kalacak o da tarihin içinde kaybolup gidecektir zaten.” Yorumunda bulunmuştur.

Yeniliklere Açık Olma alt temasına ilişkin Ayşe Karabacak: “Ahmet Rüstem Ekici sauna sergisini beğendim anlatma isteğinden duygu aldım ve farklı bir yaşa anlatıyor olması etkiledi beni. Duygu aldığın eserin sana bir şey vermesi önemli. Refik Anadolu da gördük. Sergisi görsel şölen gibiydi. Online gezebilmek de büyük ayrıcalıktı. Konfor sundu dijital işin bu kolaylığı hoşuma gitti.” ifadesiyle açık bakış açısını göstermiştir.

Bağ Kurma ve Deneme Yapma İsteği alt temalarına ilişkin Aslı Kılıçalp de, “AES+F’yi oluşturan dört Rus sanatçı (Tatiana Arzamasova, Lev Evzovich, Evgeny Svyatsky ve Vladimir Fridkes) Gerçeküstü yaklaşımları, seçtikleri konular ve fikir, sosyal psikanaliz odaklı işleri, kolektif çalışma biçimleri. Politik göndermeleri ile gerçeklik ve sanallık karışımı işlerinde 3dmax ve dijital boyama kullanıyorlar. İzleyici olarak beni içine çeken çalışmalar.” sözleriyle farkındalıklarını dile getirmiştir.

Anlam Çoğalması alt temasına ilişkin Meltem G. Çağlayaner ise “Sanatın disiplinlerarası boyutu dar kalıpların dışına çıkmasını sağlıyor. Benim en çok etkilendiğim, mühendislikle olan etkileşimi. Birkaç yıl öncesinde, hele ki eğitim almadan önce bu bağlantıyı göremezdim.” Yorumunda bulunmuştur.

Sanatı ve sanat yapıtlarını anlamak-tanımak-duyumsamak ve sanatsal üretim süreci içinde üretim-tüketim ilişkisine dayalı bulgular şu şekilde temalaştırılmıştır:

Yarı yapılandırılmış görüşme sonucunda katılımcıların görüşleri yetişkin eğitimi temelinde sanat eğitimini güncel yapısı çerçevesinde dijital medya odağında sorgulama bağlamında güçlü bir farkındalık ortaya koymaktadır.

5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma, yetişkin eğitimi sürecinde sanat eğitimi odağında yeni medya etkileşimini ve bu etkileşim çerçevesinde yetişkin eğitimi sürecinin yapılandırılmasını ele almaktadır. Araştırmada katılımcıların sanatı anlamak, öznel gelişim sağlamak, sorgulayıcı bakış açısı geliştirmek ve estetik farkındalıklarını artırmak gibi çeşitli motivasyonlar ile yapılan genel bir amaç doğrultusunda sürece katılım sağladıkları görülmektedir. Araştırmada sanatın öznelliği yücelten, derinlemesine algı yaratan ve estetik deneyimlerle zenginleştiren doğası katılımcıların öne çıkardığı önemli boyutlar arasındadır.

Araştırmanın uygulama süreci öncesi yapılan görüşmeler, katılımcıların hazırbulunuşluklarını görmek, gerekli alt yapıyı hazırlamak ve sürece ısındırmak açısından önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın uygulama sürecine ilişkin elde edilen sonuçlar, sanatçı, yapıt, sanat izleyicisi ve dijital çağ odağında, dolaşımda olan hızlı veri akışı ile güncel sanat olaylarını

mercek altına alarak ilerlediği, bu sayede moda mod bir bilgi aktarımındansa, katılımcıların kendi deneyimlerini yaşayarak sanat alanını sorguladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Taylor (2016) yetişkinlerin sanat eğitimi süreçlerine katılımı bağlamında sanat eğitimi yolu ile kazanılan beceriler ve günlük yaşama yansımalarının önemi üzerinde durmaktadır (s. 99). Bu görüş yetişkin sanat eğitiminde güncel yaşama aktarılabilir bakış açısının geliştirilmesine dayalı araştırma bulgularını da desteklemektedir.

Bazı katılımcıların etkinlik süreçleri boyunca fikir beyan etme ve metne dökme konularında çekimser kaldığı, araştırmacı tarafından teşvik hamleleri yapılmasına rağmen sessiz kaldıkları gözlemlenmiştir. Katılımcılardan bir kaç da grubun dinamiğini etkileyecek şekilde aktif bir tavır sergileyerek, her etkinlikte fikir beyan etmiş, üretim ortaya koymuşlardır.

Araştırmanın uygulama süreci içerisinde katılımcıların birbirleri ile kurdukları diyalogların giderek arttığı, birbirlerinin çalışmaları ve fikirleri üzerine tartışma yapabildikleri gözlemlenmiştir. Karşılaşılan bilgi ve araştırma güdüsü artıkça, grup motivasyonu ile birlikte önemli kazanımlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların, güncel sanat olaylarını takip ederek, sanat eleştirisi ile ilgili kendilerine güvenlerinin arttığı, ortaya koydukları nitelikli metinlerde öne çıkmaktadır. Katılımcıların sanat olaylarını ve nesnelerini seçici bir bakışla mercek altına aldıkları, sosyal medya üzerindeki sanat ile ilgili beğenilerinin de evrildiği süreç içindeki paylaşımlarından anlaşılmaktadır.

Uygulama sürecinde düzenlenen etkinlikler süresince farklı medyumla yapıt üreten sanatçılar, küratör, yazılımcı, reklamcı, iç mimar, grafik tasarımcı gibi farklı mecralardan bireylerle görüşülmüştür. Bu görüşmelerden elde edilen kazanımların grup genelinde uygulandığı, yaptıkları öznel sorgulamalarda öne çıkmaktadır.

A/r/tografinin ve rizomatik düşünme yapısının anlam yaratma ve ilişkiselliği devam ettirme bağlamında hem araştırmacı hem de katılımcılarda tetikleyici rol aldığı gözlemlenmiştir.

Araştırmada yeni medya etkileşimi odağındaki yetişkin sanat eğitimi sürecinin katılımcılar arasında çağdaş sanat farkındalığını artırdığı ve katılımcıların yeni medya

süreçleri ile etkileşimlerini geliştirdiği gözlemlenmiştir. Yeni medya ve dijital sanat kavramlarına ilişkin farkındalıklar, katılımcıların teknolojiyi sanatsal üretim ve tüketim süreçlerinde sanat izleyicisi olarak nasıl benimsediğini ve eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirdiğini göstermektedir. Bu duruma dayalı olarak katılımcılar açısından dijital çağın getirdiği yeni olanaklar ve zorluklar karşısında eleştirel düşünme ve sorgulama becerilerini de artırmak ta önem taşımaktadır. Jenkins (2006)’e göre yeni medya teknolojileri sanatsal üretim ve tüketim süreçlerinde bireylerin katılımını artırmaktadır (s. 47).

Araştırmanın sonuçları, yetişkinlerin sanat eğitimi almasının birçok yönden olumlu yansımaları olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların sanat eğitimi yoluyla öznel gelişim, estetik farkındalık, çağdaş ve dijital sanatı anlama, kitle iletişim araçlarından faydalanma gibi çeşitli kazanımlar elde ettikleri görülmüştür. Ayrıca, yeni medya araçları ve sosyal medya kullanımıyla ilgili deneyimleri, sanatın demokratikleşmesine ve daha geniş kitlelere yayılmasına katkıda bulunma çerçevesinde kamusal alan pedagojisine dayalı farkındalığı da geliştirmiştir. Katılımcıların eleştirel düşünme becerilerinin artması, postmodern sanat üretim süreçlerine ilişkin farkındalıklarının gelişmesi ve sanatın araçsallaştırılmasını anlamaları, araştırmanın önemli bulguları arasında yer almaktadır. Bourriaud (2018), postmodern sanatın toplumsal ve kültürel boyutlarını incelerken sanatın bireyler açısından oluşturduğu farkındalıkların eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği üzerinde durmaktadır (s. 32).

Gauntlett de (2011) dijital medya ve sanatın kamusal alanda kullanımının önemini vurgulamakta ve kamusal alan içinde sanat yolu ile sosyal etkileşimlerin yarattığı dönüşüme işaret etmektedir (s. 112).

Araştırmacı, sürecin başında araştırma sorusunu ortaya koyarken, sanat izleyicisi ile ilgili neden sonuç ilişkisi bağlamında noktaları anlamaya, sorgulamaya, çözümlemeye çalışmak amacıyla bu konu odağında ilerlemiştir. Araştırma için belirlenen yetişkin bireyler ile deneyimlemeye başlanan uygulama ve araştırma sürecinin olumlu sonuçlarının, bir ön kabul ile yalnızca ve yalnızca nitelikli sanat izleyicisi yetiştirmekle elde edilebileceği kanısı hakimdi. Araştırma süreci içerisinde elde edilen bilgi, görüşme ve veriler araştırmacının “nitelikli sanat izleyicisi” kavramını sorgulamasına neden oldu. Bir sanat

eleştirmeni tarafından araştırmanın elitist bir üst bakış ortaya koyduğu tanımlaması, araştırmacının problemi tekrar tekrar sorgulamasına neden olmuştur.

Uygulama sürecinde katılımcılara kazandırılmak istenilen çağdaş sanat ve yeni medya unsurlarına ilişkin bir takım öğrenme deneyimleri söz konusu olduğu için ayrıntılı bir eğitim süreci yapılandırıldı. Uygulama süreci içeriği ve planları da hedeflenen amaçlara uygun olarak hazırlandı ve yürütüldü. Uygulama sürecinin yürütücülüğünü yaparken plana bağlı olarak düzenlenen etkinliklerin bazıları davet edilen konuşmacıların katılmaması nedeniyle iptal edilerek yerine ilgili konu kapsamında başka görüşmeler gerçekleşti. Katılımcı grubun sürecin başında ortaya koyduğu istekli tavır, programın yoğunluğundan, çevrimiçi görüşme sıklığından kaynaklanan sebeplerle motivasyon düşüklüğüne sebep oldu. Araştırmacı tarafından pandemi koşulları dikkate alınarak yüz yüze görüşme gerçekleştirildi. Katılımcıların motive olmasını sağlamak için dış mekanda çalışma yapıldı. Yüz yüze görüşmenin katılımcıları olumlu yönde etkilediği sonucuna varıldı. Süreç boyunca ortaya konan katılımcıların üretimlerinden (resim, eleştiri yazısı, video ve fotoğraf), kazandıkları deneyimleri aktarabildikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Bu çerçevede bu araştırmaya dayalı öneriler şu şekilde yapılanmaktadır:

Sanat eğitiminde özellikle yetişkin eğitimi sürecinde teknolojik yeterliklerin hedeflendiği farklı disiplinlerle etkileşimli bir yapı geliştirmeye dayalı araştırmalar gerçekleştirilebilir.

Dijital araçların kullanımı, kod yazma, sosyal medya hakimiyetini arttırmak için, yetişkin bireylerle çocuklar birlikte öğrenme sürecine dahil edilebilir.

Katılımcıların çevrimiçi araçları daha etkin kullanabilmeleri için uygulama öncesi özellikle yetişkin eğitimi odağında eğitimler düzenlenebilir.

Sanat eğitiminin yaygınlaşması, sanat eğitimi programlarının eleştirel düşünme, estetik farkındalık ve çağdaş sanatı anlama gibi becerileri de kapsayacak şekilde tasarlanması yetişkin sanat eğitimi süreçlerinin çok daha nitelikli bir biçimde teknoloji ile ilintili bir yapı ile kurgulanması önem taşımaktadır. Paul (2015), dijital sanatın estetik ve eleştirel boyutlarının dijital sanat eserlerine yönelik farkındalıkları ve eleştirel düşünme

becerilerini geliştirdiğine vurgu yapmaktadır (s. 65). Bu bağlamda sanatın dijital medya etkileşimleri çerçevesindeki gücü yadsınamaz.

Yetişkin sanat eğitimi ve genel anlamda sanat eğitimi sũreçlerinde yeni medya ve dijital sanat eğitimine daha çok yer verilmesi bir gerekliliktir.

Yetişkin sanat eğitiminde, bireyler aktif bir biçimde öğrenme eylemini üstlenmeli ve öğrenmeyi yürütmeye kendi merakları doğrultusunda katkıda bulunmalıdırlar. Bu anlamda eğitmenin heterarşık bir ortam yaratması önemsenmelidir.

Sanat galerilerinin, müzelerin, belediyelerin, sivil toplum kuruluşlarının, halk evleri ve gönüllü evlerinin sanatçı ve izleyiciyi bir araya getirerek, kamusal alanda sanat farkındalığını geliştirecek, sorgulama yapma potansiyelini ortaya çıkarabilecek, öğrenme etkinlikleri düzenlemesi kũltür alış veriši açısından önerilebilir.

Kamusal alan pedagojisi bağlamında, nitelikli sanat içerikleri oluşturarak sosyal medya düzleminde düzenli paylaşım yapılarak yayılım sağlanabilir. Aynı zamanda sanat eleştirisi ve eleştirel pedagojiye etkisi de ortaya çıkabilir.

Sanat ve dijital medyanın kamusal alan pedagojisi bağlamındaki gücü çerçevesinde uygulamalı çalışmalar gerçekteştirilebilir. Araştırmada katılımcıların sanatsal farkındalık yaratma ve toplumsal etkileşim sağlama amacıyla dijital medyayı işe koşmaları boyutunun öne çıkması da bu tür araştırmalara gereksinimi ortaya koymaktadır.

Irwin, entelektũel bir etkinlik kapsamında, bilmek, yapmak ve yaratmak bağlamında a/r/tografinin bũtũnleřik bir şekilde bu yeterlikleri içinde barındırması sebebiyle, hem üretimde hem de anlama ve takdir etme konularında yaratıcı bir durum sağladığından bahseder(2004). Sanatçıların kolektif üretim sũreçlerinde a/r/tografi yöntemi ile projeler ortaya koyulabilir.

Bu araştırma, sanat eğitiminin yetişkin eğitimi bağlamındaki yansımalarını ve bu sũreçde dijital medya etkileşimini sorgulamış ve araştırma sonuçlarına dayalı olarak sanat izleyicisi olarak yetişkin sanat eğitiminin önemini ortaya koymuştur. Bu nedenle dijital sanat ve yeni medya araçlarının sanatsal üretim sũreçlerindeki rolũ ve etkisi, daha derinlemesine incelenmesi gereken konular arasında bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Abel, M. (2017). Deleuze ve Kerouac rizomda hareketlilik: Gilles Deleuze ve Jack Kerouac'ın "Yolda" karşılaşmaları üzerine. *Deleuze ve Amerikan Edebiyatı Serisi*, İstanbul: Sub Yayınları.
- Adam, A. (2016). 6-8 Ekim 2016 tarihinde Fırat Üniversitesi "4th International Instructional Technologies Teacher Education Symposium" kapsamında sunulmuş ve tam metin bildiri olarak yayınlanmıştır.
- Adorno, T.W., Horkheimer, M.(2017). *Aydınlanmanın Diyalektiği*, Ankara, Kabalcı Yayıncılık.
- Adorno, T.W. (2007). *Kültür Endüstrisi-Kültür Yönetimi*. İstanbul:İletişim Yayınları
- Akgün, O. U. (2014). Gilles Deleuze'ün "Kuvvetler Düşüncesi" bağlamında Samuel Beckett'ın kısa oyunları (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tiyatro Kuramları, Eleştiri ve Dramaturgi Anabilim Dalı.
- Akgün, A., & Keskin, H. (2003). Sosyal bir etkileşim süreci olarak bilgi yönetimi ve bilgi yönetimi süreci. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(1), 175-188.
- Akgündüz, D. (2018). Stem eğitiminin kuramsal çerçevesi ve tarihsel gelişimi. D. Akgündüz (Editör), *Okul öncesinden üniversiteye kuram ve uygulamada stem eğitimi* içinde (s. 19-47). Ankara: Anı yayıncılık.
- Akgündüz, D., Aydeniz, M., Çakmakçı, G., Çavaş, B., Çorlu, M. S., Öner, T. Ve Özdemir, S. (2015). Stem eğitimi türkiye raporu "günün modası mı yoksa gereksinim mi?", D. Akgündüz ve H. Ertepinar (Editörler). *İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi*.
- Akyazı, E. (2014). Yeni iletişim ortamlarında etkileşim ve mobil radyolara yönelik bir araştırma. *Marmara İletişim Dergisi*, 22, 153-162. <https://doi.org/10.17829/midr.20152214171>
- Aktel, M. (2001). Küreselleşme süreci ve etki alanları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 195.

- Akman, K. (2014). Toplumsal bir süreç olarak sanat yapıtı. *Tunceli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(5), 49-50.
- Antmen, A. (2008). *20. Yüzyıl Batı sanatında akımlar*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Alp, Ö. (2016). İlişkisel estetik ve kamusal alan bağlamında sanatta yeni arayışlar. *Yedi Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi*, 16, 99-109.
- Alpaydın, Y., (2011). *AEP Eğitici El Kitabı* . Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Altıntaş, O., Yıldız E. M. (2018). Keskin Ve Çözümlememiş Bir Diyalektik “Marilyn Diptych”, *İdil Dergisi*, Cilt 7, sayı 51, 1351.
- Artut, S. (2019). Yapay zekâ olgusunun güncel sanat çalışmalarındaki açılımları. *İnsan&İnsan*, 6(22), 767-783.
- Ata, F. (2015). Yeni medyada gerçeğin yeni inşacıları: Okurlar (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü). *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 833-848.
- Atan, M. (2012). Medya teknolojileri kültür sanat eğitim ilişkisi. *İdil*, 1(4), 10.7816/idil-01-04-10.
- Ay, D. (2019). A/R/Tografi’de araştırmacının rolü. *Uluslararası Sanat ve Sanat Eğitimi Dergisi*, 2(3), 1-17.
- Aydın, O. Ş. (2007) Alımlama Araştırmaları Ve Kültürel Çalışmalar Geleneğinin Katkısı *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* Yıl:6 Sayı:11 s.119-131
- Aydoğan, A. (2011). *Küresel medya*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Ayvaz Tunç, Ö., Odabaşı, S., Özudoğru, Ş., Erdoğan, Y., Kıratlı, A. D., Güler, E., ... Coşkun, N.(2021). A/R/TOGRAFI Uygulama Tabanlı Araştırma Yöntemi . Suzan Duygu Erişti & Rita Irwin (Ed.). Ankara: Pegem.
- Badiou, A. (2009). *Başka Bir Estetik Sanatlar İçin Küçük Bir Kılavuz* . (A. U. Kılıç, Çev.). İstanbul: Metis Yayıncılık.

- Baudrillard, J. (1995). *Kötülüğün şeffaflığı: Aşırı fenomenler üzerine bir deneme*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Baudrillard, J. (2010). *Simulakrlar ve simulasyon*. Ankara: Cantekin Matbaacılık.
- Bakçay, E. N.(2015). Sanat eğitiminde toplumsal eşitsizliğin yeniden üretimi. *Sanat-Tasarım Dergisi*, 6, 7-16. <https://doi.org/10.17490/Sanat.2015614359>
- Bakçay, E. N.(2010).Toplumsal Hareketler Direnmenin estetiği Ve Kamusal Sanat.Çizgi Dışı, Kültürel Tepki Dergisi.Sayı 7.
- Bakçay, E. N.(2019). *2000'ler Türkiye'sinde Estetik Ve Politika İlişkisi: Gezi Parkı, Emek Sineması Ve Özgür Kazova Örnekleri*. Doktora Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyoloji Anabilim Dalı Genel Sosyoloji ve Metodoloji Programı.İstanbul.
- Barrett, T. (2019). *Neden bu sanat: Çağdaş sanatta estetik ve eleştiri*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Barnard, M. (2010). *Sanat, tasarım ve görsel kültür*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Başlar, G. (2013). Yeni medyanın gelişimi ve dijitalleşen kapitalizm. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Radyo TV ve Sinema Bölümü.
- Başlar, G. (2018). Bilgi toplumu kuramları bağlamında kamusal alan ve bilgi yanılsaması. *Bilgi Toplumu Tartışmaları*. İstanbul: Pales Yayınları.
- Bayraktar, K. (2011). *"Dijital İmge Ve Temsili"*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, 10.13140/RG.2.2.12782.56645.
- Beck, U. (2009), *Critical Theory of World Risk Society: A Cosmopolitan Vision*, Constellations 16(1): 3-22
- Bektaş, H. (2004). *Bir siyasal iletişim aracı olarak internet*. Konya: Tablet Kitabevi.
- Berry,T., Fisher, N., Greenberg, A., Polendo,A. (2013). *Occupy Museums as Public Pedagogy and Justice Work*. Journal of Curriculum Theorizing ♦ Volume 29, Number 2, 2013

- Bickel, B. (2004). *From artist to A/r/tographer : an autoethnographic ritual inquiry into writing on the body* (T). University of British Columbia. Retrieved from
- Bouchet, D. (1998). Information technology, the social bond and the city: Georg Simmel updated: About the changing relationship between identity and the city. *Built Environment*, 24(2/3), 104-133. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/23288997>
- Boucher, G. (2013). *Yeni bir bakışla Adorno*. İstanbul: Kollektif Kitap.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. J. D. (2001). *Düşünsel bir antropoloji için cevaplar*. İstanbul: İletişim.
- Bourriaud, N. (2018). *İlişkisel Estetik*. İstanbul: Bağlam yayıncılık, 2. Baskı.
- Bourriaud, N. (2018). *Postprodüksiyon*. Bağlam yayıncılık, 2. Baskı.
- Bourriaud, N. (2019). *Radikan*. Bağlam yayıncılık, 1. Baskı.
- Boisvert, H. (2015). Re-becoming human: Restoring critical feeling through ludic performance. Rennselaer Polytechnic, Troy, New York.
- Bürger, P. (2010). *Avangard kuramı* (E. Özbek, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Carroll, N. (2016) *Sanat Felsefesi: Çağdaş Bir Giriş*. Güliz K. T. (çev.), 2. Baskı, Ankara: Ütopya Yayınevi,
- Coleman, K. (2017). An a/r/tist in wonderland: Exploring identity, creativity and digital portfolios as a/r/tographer Available at <http://www.artographicexplorations.com>. 10.13140/RG.2.2.17085.51685.
- Cömert, B. (1979). Croce'nin Estetiği. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- Çeber, T. (2015). *Sanatın Deneyimlenme Koşulları: Günümüzde Katılımla Tamamlanan Sanat*. Sanatta Yeterlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Anasanat Dalı, Ankara.

- Çeber, T. (2017). *İzleyiciyi İzlemek; Sanat Eseri, Sanatçı ve İzleyici İlişkisi Üzerine*. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi (GSED), Sayı 38, Erzurum, s.87-97.
- Çoban, B. (2010). Toplumsal hareketler ve radikal medya. In K. Çayır (Ed.), *Yeni toplumsal hareketler* (pp. 1-20). İstanbul: Kalkeon Yayınları.
- Darts, D. (2004). Visual Culture Jam: Art, Pedagogy, and Creative Resistance. *Studies in Art Education: A Journal of Issues and Research*, 45, 313-327. <https://doi.org/10.1080/00393541.2004.11651778>
- Davenport, T. ve Prusak, L. (2001). *İş Dünyasında Bilgi Yönetimi*. İstanbul: Rota Yayın Yapım Tanıtım Tic. Ltd. Şti.
- Demircan, B. (2006). İnternet ve kamusal alan: Kamusal tartışma zemini olarak çevrimiçi forumlar (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Deleuze, G., & Guattari, F. L. (1987). *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia* (B. Massumi, Trans.). Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- Deleuze, G., ve Parnet, C. (1990). *Diyaloglar*. A. Akay (Çev.). Ankara: Bağlam
- Diana, A., Thompson, J. B. (1995). *The Media and Modernity : A Social Theory of the Media*. In: *Communication. Information Médias Théories*, volume 18 no:1, décembre 1997. pp. 193-195.
- Douglas-Jones, R. C., & Sariola, S. (2009). Rhizome yourself: Experiencing Deleuze and Guattari from theory to practice. *Rhizomes*, 19(Summer).
- Düzce, S. (2016). Toplumsal sorumluluk projeleri içinde yetişkinlere yönelik resim sanatı (açık alanda) eğitim. In *III. International Eurasian Educational Research Congress bildiri kitabı*.
- Eagleton, T. (2020). *Kültür* (B. Göçer, Çev.). İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Eco, U. (2001). *Açık Yapıt*. İstanbul: Can Yayınları.
- Elkins, J. (2008). *The state of art criticism*. London and New York: Routledge.

- Erbay, Y. (2011). Kavram olarak küreselleşme. *Yeni Türkiye, 21. Yüzyıl Özel Sayısı-I (19)*, 1-20.
- Erbay, M. (2014). Kültür Ve Toplum Üzerinden Sanat Ve Bilim Arasındaki İlişki (The Relationship Between Art And Science Through Culture And Society). *Art-Sanat Dergisi*, s. 2)183-93.
- Erişti, S. D. B. (2018). Görsel araştırma yöntemleri: Teori, uygulama ve örnek. 3. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Erişti, S. D., (2019). Yeni Medya ve Görsel İletişim Tasarımı. Erişti Suzan Duygu (Ed.). Ankara: Pegem.
- Erişti, S. D. B, (2021). A/r/tografik Araştırma Nedir?. *A/R/TOGRAFI* (pp.238-251), Ankara: PEGEM.
- Ertan, E. (2005). Dijital sonrası tarihçeler: Türkiye’de yeni medya sanatı. *Sanat Dünyamız*, 96.
- Frisby, D. (2003). *Modern Kültürde Çatışma*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Fried, M. (2004). Sanat ve nesnellik. *Sanatın Felsefesi Felsefenin Sanatı*. Ankara: Blackwell Publishers.
- Fox, G., & Geichman, J. (2001). Creating research questions from strategies and perspectives of contemporary art. *Curriculum Inquiry*, 31(1), 33-49. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/3202292>
- Feuerbach L.(1841). *The Essence of Christianity*, Cambridge Library
- Fullan, M., Scott, G. (2014). New Pedagogies for Deep Learning Whitepaper: Education Plus. Collaborative Impact SPC, Seattle, Washington
- Gauntlett, D. (2011). Making is connecting: The social meaning of creativity, from DIY and knitting to YouTube and Web 2.0. Cambridge: Polity Press.
- Geuss, R. (2002). *Eleştirel Teori-Habermas ve Frankfurt Okulu*. Çev.,F. Keskin. İstanbul: Ayrıntı

- Gladwin T N, Kennelly J J ve Krause T S (1995) Shifting Paradigms For Sustainable Development: *Implications For Management Theory and Research, Academy of Management Review*, Vol. 3, Sayı 3, 874-907
- Glesne, C. (2015). Nitel Araştırmaya Giriş. (Ersoy, A. ve Yalçınoglu, P., Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gökbulut, N. (1997). Sanat eğitimi programları. *Sanat Aylık Güzel Sanatlar Gazetesi*, s.31, Ankara: Birleşmiş Ressamlar ve Heykeltıraşlar Derneği Yayınevi.
- Gözkan, H. B. (2011). Kamusal alan ve felsefe. *Hasan Ünal Nalbantoğlu Sempozyumu I*, ODTÜ, 19-20 Mart 2012.
- Güler, A. (2015). A new practice based research method in art education: A/r/tography. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 6(2), 48-73.
- Grenier, R. S., & Hafsteinsson, S. B. (2016). A case of public pedagogy in Icelandic museums. *Studies in the Education of Adults*, 48(2), 142-154.
- Haacke, H. (2019). Sistem sanatı üzerine. *Skopdergi*, 15. Retrieved from <https://skopdergi.com/>
- Habermas, J. (2001). *İletişimsel eylem kuramı*. Çev., Mustafa T., İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Habermas, J. (2003). *Kamusal alanın yapısal dönüşümü*, T. Bora & M. Sancar, Çev.. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Habermas, Jürgen (1983). *Communicative Action Theory*, Çev., Thomas M., Boston: Beacon Press.
- Hank, J. (1999). Kimlikler, şikayetler ve yeni sosyal hareketler. In K. Çayır (Ed.), *Yeni sosyal hareketler* (pp. 1-20). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Hochtritt, L., Ahlschwede, W., & Halsey-Dutton, B., Fiesel, L. & Chevalier, L., Miller, T., Farrar, C.. (2017). Public Pedagogy and Social Justice in Arts Education. *International Journal of Art & Design Education*. 37. 10.1111/jade.12120

- Huhmarniemi, Maria. (2021). Art-based events for conflicted communities: Engaging and educating through art. *International Journal of Education Through Art*, 17, 271-280. 10.1386/eta_00065_3.
- Horkheimer, M. , (1976).Traditional and Critical Theory, in Paul Connerton (ed.). *Critical Sociology: Selected Readings*, Harmondsworth: Penguin.
- Irwin, R. L., Stephenson, W., Robertson, H., & Reynolds, K. J. (2001). Passionate creativity, compassionate community. *Canadian Review of Art Education*, 28(2), 15-34.
- Irwin, R. L. (2003). Towards An Aesthetic Of Unfolding Insights Through Curriculum. *Journal of the Canadian Association for Curriculum Studies*, 1(2), 63 - 78.
- Irwin, R. L. (2004). A/R/Tography a metonymic metissage. In R. L. Irwin and A. de Cosson (Eds) *A/R/Tography: Rendering self through arts - based living inquiry* (pp.27-38). Vancouver: Pacific Educational Press.
- Irwin, R. & de Cousson, A. (2004). *A/r/tography: Rendering self through arts-based living inquiry*. Vancouver, Canada: Pacific Educational Press.
- Irwin, R., Beer, R., Springgay, S., Grauer, K., Gu, X & Bickel, B. (2006) The rhizomatic relations of a/r/tography. In *Studies in Art Education*, 48(1), pp. 70–88.
- Irwin, R. L. (2008). Communities of a/r/tographic practice. In S. Springgay, R. L.
- Irwin, C. Leggo & P. Gouzouasis (Eds.), *Being with a/r/tography* (pp. 71-80). Rotterdam: Sense.
- Irwin, R. L. (2013). Becoming A/R/Tography. *Studies In Art Education*, 54(3), 198 - 215.
- Irwin, R. L., Bickel, B., Triggs, V., Springgay, S., Beer,R., Grauer, K., Xiong, G., and Sameshima, P. (2009). The city of Richgate: A/R/tographic cartography as public pedagogy. *The International Journal Of Art And Design Education*, 28 (1), 61 - 70.
- Irwin, R. L. Lasczik, A., Knowles, A., Rousell, D., Lee, N. (2018). *Walking With A/r/tography*. Palgrave Studies in Movement across Education, the Arts and the Social Sciences.

- İnal, A. (2004). Dersliğı kamusal tartışmanın oluştuğı bir mekan olarak yeniden düşünmek. M. Özbek (Ed.), *Kamusal Alan* (s. 575). İstanbul: Hil Yayın.
- İpek, A. R. (2020). Artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik ve karma gerçeklik kavramlarında isimlendirme ve tanımlandırma sorunları. *idil*, 71, 1061-1072. doi: 10.7816/idil-09-71-02
- Jenkins, H. (2006). *Convergence culture: Where old and new media collide*. New York: NYU Press.
- Jones, D., (1996), *Computing by Distance Education: Problems and Solutions*, ACM SIGCSE Bulletin, Volume 28, Issue SI, pp. 139-146
- Kahraman, F. (2018). Kesitlerden Topluma Bakabilmek: Georg Simmel Sosyolojisi Üzerine Bir İnceleme Denemesi. *Sosyoloji Dergisi*(37), 81-99.
- Karakulakoğlu, S. (2012). Sosyal medyanın karanlık yüzü. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 2(4), 32-40.
- Karapınar, K. (2006). Türkiye’de sayısal platform yayıncılığı ve Digitürk beklentiler ve sorunlar. *Yeni İletişim Ortamları ve Etkileşim Uluslararası Konferansı Kitabı*, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, İstanbul.
- Karakulakoğlu, S., & Askeroğlu, E. (2018). Dijitalleşmenin etkisinde dönüşen sanat ve kuşaklar üzerine bir çalışma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 47, 2147-4524.
- Kaya, M., Çitil Akyol, C., Özbek, R., Pepeler, E. (2017). Lisansüstü Eğitim Programlarında ‘uzaktan Eğitim Uygulamasına’ Yönelik ‘eğitim Bilimleri Bölümü’ Akademisyenlerinin Görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(64-Ek Sayı), 1616-1627. <https://doi.org/10.17755/esosder.328632>
- Kaya, M., Kandemir, Ö.(2021). Kamusal Alanın Teknolojik Katmanı Olarak Sanal Ağlar Ve Kentsel Mekanlar Üzerindeki Etkileri.*The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*
- Kay, A. (1984). Computer software. *Scientific American*, 251(3).
- Kavalcı, T. (2017). Üç Önemli Kuramcı Üzerinden Alımlama Estetiğinin İncelenmesi ve Bir Uygulama. *Söylem Filoloji Dergisi*, 2(1), 52-74.

- Keser, N., Narin, H. (2017). Sanat Temelli Bir Soruşturma Yöntemi: A/r/tografi. *Humanitas* 5 (10),193-203
- Keser, N. (2018). *Sanat Metodolojileri - Sanat Tarihi ve Sanat Eleştirisi*. İstanbul: Ütopya Yayınevi
- Kıratlı, A. D. (2019). Sanat eğitiminde yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi. *International Journal of Research in Fine Arts Education*, 2(1), 1-8.
- Kırıçoğlu, O. (2015). *Sanat, Kültür, Yaratıcılık. Görsel Sanatlar ve Kültür Eğitimi-Öğretimi*. Ankara: 2. Baskı Pegem Akademi
- Kırıçoğlu, O. (2019). *Sanatta Eğitim, Görmek-Anlamak-Yaratmak*. Ütopya Sanat Dizisi.
- Kiger, R. (2017). Kültür Sanatta Katılımcı Yaklaşımlar. *İKSV Kültür politikaları raporu*.
- Kirk, J., & Miller, M. (1986) *Reliability and validity in qualitative research*. NewburyPark CA: Sage Publication
- Kuçuradi, İ. (2016). *Sanata Felsefeyle Bakmak*. İstanbul: TFK Yayınları, 6. Baskı.
- Kuspit, D. (2006). *Sanatın Sonu*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Lines, D. (2008). Music Education, Modernism and Public Music Pedagogy, Paper presented at the Music Education SIG, American Educational Research Association Conference, New York, New York, (2008): 1
- Liu, G.& Wu, N. & Wen-Yi, C.. (2013). Identifying Emerging Trends For Implementing Learning Technology In Special Education: A State-Of-The-Art Review Of Selected Articles Published In 2008–2012. *Research in developmental disabilities*.
- Lukács, G.(2011). *Notes On Georg Simmel Lessons 1906-07*. Hatje Cantz; Bilingual edition
- Manovich, L. (2002). *The Language of New Media*, Cambridge: The MIT Pres
- Manovich, L. (2006). *Alan Kay's universal media machine*. Retrieved from <http://manovich.net/index.php/projects/alan-kay-s-universal-media-machine>
- Maalouf, A. (2009). *Çivisi Çıkmış Dünya*. (O. Türkay, Çev.). İstanbul: YKY.

- Mavioğlu, G. (2019). Bilinçaltına yönelik manipulatif unsurların indirgenmesine dayalı görsel kültür çalışmaları. Doktora Tezi.
- McLuhan, M., Fiore, Q. (1967). *The Medium Is The Massage*, Bantam Books.
- McWilliam, N. (2011). *Sanat Ütopya: Mutluluk Hayalleri*, çev. E.Soğancılar, İstanbul: İletişim Yayınları
- Meriç, C. (1996). *Saint-Simon İlk Sosyolog, İlk Sosyalist*, İstanbul:İletişim Yayınları, 2.Baskı
- Merriam, S. B. (2015). Qualitative research: Designing, implementing, and publishing a study. In Handbook of Research on Scholarly Publishing and Research Methods (pp. 125-140). IGI Global
- Miller, H. T., Fox, C. J. (1995). *Postmodern Public Administration: Towards Discourse*, Sage Publications, United States of America
- Mirzoeff, N. (2013). The visual culture reader. London: Routledge.
- Moran, B. (1994). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. İstanbul: İletişim Yayınları, 9. Baskı.
- Mutlu, E. (1998). *İletişim Sözlüğü*. Ankara: Ark Yayınları.
- O'Doherty, B. (2010). *Beyaz Küpün İçinde Galeri Mekanının İdeolojisi*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Offe, C. (1999). Yeni sosyal hareketler: Kurumsal politikanın sınırlarının zorlanması. K. Çayır (Ed.), *Yeni Sosyal Hareketler*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Okur, H. E. (2016). Eğitim kurumları dışındaki sanat oluşumlarının toplumun sanat eğitime etkileri (UKKSA örneği). Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim İş Eğitimi Bilim Dalı.
- O' Neil, P., Wilson, M. (2010). *Curating and The Educational Turn*. Open Editions/de Appel
- Ölçer, H., & Hülür, H. (2020). Deleuze ve Guattari'de köksapsal düşünce. *Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları*. Mardin: Mardin Sesi Gazetecilik Matbaacılık Yayıncılık.

- Özbek, M. (2004). *Kamusal Alan*. İstanbul:Hil Yayın
- Özdamar, E. G. (2019). Çağdaş konutun olay örgüsüne disiplinlerötesi yaklaşım: İstanbul, Viyana, Amsterdam. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü.
- Özşekerli, T. (2016). Ne kamusal ne özel alan: Yeni medya. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Genel Gazetecilik Anabilim Dalı
- Öztürk, A. (2019). Kamusal Alan Nedir, Ne Değildir? *Eleştirel Pedagoji*. sayı 62
- Paul, C. (2015). Digital art. London: Thames & Hudson.
- Pilz, K. (2003). Reconceptualising thought and space: Labyrinths and cities in Calvino's fictions. *Italica*, 80(2), 229-242.
- Ponty, M. (2006). Algının Önceliği ve Onun Felsefi Sonuçları, (Y. Yıldırım, Çev.). İstanbul: Kabalcı.
- Ponty, M. (2014). Algılanan Dünya, (Ö. Aygün, Çev.) İstanbul. Metis Yayınları
- Poster, M. (1995). Bir kamusal alan olarak ağ. Erişim Yeri: http://www.wired.com/wired/archive/3.11/poster.if_pr.html
- Poster, M. (1995). The net as a public sphere - Bir kamusal alan olarak ağ. Erişim Yeri: <https://www.wired.com/1995/11/poster-if/>
- Ranciere, J. (2020). *Cahil Hoca Zihinsel Özgürleşme Üzerine Beş Ders*. İstanbul: Metis Yayıncılık, 6. Basım.
- Ranciere, J. (2021). *Özgürleşen Seyirci*. İstanbul: Metis Yayıncılık, 4. Basım.
- Read, H. (2017). *Sanatın Anlamı*. İstanbul: Hayalperest Yayınları.
- Reiss, J. H. (2001). *From Margin to Center-The Spaces of Installation Art*. Cambridge: The MIT Press.
- Rosenau, P. M. (2004). *Post-modernizm ve Toplum Bilimleri*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

- Sağsöz, G. (2019). Journal of STEAM education: Bilim, teknoloji, mühendislik, matematik ve sanat eğitimi dergisi. *Journal of STEAM Education*, 2(1). Erişim Yeri: <https://dergipark.org.tr/en/download/issue-full-file/48084>
- Sarı, Ü. (2006). Kitle kültürü ve popüler kültür bağlamında kitle iletişim araçlarının kitle kültürüne etkileri: Örnek olarak Popstar Türkiye yarışması. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı.
- Salih, A. (2017). Anlatıların yolculuğu ışığında iki çağdaş olgu: Metamodernizm ve dijimodernizm. *Yeni Türkiye*, 21, 66.
- San, İ. (2019). *Sanatlar Eğitim ve Kültür*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Sarıkaya, S. H. (2019). Kamusal Alanda bir Eğitim Projesi Halk Evlerinde Sanat Yolu İle Eğitim. *Eleştirel Pedagoji*. sayı 62
- Shanken, E. A. (2015). Sibernetik ve sanat: 1960'larda kültürel kesişimler (A. Terzi, Çev.).
- Scholz, O., Vogler, A. (1995). Sanat Eğitimi Açısından Avrupa Ülkelerinde Eğitim Ve Öğretimin Hedefleri. *Sanat Eğitiminin Geleceği-Seminer*. İ. SAN (Red.), Ankara: Mert Matbaası.
- Soydan, M. K. (2012). Küreselleşme sürecinde medyanın rolü. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uzmanlık Tezi: Ankara.
- Springgay, S., Irwin, R., Leggo, C., Gouzouasis, P. (2008). *Being with A/r/tography*. Rotterdam, Sense. 10.1163/9789087903268.
- Springgay, S., Truman, S. E. (2017). A transmaterial approach to walking methodologies: Embodiment, affect and a sonic art performance. *Body & Society*, 23(4), 27-58
- Szajkowski, B. (2010). Timeline of the Arab revolt, December 2010 – June 2011.
- Süalp, Z. T. A. (2004). Kamusal alan, deneyim ve kluge. M. Özbek (Ed.), *Kamusal Alan*. İstanbul: Hil Yayın.
- Sutton, D., & Martin-Jones, D. (2014). *Yeni bir bakışla Deleuze* (M. Özbek & Y. Başkavak, Çev.). İstanbul: Kolektif Kitap

- Şirin, A. (2008). *Halk Eğitim Merkezlerinin Sanat Eğitimi Bağlamında Yetişkin Eğitimindeki Yeri Ve Önemi*. Yüksek Lisans Tezi.Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Taylor, P. G. (2016). *Adult art education: Practice and theory*. New York: Teachers College Press.
- Telli, H. (2004). “Neden Sanat Eğitimi”. *Yeniden İmece Dergisi*, 4. (<http://ttkb.meb.gov.tr/>)- 15.12.2008
- Timuçin, A. (2000). *Estetik*. İstanbul: Bulut Yayınları.
- Timuçin, A. (2004). *Düşünce Tarihi* (3. Cilt). İstanbul: Bulut Yayınları.
- Timiş, N. (2003). *Yeni İletişim Teknolojileri ve Demokrasi*. Ankara: Dost Kitapevi.
- Tuncer, M., Taşpınar, M. (2008). Sanal Ortamda Eğitim Ve Öğretimin Geleceği Ve Olası Sorunlar, *Sosyal Bİlimler Dergisi*, Cilt X, Sayı 1.
- Trofanenko, B., & Segall, A. (2014). Beyond pedagogy: Reconsidering the public purpose of museums. *International Journal of Research in Fine Arts Education*, 2(1), 1-8. doi:10.1007/978-94-6209-632-5
- Underwood, M. (2002). Kamusal alan olarak internet. *Cogito Dergisi*, 30.
- Uygur, N. (1996). *Kültür Kuramı*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Volkov, G. N. (2000). Волков, Г. Н. Этнопедагогика.Etnopedagoji: Ders Kitabı. öğrenciler için ders kitabı (Etnopedagoji). Moskova: Academia Yay
- Yanik, A. (2016). Yeni Medya Nedir Ne Değildir? What Is New Media Or Not?. *The Journal of International Social Research*. 9. 898-910.
- Yayla, D. (2009). Türk Yetişkin Eğitimi Sisteminin Değerlendirilmesi. Ankara: *MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED)*.
- Yetişkin, E. (2012). “Commons Tense”. *Sergi Kataloğu*.
- Yenihayat, D. (2016). Türkiye'de dijital sanat ve yeni medya sanatının gelişimi. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 8(1), 95-112.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara., (221-250).
- Yılmaz, A. (2019). Damien Hirst’ün Eserlerinde “Ölüm” Teması, *İdil* 57., 577-586.
- Yılmaz, M. (2009). Enformasyon Ve Bilgi Kavramları Bağlamında Enformasyon Yönetimi Ve Bilgi Yönetimi. *Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 49(1), 95-118.
- Young, J. O. (2010). Art and the educated audience. *The Journal of Aesthetic Education*, 44(3), 29-42.
- Yurdakul, B. (2015). Uzaktan eğitim. Ö. Demirel (Ed.), *Eğitimde yeni yönelimler içinde* (s. 271- 288). Ankara: Pegem
- Yücel, D. (2014). Yeni medya sanatı: Direncin kurumsallaşması ya da esnek alanlar yaratabilmek. *Artam*, Ocak-Şubat.
- Weinstein, D., & Weinstein, M. A. (1991). Georg Simmel: Sociological Flâneur Bricoleur. *Theory, Culture & Society*, 8(3), 151-168.
<https://doi.org/10.1177/026327691008003011>
- Wiebe, Sean & Smith, Claire. (2016). A/r/tography and Teacher Education in the 21 Century. *McGill Journal of Education*. 51. 1163. 10.7202/1039633ar.
- Williams F., Rice R.E., Rogers E.M. (1988). *Research Methods and the New Media*, 2. Cilt, Simon and Schuster publisher

İnternet Kaynakları

- Buchman, S. (2019). Sistem odaklı sanattan biyopolitik sanat pratiğine. (D. Yılmaz, Çev.). *e-Skop*. Erişim Adresi:
<http://www.e-skop.com/skopdergi/sistem-odakli-sanattan-biyopolitik-sanat-pratigine/5565> (Erişim Tarihi: 21.12.22)

- Erinç, M. S. (2019). Metamodernizm postmodernizmin karşılığı mı? *Düşünbil Portal*. Erişim adresi: <https://dusunbil.com/metamodernizm-postmodernizmin-karsiligi-mi/> (Erişim Tarihi: 08.12.19)
- Gane, M. (1991). Interview with M. Arnaud and M. Gane. (G. Salemohamed & M. Gane, Çev.). Erişim adresi: https://monoskop.org/images/c/c0/Baudrillard_Live_Selected_Interviews_1993.pdf (Erişim tarihi: 18.09. 2020)
- Kuspit, D. B. (2024). Art criticism. *Encyclopedia Britannica*. Erişim adresi: <https://www.britannica.com/art/art-criticism> (Erişim tarihi: 07.02 2024)
- Levin, K. (2012). Postmodernizm öldü mü? *Artnews*. Erişim tarihi: 22 Nisan 2019. Erişim adresi: <http://www.sanatatak.com/view/postmodernizm-oldu-mu>
- Özurgancı Eşkin, P. (2019). Sürdürülebilirlik nedir? *Ekolojist*. Erişim adresi: <http://ekolojist.net/surdurulebilirlik-nedir/> (Erişim tarihi: 05.05 2019).
- Sanatatak (2017). Sanatçı akademisyen Ferhat Özgür'den intihal - Özgünlük saplantımız. *Sanatatak*. Erişim adresi: <http://www.sanatatak.com/view/sanatci-akademisyen-ferhat-ozgurden-intihal-ozgunluk-saplantimiz> (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019).
- Turner, L. (2011). Beyond postmodernism. *Metamodernism*. Erişim tarihi: 17 Nisan 2019. Erişim adresi: <http://www.metamodernism.com/2013/03/13/beyondpostmodernism/> (Erişim Tarihi: 08.12.19)
- Turner, L. (2011). Resonances and reverberations. *Metamodernism*. Erişim adresi: <http://www.metamodernism.com/2015/06/09/resonances-and-reverberations/> (Erişim Tarihi: 12.01.21)
- Vermeulen, T., & Van Den Akker, R. (2015). Misunderstandings and clarifications. *Notes on Metamodernism*. Erişim adresi: <http://www.metamodernism.com/2015/06/03/misunderstandings-and-clarifications/> (Erişim Tarihi: 08.12.19)

- Vermeulen, T., & Van Den Akker, R. (2012). How pomo can you go? *Metamodernism*.
Erişim adresi: <http://www.metamodernism.com/2012/10/16/how-pomo-can-you-go/> (Erişim Tarihi: 08.12.19)
- Vermeulen, T., & Van Den Akker, R. (2013). Beyond postmodernism. *Metamodernism*.
Erişim adresi: <http://www.metamodernism.com/2013/03/13/beyond-postmodernism/> (Erişim Tarihi: 08.12.19)
- Vermeulen, T., & Van Den Akker, R. (2019). After postmodernism: Eleven metamodern methods in the arts. *Medium*. Erişim adresi: <https://medium.com/what-is-metamodern/after-postmodernism-eleven-metamodern-methods-in-the-arts-767f7b646cae> (Erişim Tarihi: 08.12.19)
- Vermeulen, T., & Van Den Akker, R. (2019). About the authors. *What is Metamodern*.
Erişim adresi: <https://whatismetamodern.com/about-the-authors/> (Erişim Tarihi: 08.12.19)
- Wikipedia, https://tr.wikipedia.org/wiki/Yeni_medya (Erişim Tarihi: 16.04.20)
- Yuvalı, K. (2019). Androgoji nedir? *Blogcu*. Erişim adresi:
<http://kubrayuvali.blogcu.com/androgoji-nedir/10312187> (Erişim Tarihi: 11.06.21)

EKLER

EK 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Yarı -Yapılandırılmış Görüşme Soruları	
1.	Medya Kavramı sizin için ne ifade ediyor?
2.	Yeni Medya deyince aklınızda belirenleri söyler misiniz
3.	Sosyal Medya sizce nedir?
4.	Endüstri kavramının sizin için ne ifade ettiğini açıkla mısınız?
5.	2D – 3D deyince aklınıza gelenleri söyler misiniz
6.	Yeni Medya Sanatı deyince aklınızda belirenleri söyler misiniz?
7.	Etkileşim deyince aklınızda belirenleri söyler misiniz?

2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları	
1	Sizce sanat farkındalığı sanat eğitimi ile kazanılabilir mi? Nasıl?
Alternatif	“Sanat Farkındalığı” ve “Estetik Yaşantı” kavramlarını nasıl tanımlarsınız? Sizce bu kavramlar sanat eğitimi ile kazanılabilir mi?
2	Teknoloji, estetik olabilir mi?
Alternatif	Çağdaş sanat alanında teknolojinin kullanılması sanat yapının estetik yapısını olumlu/olumsuz etkiler mi?
3	Yeni medya sürecinde üreten ya da izleyen birey olarak katılımınız sizin için ne ifade ediyor?
Alternatif	Sanatta dijital yaklaşımlar yaptığınız üretimleri etkiliyor mu? nasıl?
	Yeni medya bağlamında sanat izleyicisinin konumuna ilişkin ne düşünüyorsunuz?

4	Sanat üretimi ve yayılımı için yeni medya araçlarının kullanılması hakkında düşünceleriniz nelerdir?
Alternatif	Yeni medya sürecinin sanat yapıtlarının yayılım oranlarında ne gibi bir etkisi var?
5	Sizce sanatın disiplinlerarası boyutu, sanatın kendisine katkı sağlıyor mu?
Alternatif	Sizce “disiplinlerarasılık” günümüz sanat üretim sürecinde neden önemli?
6	Bangprix’de 2019 yılında sergilenen çalışmalardan hangisini kendinize yakın buldunuz? Sebeplerini Tasarım ve teknoloji bağlamlarında açıkla mısınız?
Alternatif	Bangprix 2019 sergisinde kullanılan teknolojiler hangileriydi? Bu teknolojiler yapıtların anlam boyutuyla bağlantılı mıydı? Açıkla mısınız?
7	<i>Sanat yapıtlarında klasik-modern-çağdaş dönemlerde biçim-içerik sorunsalını tartıştık.</i> Sanatta biçim-içerik konusunda sizin düşünceleriniz nelerdir? Biçim mi İçerik mi önemlidir?
8	Bir çalışmayı beğenmeniz ya da beğenmemeniz hangi kriterlere bağlıdır?
	Sizce bugün sanatçı mı, sanat yapıtı mı önemli ?
9	<i>Nohlab ve Ouchh tarafından üretilmiş farklı dijital yapıtlar gördünüz.</i> Bu çalışmalarda neler dikkatinizi çekiyor? Sizi etkiliyor mu? Siz bu medyumları kullanarak çalışmalar üretmek ister misiniz? Sizin çalışmalarınız nasıl olurdu?
10	Sizce sanatı ve sanat yapıtlarını anlamak-tanımak-duyumsamak için, sanat üretmek gerekli mi?

3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları	
1.	Sanatta çağdaş anlatım dili oluşturma amacıyla, teknoloji kullanılmalı mı?
Alternatif	Sizce salt çağdaş sanatçı olmak adına teknolojiden yararlanarak yapıt üretilir mi? Açıklayabilir misiniz?

2.	Yeni medya etkileşim sürecinde karşılaşılan görsel bombardımanı ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Karşılaştığınız görsellerin etkisinde kalıyor musunuz?
3.	Gerçekleştirdiğiniz çalışmalarda günceli yakalama kaygısı yaşadınız mı?
4.	Teknoloji kullanımında kendi yeterlikleriniz konusunda ne düşünüyorsunuz?
5.	Yeni medya bağlamında aldığınız sanat eğitiminin kendiniz için farkındalık yarattığını düşünüyor musunuz?
6.	Sanatın üretim sürecinde yeni olanı aramak ve yaratmak ile ilgili ne düşünüyorsunuz? (Klasik medyumlar sizin için yeterli mi?)
7.	Proje üretim sürecinde kavramlarınızı oluşturup somutlaştırırken ne tür sorunlar yaşadınız?
8.	Hayatınızdaki “EN”leri rizomatik söyleme dönüştürme sürecinde yaşadığınız farkındalıklar nelerdir?
9.	Tasarımınızda oluşturduğunuz görsel söylem ile bir tür sosyal farkındalık yarattığınızı düşünüyor musunuz?
10.	Sanatı evrensellik bakımından değerlendirdiğinizde, sosyal fayda bağlamı ile örtüşüyor mu?
Alternatif	Günümüzde dolaşımda olan sanat yapıtlarının, sosyal fayda üretimi çerçevesinde evrenselleşmesi konusunda düşünceleriniz neler?

4. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları	
1.	Yeni medya ve dijital devrim sürecine dair ne tür yeterlikler edindiğinizi düşünüyorsunuz?
2.	Etkileşim ve diyalektik konularının aralarında benzerlik buluyor musunuz? Nasıl açıklar mısınız?
3.	Sanatta teori ve pratik konuları hakkında düşünceleriniz nelerdir?
4.	Rizomatik ilişkisellik çerçevesinde konularınızı belirleyen kavramların duyuşal kaynaklarını açıklar mısınız?
5.	Sanat yapıtı ve sanatçı ilişkisi hakkındaki düşüncelerinizi açıklar mısınız?

Alternatif	Sanatçının yaşantısının ve kişiliğinin yapıtın oluşumunda nasıl bir etkisi vardır?
6.	Üretim sürecinizin sizde ve çevrenizde sanatsal farkındalık bağlamında bir etki yarattığını düşünüyor musunuz?
7.	Kavramlarınızı nesnelleştirme sürecinde rizomatik ilişki kurarken nelere dikkat ettiniz? (Tasarım/eskiz süreci, medyum ile somutlaştırma, kuramsal alt yapı)
8.	Sanatı alımlama, algılama konusunda fark ettiğiniz yeni bağlamlar oluştu mu?
9.	Sanat yapıtlarının görünürlüğünün/tanınırlığının sosyal medya etkileşimi ile sağlanmasına ilişkin ne düşünüyorsunuz?
10.	Sanat yapıtının etkileşiminin izleyiciyi katılımcı/uygulayıcı/sanatçı haline getirmesi ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

5. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları	
1.	Bir sanat yapıtını alımlamak için gerekli olan deneyimler nelerdir? Bir sanat yapıtını örnek göstererek alımlama sürecinizi nasıl açıklarsınız?
2.	Bir sanat yapıtını değerlendirirken analogi yapıyor musunuz? Kavramlarınızı derinleştirmek için uyguladığınız rizomatik analizin, yapıtı anlamak ve anlamlandırmak için kullanılmasına ilişkin neler düşünüyorsunuz?
3.	Rizomatik ilişkisellik çerçevesinde özgün tasarımınız ve bağ kurduğunuz sanatçı/sanat yapıtları arasındaki ilişkiyi açıklar mısınız?
4.	Dijital ve yeni medya sanatı, toplumsal sorunlara yaratıcı, girişimci çözümler getirebilir mi?
5.	Yeni medya etkileşim sürecine odaklanan bu sanat eğitimi programına katılımınız sonucunda teknik ve sanatsal beceri seviyeniz arttı mı? Açıklayabilir misiniz?
Alternatif	Yeni medya etkileşim sürecine odaklanan bu sanat eğitimi programına katılımınız sayesinde ne gibi yeni beceriler edindiniz?

6.	Gerçekleştirdiğiniz üretim sürecine yönelik olarak bir değerlendirme yaptığınızda çalışmanız sanat alanında nereye konumlanıyor? Çalışma toplumsal bir dönüşüm yaratıyor mu?
7.	Yeni medya etkileşim sürecine odaklanan bu sanat eğitimi programında edindiğiniz bilgi ve deneyimleri kariyerinizde veya halihazırda yaptığınız işler ve çalıştığınız yerde, resmi veya resmi olmayan değişiklikler yapmak için kullanmayı düşünüyor musunuz? nasıl kullanacaksınız?
8.	Yeni medya etkileşim sürecine odaklanan bu sanat eğitimi programının bir sanat galerisi üzerinden çevrimiçi olarak gerçekleşmesi ile ilgili olumlu/olumsuz düşünceleriniz nelerdir?
9.	Bir sanat yapıtını neden beğendiğinizi, estetik-kavramsal- teknolojik bakımdan değerlendirebilir misiniz?
10.	Sanatın sizin yaşamınızda anlamlı bir katkısı var mı? Toplum bağlamında kültür ve sanatın yayılımının ne gibi bir katkıları olabilir?
11.	Estetik yaşantının insan yaşamında oluşturduğu anlama ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
12.	Ders süresince gerçekleştirilen etkinliklere dayalı olarak sanat, sanat yapıtı, sanatçı, kavramlarını açıklar mısınız?
13.	Sanat Eleştirisinin sanatın varlığını hangi bağlamlarda etkilediğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
14.	Klasik, Modern, Çağdaş Sanat ayrımlarını yaparak yeni medya sürecinde üretilen yapıtların alımlanma biçimine ilişkin farklılıklarla ilgili öznel görüşlerinizi paylaşır mısınız?
15.	Ders süresince gerçekleştirilen etkinliklere dayalı olarak bakmak-görmek- algılamak, sanatta anlatım dili oluşturmak, görselleri okumak, görsel algısal farkındalık, görsel algı yönetimi, kuramsal alt yapı, rizomatik analiz kavramlarını açıklar mısınız?
16.	Teknoloji, Kodlama, Video yerleştirme (Video mapping), Ses yerleştirme (Sound installation), Sensör, AR-VR, Hologram, Etkileşimli Kinect, Yapay Zeka, Dijitalleşme, Robotik, AR, VR, kavramları yeni medya bağlamında sorgulanır.

17.	Sanatta Disiplinlerarası yaklaşım ve Kollektifleşme kavramlarının günümüz yaklaşımlarında neden var olduğunu, sanatın varlığını nasıl etkilediğini açıklar mısınız?
-----	---

EK 2. Odak Grup Görüşmesi Soruları

1. Odak Grup Görüşmesi Soruları (Yeni Medya Etkileşim Süreci)	
1.	Sanat eğitimi almaya başlamanızı ve devam etmenizi sağlayan motivasyonunuz nedir?
2.	Sanat farkındalığınız hayatınızda değişiklik yarattı mı?
Alternatif	Toplumdaki herhangi bir bireyde sanatsal farkındalık yaratılması için neler yapılabilir?
3.	Modern ve Çağdaş Sanat arasındaki farkı tanımlayabilir misiniz?
Alternatif	Şu ana kadar öğrendiğiniz, tanıdığınız sanatçılardan hangisi sizi etkiledi? Neden?
4.	Tasarım ve Sanat ilişkisi ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?
Alternatif	Somit/Soyut bir kompozisyon yaratırken dikkat edilmesi gereken noktalar nelerdir?
5.	Sanat sizce değerli mi? Neden? Sizce sanat yapıtının, sanat olma kriterleri nelerdir?
Alternatif	Güzel olan her şey sanat mıdır? Estetik sanat için bir gereklilik midir?
6.	Bir sanat yapıtını anlamak, algılamak ve estetik haz almak için yalnızca bakmak yeterli midir?
Alternatif	Sanat yapıtının izleyici ile etkileşime geçerek, izleyicinin katılımcıya dönüşmesi konusunda düşünceleriniz nelerdir?
7.	Başladığımız bu eğitimin online olarak sürüyor olması hakkında düşünceleriniz nelerdir? Sizin motivasyonunuzu olumlu/olumsuz etkiliyor mu?

Alternatif	Bu programın sanat eğitimi yoluyla toplumsal bağlamda sanat farkındalığını teşvik edeceğini düşünüyor musunuz? Neden ?
8.	Sanat ve teknoloji ilişkisi ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?
9.	Sanat yapıtlarının online izlenmesi sanat yapıtının değerini değiştiriyor mu? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
10.	Yeni medya süreci ve sanat üretimi olarak yeni medya kavramlarına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

2. Odak Grup Görüşmesi Soruları	
1.	Yeni medya bağlamında ilgi duyduğunuz çalışmaların genel özellikleri nelerdir?
2.	Kavramlarınızdan yola çıkarak hazırladığınız eskizleriniz, ilgi duyduğunuz sanat yapıtları ile benzerlik taşıyor mu?
3.	Sanatta benzerlik, öykünme ve taklit konularında ne düşünüyorsunuz? Aynı teknolojiyi kullanan iki farklı çalışmayı yorumlayabilir misiniz?
4.	Eskizlerinizi hazırlarken bir mesaj vermeyi hedeflediniz mi?
5.	Kavramlarınızı sorgularken nelere dikkat ettiniz? Söyleminizde öne çıkan şeyler neydi?
6.	Kavramlarınız görsele dönüşürken problem yaşadınız mı? Açıklar mısınız?
7.	Kavramları sorgulamak ve görsele dönüştürmek ile ilgili önereceğiniz farklı yollar var mı?

1. Odak Grup Görüşmesi Soruları

1. Kamusal alanda sanat konusunda düşünceleriniz neler? Deneyimlediğiniz bir örneği betimleyebilir misiniz?
2. Sanat yapıtının estetik, mekanik ve teknolojik gereksinimleri nasıl belirlenebilir?
3. Sanat eleştirisi, sanat tarihi ve sanat felsefesi sanat yapıtını tek tek değerlendirebilir mi?

4. Sanat yapıtının oluşumunda bir reçete var mıdır?
5. Kullandığınız medyumlar eğitim sürecinde değişime uğradı mı?
6. Yaratım sürecinizde kullandığınız medyum mu anlam mı öne çıktı?

4. Odak Grup Görüşmesi Soruları	
1.	Kavramlarınızı nesnelleştirme sürecinde kullanmayı planladığınız medyumlarda değişiklik yaptınız mı? Sebeplerini açıkla mısınız?
2.	Kavramlarınızı rizomatik olarak ilişkilendirirken farkına vardığınız gizli bir yapı ortaya çıktı mı? Bu yapıyı kullandınız mı? Nedenlerini açıkla mısınız?
3.	Çalışmanızı değerlendirirseniz size göre iyi ve kötü olan yönleri var mı? Eleştirebilir misiniz? (biçim-içerik, etki-tepki ve teknoloji bakımından)
4.	Eğitim sürecinde karşılaştığınız en etkili çalışmayı sebepleriyle açıklayarak sanat tarihindeki yerini sorgular mısınız?

EK 3a. Görsel İçeriklerin Kullanım İzin Formu

Bu belge “YENİ MEDYA ETKİLEŞİM SÜRECİNİ YETİŞKİN EĞİTİMİNE ENTEGRE ETME ODAKLI SANAT EĞİTİMİ: A/R/TOGRAFI TEMELLİ UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMASI” isimli tezin tamamında kullanılmak üzere tarafınızdan sağlanan görsel veriler/size ait fotoğraflar/sizin içinde yer aldığınız fotoğraflar/sizin tarafınızdan tasarlanan görsel ürünler/dijital paylaşımlar/dijital içerikler/dijital etkileşimler/dijital üretimler için izninizi almak üzere düzenlenmiştir. Araştırma süresince kullanılan bütün görsel içeriklerin gizliliği araştırmacı/araştırma ekibi tarafından korunacak, araştırma bitiminde de korunmasına ilişkin önlemler alınacaktır. Sizinle daha önce konuşulduğu ve izninizin sözlü olarak alındığı gibi bu görseller, araştırma ekibi ile analizlerde kullanmaları amacıyla paylaşılabilir. Ayrıca kullanılan görsel içeriklerin araştırmanın elektronik ya da basılı olarak raporlaştırılması, sunulması, yayın haline getirilmesi ve proje kapsamında sergilenmesi amacıyla izninize gereksinim duymaktadır. Bu nedenle paylaştığınız içeriklerin ve sizinle ilgili tüm görsel hakların kullanımına ilişkin izninizi rica ediyoruz. Aşağıda sizin onayınızı belgeleyen bir imza kısmı yer almaktadır. Görsel içeriklerin kullanılmasına ilişkin sizi rahatsız eden bir durum olmadığını beyan ederek belgeyi imzalamanız araştırma ile ilintili görsel içeriklerin etik koşullar çerçevesinde kullanılmasını sağlayacaktır. Görsel içeriklerin hiçbirisi sizin izniniz olmaksızın araştırmada kullanılmayacaktır. Bu nedenle bu belge sizin ile ilişkili görsellerin tamamını içermektedir. Araştırma sürecine katılımınız ile destek sağladığınız için teşekkür ederiz.

Görsel içeriklerin “YENİ MEDYA ETKİLEŞİM SÜRECİNİ YETİŞKİN EĞİTİMİNE ENTEGRE ETME ODAKLI SANAT EĞİTİMİ: A/R/TOGRAFI TEMELLİ UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMASI” isimli araştırmada eğitim amacıyla /ticari olmayan amaçlarla/araştırma raporlaştırma sürecinde kullanılması amacıyla/araştırmanın sunumunda kullanılması amacıyla/web sitelerinde kullanılması amacıyla/araştırma ile ilintili sergileme süreçlerinde kullanılması amacıyla düzenlenen bu belge aracılığı ile kullanımına izin veriyorum. Fotoğraf/görsel/video içeriklerinde gerçek isimlerin kullanılmayacağını anladığımı beyan ederim.

İmza:

Tarih: 11.01.2021

Ek 3b.Ders Sürecinde Gözlem Yapma İzin Formu

Bu belge “YENİ MEDYA ETKİLEŞİM SÜRECİNİ YETİŞKİN EĞİTİMİNE ENTEGRE ETME ODAKLI SANAT EĞİTİMİ: A/R/TOGRAFI TEMELLİ UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMASI” isimli tez kapsamında ve tezin tamamında kullanılmak üzere ders sırasında gözlem yapmak için izninizi almak üzere düzenlenmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında bu gözlemlerin analiz edilerek raporlaştırılması, sunulması, yayın haline getirilmesi amacıyla izninize gereksinim duymaktadır. Bu nedenle ders sırasında yapacağım gözlemlere ilişkin izninizi rica ediyoruz. Aşağıda sizin onayınızı belgeleyen bir imza kısmı yer almaktadır. Yapacağım gözlemlere ilişkin sizi rahatsız eden bir durum olmadığını beyan ederek belgeyi imzalamanız araştırma ile ilintili bu içeriklerin etik koşullar çerçevesinde kullanılmasını sağlayacaktır. Gözlem içeriklerinin hiçbirisi sizin izniniz olmaksızın araştırmada kullanılmayacaktır. Bu nedenle bu belge sizin ile ilişkili derste yapılacak gözlemlerin tamamını içermektedir. Araştırma sürecine katılımınız ile destek sağladığınız için teşekkür ederiz.

“YENİ MEDYA ETKİLEŞİM SÜRECİNİ YETİŞKİN EĞİTİMİNE ENTEGRE ETME ODAKLI SANAT EĞİTİMİ: A/R/TOGRAFI TEMELLİ UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMASI” isimli araştırmada ders esnasında gözlem yapılmasını onaylıyorum. Ayrıca yapılacak gözlemlerin eğitim amacıyla /ticari olmayan amaçlarla/araştırma raporlaştırma sürecinde kullanılması amacıyla/araştırmanın sunumunda kullanılması amacıyla kullanılması, araştırma ile ilintili raporlaştırma süreçlerinde kullanılması amacıyla düzenlenen bu belge aracılığı ile kullanımına izin veriyorum.

İmza:

Tarih:

Ek 3c. Öğrenci Görüşmeleri Gönüllü Katılım Formu

Bu belge "YENİ MEDYA ETKİLEŞİM SÜRECİNİ YETİŞKİN EĞİTİMİNE ENTEGRE ETME ODAKLI SANAT EĞİTİMİ: A/R/TOGRAFI TEMELLİ UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMASI" isimli tezin tamamında kullanılmak üzere tarafınızdan sağlanan görsel veriler/size ait fotoğraflar/sizin içinde yer aldığınız fotoğraflar/sizin tarafınızdan tasarlanan görsel ürünler/dijital paylaşımlar/dijital içerikler/dijital etkileşimler/dijital üretimler için izninizi almak üzere düzenlenmiştir. Araştırma süresince kullanılan bütün görsel içeriklerin gizliliği araştırmacı/araştırma ekibi tarafından korunacak, araştırma bitiminde de korunmasına ilişkin önlemler alınacaktır. Sizinle daha önce konuşulduğu ve izninizin sözlü olarak alındığı gibi bu görseller, araştırma ekibi ile analizlerde kullanılmak amacıyla paylaşılabılır. Ayrıca kullanılan görsel içeriklerin araştırmanın elektronik ya da basılı olarak raporla tamamlanması, sunulması, yayımlanması haline getirilmesi ve proje kapsamında sergilenmesi amacıyla izninize gereksinim duymaktadır. Bu nedenle paylaştığınız içeriklerin ve sizinle ilgili tüm görsel hakları kullanımına ilişkin izninizi rica ediyoruz. Aşağıda sizin onaylarınızı belgeleyen bir imza kısmı yer almaktadır. Görsel içeriklerin kullanılması ilişkin sizi rahatsız eden bir durum olmadığını beyan ederek belgeyi imzalamanızı araştırma ile ilintili görsel içeriklerin etik koşullar çerçevesinde kullanılmasını sağlayacaktır. Görsel içeriklerin hiçbirisi sizin izniniz olmaksızın ortamlarda kullanılmayacaktır. Bu nedenle bu belge sizin ile ilişkili görsellerin tamamını içermektedir. Araştırma sürecine katılımınız ile destek sağladığınız için teşekkür ederiz.

Görsel içeriklerin "YENİ MEDYA ETKİLEŞİM SÜRECİNİ YETİŞKİN EĞİTİMİNE ENTEGRE ETME ODAKLI SANAT EĞİTİMİ: A/R/TOGRAFI TEMELLİ UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMASI" isimli araştırmada eğitim amacıyla /ticari olmayan amaçlarla/araştırma raporlama sürecinde kullanılması amacıyla/araştırmanın sunumunda kullanılması amacıyla/web sitelerinde kullanılması amacıyla/araştırma ile ilintili sergileme süreçlerinde kullanılması amacıyla düzenlenen bu belge aracılığıyla ile kullanıma izin veriyorum. Fotoğraf/görsel/video içeriklerinde gerçek isimlerin kullanılmayacağını anladığımı beyan ederim.

İmza:

Tarih:

ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, “Yeni Medya Etkileşim Sürecini Yetişkin Eğitime Entegre Etme Odaklı Sanat Eğitimi: A/R/Tografi Temelli Uzaktan Eğitim Uygulaması” başlıklı bir doktora tez çalışması olup, sanat galerisi işbirliğiyle gerçekleştirecek sanat eğitiminin, izleyicinin alımlama becerilerini geliştirmesi, estetik yaşantı oluşturabilmesi ve toplumda sanat farkındalığı yaratabilmesi amacını taşımaktadır. Çalışma, araştırmacı Emel ÜLÜŞ tarafından yürütülecektir. Araştırma sonuçları ile sanatın üretim-tüketim ilişkilerinin sorgulanması sağlanarak, galerilere eklemlenecek eğitim misyonuyla yetişkin bireylerin, nitelikli sanat izleyicisi olma sürecine ve bu sürecin gelişimine ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, A/R/Tografik sorgulama çerçevesinde uygulamalı çalışma, gözlem, çevrimiçi uygulamalar, görüşme, video ve ses kayıtları, araştırmacı günlüğü, doküman analizi yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak olup, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Araştırmada ses ve görüntü kaydı alınacaktır. Sizden toplanan veriler kayıt altına alma, belgeleme, görüntülü saklama yöntemleri ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz.

Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Suzan Duygu Erişti'ye ve araştırmacıya yöneltebilirsiniz.

Araştırmacının;

Adı Soyadı : Emel ÜLÜŞ

e-mail :

Adresi :

Cep Tel. :

İş Tel. : ---

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

Ek 4. Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Karar Belgesi

Evrak Kayıt Tarihi: 15.01.2021	Protokol No: 8176	Tarih: 29.01.2021
		
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARAR BELGESİ		
ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Doktora Tez Çalışması	
KONU:	Eğitim Bilimleri	
BAŞLIK:	Yeni Medya Etkileşim Sürecini Yetişkin Eğitimine Entegre Etme Odaklı Sanat Eğitimi: A/RTografi Temelli Uzaktan Eğitim Uygulaması	
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Prof. Dr. Suzan Duygu ERIŞTİ	
TEZ YAZARI:	Emel ÖLÜŞ	
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-	
KARAR:	Olumlu	
Prof.Dr. Saim ÖNCE (Başkan İkt. ve İdari Bil. Fak.)		
Prof.Dr. Gülsün KURUBACAK (Açıköğretim Fak.)		Prof.Dr. Fatime GÜNEŞ (Edebiyat Fak.)
Prof. Hayri ESMER (Güzel Sanatlar Fak.)		Prof.Dr. M. Erkan ÜYÜMEZ (İkt. ve İdari Bil. Fak.)
Prof.Dr. Hândan DEVECİ (Eğitim Fak.)		KATILMADI Prof.Dr. Oktay Cem ADIGÜZEL (Eğitim Fak.)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Emel Ülüş Alıcıoğlu
Yabancı Dil : İngilizce
Doğum Yeri ve Yılı :/.....
E-Posta :

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- 2018- 2024 Anadolu Üniversitesi –Eğitim Bilimleri Enstitüsü-Güzel Sanatlar Eğitimi – (doktora)
- 2010-2006 Dokuz Eylül Üniversitesi – Eğitim Bilimleri Enstitüsü- Güzel Sanatlar Eğitimi – Baskıresim (yüksek lisans) *Atilla Atar'ın Taşbaskı (Litografi) Uygulamaları ve Türk Baskıresim Sanatına Katkısı* isimli tezi ile Yüksek Lisans Programını tamamladı.
- 2006-2002 Dokuz Eylül Üniversitesi –Buca Eğitim Fakültesi- Güzel Sanatlar Eğitimi Resim İş Eğitimi Baskıresim Ana Bilim Dalı (lisans)
- 2002-1998 Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi- Resim Bölümü
- 2019-2024 Atölye Koordinatörü, Akbank Sanat, Baskı Resim
- 2011-2018 Usta Öğretici, İSMEK, Sanat Eğitimi
- 2011-2013, Öğr.Gör., Doğu Üniversitesi MYO, Grafik Tasarım

Yayınları ve/veya Bilimsel/Sanatsal Faaliyetleri:

- 2017 –Solo sergi (touch ‘em all) Galeri Kambur Arnavutköy, İstanbul
- 2013 Solo sergi (dualite) Asma Sanat, Astoria İstanbul
- 2010 Solo sergi (3th) Asma Sanat, Asmalımescit İstanbul
- 2009 Solo sergi (Baskı Resim Sergisi) Selahattin Akçiçek K. M. İzmir
- 2022 Performans “YÜRÜMEK” KümeArt / İstanbul
- 2019 İnteraktif çalışma, “ESCAPE YOURSELF” American Arts Incubation İnogarart /İstanbul

- 2018 Performans, “PAYDA” Kalamış Parkı /İstanbul
- 2021 (Olay Ufku) Labirent Sanat, İstanbul
- 2017 (Full Karışık) Kümeart, İstanbul
- 2017 (Kök) Ayrıkotu Galeri, Eskişehir
- 2017 Marmara Üniversitesi 7. Öğrenci Trienali Sanatçı Günlükleri Sergisi
- 2017 (Yeni Aralık) Galeri Soyut Ankara
- 2012 (Yüz Genç Yüz) İstanbul Art International Gallery
- 2010 (Sonsuzluk) Tunca Sanat (İstanbul)
- 2009 Turgut Pura Vakfı 28. Resim Ve Heykel Yarışması Sergileme
- 2006 Çukurova Üniversitesi Baskı Resim Yarışması Sergileme, Adana
- 2019 V. Kadın Sanatçılar Sempozyumu Kıbrıs /Girne
- 2018 Arsuits 28. Uluslararası Workshop/ Bodrum
- 2017 Kambur Arnavutköy Sanat Sempozyumu /Kapadokya
- 2017 Together II Çalıştayı Uniq Galeri İstanbul
- 2017 Art De Selimiye I. Uluslararası Sanat Sempozyumu /Marmaris
- Ülüş, E. & Erişti Bedir, S. (2021). Yetişkin Sanat Eğitiminde Çağdaş Sanat Farkındalığına Dayalı Bir Durum Çalışması. August 2021 Conference: VIII. Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi At: Aksaray Üniversitesi
- Ülüş, E. (2019). Türkiye’de Güncel Sanat Kavramı Ve Postmodern İntihal. Conference: 2nd International SADA Interdisciplinary Art SymposiumAt: Artsürem Bilim Sanat - Ankara / Türkiye
- Tunç, Özlem & Odabaşı, Sanem & Özüdoğru, Şakir & Küçük, Mine & Kıratlı, Ayşe & erdoğan, Yeliz & Güler, Ayşe & Avcı, Elif & Güler, Ebru & Coşkun, Necla & Kurtulan, Nil & Ülüş, Emel. (2021). A/R/Tografi Uygulama Tabanlı Araştırma Yöntemi. 10.14527/9786257676410.
- Yazarın Soyadı, Adının ilk harfi. (Yayın yılı). Makale adı. Dergi Adı, Cilt (sayı), Sayfa numaraları.

Ödülleri:

- 2002, Atina Anti Smoking Youth Festival, mansiyon ödülü, Atina

- 2005, Turgut Pura Vakfı Naci Artun Ödülü, İzmir
- 2008 69. Devlet Resim ve Heykel Yarışması, Başarı Ödülü, Ankara
- 2009 Turgut Pura Vakfı Fahri Sümer Ödülü, İzmir

